МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

III Міжнародна науково-методична конференція

SMART - освіта

ресурси та перспективи

Intela Education

LINGVA

Microsoft

LINKOS group

Skills Academy

SPROMO

7 грудня 2018

КИЇВ

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

SMART-ОСВІТА: РЕСУРСИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

МАТЕРІАЛИ ІІІ МІЖНАРОДНОЇ
НАУКОВО-МЕТОДИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

07 грудня 2018 р.

ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ

КИЇВ 2018

Розповсюдження і тиражування без офіційного дозволу КНТЕУ заборонено
УДК 378.016
С 50

С 50 Smart-освіта: ресурси та перспективи : матеріали III Міжнар. наук.-метод. конф. (Київ, 7 грудня 2018 р.) : тези доповідей.– К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2018. – 252 с. – Укр. та англ. мовами.

Розглядаються питання: цифрова трансформація освіти; синтез освіти, науки і бізнесу – вимога смарт-суспільства; смарт-освіта для поколінь X-Y-Z; діджитал-технології в освіті; інформаційна безпека в освітньому просторі.

УДК 378.016

Редакційна колегія: Н.В. Притульська, перший проректор з науково-педагогічної роботи д.т.н., проф.; Т.В. Божко, нач. навч.-метод. відділу **(відп. за випуск)**; О.І. Мельніченко, заст. нач. навч.-метод. відділу; Ю.М. Бурлачук, пров. спец. навч.-метод. відділу; А.І. Ботнар, О.Ю. Кундель, О.В. Ткачук – методисти навч.-метод. відділу; Лисак Є.М., інспектор навч.-метод. відділу КНТЕУ.

За заг. ред. А.А. Мазаракі, ректора д.е.н., проф.,
академіка НАПН України, заслуженого діяча науки і техніки України.

Тези друкуються в авторській редакції

ISBN 978-966-629-909-6

Київський національний торговельно-економічний університет, 2018

ЗМІСТ

ЦИФРОВА ТРАНСФОРМАЦІЯ ОСВІТИ

Білявська Юлія	Технологія BYOD, як інструмент SMART освіти	12
Гахович Сергій, Савченко Тетяна	Реалізація дистанційного навчання на основі програмного середовища Moodle	15
Гінкул Анастасія, Магурян Ярослав	SMART-освіта та особливості її впровадження в Україні	18
Гребінник Людмила	Трансформація ролі закладів вищої освіти в епоху цифрової революції	21
Дорошенко Тетяна	Інноваційні технології в підготовці авіаційних менеджерів	24
Жирова Тетяна, Котенко Наталія	Організація навчального процесу у вищій школі в умовах цифрової трансформації освіти	27
Кондрашова-Діденко Валентина, Діденко Лариса	Смарт-перспективи в освіті: розвантажувальні технології	29
Криворучко Олена, Костюк Михайло	Персоналізація навчання як основа SMART-освіти	32
Латигіна Наталія, Латигіна Алла	Дистанційне навчання і форми взаємодії у системі «викладач – студент»	36
Ліпін Микола	Цифрова трансформація освіти в контексті соціально-економічних метаморфоз сучасного суспільства	39

Невзорова Олександра, Янєва Дар'я	Розумна освіта для розумного суспільства	42
Рязанцева Валентина	SMART-освіта як освітня система нового типу	44
Совершенна Ірина	BYOD як концепція корпоративної IT-політики в бізнесі і освіті	46
Ткачук Тетяна	Світові тенденції та перспективи розвитку SMART-освіти в Україні	50
Хлопяк Сергій	Смарт-технології в системі підготовки фахівців з туризму	53
Хомишин Петро, Хазова Марина	Проблематика електронного вступу до ВНЗ	56
Хрустальова Вікторія	Роль викладача в процесі реалізації SMART-освіти	58

СИНТЕЗ ОСВІТИ, НАУКИ І БІЗНЕСУ – ВИМОГА СМАРТ-СУСПІЛЬСТВА

Cotelnic Ala	Change management in higher education institutions in Moldova	61
Feuras Eugenia, Corneliu Gutu	Stimulations VS behaviors: the case of doctoral studies in the Republic of Moldova	65
Баннікова Світлана, Кузнєцов Олександр	Онлайн-навчання: чи можна опанувати професію програміста?	68
Безус Алла	Наукові підходи до управління вищим навчальним закладом в умовах смарт-освіти	72

Бєляєва Наталія	Освіта для бізнесу: перспектива чи реалія?	75
Бовш Людмила, Охріменко Алла	SMART-технології в організації навчальних бізнес-трейнінгів фахівців готельного бізнесу	78
Богуслав Марія	Володіння англійською мовою як фактор конкурентоспроможності людини	80
Босовська Мирослава	Туристичні кластери як засіб конвергенції освіти, науки та бізнесу	84
Ботнар Альона, Кундель Олена	Актуальність навчально-методичного комплексу дисциплін при виконанні освітніх програм КНТЕУ	87
Бурлачук Юлія	Практика використання інформаційних пакетів ЄКТС в освітньому процесі КНТЕУ	90
Герасименко Анжеліка, Мазаракі Наталія	Професіоналізація освітньо-наукових програм	91
Геселева Наталія, Кулаженко Володимир	Освіта як основа економіки знань	94
Дубовик Тетяна	Британська вища освіта як бренд	97
Зайцева Ірина	Формування компетентності у студентів-економістів в англійському діалогічному мовленні	99
Зіміна Анна	Тенденції розвитку смарт-технологій в логістиці	103
Кандагура Катерина	Освіта в умовах кроскультурного середовища	106

Кизименко Ірина, Гусєва Наталія	SMART-освіта в контексті глобальних змін	108
Крегул Юрій, Сухацький Роман	Щодо питання викладання студентам навчальної дисципліни «Правознавство»	110
Криворучко Олена, Десятко Альона	Наука, освіта, бізнес – запорука когнітивності смарт-суспільства	114
Лепак Павло	SMART-освіта – нова парадигма формування сучасної економічної культури особистості	117
Литвин Наталя	Аналітичний погляд іспанських дослідників на події України в 1930-х роках (на матеріалах міжнародної конференції «Cuando Ucrania perdio` el grano y la vida-Valencia», 2016)	120
Мельніченко Оксана	Формування компетентностей майбутніх фахівців у сфері журналістики	123
Миколайчук Ірина	Інформаційна компетентність фахівців у SMART-суспільстві	126
Притульська Наталія, Божко Тетяна	Актуальність формування «soft skills» при виконанні освітніх програм КНТЕУ	129
Радченко Світлана	Використання мультимедійних технологій у підвищенні ефективності лекційного процесу викладання навчальної дисципліни	132
Силкіна Юлія	Перспективи розвитку партнерства освіти і бізнесу як стратегічного ресурсу інноваційного розвитку держави	136

Ткачук Оксана	Співпраця КНТЕУ та бізнес-структур при підвищенні кваліфікації науково-педагогічних працівників	138
Фоміна Олена	Синергія бухгалтерської освіти та бізнесу	141
Харченко Анна, Коваль Віра	Використання технології доповненої реальності в освітньому процесі	144
Шевчун Марина	SMART-технології у підготовці фахівців сфери логістики	146

СМАРТ-ОСВІТА ДЛЯ ПОКОЛІНЬ X-Y-Z

Mykhailova Nelia	Diversity of distance language learning	149
Богатирьова Катерина	Self-efficacy в системі SMART-освіти	152
Бойко Маргарита, Кулик Марія	Покоління Z: нова ера вищої освіти	154
Боровська Людмила	Гуманітарна складова смарт-освіти	156
Волобуєв Михайло, Підкамінний Ігор	Інтерактивні методи навчання: практичний досвід	158
Забалдіна Юлія	Інструменти GoogleTrends у викладанні дисципліни «туристичні дестинації»	160
Кохан Олена	Переваги ресурсів інтернету при професійно орієнтованому навчанні іноземній мові	164
Кравченко Алла	Філософська парадигма освітніх вимог SMART-суспільства	167

Магомедова Аліна, Онисенко Тетяна	Креативність у навчальному процесі	170
Маслова Наталя	Смарт-освіта для покоління Z	172
Мельникович Олена, Юсупова Ольга	Наставництво у вищій освіті	174
Нежива Марія	Переваги смарт-освіти в умовах відкритої економіки	176
Пасик-Косарєва Наталія	Смарт-освіта для поколінь X-Y-Z	178
Ротова Тетяна	Особливості викладання для покоління «Z»	180
Савчук Анастасія	Особливості подання інформації студентам покоління «Z» в процесі навчання	183
Сичова Ніна	Використання методики web-квестів в навчальному процесі	185
Тютченко Ельвіра, Іваненко Галина	«SMART-освіта – гнучке навчання в інтерактивному освітньому середовищі»	187

ДІДЖИТАЛ-ТЕХНОЛОГІЇ В ОСВІТІ

Kuzmenko Oksana	Digital transformation of education	190
Ülgen Faruk (Ульжен Фарук), Collet Natacha (Колле Наташа), Дупляк Тетяна	Programme de double diplome en licence d'Economie et Gestion a distance	192
Алданькова Галина	Дистанційна олімпіада: від спостереження до створення і аналізу контенту	194

Губицький Любомир, Мельник Ганна	Віртуальний музей історії торгівлі	198
Гура Ольга, Білінський Петро	Діджитал-технології в освітньому процесі – реальність чи майбутнє?	200
Дроздова Юлія, Колот Любов	Проблематика впровадження технологічних інновацій в сучасній освіті	204
Іванова Олена	Використання штучного інтелекту як методологічного інструменту	206
Кузнєцов Олександр, Слєпухов В'ячеслав	Інформаційно-аналітична система управління навчальним процесом КНТЕУ «Деканат»	209
Москаленко Олена, Герасименко Людмила	Didgital-технології у навчанні авіаційної англійської мови	215
Нетребчук Лариса	Використання симуляції під час викладання дисциплін циклу професійної підготовки	219
П'ятницька Галина, Григоренко Олег	Тор-тренди діджитал трансформацій в освіті	222
Притульська Наталія, Антюшко Дмитро	Застосування смарт-технології Meetoo в освіті	225
Роскладка Андрій, Лучицька Наталія	Розвиток електронних освітніх ресурсів в контексті діджиталізації освіти	228

Семідоцька Вікторія, Полюхович Аліна	Діджітал технології в освітньому процесі	231
Фреюк Ольга	Використання m-learning в освітньому процесі	234
Щетініна Олена, Палагута Катерина	Програмне забезпечення емпіричних методів дослідження систем	237
Юрченко Юрій, Зайченко Микола	Використання хмарних технології в освіті	240

ІНФОРМАЦІЙНА БЕЗПЕКА В ОСВІТНЬОМУ ПРОСТОРІ

Аванесова Ірина	Інформаційна безпека в освітньому середовищі формування компетентностей фахівців - фінансових посередників	244
Копотієнко Тетяна, Балла Андрій	GDPR в Україні	246
Космина Олена, Сачок Альона	Інформаційна безпека в освітньому просторі	249

ЦИФРОВА ТРАНСФОРМАЦІЯ ОСВІТИ

ЮЛІЯ БІЛЯВСЬКА
к.е.н., доц. кафедри менеджменту.
Київський національний
торговельно-економічний
університет

ТЕХНОЛОГІЯ BYOD, ЯК ІНСТРУМЕНТ SMART ОСВІТИ

Ринок мобільних рішень – одне з найбільш перспективних напрямків сучасного бізнесу, що обумовлює великі можливості з розвитку і застосування нових технологій і сервісів для різних сфер діяльності.

З розвитком інформаційних технологій і бізнесу в сучасному світі з'являється все більше концепцій, які незабаром стають універсальними. З'являючись в одній сфері діяльності, вони майже відразу адаптуються в роботі інших. Одним з напрямків розвитку сучасних інформаційно-комунікаційних технологій є концепція BYOD. Так принцип BYOD (від англ. Bring your own device) з'явився в корпоративній культурі зарубіжних організацій, але був переосмислений і прийнятий до використання в освітньому процесі. Термін використовується з 2005 року і був запропонований Р. Белагасом у роботі «BYOD: Bring Your Own Device» [1].

BYOD - це абревіатура англійського виразу Bring Your Own Device (дослівно «Принеси свій власний пристрій»), яке стало девізом більшості сучасних роботодавців, чий бізнес пов'язаний з сучасними технологіями і яке протягом останніх років активно входить в освітню практику - причому, приклади використання цього принципу є не тільки за кордоном, але і в Україні.

Спочатку під BYOD малося на увазі використання співробітниками організації власних мобільних пристроїв (смартфонів, планшетів, ноутбуків). Співробітники отримують доступ до баз даних і додатків компанії з метою оптимізації вирішення робочих питань. В освітньому процесі під BYOD розуміється використання мобільного телефону в якості додаткового джерела інформації при виконанні різного роду завдань, як аудиторних, так і самостійних. Найбільш простий і поширений спосіб використання власного мобільного пристрою полягає у відтворенні електронного варіанту навчально-методичного посібника, що знаходиться у вільному доступі, використання дистанційного курсу.

Арсенал сучасного студента складається з декількох універсальних пристроїв: ноутбука, планшета, телефону. Будь-яке з цих пристроїв має свої особливості і може функціонувати на базі різних операційних систем. Мета BYOD в освіті полягає в тому, що викладач не забороняє, а дозволяє і всіляко мотивує на те, щоб вони приносили свої пристрої і з їх допомогою виконували завдання.

Використання технології BYOD в освіті дає можливість вирішити кілька важливих проблем, які актуальні в сучасній освіті. Все гостріше відчувається проблема «що робити з мобільними телефонами студентів під час практичних і лекційних занять?». Масова практика сьогодні полягає у забороні їх використання, що цілком зрозуміло і зрозуміло. Але зрозуміло й те, що заборони порушуються багатьма учнями. За даними останніх соціологічних опитувань 60% підлітків визнають, що вони користуються під час занять своїми мобільними телефонами для відправки повідомлень, незважаючи на заборони викладача. Зрозуміло, що чим далі, тим менше за розмірами і могутніше за можливостями будуть мобільні пристрої. Технологія BYOD - це шлях до їх «легалізації» і перетворенню з ворогів в союзників.

При перегляді прикладів використання мобільних пристроїв в навчанні досить часто можна зустріти роботу з технологією QR-кодування.

QR - код «QR - Quick Response - Швидкий Відгук» - це двомірний штрих-код (бар-код), що надає інформацію для швидкого її розпізнавання за допомогою камери на мобільному телефоні. За допомогою QR-коду можна закодувати будь-яку інформацію, наприклад: текст, номер телефону, посилання на сайт або візитну картку. QR - код є квадратне, як правило, чорно-біле зображення, яке може бути «прочитано» мобільним телефоном або ноутбуком з відеокамерою, на який встановлена програма для читання QR - коду.

Область розробки мобільних додатків активно розвивається, їх кількість щодня збільшується, а вже існуючі програми вдосконалюються. В такому різноманітті непросто розібратися, особливо викладачу, який звик до традиційного підходу в навчанні і тільки починає знайомство з мобільними технологіями у викладанні. При розробці заняття з використанням мобільних додатків та використанні технології BYOD необхідно звернути увагу на наступні важливі чинники:

1. *Операційна система мобільного телефону (Android, iOS або Windows).* Потрібно мати на увазі, що певний додаток може бути доступний тільки на одній з них;

2. *Обсяг мобільного застосування в мегабайтах.* Слід віддавати перевагу програмам з мінімальним обсягом необхідної інформації. Технічні характеристики мобільних пристроїв різняться, і великий обсяг даних може бути доступний не кожному;

3. *Доступність.* Існує великий вибір додатків, безкоштовних для інсталяції. Однак можливості використання можуть бути обмежені або виконуваних функцій, або за часом (демо-версія);

4. *Рейтинг.* На підставі оцінок користувачів кожен додаток має рейтинг і короткі відгуки. Викладачу необхідно заздалегідь ознайомитися з думкою споживача, а також вміти зробити власний висновок щодо користування додатком. Не завжди низький рейтинг дорівнює низької якості продукту, і навпаки;

5. *Інтерфейс.* Завдання в додатку повинні бути зрозуміло сформульовані, що не перевантажені зайвими символами і текстом, візуальне та звукове оформлення не повинно дратувати яскравими кольорами і різкими звуками.

Принцип BYOD є новим напрямком в області інформаційних і комунікаційних технологій в навчанні. Очевидні переваги його використання, і в той же час є невирішені питання, які перешкоджають його інтегрування в освітній процес. У зв'язку з цим потрібно вдосконалення навчально-методичної бази з даної тематики, а також підвищення рівня інформаційної компетентності викладачів.

Літературні джерела

1. Rheingold, H. Smart Mobs. The Next Social Revolution [Text] / H. Rheingold. – Cambridge, MA: Basic Books, 2002.

2. Harkins, M. Mobile: Learn from Intel's CISO on Securing Employee-Owned Devices [Электронный ресурс] / M. Harkins // Government info security. Режим доступа http://www. govinfosecurity.com/webinars/mobile-learn-fromintels-ciso-on-securing-employee-owned-devicesw-264

СЕРГІЙ ГАХОВИЧ
к.т.н., с.н.с., доц. кафедри інженерно-технічних дисциплін.
ТЕТЯНА САВЧЕНКО
к.т.н., доц., доц. кафедри програмної інженерії та інформаційних систем.
Київський національний торговельно-економічний університет

РЕАЛІЗАЦІЯ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ НА ОСНОВІ ПРОГРАМНОГО СЕРЕДОВИЩА MOODLE

Останнім часом дистанційна освіта набуває все більшої популярності: ще в 2014 році Google оприлюднив найчастіші запити, що стосувалися вищої освіти – виявилося, що люди більш зацікавлені в онлайн-курсах, ніж у відвідуванні університетських кампусів. Але серед абітурієнтів виникають сумніви щодо вибору навчання за дистанційною формою. Серед причин сумнівів – відсутність необхідної інформації про дистанційні програми і традиційно низький рівень довіри до всього відносно нового.

Багато ВНЗ в Україні та за кордоном підхоплюють тенденцію часткового переходу на дистанційне навчання. Вчені прогнозують небувалу популярність цього методу і вже назвали його «освітою майбутнього».

Поки інші розмірковують, понад 50 мільйонів людей вже діють! Кількість осіб, які отримують зараз вищу освіту дистанційно, лише в США перевищила 1 мільйон. У Китаї таку можливість використовують близько 2 мільйонів, а в Індії дистанційну освіту вже обрали півтора мільйона чоловік.

Практичний досвід авторів по роботі і використанню систем дистанційного навчання у різних навчальних закладах дозволив виявити певні закономірності у можливості та особливостям використання дистанційних курсів навчальних дисциплін, які розроблені і використовуються у програмному середовищі (ПС) Moodle. Саме неповна відповідність по можливості реалізації основних дидактичних принципів навчання у дистанційних курсах, які розроблені на базі ПС Moodle, спонукали авторів поділитись практичним досвідом роботи і намітити шляхи покращення

можливостей чи якості надання світних послуг за допомогою технологій дистанційного навчання.

Для поліпшення якості навчання керівництвом ВНЗ було прийнято рішення про запровадження і використання системи дистанційного навчання на основі ПС Moodle для запровадження змішаної форми навчання для використання слухачами можливостей дистанційного навчання в ході самостійної підготовки.

Широкого ентузіазму створення сайту дистанційного навчання серед викладачів не викликало. Це пояснюється наступними об'єктивними і суб'єктивними причинами:

- все нове, те що відрізняється від традиційної форми, викликає сумніви щодо ефективності його запровадження і використання;

- для опанування нової сфери діяльності викладачам і слухачам необхідно робити зусилля над собою, необхідно ознайомитись і зрозуміти принципи роботи ПС Moodle;

- універсальність ПС Moodle призвела до певної складності інтерфейсу для користувача (особливо викладача) при створенні дистанційних курсів. Можливості ПС Moodle величезні, але система навігації відносно заплутана, не очевидна, а довідкова система надається англійською мовою. І в той же час ПС Moodle одна із найпростіших систем – інші ще складніші, або не мають певних необхідних модулів;

- викладачам необхідно перейти на новий рівень спілкування зі слухачами широко використовуючи інтернет-технології. Далеко не кожен викладач добре знайомий з новітніми технологіями, їм складно переключитьсь від апробованої і добре знайомої традиційної форми ведення навчальних занять до нової дистанційної форми;

- розробка електронних дистанційних курсів навчальних дисциплін на початковому етапі потребує від викладача великих зусиль і витрати часу. Існує думка, що викладачу для розробки дистанційних курсів не потрібно багато часу. Начебто у викладача вже є готовий матеріал з яким він працює в аудиторії і його розміщення на сайті дистанційного навчання не потребує багато зайвого часу. Насправді це хибна думка і не правильне уявлення про систему дистанційного навчання. При дистанційній формі навчання матеріали повинні подаватись зовсім не так як при традиційній очній формі навчання. Крім того дистанційна форма передбачає роботу викладача з кожним слухачем окремо – у цьому перевага і специфіка такого навчання. За загальною статистикою фахівців дистанційного

навчання викладачу для розробки 1 години заняття за дистанційною формою необхідно витратити 8 годин своєї роботи.

- розробка (час на розробку) дистанційних курсів ніяк не враховувався викладачам навіть в якості годин методичної роботи в індивідуальному плані роботи викладача. Тим більше така робота ніяким чином додатково не оплачувалась.

Слухачі, або ті хто навчаються, також пасивно сприйняли інформацію про можливість опанування навчальних дисциплін за допомогою технологій дистанційного навчання. На нашу думку це викликано низькою самоорганізацією до самостійної роботи і відсутністю вимог до роботи з дистанційними технологіями з боку викладацького та керівного складу ВНЗ.

Висновки та перспективи подальшого використання системи дистанційного навчання. Практичний досвід використання системи дистанційного навчання організованої у програмному середовищі Moodle показав можливість ефективного його використання для проведення дистанційних курсів навчання. Така система в цілому дозволяє реалізувати дидактичні принципи навчання для успішного оволодіння знаннями здобувачами вищої освіти. Але саме ПС Moodle не дозволяє просто реалізувати подання ілюстративного матеріалу або навчального матеріалу навантаженому математичними формулами, а також показала обмежені можливості по реалізації проведення практичних і лабораторних робіт по природничим наукам. Тому для викладення точних дисциплін, зміст яких передбачає використання математичного апарату, необхідно передбачити альтернативні види подання інформації, наприклад у вигляді презентацій редактора PowerPoint.

Також автори вважають, що для окремого навчального закладу, який у своїй діяльності планує використання технології дистанційного навчання, необхідно розробити конкретні вимоги (методику) за якими повинен розроблятись дистанційний курс навчання і яким вимогам такий курс навчання повинен відповідати. Узагальнений підхід до створення курсів дистанційного навчання їх систематизований і структурно однаковий (подібний) вигляд дозволить спростити психологічний алгоритм в систематизації отриманні знань для студентів цього навчального закладу, тобто ВНЗ буде формувати навички в отриманні знань за допомогою дистанційних технологій. Крім того однакові вимоги до створення і наповнення дистанційного курсу навчання спростить (систематизує) роботу викладача у пошуку і підготовці навчального матеріалу і

дозволить комісії (вченій раді) ВНЗ якісно порівняти між собою та оцінити курси дистанційного навчання за різними напрямками.

Але в першу чергу необхідно передбачити зацікавленість викладачів у створенні якісних курсів дистанційного навчання. Від його зацікавленості буде залежати якість подання інформаційного матеріалу дистанційного курсу і якість здійснення освітнього процесу загалом у ВНЗ.

АНАСТАСІЯ ГІНКУЛ,
ЯРОСЛАВ МАГУРЯН
Науковий керівник: к.е.н., доц. Гура О.Л.
Одеський торговельно-економічний інститут Київського національного торговельно-економічного університету

SMART-ОСВІТА ТА ОСОБЛИВОСТІ ЇЇ ВПРОВАДЖЕННЯ В УКРАЇНІ

Навчання, якщо його розглядати в оптиці сьогодення, за своїм змістом є процесом набуття людиною низки компетентностей та досягнення нею певного рівня розуміння навколишньої дійсності у всій багатоманітності її форм та проявів, а також самої себе як суб'єкта й об'єкта цієї дійсності. Формулювання змісту та призначення навчальної діяльності дозволяє освітній системі незмінно виконувати покладені на неї трансісторичні функції – навчати новому (невідомому) та сприяти розумінню того, що раніше перебувало на лінії лімінальності або й поза нею.

E-learning (від англ. Electroniclearning – електронне навчання) – система електронного навчання, синонім таких термінів, як електронне навчання, дистанційне навчання, навчання із застосуванням комп'ютерів, мережне навчання, віртуальне навчання за допомогою інформаційно-комунікаційних, електронних технологій.

Електронне навчання поклало початок смарт-навчанню (Smart-education). Це нова філософія навчання, котру називають розумним навчанням.

Воно об'єднує навчальні заклади, викладацький склад для здійснення спільної освітньої діяльності в мережі Інтернет на базі

спільних стандартів, узгоджень і технологій. Мова йде щодо здійснення спільного навчання та використання контенту.

Смарт-навчання – це гнучке навчання в інтерактивному освітньому середовищі за допомогою контента з усього світу, що знаходиться у вільному доступі. Отже, знання стають широко доступні.

Мета розумного навчання полягає в тому, щоб робити процес навчання ефективним за рахунок переносу навчального процесу в електронне середовище, а це, в свою чергу, надає можливість доступу кожному, розширення кількості бажаючих навчатися з будь-якого місця і у будь-який час. З цією метою необхідно здійснити перехід від книжкового до електронного контенту, розміщуючи його в репозитарії, зробити його активним.

Smart-освіта надає нові можливості викладачам, фахівцям, студентам, а також всім, хто зацікавлений у отриманні знань. За допомогою інтерактивних технологій студент взаємодіє із програмною системою, обирає та аналізує ту інформацію, яка йому потрібна, що спонукає його до самостійної роботи.

Нові вимоги висуваються до навчального курсу. Він має забезпечувати якість освіти, мотивацію студентів, залучаючи студентів до творчої, навчальної і наукової діяльності. Навчальні курси мають бути інтегрованими, включати мультимедійні фрагменти, зовнішні електронні ресурси.

Необхідно дотримуватися таких вимог: гнучкість, інтеграція, індивідуальна траєкторія, мобільність та ін. Цим властивостям відповідатиме електронний курс, а також електронний підручник. Для створення смарт-підручника необхідно використовувати: хмарні технології, мультимедійні засоби, автоматичну фільтрацію за рейтингом знань, інтерактивність, спільну роботу в Інтернеті та ін.

Особлива увага приділяється управлінню навчальним контентом і навчальними ресурсами у смарт-навчанні.

У цьому процесі навчальні матеріали потребують регулярного використання викладачами, доповнення з професійних сайтів, блогів. Це дає студентам можливість формувати професійну компетентність.

Для здійснення смарт-навчання необхідне відповідне технічне забезпечення і доступ до Інтернету. Використання сучасних технологій навчання (інтерактивних) та технологій здійснення навчального процесу за моделями: SmartClassroom, FlippedClassroom та ін. створюють умови здійснення креативного навчання[2].

Сьогодні стан економіки будь-якої країни істотно залежить від рівня розвитку її високотехнологічних галузей. Світовий досвід останніх десятиліть свідчить, що значних економічних показників досягають країни, економіка яких спирається на високі технології в усіх галузях промислового виробництва. Розробка і впровадження високих технологій сприяє зростанню добробуту та збалансованому технологічному, економічному і соціально-культурному розвитку суспільства. Тому протягом останніх 20—30 років в економічно розвинених країнах спостерігається стійка тенденція збільшення витрат на науково-технічний розвиток. На частку нових знань, впроваджуваних у технології, устаткування й організацію виробництва в цих країнах, припадає від 70 до 85% приросту ВВП.

Нині світовий ринок наукомісткої продукції становить близько 2,3 трлн. дол. на рік, частка ж України не перевищує 0,05% його обсягу. За прогнозами фахівців, попит на продукцію високих технологій на промисловому і споживчому ринках через 10—15 років досягне 3,5— 4 трлн. дол. Розуміння потреб споживачів, уміння реалізовувати науковий і технологічний потенціал у прибуткові комерційні проекти є однією з необхідних умов успішної роботи на ринку високих технологій.

Основна проблема впровадження технологій смарт-освіти в Україні пов’язана із недостатнім розумінням перспектив та всіх можливостей даної продукції, а також обмеженими технічними можливостями окремих навчальних закладів (забезпечення доступом до мережі Інтернет, відсутність необхідного технічного та програмного забезпечення та ін..). Вирішенням даної проблеми може бути створення урядом стратегії розвитку smart-технологій, націленої на співробітництво з провідними компаніями даної галузі та виробництво вітчизняних аналогів згідно світових стандартів, а також покращення матеріально-технічного забезпечення освітніх закладів. Підготовка кваліфікованих спеціалістів у галузі smart-технологій дозволить Україні конкурувати з іншими країнами та виробляти продукцію, яка використовуватиметься не тільки у навчанні, але і в інших сферах життя суспільства. Приділення достатньої уваги технологіям майбутнього і достатня матеріальна підтримка smart-технологій дозволить Україні стати на новий рівень розвитку.

Отже, важливе місце у підготовці сучасного фахівця у ВНЗ має широке використання інформаційно-комунікаційних технологій, зокрема, Smart-технологій, що дасть можливість закласти фундамент щодо здійснення успішної професійної діяльності та кар’єри.

Літературні джерела

1.Тихомиров В. П. «Мир на пути к SmartEducation: нове возможности для развития образования.» [Електронний ресурс]. Режим доступу: //http://www.slideshare.net/PROelearning/smart-education-7535648.

2. «Що таке SmartEducation?» - Розумна освіта для розумного суспільства–2017р. – [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://smarteducatoin.blogspot.com/2017/06/smart-education.html?m=1

ЛЮДМИЛА ГРЕБІННИК
к.філол.н., доц. кафедри іноземної філології та перекладу.
Київський національний торговельно-економічний університет

ТРАНСФОРМАЦІЯ РОЛІ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ В ЕПОХУ ЦИФРОВОЇ РЕВОЛЮЦІЇ

Цифрові технології впевнено займають своє місце у нашому повсякденному житті. Згідно з останніми дослідженнямиагентства мобільного маркетингу LEAD9 та Київського міжнародного інституту соціології (КМІС), понад 85 % українців віком від 18 до 30 років користуються смартфонами з сенсорними екранами.Порівняно з попередніми роками, частка користувачів смартфонів в Україні за останні два роки зросла на 26%[2].Інші дослідження [3]вказують на те, що українці в середньому мають по 3–4 ґаджети.

Більша частина нашого спілкування протікає сьогодні у цифровій площині: складно підрахувати, скільки годин людина проводитьв Інтернеті, на комп’ютерах, але особливо на мобільних пристроях, таких як планшети або смартфони, тому що все частіше ми користуємося мобільними пристроями на ходу, паралельно з іншими справами.Важко повірити, що перші смартфони вийшли на ринок лише кілька років тому. З того часу наше життя швидко і безповоротно змінилося. Про це можна шкодувати або, навпаки, радіти цьому– змінитицей прогрес ми не можемо: нове покоління росте з цими новими можливостями і ми не можемо напевне передбачити, як зміниться світ через кілька років.

Цифрова революція з її швидкими темпами невпинно входить в освітній простір. Заклади освіти з їхусталеними цінностями,

сформованими віковими традиціями, визначаються, як приймати, сприяти,чи, можливо, протистояти цим новим тенденціям. Проте сучасні зміни – це не просто зміна тенденцій. Йдеться про глобальний перехід: цифрові інформаційні та комунікаційні технології замінюють книгу та друковане слово як провідний носій. Цим змінам можна приписати такий самий фундаментальний зміст і наслідки для суспільства, який до цього мали розвиток мови, розвиток писемності, винахід книгодрукування.Розвиток писемності став початком епохи античності, перехід від рукописного до друкованого тексту, що почався більше 500 років тому, ознаменував початок сучасного суспільства. Друковані книги та тексти дозволили безпрецедентне поширення інформації та знань, а також широкий доступ до освіти. Кожен новий спосіб поширення інформації робить виклик суспільству своїми новими можливостями збереження та передачі інформації, для яких потрібно шукати нові структури та способи управління. За нашими смартфонами та ноутбуками лежить потужний технологічний розвиток, який можна охарактеризувати як «оцифрування», «автоматизація» та «об'єднання у мережі». Практично будь-які дані можливо перетворити у цифровий формат, їх кількість практично необмежена завдяки різноманітним можливостям зберігання (тому все частіше чуємо розмови про надлишок інформації). Збережені дані обробляються автоматично і одразу ж стають доступними по всьому світу завдяки мережам. Все це разом веде до змін та нових викликів. І це не лише вільний доступ до інформації, а й втрата цілих професійних галузей з огляду на їх незатребуваність у нових умовах.

Питання, чи не втратить освітня галузь своє місце і роль у суспільстві внаслідок цифрової революції, залишається відкритим. Хоча заклади освіти пропонують сьогодні дуже багато, молоде покоління ставить під сумнів доцільність загальної освіти: яку кількість класичних знань може дати освітній заклад, коли всі світові знання можна носити в кишені? Проте саме цей оцифрований світ і відкриває нове вікно можливостей для освітян:формування компетенцій, які дозволять правильно орієнтуватися у потоці надлишкової інформації, користуватися нею, застосовувати, критично оцінювати. В умовах втрати закладами освіти монополії на знання викладачеві відводиться роль провідника в інформаційному потоці. Чи впораються викладачі з такими викликами, адже студенти швидше стають експертами у використанні цифрових носіїв, ніж викладачі.Сьогодні можна спостерігати різні реакції: як ігнорування

чи протидію освітян новим тенденціям, так і стимулювання та інтеграцію новітніх технологій в навчальні процеси та окремі дисципліни.

Слід розуміти, що йдеться, передусім, не про те, щоб іти в ногу з часом, а про те, як застосувати нові можливості, яку користь з дидактичної точки зору вони несуть і чи буде реалізована кінцева мета вивчення дисципліни. Розглянемо це на прикладі дисципліни «Практичний курс другої іноземної мови» у закладі вищої освіти. Якщо донедавна найефективнішою формою викладання дисципліни вважалися аудиторні заняття (до того ж якомога більша їх кількість), то сьогодні спостерігаємо переосмислення доцільності такого традиційного підходу. Формування іншомовної мовленнєвої компетенції, як відомо, вимагає активнішої діяльності того, хто вчить мову, а не того, хто навчає. Робота з такими видами мовленнєвої діяльності як аудіювання, читання та письмо, загалом, не передбачає обов'язкових аудиторних занять і може успішно реалізуватися з застосуванням сучасних інформаційних технологій. Завдання викладача – підбір фактичного матеріалу (аудіо- та відеозаписи, актуальні тексти), впорядкування за тематикою, формулювання завдань, планування етапів їх виконання, рекомендація довідкових ресурсів (словники, граматичні довідники, програми-перекладачі). Досягнення цілей навчання, на нашу думку, забезпечується обсягом та правильним структуруванням фактичного матеріалу. Важливим аспектом залишається контроль та оцінка результатів роботи студентів, що є також і певним зворотнім зв'язком, сигналом для викладача щодо ефективності застосування того чи іншого підходу. Це також можливо реалізувати за допомогою сучасних інформаційних технологій. При роботі з таким видом мовленнєвої діяльності як говоріння відмову від аудиторних занять вважаємо недоцільною, з чим погоджуються також інші фахівці [1].

Якщо більша частина співпраці викладача і студента переноситься у медіапростір, чи не втрачає університет своєї ролі закладу освіти? Роль університету також зазнає певної трансформації. Університет має пропонувати власну платформу для обміну інформацією, надавати технічні можливості для комунікації маж викладачем та студентами, гарантувати якість такої комунікації. Водночас це місце, де колеги можуть обмінюватися досвідом, думками щодо ефективності певних підходів, разом наповнювати та вдосконалювати навчальну платформу.

Таким чином, процес адаптації освіти до стрімких змін останніх років потрібно оцінювати з тих позицій, що інформаційно-комунікаційні технології прийшли не для того, щоб конкурувати чи зруйнувати систему освіти, а щоб допомогти їй стати більш ефективною, користуючись усіма їх привілеями.

Літературні джерела

1. Цимбал С.В. Формування комунікативної культури студентів немовних спеціальностей// Актуальні проблеми педагогіки, психології та професійної освіти [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://journals.uran.ua/apppfo/article/viewFile/113928/108503

2. Кількість користувачів смартфонів збільшилась до 85 % дослідження// Детектор медіа [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://ms.detector.media/mediaprosvita/research

3. Viberвиявивсянайпопулярнішиммесенджеромсередукраїнців – дослідження// Укрінформ [Електронний ресурс]. Режим доступу:ttps://www.ukrinform.ua/rubric-economy/2510653

ТЕТЯНА ДОРОШЕНКО
ст. викладач.
Льотна академія
Національного авіаційного
університету

ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ПІДГОТОВЦІ АВІАЦІЙНИХ МЕНЕДЖЕРІВ

Інформація і знання є одним із стратегічних ресурсів держави, масштаби використання стали на рівні традиційних ресурсів, а доступ до них визначає соціально-економічний розвиток країни.

Сьогодні ефективний розвиток України дуже залежить від якості управління в економіко-соціальній і соціокультурній сферах. У цій ситуації підготовка висококваліфікованих управлінських кадрів набуває не лише економічного, а й загальносуспільного значення.

Ринок праці вимагає якісно нового змісту підготовки випускників льотних навчальних закладів. Фахівець у галузі авіаційної галузі повинен бути здатним бачити нове й перспективне, вносити зміни в традиційні форми та засоби навчання, проектувати його розвиток з урахуванням законів ринкової економіки. Українському суспільству потрібен авіаційний менеджер інноваційного типу.

Професійна підготовка майбутнього авіаційного менеджера має специфічні особливості, тому одним із завдань є виявлення та обґрунтування потенційних можливостей, що забезпечать новий якісний рівень підготовки авіаційних менеджерів до професійної самореалізації. Викладач перестає транслювати знання, уміння та стає навігатором, який допомагає орієнтуватися в базах знань.

Розвиток інноваційних технологій формує конкурентну перевагу авіаційних менеджерів, надаючи більш якісну працю та формує готовність до професійної самореалізації. Сьогодні працівник, крім компетенцій і знань з конкретної спеціальності, повинен бути компетентний в суміжних галузях, добре розуміти та знати технологічні та бізнес-процеси. Безперервне, постійне придбання нових знань, умінь, навичок є запорукою конкурентоспроможності.

Головним функціями освіти є готовність до змін, роботи з більш складними проектами, запозичення передових практик, розширення кругозору, відстеження тенденції в інших галузях, професіях та країнах. Цифрова компетентність випускників вищих навчальних закладів повинна перевищувати існуючу номенклатуру компетенцій для того, щоб працювати на випередження ситуації.

Фаховапідготовка сучасних конкурентоспроможних менеджерів має обов'язково враховувати зміни парадигми суспільного розвитку. Сьогодні в системі економіки знань одне з провідних місць посідає вища професійна освіта як джерело інтелектуального капіталу та інноваційного потенціалу нації.

Методи активного навчання, особливо ігрові, дозволяють пов'язати прогресивні теоретичні розробки і конкретну виробничу практику, забезпечити активну пізнавальну діяльність студентів. Такі методи навчання зумовлюють усвідомлену рефлексивну розумову діяльність студентів, активне сприйняття теоретичного матеріалу в навчальному процесі, розвиток умінь та навичок самостійного вироблення рішень з проблемних питань.

Активні методи навчання – засоби активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів, які спонукають їх до активної розумової й практичної діяльності в процесі оволодіння матеріалом, коли активний не лише викладач, але й студенти.

Новітніми засобами і методами навчання майбутніх авіаційних менеджерів науковці виділяють ділові, психолого-економічні, інтелектуальні тренінги, ділові ігри, коучинг-тренінги для набуття нових якостей та вмінь, мозковий штурм, ігри на згуртування колективу, моделювання нестандартних, конфліктних і критичних

ситуацій тощо. Усі ці новітні методи навчання можуть бути використані як для студентів у процесі навчання, та і для працюючого персоналу.

Ділова грає засібом моделювання різноманітних умов професійної діяльності, методом пошуку нових можливостей її виконання. Під час застосування ділових ігор навчальний процес максимально наближається до реальної практичної ситуації. У системі активного навчального процесу використовується такі модифікацій ділової гри: 1) імітаційні ігри; 2) операційні ігри; 3) виконання ролей.

Коучинг– це синтез методик індивідуального психологічного консультування, соціально-психологічного тренінгу та традиційного наставництва досвідчених спеціалістів над молодими. Використання цього методу розкриває потенціал для досягнення значущих цілей, підвищення внутрішньої мобілізації, розвиток необхідних здібностей та навичок, засвоєння провідних стратегій отримання результату.

«Мозковий штурм»допомагає знайти вирішення складної проблеми шляхом використання спеціальних правил обговорення та сприяє створенню інноваційного клімату в групі, мобілізації студентів на пошук нових рішень.

Інноваційні технології у професійній підготовці авіаційних менеджерів мають спрямовуватися на формування в них здатності діяти у швидкозмінному професійному середовищі. Вибір активних методів навчання допомагає залучати майбутніх управлінців до активної діяльності під час занять, розвиває творче мислення, спрямовує на вироблення нових підходів до професійної ситуації.

В умовах глобалізації відбувається трансформація суспільних відносин. Зростання доступності та відкритості інформаційних ресурсів та засобів комунікації, розвиток Інтернет-технологій створює підґрунтя для формування smart-суспільства.

При навчанні авіаційних менеджерів необхідно широко використовувати інноваційні технології, в тому числі цифрові технології, які є важливим елементом в навчанні, залучення мотивованих студентів до професійної самореалізації.

У більшості міжнародних авіаційних кампаніях вимагають від працівників авіаційної сфери візуалізації ситуації у реальному часі, а також вміння провести аналітичні висновки. Обробка великої кількості інформації у глобальному вимірі та масштабі поєднує в собі методи прогнозних ситуацій розвитку та інтелектуального аналізу.

При навчанні студентів авіаційних менеджерів необхідно сформувати в них вміння інноваційної роботи:

- управління smart-офісом – голосові системи;
- цифрове навчання й дослідження на основі імітаційних ігор;
- інтегровані інструменти аналітики;
- аналітика великих даних у реальному просторі і часі.

Система менеджерської освіти України має завдання перебудови змісту й науково-методичного забезпечення навчально-виховного процесу професійної підготовки фахівців спрямований на формування готовності майбутніх авіаційних менеджерів до інноваційної професійної самореалізації. Знаряддя для реформації та оновлення професійної підготовки – це інноваційні технології, які дозволять отримати конкурентноспроможного фахівця готового до змін, з необхідними уміннями творчо мислити та приймати вірні рішення.

ТЕТЯНА ЖИРОВА
к.пед.н., ст. викл. кафедри програмної інженерії та кібербезпеки.
НАТАЛІЯ КОТЕНКО
к.пед.н., ст. викл. кафедри програмної інженерії та кібербезпеки.
Київський національний торговельно-економічний університет

ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУУ ВИЩІЙ ШКОЛІ В УМОВАХ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ ОСВІТИ

«Покоління Google», «міленіали», digitalnatives (цифрові аборигени) – всі ці назви акцентують увагу на великій ролі цифрових технологій у житті нинішньої молоді й дітей.Цифрові технології, перш за все, дають доступ до великої кількості різної інформації та можливість її швидко опрацьовувати. У зв’язку з цим ІТ-технології надають нову якість суспільному життю, але й при цьому породжують нові виклики. Вища освіта, як і освіта вцілому, не є виключенням.

В умовах швидкого розвитку високих технологій, які знайшли своє відображення у кожній галузі суспільства, закладам вищої освіти необхідно змінити два аспекти своєї діяльності щодо підготовки фахівців: переглянути зміст освіти та методи навчання.

Перш ніж змінювати зміст освітидоцільно дослідити динаміку ринку праці. Так, за прогнозом вчених з Оксфордського університету, майже половина робочих місць у Сполучених Штатах буде замінена комп'ютерами вже в найближчі 10-20 років [4]. Експерти прогнозують, що до 2030 року зникне 53 професії, натомість з'являться 186 нових. І до змін вже треба готуватись[1]. Насамперед ризикують залишитись без роботи ті працівники, які позбавлені будь-якої цінності в економічному, політичному або навіть художньому плані. Нині і в подальшому будуть цінуватися фахівці, які володіють знаннями відразу в декількох галузях, тому цінується крос-функціональність, а крім того ще й мобільність – здатність освоювати швидко різні професії, навчатися[2].

Отже, головна функція навчального закладу – навчити студентів вчитися, бути готовими до змін, до роботи з більш складними проектами, бути готовим до запозичення прогресивних практик, розширення кругозору, відстежуючи тенденції в інших галузях і професіях. Більш того, цифрова компетентність випускників університетів повинна перевищувати існуючу номенклатуру компетенцій – щоб працювати на випередження ситуації[3].

Необхідно, щоб освіта давала впевненість і готовність до змін, робилавипускника ЗВО менш залежним від фактів і знань, вчила розвиватися разом з технологіями. А це означає, що університет повинен навчати: оперативно вирішувати завдання, знаходити необхідні інформацію та знання, вміти працювати в команді, бачити перспективу і готуватися до неї, вміти приймати рішення, розробляти і реалізовувати проекти, відповідати на запити, будувати комунікації і партнерство[3].

Таким чином змінюється роль викладача: стандартна лекція, записана під диктовку знижує мотивацію до навчання, адже будь-яку інформацію можна знайти в мережі, де пропонують різні сертифікаційні безкоштовні та платні on-linекурси, підготовлені провідними ЗВО для всіх охочих. Лектори повинні передавати студентам унікальний досвід, який їм по-іншому не отримати[0]. Формат класичної лекції повинен зміститися в сторону консультації, діалогу, дискусії. Для проведення аудиторних занять доцільно долучати до співпраці діючих фахівців, причому наявність сучасних ІТ технологій дозволяє це здійснювати он-лайн.Для того, щоб викладач орієнтувався у актуальних для виробництва компетенціях виникає необхідність у тісній співпраці викладачів і підприємств, постійному обміні інформацією і досвідом.

В епоху цифрової трансформації освіти відкриваються широкі перспективи вдосконалення освітньої діяльності, поглиблення професійності, формування нової системи взаємодії «викладач-підприємство-студент».

Літературні джерела

1. Атлас професій. – Режим доступу: http://profatlas.com.ua/ (дата входження 03.11.18 р.)

2. Змінюйся або помри. До 2030 року зникне півсотні професій. – Режим доступу:https://glavcom.ua/publications/zminyuysya-abo-pomri-do-2030-roku-znikne-pivsotni-profesiy-natomist-zyavlyatsya-186-novih-520807.html (дата входження 03.11.18 р.)

3. Тульчинский Г.Л. Цифроваятрансформацияобразования: вызовывысшейшколе / Г.Л Тульчинский // Цифроваяцивилизация: вызовыи трансформациисовременности. –ФН – 6/2017. – С. 122-136.

4. Thefutureofemployment: howsusceptiblearejobstocomputerisation?– Режим доступу : https://www.oxfordmartin.ox. ac.uk/downloads/academic/The_Future_of_Employment.pdf (дата входження 03.11.18 р.)

ВАЛЕНТИНА КОНДРАШОВА-ДІДЕНКО
к.е.н., проф.
ЛАРИСА ДІДЕНКО,
к.філософ.н., доц.
Київський національний університет імені Тараса Шевченка

СМАРТ-ПЕРСПЕКТИВИ В ОСВІТІ: РОЗВАНТАЖУВАЛЬНІ ТЕХНОЛОГІЇ

З’ява технічних пристроїв змінює пріоритети існування людини, оскільки антропоодиниця долучає їх до власного життєпростору. З одного боку, кожен прилад/пристрій слугуватиме для виконання окремих операцій, що мало б суттєво розвантажувати суб’єкта через вивільнення часу для виконання «виключно антропних операцій» («мисленнєвий пакет»). З іншого боку, унаявнюється проблема тотального впливання (навіть залежності) технічних приладів/пристроїв на окрему людину.

Питання освіти у кожну епоху було одним із головних через дві необхідності: 1) транслювання досвіду та знань попередників наступним поколінням; 2) оптимізування життєвих умов для-мене-насьогодні з перспективою продовжування існування людства за 50-100 років. На початку XXI ст. вони почали трансформуватися (на прикладі деяких країн до абсурдного деформування самої системи освіти через «експериментальні сценарії» окремих зацікавлених персон). Освіта має бути відповідною не тільки культурним змінам території, епоховим соціальним викликам, але й індивідуальним схильностям окремого суб'єкта.

Розглядання потреб СМАРТування вищої школи потребуватиме обопільного змінювання – з боку викладача та з боку студента. Первинним майданчиком для створення необхідних для змінювання умов є університет, керівництво якого чітко визначатиме напрям на-результат (тобто якісність, ефективність та унікальність). Зауважимо: СМАРТ-освіта не є окремим особливим способом передавання знань-та-досвіду через формування фахових компетенцій у майбутнього фахівця. СМАРТ-освіта має на меті втілення формули «усвідомлювана освіта». Остання не тільки є *бажаною абітурієнтом/абітурієнткою* (тобто він/вона вже мотивовані навчатися/практикувати у межах окремого фаху), але й передбачає *зусилювання щодо сприяння формуванню власних фахових компетентностей* (надпрограмне знаннєздобування, наприклад). Формула «усвідомлювана освіта» дає змогу антропоодиниці через відповідання на декілька запитань виявити свої майбутні перспективи у професійному середовищі після 3-річного періоду (проміжок опанування основ фаху). Перелік запитань включає: 1) Що вас цікавить у даній галузі? 2) Ким ви себе бачите за 5 років? 3) Що ви має намір запровадити у фаховій царині? 4) Що найперспективніше може Вам запропонувати обраний фах? 5) Що для Вас є обмеженням у фаховій царині?

СМАРТ-освіта не пропонує ніяких особливих технік, окрім однієї: індивідуально-алгоритмне навчання. Кожен студент/студентка вступають до вишу вже «різнорівневими» (вони інакшого виховання, психотипу, досвіду, емоційності тощо). Навчання має на меті зорієнтувати їх на власне «доформовування» (кожен буде «брати» з навчальної дисципліни тільки необхідне – те, чого йому/їй не вистачає до окремої компетентності), що уможливлене віднайденням індивідуального алгоритму навчання для кожного (це здійснюють викладачі). Роль викладача різниться залежно від навчальної

дисципліни та курсу навчання. Перший семестр повністю відведений на ознайомлення із виш-стилем (навчальні дисципліни: інформувально-орієнтувального характеру; історичні; мовні; загальнонаукові; пропедевтика до фаху, етика фахівця тощо). Викладач постає здебільшого інформувальником та радником; його роль тільки орієнтувати на виш-стандарти, вимоги та майбутні очікування викладачів (тобто: формування наступного покоління фахівців). З другого семестру навчальні дисципліни передбачають не тільки аудиторні заняття, але й самостійну роботу, у межах якої студенти демонструють опрацювання додаткових джерел з фаху та дотичних царин, критичне мислення, власну думку, розбір конкретних ситуацій тощо. Викладач є «рівним» студенту: він може як формувати запитання, так і пропонувати відповіді на них; грати у ситуації (іноді абсурдні); практикувати лекціювання з помилками тощо; його роль постає помежівною – орієнтувальник (щодо головних моментів лекторованої навчальної дисципліни) та дослідник (щодо найперспективніших студентів для продовження академічно-дослідницької кар'єри).

Техніко-технологічний аспект, до якого часто «звужують» розгляд СМАРТ-освіти, не вичерпується діджитал-аспектами. СМАРТовість техніки у її зрозумілості «з першого дотику», проте вона спричинена людиною для цілком конкретних цілей – розвантаження існування антропоодиниць. Функційність передбачає не стільки «цільове використання», скільки оптимізувальне. Тобто ситуативне застосування з мінімальною/допустимою ризиковістю задля отримання індивідуальної зисковості. Все, що нині назване «СМАРТ-…», передбачає тільки заміну/заміщення окремих людських функцій, що укомфортнюють її існування, проте аж ніяк не «урозумнюють» саму антропоодиницю. Урозумнюватися їй необхідно самій: за своїми власними параметрами, задля конкретних цілей, співмірно до переліків ситуацій, фігурантом у яких вона була/є. Цей вихідний перелік передбачає постійне самовдосконалювання, тобто пожиттєве втілювання формули «усвідомлювана освіта» через відкривання для себе інших (не)дотичних до фахової царини галузей, проблем та/або питань.

Цифрові трансформування освіти передбачають не тільки використання е-підручників та е-форм (для надсилання виконаних завдань), але й інших медійно-медіаторних способів передавання знань-та-досвіду задля спрощення комунікування студента із викладачем, студентів, викладачів. Проте, з одного боку, відкритість

та запроваджуваність ще не постають гарантуванням СМАРТування освіти, оскільки немотивований антропний чинник зводитиме усе нанівець через індивідуальні страхання та сценаріювання. З іншого боку, «допитливий юнацький розум» налаштований на особисте перевіряння без прогнозування-моделювання ситуативних ризиків, що має упереджувати викладач через пом'якшування ситуацій-на-розгляд, уникання радикальних розв'язків та абсолютизованих тез.

Освітній простір є так само неубезпеченим як і будь-який інший, оскільки інформаційність зорієнтовує суб'єктів не тільки на «отримання відомостей про», але й постає способом суб'єкт-абсурдизування («я спробую і саме у мене вдасться!», що не у кожній ситуації буде нешкідливим у будь-якому з аспектів – інтелектуальному, емоційному, тілесному тощо – для усіх фігурантів).

Вимогою СМАРТ-суспільства не є співпраця освіти, науки та бізнесу, оскільки промотують здебільшого провальні розробки. Натомість перспективні технологічні продукти потребують не стільки вчасного інвестування, скільки розмежування ролей розробника, інвестора та промоутера (-ів) без надмірної уваги до перших двох. Головна вимога СМАРТ-суспільства – це сприяння непересічностям, тобто антропоодиницям, які знають, вміють, мріють та втілюють задля поліпшення умов існування людства загалом (етичний кодекс виконуваний з самого початку дій – це одна з умов-компетентностей фахівця), а також як індивідуальне випробування для себе самого.

Отже, СМАРТ-перспективи в освіті залежать від окремої антропоодиниці, а технології постають/поставатимуть розвантажувальними для часовивільняння та дієоптимізування.

ОЛЕНА КРИВОРУЧКО
д.т.н., проф.
МИХАЙЛО КОСТЮК
аспірант.
Київський національний торговельно-економічний університет

ПЕРСОНАЛІЗАЦІЯ НАВЧАННЯ ЯК ОСНОВА SMART-ОСВІТИ

Стрімкий розвиток інформаційних технологій обумовлює значну кількість використання електронних ресурсів і різних засобів інформаційно-комунікаційних технологій системи SMART-освіти з

метою мотивації студентів закладів вищої освіти до безперервного отримання знань.

Сьогодні Україна рішуче крокує до електронної освіти (e-learning), яка є ключовою рушійною силою в багатьох галузях і необхідною умовою розвитку сучасного суспільства. Ефективність упровадження електронної освіти є очевидною, оскільки це й дистанційне навчання, й управління освітнім процесом, й автоматизація документообігу освітніх закладів. Переваги електронної освіти – це економія часу, збільшення швидкості запам'ятовування навчального матеріалу на 15-25% порівняно з денною формою навчання, можливість навчання в зручному темпі і в будь-який час, доступність навчання для всіх категорій студентів, можливість повернення до матеріалу, який є не зовсім зрозумілим, необмежену кількість разів. Але з іншого боку, є й відкриті питання, які потребують вирішення. Основний недолік – це складність в ідентифікації особистості студента у віддаленому електронному навчанні.

Електронна освіта неможлива без належного якісного контенту, якій складається, як і в традиційній освіті з підручників, лекцій, практичних завдань, тестів тощо, але представлений в електронному вигляді. Репозитарій електронних освітніх ресурсів розглядають як інформаційну систему, що забезпечує зосередження в одному місці сучасних електронних освітніх ресурсів з можливістю надання доступу до них через технічні засоби, у тому числі в інформаційних мережах (як локальних, так і глобальних) [1].

Але сьогодні найбільш актуальним стає поява нового визначення – «мобільне навчання», що тісно пов'язане з електронним та дистанційним навчанням. Мобільне навчання є новою освітньою парадигмою SMART-освіти, на основі якої створюється нове навчальне середовище, де студенти можуть отримати доступ до навчальних матеріалів у будь-який час та в будь-якому місці, що робить сам процес навчання всеохоплюючим та мотивує до безперервної освіти та навчання протягом усього життя.

До основних переваг мобільного навчання можна віднести: можливість навчатися будь-де та будь-коли; компактність мобільних пристроїв; безперервний доступ до навчальних матеріалів; підвищену інтерактивність навчання; зручність застосування послуг мобільного навчання; персоналізованість навчання. Унікальними властивостями мобільного навчання є: придатність до одночасної взаємодії як з одним студентом, так і з групою; можливість динамічного

генерування навчального матеріалу в залежності від місцезнаходження студентів, контексту навчання та способу використання мобільних пристроїв; можливість виконання окремих дискретних у часі навчальних дій студентів у будь-який час і вбудь-якому місці [2].

Навчання проходить незалежно від місця знаходження і відбувається при використанні портативних технологій. Іншими словами, мобільне навчання зменшує обмеження із здобуття освіти по місцезнаходженню за допомогою портативних пристроїв.

Мобільне навчання має на увазі використання мобільної технології як окремо, так і спільно з іншими інформаційними та комунікаційними технологіями, для організації навчального процесу незалежно від місця і часу. Навчання може приймати різні форми: за допомогою мобільних пристроїв студенти можуть отримувати доступ до освітніх ресурсів, зв'язуватися з іншими користувачами, створювати контент в навчальній аудиторії і за її межами. Мобільне навчання включає в себе заходи, необхідні для досягнення цілей навчання, наприклад ефективне управління системами закладів вищої освіти, вдосконалення взаємодії між освітніми установами та здобувачами освіти.

Останнім часом активно розвивається новий напрям у сфері комп'ютеризованого навчання SMART-освіти, що отримав назву адаптивних та інтелектуальних технологій передавання знань. Завдання цього напряму досліджень – включити до навчальних систем можливості диференціації технологічного процесу передавання знань, тобто забезпечити врахування індивідуальних здібностей суб'єкту навчання, його попередніх знань та вмінь.

Адаптивне навчання можна охарактеризувати як технологічну педагогічну систему, що сприяє ефективному індивідуальному навчанню. Вона має оцінювати початкову підготовку суб'єкту навчання та відстежувати результати проходження навчання, характеристики сприйняття нової інформації, забезпечити викладачеві можливість варіювати способи подачі матеріалу, а тому, кого навчають, способи його засвоєння,а також коригувати параметри, структуру та алгоритм навчання. Отже, ефективна технологія адаптивного та інтелектуального навчання має базуватися на позиції діяльного, активного, гнучкого підходу до побудови педагогічного процесу [3].

Адаптивне навчання має ряд відмінних рис. По-перше, необхідність попереднього контролю знань. По-друге, це необхідність

певної надмірності, а також ретельної деталізації навчального курсу, структуризація навчального матеріалу, виділення самостійних частин курсу (кожна з них повинна бути логічно закінченою та представляти самостійний елемент). Нарешті має бути забезпечено встановлення залежностей між частинами навчального курсу.

Найважливішою метою систем управління навчанням є побудова технології послідовності курсу навчання (технологія навчального планування). Іншими словами, потрібно забезпечити суб'єкта навчання індивідуально спланованою послідовністю блоків знань для засвоєння знань і послідовністю навчальних завдань для забезпечення його компетенцій [4].

Таким чином, адаптивне навчання – одна з найбільш ефективних і сучасних технологій SMART-освіти. Загальною тенденцією є використання в найближчому майбутньому все більш складних систем. Відповідно, потребує суттєвого змінення систем управління навчанням. Зокрема, слід підкреслити, що невід'ємною частиною таких систем стають дані наукових досліджень, а також рекомендації щодо конкретного плану навчання для суб'єкту навчання. Це допоможе кожному суб'єкту навчання досягти цілей навчання персоналізованим способом.

Літературні джерела

1. Михайліченко М.В., Рудик Я.М. Освітні технології: навчальний посібник. – К.: ЦП «КОМПРИНТ», 2016. – 583 с.

2. Вовк О. Б. Системи електронного навчання – нові форми сучасної освіти / О. Б. Вовк // Математичні машини і системи. – 2015. – № 3. – Михайліченко М.В., Рудик Я.М. Освітні технології: навчальний С. 79-86. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/MMS_2015_3_10.

3. Рашевська Н. В. Технології мобільного навчання / Н. В. Рашевська, В. В. Ткачук // Педагогіка вищої та середньої школи. – 2012. – Вип. 35. – С. 295 -301.

4. Мінцер О. П. Обрії розвитку адаптивного навчання [Електронний ресурс]. – Режим доступу: file:///C:/Users/%D0%A1%D0%BE%D1%80%D0%BE%D1%87%D0%B8%D0%BD%D0%B5%D1%86%D1%8C/Downloads/7665-27486-1-PB%20(2).pdf.

НАТАЛІЯ ЛАТИГІНА
д.політ.н., зав. кафедри філософських та соціальних наук.
АЛЛА ЛАТИГІНА
зав. кафедри іноземної філології та перекладу.
Київський національний торговельно-економічний університет

ДИСТАНЦІЙНЕ НАВЧАННЯ І ФОРМИ ВЗАЄМОДІЇ У СИСТЕМІ «ВИКЛАДАЧ – СТУДЕНТ»

Дистанційне навчання є процесом взаємодії між викладачами і студентами, ізольованими у просторі. Наслідком цього можна зазначити особливо організовану поведінку учасників взаємодії, яка залежить від характеру відносин, дистанції між ними і представлена у формі діалогу. Основне завдання дистанційного навчання полягає у стимулюванні дидактичного діалогу студента з матеріалом курсу.

Ефективність діалогу між викладачем і студентом обумовлюють: зміст курсу, фактори середовища (розмір навчальної групи: діалогів буде більше між викладачем і одним суб'єктом навчання, ніж між групою); мова діалогу (якщо викладач користується рідною мовою студента, ефективність діалогу підвищується); засоби комунікації (якщо обмін інформацією між викладачем і студентом здійснюється за допомогою електронної пошти, діалог уповільнюється і є високоструктурованим, оскільки відбувається у письмовій формі; інтенсивність діалогу вища при навчанні за допомогою телеконференцій, у процесі яких викладач відповідає на запитання студентів, які зі своєї ініціативи збагачують діалог).

Поширеною формою спілкування у процесі дистанційного навчання є внутрішня дидактична розмова (керований дидактичний діалог), за належного моделювання якої можна досягти високої якості засвоєння матеріалу. Квазідіалог між викладачем і студентом (керований дидактичний діалог) має здійснюватися у формі інструкцій, які містять припущення про те, що студент уже ознайомився з матеріалом підручника стосовно певного твердження.

Опосередкований характер комунікації в системі «викладач – студент» дає змогу забезпечити постійну динамічну комунікацію на відстані, яка, однак, не може повністю компенсувати відсутність

«живого» спілкування. Опосередкованість комунікації під час дистанційного навчання виявляється у: необхідності виконання додаткових внутрішніх (психічних) і зовнішніх (механічних) дій, визначених логікою «людина – комп'ютер»; відмінних від «живого» спілкування формах подання інформації (письмова), видах мовної діяльності (письмо, читання); відстроченні в часі обміну повідомленнями (тривалість, затримання залежить від режиму комунікації – «on-line» або «off-line»).

У дистанційному навчанні наявні майже всі традиційні способи взаємодії між викладачем і студентами. Сучасні засоби телекомунікацій відкривають перед студентами такі самі можливості, як і під час очних навчальних контактів, а нерідко істотно їх розширюють.

Особливості дистанційного навчання у режимі телеконференції можна оцінювати, зважаючи на такі його фактори:

– навчальний матеріал;
– діагностичний матеріал;
– наочність;
– запитання викладача студентам;
– пояснення викладачем матеріалу;
– керівництво викладачем дискусіями;
– можливість студентів поставити викладачу запитання;
– оцінювання викладачем студента [1, с. 201-202].

У процесі дистанційного навчання реалізуються наступні форми взаємодії:

1) студент – навчальний матеріал. Передбачає взаємодію студента зі змістом того, що пропонується для вивчення. Кожний суб'єкт навчання має набути навички конструювання, збагачення своїх знань. Взаємодія з навальним матеріалом відбувається за допомогою радіо-і телевізійних передач, електронних записів аудіо- та відеоматеріалів, комп'ютерного програмного забезпечення. Носіями навчальної інформації є книга, CD-ROM, а також комп'ютерна (електронна) версія, розміщена у пам'яті серверу мережі;

2) студент (суб'єкт навчання) – викладач. Після отримання студентами навчального матеріалу викладачі надають їм допомогу в його опануванні, стимулюючи їхній інтерес до навчання, підвищуючи мотивацію; організовуючи практичну діяльність, що базується на опанованих теоретичних знаннях, перевірку знань та оцінювання рівня їх засвоєння, надаючи консультативну допомогу, та ін;

3) студент – студент. Партнерська взаємодія студентів у процесі засвоєння знань може відбуватися за участю викладача і без нього. Вона сприяє формуванню і розвитку комунікативних умінь, отриманню ними доступу до кращих зразків виконання навчальних завдань (студентами з вищим рівнем академічної успішності та розвитку здібностей). Засобами здійснення її можуть бути електронна пошта, відеоконференції тощо [1, с. 203-204].

Взаємодія з освітньою інформацією віддаленими співрозмовниками (джерелами інформації) розвиває у студентів універсальні уміння дистанційної діяльності, які не формуються за традиційного навчання.

У проектуванні навчальних програм для дистанційного навчання використовують емпіричний підхід і теоретичний.

Суттєвою особливістю сучасних навчальних систем є їх інтерактивність, що забезпечує діалогічний характер навчання. Однак діалогічна взаємодія – не самоціль. Інтенсивність залучення студентів до діалогу не є показником ефективності навчальної програми. Проектуючи кожен фрагмент діалогу, викладач має бачити дидактичні цілі, дбати, щоб репліки не були перевантажені зайвою інформацією, а питання – надто ускладненими, враховуючи здатність комп'ютера «зрозуміти» відповіді тих, хто навчається. Процес комунікації має зацікавлювати студента, підвищувати його бажання продовжувати діалог із комп'ютером, стимулювати його пізнавальну активність, досягнення навчальних цілей [2, с. 45].

Залежно від педагогічної спрямованості діалогу розрізняють такі його рівні:

– фактичний діалог, за якого співрозмовник вибудовує свою відповідь на основі формальної зміни повідомлення;

– діловий діалог, спрямований на розв'язання запропонованого завдання без урахування цілей освіти;

– педагогічний діалог, який відбувається на основі моделі студента з урахуванням умов і цілей навчання.

Отже, дистанційне навчання, безумовно, відіграє важливу роль у системі «викладач – студент».

Літературні джерела

1. Волкова Н.П. Професійно-педагогічна комунікація. – К., 2006. – 256 с.

2. Основи дистанційного навчання. Дистанційний курс / За ред. В.М. Кухаренко. – Х., 1999. – 392 с.

МИКОЛА ЛІПІН
к.ф.н., доц. кафедри філософських та соціальних наук.
Київський національний торговельно-економічний університет

ЦИФРОВА ТРАНСФОРМАЦІЯ ОСВІТИ В КОНТЕКСТІ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ МЕТАМОРФОЗ СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА

Дискурс smart-освіти безпосередньо вписаний у більш широкий контекст дискурсу «інформаційного суспільства». Спроби дослідити перспективи розвитку сучасної освіти поза соціально-економічним горизонтом, в якому повинен розгортатися її поступ, приречені на продукування ще однієї порції міфів про «суспільство знань» або «інформаційне суспільство». Необхідність звернення до проблем світи обумовлена тими суперечностями, що породжує сучасне суспільство. Ілюзії, котрі тут народжуються, переносяться в дослідження, присвячені освітній системі.

Спільним для переважної більшості концепцій, котрі описують сучасні цивілізаційні трансформації постає визнання домінуючої ролі ринкової економіки в цьому процесі. Одночасно можна спостерігати, що більшість підходів до проблем «інформаційного суспільства» містять спроби приховати під розмовами про науково-технологічні нововведення ту сутність, що визначає існування соціуму, починаючи з доби Модерну. Цією сутністю постає капіталізм. Те, що на поверхні виглядає як нова епоха, всередині містить всі ознаки притаманні новоєвропейському світорозумінню.

Сучасний період функціонування капіталістичного господарства характеризується як «постфордистський» або «постмодерністський». Наприклад, в межах концепції С. Леша та Дж. Уррі він позначається як «дезорганізований капіталізм», для якого властивою є прискорена та нічим не обмежена циркуляція капіталу. Наслідком даної форми господарювання є формування так званого «*споживацького капіталізму*», який доводить швидкість вироблення й споживання товарів та послуг до тієї межі, за якою вони перетворюються на «одноразові речі» та позбавляються внутрішнього змісту.

В межах даного типу ринкової системи вироблення товарів супроводжується продукуванням додаткової інформаційної хвилі, що

призводить до перенасичення культурного простору надлишковими знаками та інформацією. Зрозуміло, що в цих умовах, для того, щоб хоча б якось виділитися з поміж безлічі знаків, репрезентація різних інформаційних продуктів набуває агресивного характеру. Споживача атакують різноманітні знаки, що значно ускладнює процедуру співвіднесення знака та його смислу. Таким чином формується ситуація, в якій знак, інформація домінує над смислом. Інформація про річ паразитує на залишках змісту речі.

Прискорення швидкості обернення культурних артефактів та зростання добробуту також не є чимось властивим виключно «сучасному» суспільству. В даному випадку воно наслідує тенденції доби Модерну. Тому, як пишуть С. Леш та Дж. Уррі, постмодернізм представляє собою не стільки критику модернізму або радикальну відмову від нього, скільки його *радикальне перебільшення*. В такому ракурсі постмодернізм виявляється «більш сучасним, ніж сама сучасність», він гіперболізує процеси зростання швидкості обертання та зменшення тривалості використання товарів. Постмодернізм, – як вважають дослідники, – довів до межі абстракцію, абсурдність, виклик традиції та історії, породжені модернізмом.

Враховуючи наведені міркування, можна зрозуміти причини абсолютизації ролі інформації у людському існуванні в наш час. Подібну абсолютизацію можна діагностувати і у спробах описати сутність людського мислення як інформаційний процес, і у поясненнях процесів всесвітнього масштабу. Сьогодні інформація постає універсальним ключем, за допомогою якого намагаються відкрити доступ до будь-якої проблеми. Відбувається, як писав С. Лем, передбачувана соціально-політична «ідеологізація» потенціалу інформатики. В цьому моменті проявляється *примусовий* характер інформатизації суспільного буття. Основну роль тут відіграє механізм функціонування ринку, в межах якого відбувається «отоварювання» інформації. В свою чергу, абсолютизація інформації призводить до того, що відношення людини зі світом підміняється взаємодією індивіда-споживача з «віртуальною реальністю», тобто людина починає мати справу і визнавати за реальність переважно те, що піддано інформатизації. Подібна логіка постає кульмінацією поширення «інструментальної раціональності», котра, як відомо, є визначною рисою капіталістичного способу господарювання.

Абсолютизація інформації, котра сьогодні претендує стати універсальною мовою, цілком вписується у логіку «інструментальної раціональності». Розповсюдження подібної мови виражає специфіку

нашого часу та підтверджує його сутнісний зв'язок з епохою Нового часу. Отже, в межах того порядку, який сьогодні позначається як «інформаційне суспільство», відбувається завершення витіснення об'єктивної дійсності знаковою реальністю. «Інструментальна раціональність» продукує таке знання, котре спрямоване на задоволення часткових інтересів безвідносно до універсального смислу людської життєдіяльності. В такому випадку знання більше не співвідносить свій предмет зі світом як цілим, а діяльність, що розгортається на його основі, починає визначатися зовнішньою доцільністю. І знання, і діяльність тут стають засобами досягнення зовнішньої мети, котра детермінується принципами ринкового механізму – прибутком.

Необхідно підкреслити, що наслідком описаних процесів стає знецінення класичної мети пізнавальної діяльності, тобто істини. Віднині вона має значення тільки тоді, коли може стати засобом (інструментом) задоволення часткових інтересів. Звідси витікає наступний висновок: в «інформаційному суспільстві» відбувається переведення будь-якого особистісного знання у певну кількість інформації, а розуміння витісняється інтерпретацією. Даний процес посилюється тим, що основним каналом розповсюдження і поширення знань є «дигітальна» реальність. Все, що неможливо перевести на мову цієї реальності, стає надлишковим і нібито нереальним. Тим більше, що основним товаром сучасності претендує стати саме інформація. Відбувається трансформація схеми «гроші-товар-гроші» у «гроші-інформація-гроші», що врешті-решт завершується *ототожненням грошей та інформації*.

Отже, відсутність історичного виміру є важливою ознакою «інформаційного суспільства», адже воно постає простором циркуляції призначеного для споживання «готового знання». Генезис цього знання залишається поза увагою споживача. Для інформації, як специфічної форми готового знання, притаманними є такі характеристики внутрішньої організації, як *статичність*, *структурність* та *дискретність*. Вона здатна описати обмежений, статичний об'єкт, котрий постає в завершеному вигляді. В такому випадку зайвим стає питання про розвиток цього об'єкту. Натомість, в межах інформації, можна описати спосіб функціонування, утилізації цього об'єкту. Такий підхід не може розкрити логіку процесу формування знання або процесу якісної трансформації людини, котра ці знання здобуває. Тому інформація виявляється достатньо ефективним способом орієнтації в навколишній ситуації при

технологізації людської діяльності, коли людина виявляється нейтральною по відношенню до того, що вона здійснює. Отже, в суспільстві, котре абсолютизує інформацію, відбувається витіснення самої ідеї *розвитку*, натомість утверджується принцип «презентизму», сутність якого полягає у підпорядкуванні індивіда наявному стану речей.

ОЛЕКСАНДРА НЕВЗОРОВА,
ДАР'Я ЯНЄВА
студентки Одеського фінансово-економічного коледжу КНТЕУ.
Науковий керівник: к.е.н., доц. Гура О.Л.

РОЗУМНА ОСВІТА ДЛЯ РОЗУМНОГО СУСПІЛЬСТВА

В інформаційному суспільстві відбувається процес трансформації освітніх технологій. Зупинимося спочатку на E-learning.

E-learning (від англ. Electronic learning – електронне навчання) – система електронного навчання, синонім таких термінів, як електронне навчання, дистанційне навчання, навчання із застосуванням комп'ютерів, мережне навчання, віртуальне навчання за допомогою інформаційно-комунікаційних, електронних технологій. За визначенням ЮНЕСКО: E-learning – навчання за допомогою Інтернету і мультимедії.[1]

Електронне навчання поклало початок смарт-навчанню (Smart-education). Це нова філософія навчання, котру називають розумним навчанням.

Воно об'єднує навчальні заклади, викладацький склад для здійснення спільної освітньої діяльності в мережі Інтернет на базі спільних стандартів, узгоджень і технологій. Мова йде щодо здійснення спільного навчання та використання контенту.

Смарт-навчання – це гнучке навчання в інтерактивному освітньому середовищі за допомогою контента з усього світу, що знаходиться у вільному доступі. Отже, знання стають широко доступні.

Мета розумного навчання полягає в тому, щоб робити процес навчання ефективним за рахунок переносу навчального процесу в електронне середовище, а це, в свою чергу, надає можливість доступу кожному, розширення кількості бажаючих навчатися з будь-якого

місця і у будь-який час. З цією метою необхідно здійснити перехід від книжкового до електронного контенту, розміщуючи його в репозитарії, зробити його активним. Студенти одержують можливість самостійно або за технологією «перевернутого» навчання вивчати навчальні дисципліни за електронними матеріалами, дивитись лекції в он-лайн або оф-лайн режимах, тестуватися, брати участь у телекомунікаційних проектах.

Смарт-освіта відкриває нові можливості для педагогів, надає можливість ділитися досвідом, підвищувати свій професійний рівень, більше займатися наукою, економити час, постійно розробляти контент та ін.

Нові вимоги висуваються до навчального курсу. Він має забезпечувати якість освіти, мотивацію студентів, залучаючи студентів до творчої, навчальної і наукової діяльності. Навчальні курси мають бути інтегрованими, включати мультимедійні фрагменти, зовнішні електронні ресурси.

Необхідно дотримуватися таких вимог: гнучкість, інтеграція, індивідуальна траєкторія, мобільність та ін. Цим властивостям відповідатиме електронний курс, а також електронний підручник. Для створення смарт-підручника необхідно використовувати: хмарні технології, мультимедійні засоби, автоматичну фільтрацію за рейтингом знань, інтерактивність, спільну роботу в Інтернеті та ін.[1]

Особлива увага приділяється управлінню навчальним контентом і навчальними ресурсами у смарт-навчанні.

У цьому процесі навчальні матеріали потребують регулярного використання викладачами, доповнення з професійних сайтів, блогів. Це дає студентам можливість формувати професійну компетентність.

Для здійснення смарт-навчання необхідне відповідне технічне забезпечення і доступ до Інтернету. Використання сучасних технологій навчання (інтерактивних) та технологій здійснення навчального процесу за моделями: Smart Classroom, Flipped Classroom та ін. створюють умови здійснення креативного навчання.

Викладачами використовуються у навчальному процесі інтерактивні дошки та спеціальне програмне забезпечення, наприклад, ActivStudio, а також програмне забезпечення Smart Notebook, Smart Classroom та ін. Це програмне забезпечення використовується для здійснення інтерактивного навчання.

Наприклад, Smart Classroom Suite – програмне забезпечення, що включає інтегрований програмний комплекс, котрий використовується в комп'ютерній аудиторії. Цей комплекс включає

програмне забезпечення: для спільного навчання – Smart Notebook, для учнів - Smart Notebook SE; для управління навчальним процесом – Smart Sync; для проведення інтерактивного опитування – SmartResponse[2].

Програмне забезпечення Smart Classroom Suite дозволяє управляти навчальним процесом в аудиторії та проводити заняття.

Отже, важливе місце у підготовці сучасного фахівця у ВНЗ має широке використання інформаційно-комунікаційних технологій, зокрема, Smart-технологій, що дасть можливість закласти фундамент щодо здійснення успішної професійної діяльності та кар'єри.

Літературні джерела

1. Ільїна О. І. Використання відкритого smart-середовища навчання у професійно-технічних закладах (електронний ресурс): **http://smarteducatoin. blogspot.com/2016/06/smart-education.html?m**

2. Interpretingtechnologyhype (електронний ресурс): **https://www.gartner.com/en/research/methodologies/gartner-hype-cycle**

ВАЛЕНТИНА РЯЗАНЦЕВА
к.ф.-м.н., доц.
Київський національний торговельно-економічний університет

SMART-ОСВІТА ЯК ОСВІТНЯ СИСТЕМА НОВОГО ТИПУ

Smart-освіту можна визначити як здійснення освітньої діяльності в інтернет мережі на базі спільних стандартів, технологій та відносин, що встановлені між мережею навчального закладу та колективом викладачів і студентів. Smart-освіта, як правило, передбачає широку доступність знань в інтерактивному освітньому середовищі за допомогою контенту з усього світу, що перебуває у вільному доступі.

Із розвитком хмарних технологій, соціальних мереж, Google інструментів, YouTube, Twitter, тощо освіта стає доступнішою. Завдяки інтернету сьогодні можливим є навчання в будь-якій точці світу та в будь-кий час. В інтернет мережі існує велика кількість різноманітних онлай-курсів, значна частина яких є безкоштовними. У світовій практиці навчання виокремились такі тенденції щодо останніх освітніх трендів, озвучених журналом FORBS:

1) дистанційна освіта в якості лідера навчальних технологій за рахунок зростання кількості відеокурсів на Your Tube та iTunes, а також електронних навчальних матеріалів;

2) персоналізація навчання - з акцентом на індивідуальних психологічних характеристиках особистості, що сприяє підвищенню її мотивації до навчання, розвитку інтелекту, творчості та креативності;

3) гейміфікація освіти, що сприяє впровадженню ігрових технологій в неігрові ситуації;

4) інтерактивні підручники, що мають докорінно змінити «традиційні» подання та інтерпретацію навчального матеріалу;

5) навчання через відеоігри як унікальна можливість надати знання про реальний світ через інтерактивне занурення у світ віртуальний [1].

Smart-освіта становить собою таку освітню систему, що покладена в основу освіти нового типу, котра передбачає адаптивну реалізацію навчального процесу, в якому використовуються інформаційні смарт-технології. Використання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій вимагає змін освітньої парадигми: переходу від традиційної моделі навчання до електронного навчання (e-learning), а від нього до Smart-освіти (Smart education). Цей процес передбачає створення віртуального освітнього середовища, використання інтерактивних засобів ІКТ, регулярне оновлення і поповнення контенту і моніторингу якості освіти, а також співпрацю вищих навчальних закладів [2].

Smart освіта має всі передумови для того, щоб стати найбільш ефективною інноваційною моделлю здійснення освітньої діяльності в умовах глобального інформаційного суспільства. Головною ознакою цієї освітньої моделі є система гнучкого навчання в інтерактивному освітньому середовищі, що дозволяє здійснити перенесення частини навчального процесу в електронне середовище [3].

Розвиток суспільства знань вимагає перегляду класичної освітньої парадигми та переходу до реалізації парадигми Smart - освіти, спрямованої на здобуття компетентностей для гнучкої і адаптивної взаємодії з оточуючим середовищем. Вже найближчим часом розробка та просування Smart-освіти на основі нових інформаційно-комунікаційних, мобільних, сенсорних та інших технологій буде основою роботи закладів вищої освіти майбутнього, які будуть навчати студентів через інтернет мережу за допомогою YouTube, iTunes та інших сервісів. При цьому варто пам’ятати, що

знання редуковане до інформації, стає знеособленим, а тому запровадження та ефективне існування Smart-освіти неможливе без відповідальної та кропіткої роботи викладача, який повинен наповнювати навчальні курси актуальним змістом, координувати роботу студентів в освітньому середовищі та забезпечувати їх всебічну підтримку [4].

Літературні джерела

1. Левин М. Как технологии изменят образование: пять главных трендов / М.Левин [Електронний ресурс]. –Режим доступу : http://www.forbes.ru/tehno/budushchee/ 82871-kak-tehnologii-izmenyat-obrazovanie-pyat-glavnyh-trendov

2. Гуревич Р. С. Смарт-освіта –нова парадигма сучасної системи освіти / Р.С.Гуревич, М. Ю. Кадемія // Теорія і практика управління соціальними системами: філософія, психологія, педагогіка, соціологія. –2016. –No 4. –С. 71-78.

3. Розумна освіта для розумного суспільства –[Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://smarteducatoin.blogspot.com/2016/06/smart-education.html

4. В'ячеслав Різник, Надія Різник Парадигма сучасної старт-освіти епохи суспільства знань [Електронний ресурс]. -Режим доступу: http://ephsheir.phdpu.edu.ua:8081/xmlui/handle/8989898989/3166

ІРИНА СОВЕРШЕННА
к.т.н., доц. кафедри прикладних інформаційних систем.
Київський національний університет імені Тараса Шевченка

BYOD ЯК КОНЦЕПЦІЯ КОРПОРАТИВНОЇ ІТ-ПОЛІТИКИ В БІЗНЕСІ І ОСВІТІ

Bring Your Own Device (BYOD) – (англ. «принеси свій пристрій») – нова глобальна концепція, що набирає популярності в США, Європі і Україні, технологія роботи з mobile devices, яка передбачає використання співробітниками компанії власних мобільних пристроїв (ноутбуків, планшетів, телефонів) в робочому процесі. За даними компанії IDC, близько 95% співробітників компаній вже використовують принаймні один приватний пристрій для робочих

цілей. На зустрічах із партнерами, вдома, зручно мати доступ до корпоративної інформації (бази контактів, проектів, прайс-листів, презентацій і т.ін.). За даними компанії Cisco, респонденти в усьому світі бачать переваги BYOD у збільшенні продуктивності і розширенні можливостей спільної роботи, скороченні витрат до 40%.

Як концепція корпоративної IT-політики BYOD сформувалася в 2009 р. в корпорації Intel під впливом тренду на використання співробітниками власних мобільних пристроїв в робочому процесі [1]. Термін BYOD зміцнився в 2011 р. в результаті спільної роботи великого постачальника IT-рішень – компанії Unisys і відомих виробників програмного забезпечення – VMware і Citrix (США).

За даними компанії IDC, в даний момент біля 60% компаній вважають своїм першочерговим завданням реалізацію доступу співробітників до корпоративних додатків за допомогою мобільних пристроїв, незалежно від їх місцезнаходження [1].

За даними компанії Gartner, в 2017 р. більше 65% підприємств у всьому світі використовували мобільні пристрої в роботі з корпоративними інформаційними системами. При цьому 90% підприємств підтримували дві і більше мобільні операційні системи для роботи своїх співробітників [2].

BYOD як IT-політика використовується провідними ВНЗ світу: Гарвардським, Стенфордським, Принстонським, Массачусетським університетами, університетом Дюка в США та ін.

Крім концепції BYOD (Bring Your Own Device – «принеси свій пристрій), популярними стратегіями роботи з mobile devices сьогодні також є: CYOD (Choose Your Own Device – «вибери свій пристрій») і COPE (Corporate-Owned, Personally Enabled – «корпоративні пристрої, налаштуванням і обслуговуванням яких співробітник займається самостійно»). Переваги і недоліки різних стратегій використання мобільних пристроїв в корпоративному середовищі і освіті наведені в табл.1.

Таблиця 1

Переваги і недоліки різних стратегій використання мобільних пристроїв в корпоративному середовищі і освіті

	BYOD («принеси свій пристрій»)	**CYOD** («обери свій пристрій»)	**COPE («корпоративний пристрій, який налаштовує і обслуговує співробітник самостійно»)**

Переваги	– зниження витрат компанії на придбання і обслуговування mobile devices (MD); – співробітники і студенти користуються зручними для них самих пристроями; – особисті MD, як правило, більш сучасні і продуктивні.	– цільове використання MD; – немає прив'язки до робочого місця і кордонів робочого дня; – вищий рівень захисту корпоративної інформації; – єдність політик безпеки і операційних систем (ОС); – оновлення програм.	– часткова персоналізація пристрою; – зменшення витрат на технічне обслуговування MD.
	Мобільність викладацького складу, немає прив'язки до конкретного робочого місця і кордонів робочого дня		
Недоліки	– низька компетенція користувачів при виборі налаштувань; – відсутність технічної підтримки пристрою; – низький рівень захисту корпоративної інформації; – ризик крадіжки інформації співробітником, що звільнився; – змішані цілі використання MD; – різноманітність пристроїв і ОС.	– витрати на придбання мобільних пристроїв, їх обслуговування, заміну, ремонт.	– високі вимоги до технічних знань користувача.
	Розмиття кордонів між приватним життям і роботою, співробітник завжди «на зв'язку»		

Будь-який сценарій вимагає для реалізації три компонента: Web, бездротовий зв`язок і мобільний пристрій. Користувач встановлює на свій пристрій потрібні програми і використовує корпоративні сервіси.

Технологія BYOD, коли студенти приносять свої мобільні пристрої і використовують їх на заняттях, позитивно зарекомендувала себе в освіті і є сьогодні однією з актуальних ІКТ-технологій в навчальному процесі. В умовах цифрової трансформації суспільства мобільність викладацького складу зростає, він стає менш прив`язаним до робочого місця, використовує особисті мобільні пристрої (ноутбуки, планшети, телефони) для вирішення поточних завдань, працює в рамках концепції BYOD, в єдиному інформаційному полі. Це в рази підвищує оперативність, і продуктивність роботи.

На думку фахівців Delta Products Corporation, в майбутньому центральними компонентами BYOD-рішень будуть *сенсорні мультитач-дисплеї,* які дозволяють декільком співробітникам працювати з одним загальним цифровим робочим простором, проводити сеанси відеоконференц-зв'язку, та інші функції [2].

Нещодавно компанія Sony випустила на світовий ринок платформу для інтерактивної взаємодії Vision Exchange, яка створює зручне середовище для навчання і спільної роботи. Завдяки їй учасники зустрічей можуть передавати контент на великий світлодіодний кристалічний екран за допомогою жестів перетягування. У платформу вбудовано додаток Skype, до відеосеансу можна підключати людей з будь-якої точки світу. Vision Exchange має широку підтримку пристроїв, тому студенти можуть працювати над спільними проектами в групах, підключивши до платформи свої ноутбуки або планшети по бездротовому зв'язку. Це дозволяє обмінюватися контентом між собою та з викладачами, додавати анотації і цифрові мітки до презентацій [2].

Традиційна освіта, аудиторії, де головною фігурою був викладач, еволюціонують – завдяки системі активного навчання, компонентами якої є технологія BYOD і платформи для інтерактивної взаємодії з сенсорними дисплеями, тепер це місце, де кожен студент може грати активну роль в освітньому процесі. Це створює сприятливі умови для взаємодії між студентами і викладачем, підштовхує студентів охочіше брати участь у навчальних проектах.

Літературні джерела

1. Harkins, M. Mobile: Learn from Intel's CISO on Securing Employee-Owned Devices / M. Harkins // Government info security. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.govinfosecurity.com/webinars/mobile-learn-fromintels-ciso-on-securing-employee-owned-devicesw-264

2. Hype Cycle for Education 2017 / Gartner Inc., Oct. 2017. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.gartner.com/doc/3769145/hype-cycle-education

ТЕТЯНА ТКАЧУК
к.е.н., ст. викл. кафедри готельно-ресторанного бізнесу.
Київський національний торговельно-економічний університет

СВІТОВІ ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ SMART-ОСВІТИ В УКРАЇНІ

Глобальний ринок інтелектуальної освіти та навчання оцінюється приблизно у 194 млрд. дол. США в 2016 році, і, згідно очікувань та прогнозів експертів, зросте більш ніж на 25,2% у період 2017-2025 рр. Збільшення числа мобільних користувачів та навчальних програм, залучення до цифрового навчання є основними факторами, що стимулюють зростання глобальної інтелектуальної освіти та ринку навчання. Крім того, співпраця між постачальниками обладнання та програмного забезпечення та постачальниками освітніх матеріалів забезпечує кращу освітню технологію, що сприяє зростанню ринку. Однак, відсутність обізнаності серед клієнтів та виклики при прийнятті технології, обмежене фінансування з боку користувачів може стримувати зростання цього ринку. Розумна освіта та навчання - це технологічні методи навчання, що приймають програми мобільних інструментів та замінюють звичайні методи навчання в аудиторії [3].

Міжнародний досвід ефективного розвитку SMART-освіти полягає у впровадженні таких технологій, як розумні ноутбуки, бібліотеки, електронне та мобільне навчання, створення віртуальних класів, навчання на основі співпраці, моделювання, ігор тощо.

Регіональний аналіз глобального ринку інтелектуальної освіти та навчання розглядається для таких ключових регіонів, як Азіатсько-

Тихоокеанський регіон, Північна Америка, Європа, Латинська Америка та решта країн світу. Північна Америка є провідним та значним регіоном по всьому світу з точки зору частки ринку.

У результаті проведення глобального аналізу міжнародного ринку освітніх послуг, визначено відсоток професорсько-викладацького складу, який підтримує менш традиційні та цифрові моделі освіти (рис.1).

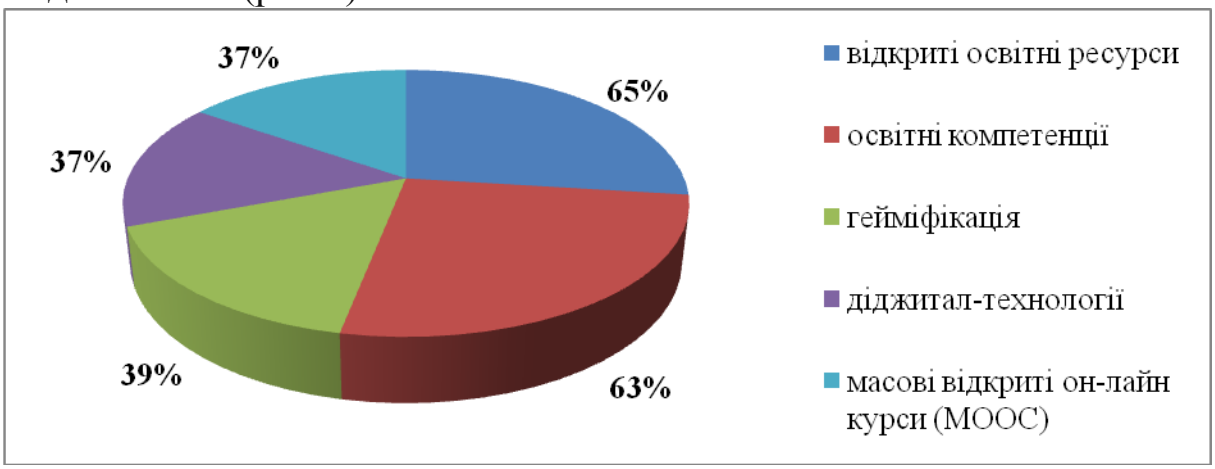

Рис.1. Підтримка цифрових моделей освіти серед професорсько-викладацького складу у світі, %

Джерело: складено автором за [1].

Разом з тим, опитування, проведене серед студентів провідних вищих навчальних закладів США, дозволило виявити основні перешкоди для впровадження освітніх технологій у навчальних аудиторіях (рис.2).

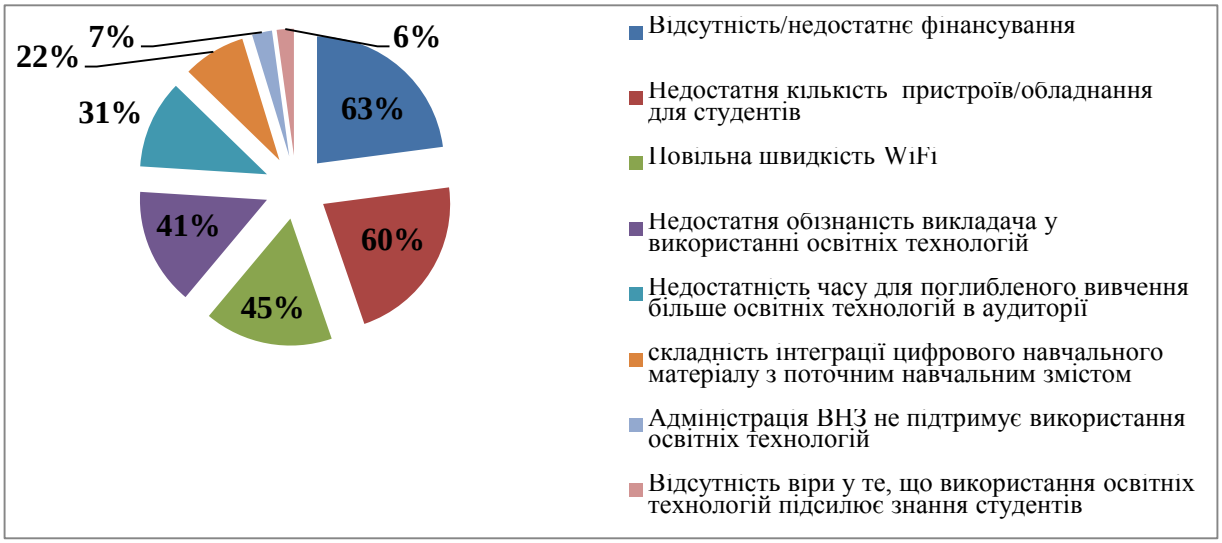

Рис.2. Результати опитування серед студентів ВНЗ США щодо основних перешкод для впровадження освітніх технологій у навчальних аудиторіях, %

Джерело: складено автором за [1].

На сьогоднішній день, для вітчизняного ринку освітніх послуг характерними є більшість перешкод для впровадження SMART-технологій у навчальний процес, аналогічних світовим тенденціям.

Проте, тенденція щорічного зростання кількості користувачів інтернету у світі, у тому числі – в Україні, дозволяє стверджувати про зростання популярності та необхідності використання інтернет-ресурсів у сучасному освітньому процесі.

Зростання кількості інтернет-користувачів у світі зумовлено географічним розширенням можливостей їх доступу. За даними світової статистики користувачів інтернету, у 2000 році їх кількість становила 400 млн, тобто 6,3 % від загального населення світу; у 2017 році – 3,8 млрд (51,7 %), з них – 49,6% становлять користувачі країн Азії [2].

Зростання споживачів інтернет-послуг безпосередньо пов'язане з динамічним розвитком мобільного широкосмугового зв'язку з використанням смартфонів та планшетів. Кількість людей у світі, які мають доступ до такого способу зв'язку, стрімко зростає та переважає над тими, хто застосовує традиційні способи з'єднання. За даними Світової статистики користувачів інтернету, кількість людей, які використовували мобільні пристрої для доступу до соціальних мереж, зросла на більш ніж 280 млн в період з 2015 року по 2016 рік. За прогнозами у 2019 році вона може скласти 7,6 млрд осіб [2]. Ця тенденція поширена і на території України.

Таким чином, на підставі отриманих результатів дослідження щодо основних перешкод впровадження освітніх технологій у світі та в Україні та у зв'язку стрімкого зростання кількості користувачів інтернету, доцільно запропонувати наступні заходи та пропозиції для підтримки та розвитку SMART-освіти:

1) максимальне перенесення освітнього процесу в електронне середовище. Такий підхід дозволить «скопіювати» знання викладача та надати до них доступ усім бажаючим;

2) створення відкритих он-лайн платформ із зазначенням відповідного курсу вивчення;

3) здійснення необхідного фінансування на створення та підтримку електронного репозитарію для ефективного впровадження та застосування освітніх технологій;

4) розширення бази відкритих освітніх ресурсів та доступу до них;

5) об'єднання навчальних закладів та професорсько-викладацького складу для здійснення спільної освітньої діяльності в мережі Інтернет на базі загальних стандартів, угод і технологій.

Літературні джерела

1. Портал статистики. URL : https://www.statista.com.
2. Сайт світової статистики користувачів інтернету. URL : http://www.internetworld stats.com/stats.htm
3. Світовий рівень інтелектуальної освіти та навчання, розмір ринку, статистика, зростання, доходи, аналіз та тенденції. URL : https://www.reuters.com/brandfeatures/venture-capital/article?id=48460

СЕРГІЙ ХЛОПЯК
к.е.н., доц. кафедри
туризму та рекреації.
Київський національний
торговельно-економічний
університет

СМАРТ-ТЕХНОЛОГІЇ В СИСТЕМІ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ З ТУРИЗМУ

Актуальні завдання структурної та змістовної модернізації системи вищої освіти в Україні повинні вирішуватися, насамперед, у чіткій відповідності з сучасними вимогами ринкового середовища до підготовки фахівців різних профілів.

У багатьох сферах економіки рівень професійної компетентності керівників, менеджерів та спеціалістів визначається сьогодні їхніми практичними навичками у володінні новітніми інформаційними технологіями, прикладними програмними продуктами, апаратно-технічним забезпеченням організаційних та виробничих процесів.

Особливе місце у контексті порушеної проблеми, безумовно, посідає туристична діяльність. Впровадження і активний розвиток в індустрії туризму інтернет-технологій, електронних систем бронювання туристичних послуг, автоматизованих інформаційно-управлінських систем докорінним чином змінили саму природу туристичного бізнесу та суттєво вплинули на традиційні канали збуту в галузі. Стрімке зростання електронного позиціонування та

просування туристичного продукту зрештою призвели навіть до появи понять електронного та мобільного туризму.

Адекватним відображенням зазначених тенденцій у площині освітнього процесу має стати широке використання при викладанні профільних туризмознавчих дисциплін у закладах вищої освіти технологій смарт-навчання та спеціалізованого програмно-інформаційного забезпечення: демонстраційних та навчальних версій комплексних систем автоматизації туроператорської та турагентської діяльності, статичних баз даних глобальних дистрибутивних та геоінформаційних систем, електронної картографії, інтерактивних та мультимедійних навчальних технологій. Йдеться, передусім, про такі навчальні дисципліни як «Інформаційні системи і технології в туризмі», «Міжнародний туризм», «Прикладний туроперейтинг», «Організація туризму», «Інновінг в туризмі», «Туристична картографія», «Спеціалізований туризм» тощо.

Більшість розробників програмного продуктів для туристичної галузі надають можливість на практиці оцінити всі їх переваги та недоліки за допомогою роботи в тренувальних системах і демонстраційних версіях, які безкоштовно розповсюджуються серед потенційних користувачів і часто – серед профільних закладів вищої освіти.

Значно підвищити ефективність засвоєння отриманих знань під час використання на заняттях прикладного програмного забезпечення здатні сучасні засоби мультимедійного та інтерактивного навчання, серед яких: інтерактивні дошки – системи з ультракороткофокусними проекторами, широкоекранними інтерактивними поверхнями та розширеними панелями керування, які дозволяють перетворювати аудиторію у справжній медіа-центр; програмний софт SMART Notebook, що забезпечує створення та проведення інтерактивних лекцій і практичних занять; цифрові документ-камери з оптичним і цифровим збільшенням; інтерактивні системи опитувань, за допомогою яких можна одержати точну і оперативну інформацію про результати навчання студентів; SMART-системи керування класом, з використанням яких викладачеві стає простіше проводити заняття, здійснювати контроль і вести спільну роботу зі студентами, переходячи від індивідуального навчання до роботи з малими групами та усією аудиторією [1].

Окрім досягнення більшої відповідності отримуваних у такий спосіб знань потребам майбутньої професійної діяльності,

застосування смарт-технологій у навчальних аудиторіях має і низку інших важливих переваг, оскільки дозволяє:

– представляти лекційний матеріал у доступнішій та зрозумілішій студентам формі;

– на практиці реалізовувати принципи диференційованого підходу до організації навчального процесу;

– у короткий час отримувати об'єктивну картину рівня засвоєння знань та своєчасно його коректувати шляхом використання на заняттях комп'ютерних тестів та перевірочних робіт, заснованих на ігрових інтерактивних технологіях;

– розряджати високу емоційну напруженість академічних занять та пожвавлювати процес спілкування викладача з аудиторією;

– підвищувати мотивацію навчання;

– організовувати науково-дослідну роботу студентів;

– застосовувати методичні прийоми розвиваючого та евристичного навчання, що визначаються спрямованістю на системну організацію продуктивної інтелектуальної діяльності студентів, їх особистісне цілевизначення, первинність власної освітньої продукції (самостійне визначення понять, висунення гіпотез, проектування теорій, моделей, умоглядних експериментів, висновків), а також рефлексивний аналіз результатів пізнання [2].

Літературні джерела

1. Хлопяк С.В. Інтерактивні та мультимедійні навчальні технології в інформаційному суспільстві / С.В. Хлопяк // Smart-освіта: ресурси та перспективи: матеріали Міжнар. наук.-метод. конф. (Київ, 16–17 жовтня 2014 р.): тези доповідей. – К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2014. – 350 с. – с.125-128.

2. Хлопяк К.М. Використання технологій евристичного навчання у формуванні знань студентів з туризмознавчих дисциплін / К.М. Хлопяк, С.В. Хлопяк // Інноваційний розвиток вищої освіти: матеріали Міжнар. наук.-метод. конф. (Київ, 10-11 березня 2010 р.): тези доповідей. – К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2010. – С. 255-256.

ПЕТРО ХОМИШИН
студент
МАРИНА ХАЗОВА
студентка.
Одеський фінансово-економічний коледж Київського національного торговельно-економічного університету

ПРОБЛЕМАТИКА ЕЛЕКТРОННОГО ВСТУПУ ДО ВНЗ

На сьогоднішньому етапі нашого суспільства, майже кожний аспект життя людини пов'язаний із інформаційними технологіями. І отримання освіти не є виключенням, ще у 2012 році запущена система електронної подачі документів на вступ-ЄДЕБО.

ЄДЕБО – державний освітній електронний реєстр.Головним призначенням Єдиної державної електронної бази з питань освіти є забезпечення органів державної влади, органів місцевого самоврядування, фізичних та юридичних осіб інформацією в галузі освіти щодо навчальних закладів, документів про освіту та наукові ступені, результатів зовнішнього незалежного оцінювання, перебігу вступної кампанії до навчальних закладів, студентських (учнівських) квитків державного зразка, іншою інформацією в галузі освіти.

Власником Єдиної бази є держава. Розпорядником Єдиної бази та володільцем її відомостей та даних є Міністерство освіти і науки України. Єдина база включає: реєстр суб`єктів освітньої діяльності; реєстр документів про освіту; реєстр студентських (учнівських) квитків.

Алебуквально з перших днів вступної кампанії Єдина електронна база з питань освіти (ЄДЕБО) працює з проблемами: база «зависає» та припускається помилок у відображенні даних вступників.

Основні проблеми роботи сайту :

— Вносити змінити (виправляти помилки) до анкет абітурієнта після підтвердження першої підтвердженої заяви має право виключно навчальний заклад який підтвердив першу заявку абітурієнт;

— Для прийняття сільського коефіцієнту до ВНЗ необхідно подати офіційний документ від сільської ради в якій зазначено що абітурієнт проживає три останні роки в визначеному поселені та отримав там середню освіту. Але більшість сільських рад не мають

визначених формату таких документів і мають тільки уявлення про те що необхідно подавати в такій справці;

— Абітурієнти можуть завантажуватищо завгодно в кабінетах, він автоматично відображається, після опрацювання заявки у ВНЗ абітурієнт нічого вже змінити в кабінеті не може;

— Нестабільна робота ЄДЕБО: сайт часто зависає та працює лише у визначений період часу;

— Помилки в базах ЄДЕБО, інколи виникають неточності між даними в базах та фактичними даними що мають абітурієнти (це стосується серій, номерів атестатів та сертифікатів ЗНО);

— Відсутня можливістю вказати необхідність в гуртожитку під час подачі електронної заяви на вступ.

Але не дивлячись ні на що, такий електронний формат вступної компанії є більш ефективним, ніж те що було раніше. Але як і в будь-якій системі існує велика кількість проблем, які необхідно вирішувати для більш ефективного використання нових технологій.

Проблеми та можливість їх вирішення:

- помилки та неточності в даних, які вводяться в електронні кабінети вступника та державні реєстри самої системи. Для контролю таких помилок слід організувати команду модерації, які будуть перевіряти дані на предмет їх відповідності та повноти, також одна єдина команда модераторів може запобігти необхідності декількох адміністраторів на місцях, що може зекономити витрати;

- для більшої грамотності абітурієнтів необхідно провести в навчальних закладах освітню лекцію про вступ, систему електронної подачі документів та при необхідності про сільський коефіцієнт;

- органи державної влади мають виробити певний шаблон державного стандарту про необхідність абітурієнта в сільському коефіцієнті;

- в різноманітних селищах, селищах міського типу на період вступної кампанії необхідно створити певні пункти (приймальні комісії), в які можуть звернутися абітурієнти та отримати кваліфіковану допомогу та роз'яснення щодо вступу. Такі прийомні комісії звісно існують в ВНЗ міст але у абітурієнтів з селищ немає можливості звернутися до відповідних установ;

- слід додати функції для позначення необхідності у проживанні в гуртожитку ВНЗ.

Отже, хоч система ЄДЕБО і має певний ряд помилок, але вона це певний прогрес українських цифрових технологій вступу. Вона робить освіту більш доступною для всіх. Але її не ідеальність руйнує

всю красу. Робота над помилками це шлях для ефективного успіху "вступної компанії" кожного з нас.

Літературні джерела

1. Єдина державна електронна база з питань освіти (електронний ресурс): https://info.edbo.gov.ua

2. Адміністратор ЄДЕБО: щодо укладення договорів про надання технічних послуг (електронний ресурс):http://www.euroosvita.net/index.php/?category=1&id=3802

ВІКТОРІЯ ХРУСТАЛЬОВА
доц., к.е.н.
Київський національний
торговельно-економічний
університет

РОЛЬ ВИКЛАДАЧА В ПРОЦЕСІ РЕАЛІЗАЦІЇ SMART-ОСВІТИ

У сучасному світі спостерігається формування нової парадигми освітніх послуг, яка передбачає освітні послуги принципово нової якості — smart-освіта (smart-education). У багатьох країнах поняття Smart-education вже є стандартом.Це нова філософія навчання, котру називають розумним навчанням.Smart-освіта – це гнучке навчання в інтерактивному освітньому середовищі за допомогою контента з усього світу, що знаходиться у вільному доступі. Отже, знання стають широко доступні.За допомогою Smart-навчання створюються умови для реалізації проголошеного ЮНЕСКО провідного принципу освіти XXI століття "освіта для всіх" і "освіта через усе життя"— "LifeLongLearning". Smart-навчання дозволить підвищити доступність освіти "завжди, скрізь і в будь-який час" [1].

Для більш глибокого розуміння сучасного освітнього процесу, який базується на Smart технологіях необхідно чітке розуміння що саме вкладається в це поняття. Поняття"smart" перекладається як розумний, наділений інтелектуальними властивостями. А з іншого боку, "smart" розшифровується як selfdirected, motivated, adaptive, resource-enriched, technologyembedded і перекладається як самоспрямована, мотивована, адаптивна, збагачена ресурсами, вбудована технологія [2]. Таким чином, властивістю smart мають такі системи або процеси, які при взаємодії з навколишнім середовищем реагують на зміни в зовнішньому середовищі, адаптуються до них для

досягнення результату і мають можливості саморозвитку і самоконтролю [3].

Таким чином, якщо раніше єдиним джерелом знань для студента був викладач і основні джерела знань студент набував в аудиторії, у відповідній науковій літературі, то сьогодні знання передаються не тільки від викладача до студента, а й використовуються різноманітні інноваційні технології, які дозволяють розширити діапазон та можливості отримання знань студентом, дозволяють їм самостійно створювати новий рівень знань. В більшості наукових праць, які присвячені Smart-освіті, основний наголос робиться на технології, при цьому, зазвичай, не досить ґрунтовно розглядається роль педагога-викладача в освітньому процесі.На перший погляд, впровадження Smart-освіти може привести до зменшення ролі викладача в освітньому процесі. Виходячи з цього слід зазначити, що "розумні" продукти містять не знання, а результати діяльності і саме цей аспект і піднімає значення педагога-викладача як одного з організаторів освітнього процесу. Реалізація сучасноїSmart-освітибазуєтьсяна трьох складових: технологічній, організаційній, педагогічній [4]. Саме остання і визначає не лише наповнення (результат) знань, а безпосередньо творчу складову навчального процесу. Без "розумного" освітнього контенту, створеного цими людьми, такі технології не дадуть очікуваного результату. Дорожня карта щодо створення Smart-освіти може бути виконана тільки при стимулюванні академічної активності педагогів.

Smart-освіта ставить нові завдання перед викладачами. Вони повинні бути не тільки добре обізнані у своїй професійній області, але і знати велику кількість інформації, знань, ресурсів, використовувати різні типи технологій для роботи з учнями. При цьому Smart-освіта відкриває для педагогів нові можливості: ділитися досвідом і ідеями, більше займатися наукою, персоніфікувати курс в залежності від його завдань і компетенцій слухача, економити час, допрацьовує вже наявний контент, а не створювати його з нуля.Інформаційні технології вже багато в чому дозволяють скоротити час особистого спілкування студента і викладача. Багато дисциплін і курси в вузах переводяться в режим онлайн. Але при цьому роль викладача ніколи не зведеться до нуля, оскільки студенти в будь-якому випадку повинні спілкуватися з ним і між собою. Тільки так вони можуть підвищити свою комунікабельність, отримати досвід роботи в команді. Онлайн цього не замінить.

Літературні джерела

1. Smart Technology based Education and Training // Smart Digital Futures. – Amsterdam: IOS Press BV, – 2014.

2. Василенко А. SMART-освіта як чинник інноваційного розвитку суспільства [Електронний ресурс] / А. Василенко // Матеріали міжнар. наук.-метод. конф. «SMART-освіта. Ресурси та перспективи», (Київ, 16–17 жовтня 2014 р.). – Режим доступу: https://knteu.kiev.ua /file/MTc=/27c76eed8882ee254a932fe741d16af7.pdf.

3. Днепровская Н.В. Ключевые понятия концепции SMART-образования [Электронный ресурс]/ Н.В. Днепровская, Е.А. Янковская. – Режим доступа: http://studydoc.ru/doc/4207951/klyuchevyeponyatiya- koncepcii-smar.

4. Гуревич Р. С. Смарт-освіта – нова парадигма сучасної системи освіти / Р. С. Гуревич, М. Ю. Кадемія // Теорія і практика управління соціальними системами: філософія, психологія, педагогіка, соціологія. – 2016. – № 4. – С. 71-78.

СИНТЕЗ ОСВІТИ, НАУКИ І БІЗНЕСУ – ВИМОГА СМАРТ-СУСПІЛЬСТВА

ALA COTELNIC
Professor, Dr.Hab.
Vice-Rector of the Academy of
Economic Studies of Moldova

CHANGE MANAGEMENT IN HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS IN MOLDOVA

We live in a continuously changing society, which is going through a period of rapid and significant transformations. The profound transformations taking place in contemporary society directly affect the educational field, including higher education institutions, and impose new training requirements for the young generation. Assuming their civic education responsibilities, they are forced to adapt to the rapid economic and social changes that have a decisive impact on the conception of the role of the education system.

Thus, in the current competitive environment, universities are beginning to recognize the growing importance of the services they offer and, consequently, to focus on meeting the needs and expectations of students. In order to succeed, a university must identify what are the important aspects for students and, consequently, provide students with what they expect. The Moldovan higher education system has faced a multitude of changes in the last decades. Some of them are mentioned bellow:

1. The Moldovan higher education system has undergone significant changes since the proclamation of independence. First, there is a significant change in the number of universities: from 5 universities (more specifically, one university and four higher education institutions) [5] during the Soviet period to 47 universities in 2000-2002. (Fig.1)

Figure 1. Evolution of the number of universities in the Republic of Moldova

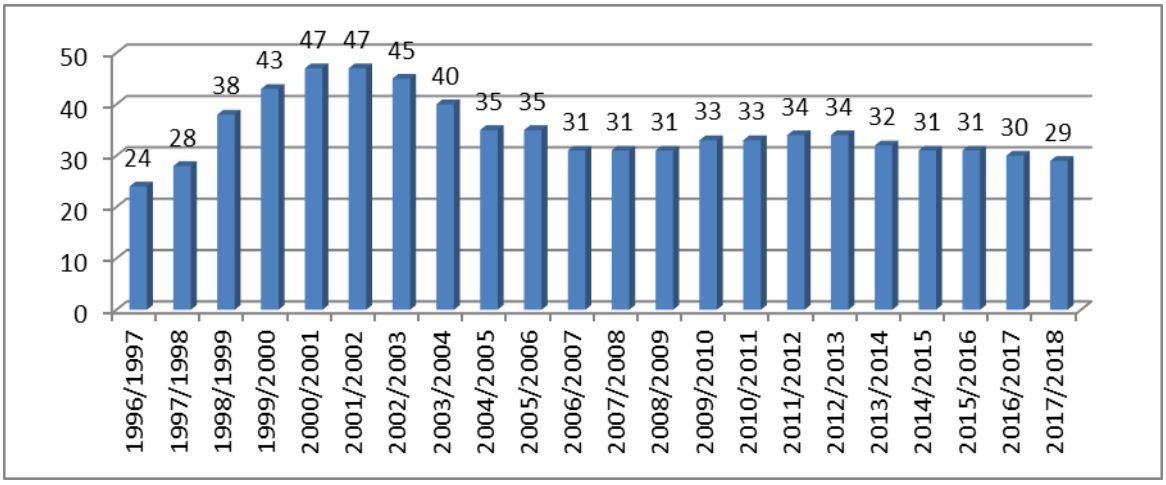

Source: [1; 2; 3; 4].

After 1990, students had also the opportunity to study in private universities as an alternative to public higher education institutions. It is remarkable that although the number of private universities is high enough and in some years exceeded the number of public ones, the share of students studying in these universities is not proportional and varies between 9.2% in the 1996/1997 and 24.6% in 2001/2002. The large number of people, willing to have higher education,has led to an increase in the number of universities. It was a challenge that universities had to cope with by providing qualified teachers, creating the appropriate technical and material basis. Obviously, not all were able to demonstrate quality, which led to the liquidation of some of them.

2. The European Union efforts to create the European Higher Education Area, starting in 1999, have been felt in domestic higher education since 2005, when the country joined the Bologna process. Education based on cycles was not coordinated and correlated with the labour market, when calculating the student's workload in transferable credits and not in hours, highlighting individual student work (with a significant weight) as a separate component of the study process.

3. The growing globalization trend of access to information and the labour market has led to numerous and significant changes in the whole higher education system. If some changes were smaller and easier to implement, others raised real polemics and controversies. Among these, we can mention the most recent changes according to the new Education Law – EducationCode, 2014, which has led to fundamental changes in the structure and organization of universities.

4. Globalization, continuous evolution of technology and increasing amount of information in general, efforts to streamline legislation, free

movement of citizens within the European countries, and free access to the labour market anywhere in the Union European countries have brought and continue to bring changes both in the labour market and in the higher education system. A certainty for universities is the creation of the European Higher Education Area, which allows European universities to offer comparable and universally recognized educational services to students, thus allowing mobility for both students and teachers. This fact has proved to be a challenge for Moldovan universities, considering the massive departures of high school graduates to European universities, especially in Romania, given the large number of scholarships offered by the neighbouring state to graduates of our high schools.

5. Another trend at European level is the creation of the European Research Area, where universities will play an important role. In addition to expanding educational programs, it is also necessary to enhance research and provide postgraduate programs to attract young researchers, as well as to develop partnerships and consortia with other universities or institutes, encouraging mobility and experience sharing. This fact leads to the internationalization of research, which is increasingly felt in the local universities as well. Foreign languages are extremely important for international mobility; lack of their knowledge makes it impossible to fit into the European research area.

6. The labour market, where university graduates will have to activate, is also facing major changes at the moment, but also in the future. There are numerous studies that identify the future changes in the labour market and how they will affect the career paths of young people at the beginning of their careers. In this context, it is necessary to identify what measures universities must take so as to ensure that their graduates successfully meet new career models. The higher education system is not required to react only to the current situation on the labour market, but especially to the one expected over three, four or even ten years. On the other hand, today, employers adopt a relatively neutral attitude towards universities, while claiming a significant gap between the required level and the current level of graduate skills.

7. Today, universities are subject to another challenge, diametrically opposed to the first one we have mentioned: the drastic reduction in the number of students as a result of demographic factors, the departure of high school graduates to study abroad. (Fig.2).

Figure 2. Evolution of the number of students.

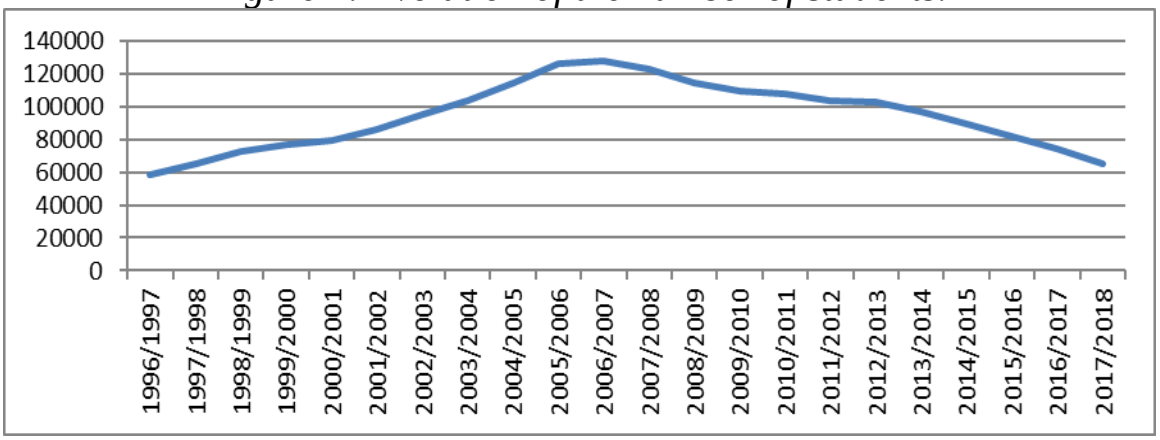

Source: [1; 2; 3; 4].

Judging by the number of high school graduates, this trend will continue in the years to come. More and more young, potentially trained teachers leave the system in search of another job in the country or abroad. As a result, the number of universities will inevitably decrease. It is not clear how this will be done: by itself or centralized.

Conclusions: The above-mentioned facts allow us to conclude that the Moldovan higher education system is passing through a period of university explosions, mostly as entrepreneurial forms of capitalization on an incipient but very dynamic market of higher education, managed to adapt to the requirements imposed by both the internal and the external environment; the Moldovan higher education is a system whose links with the business environment are still insufficiently explored and analysed; it is a system that follows its own coherent logics, but which is less involved in society, and which today has no chances to succeed unless linking to international trends.

References

1. Statistical yearbook of the Republic of Moldova. Edition 2004. http://istmat.info/files/uploads/52911/statisticheskiy_ezhegodnik_2004.pdf
2. Statistical yearbook of the Republic of Moldova. Edition 2012. http://www.statistica.md/public/files/publicatii_electronice/Anuar_Statistic/2012/anuar_2012_rom.pdf
3. Statistical yearbook of the Republic of Moldova. Edition 2017. http://www.statistica.md/pageview.php?l=ro&id=2193&idc=263
4. Moldova in figures /Statistical pocket-book. Edition 2018. http://www.statistica.md/public/files/publicatii_electronice/Moldova_in_cifre/2018/Breviar_en_2018.pdf
5. https://noi.md/md/asculta-noi/universitatile-noastre

EUGENIA FEURAS
Professor, Dr. Hab.
GUTU CORNELIU
Assoc. Profesor, Ph.D.
Vice-Rector of the Academy of
Economic Studies of Moldova

STIMULATIONS VS BEHAVIORS: THE CASE OF DOCTORAL STUDIES IN THE REPUBLIC OF MOLDOVA

In his famous work the "Principles of Microeconomics", N.G.Mankiw highlighted 10 principles of organizing the economic activity, the 4th principle stipulating that economic agents respond to incentives[1]. However, the application of incentives certainly does not cause only positive effects. The incentives can be ignored by the economic agents or even generate effects opposite to those expected.

The institutional changes of recent years have been massive, being dictated in the first place by the image effect and determined at the same time by the commitments assumed by the EU-Moldova Association Agreement. The impact of these major institutional changes will only be analyzed in the short term, with the reference period of few years only (Table 1).

Table 1. Main indicators of the doctoral studies in the R.Moldova

Indicators	2010	2015 (the beginning of reorganizations)	2017
PhD institutions (doctoral schools in 2015)	45	43	46
Number of doctoral students enrolled	461	523	436
Graduates who defended the doctoral thesis in due time	14	13	13

Source: National Bureau of Statistics data, www.statistica.md

The data in the table shows that **the number of doctoral schools has increased, although it is quite big for a country as small as Moldova and for the total number of doctoral students**. The calculations indicate that the number of doctoral students returning to a school is about 35 PhD

students, which is an insufficient number in order to ensure an efficient activity of in-depth studies as well as the individual research according to the established accreditation criteria.The low efficiency of the activity is demonstrated by the very small number of graduates who defend their doctoral theses in due time(3-4 years of doctoral studies): only 3.3% in 2010 and 3.2% in 2017. Thus, the behaviors reflecting the achievement of outcome indicators (defense of the doctoral thesis) did not react to the incentives created in the form of the improvement of the organizational framework for conducting doctoral studies.One of the reasons could be the image effect of the higher education institutions, who believe that having one or more doctoral schools will improve their image on the educational services market.

The number of doctoral students enrolled in 2017 has decreased compared to 2015 and 2010. We assume that it is a response to the less predictable nature of the number of admissions to doctoral studies financed from the state budget.Moreover, the exact period of the national contest of scientific projects submitted by the doctoral supervisors is usually not known in advance and the information regarding the grants from the state budget awarded to the doctoral schools is not received in time.This leads to the emergence of uncertainty situations, which in turn negatively reflect on the decisional behavior of the doctoral supervisors (who refuse to launch research projects) and on the potential PhD students (for whom the cost of uncertainty becomes too high).

A very stringent issue for the doctoral studies in the Republic of Moldova is their under-financing from budgetary sources.The international normative is the 5:1 ratio to funding undergraduate studies,asthe doctoral studies involve teaching/learning in small groups, the collection of primary data (often very expensive), the participation in scientific events inside and outside the country, the expenditure on documentation and the publishing of scientific results, conducting internships abroad, as well as other maintenance costs.As a result, if the expenses for 1 student at the license cycle amount to about 30 thousand lei (1500 euro), the amount of a doctoral grant should be of about 150 thousand lei (7500 euro), with some differences depending on the field of research (more in the medical, engineering and agricultural sciences).Currently, the size of the grants is not specified, the volume of funds allocated for doctoral studies being determined by government decisions within the limits of the resources allocated by the Ministry of Finance. As a result, 1 doctoral student is allocated about 10 thousand lei (500 euros), covering only the expenses for the remuneration of the

doctoral supervisors (at the minimum level) and partly the ones from the In-depth study program, the allowances for the actual research of the Individual Research Program being null.For comparison reasons, we would like to mention that in the Czech Republic the government has raised the funding of doctoral studies from 3,400 to 5,100 euros per doctoral student (compared to 500 euros in the Republic of Moldova), the institutions having full autonomy in allocating them to different types of expenditures. [3]

Under the conditions of the budgetary austerity, the insufficiency of the budgetary resources allocated for the PhD studies can be compensated by alternative funding sources offered by the central and local public administrations, the public or private enterprises, the foundations or associations, and by the Higher Education Institutions themselves. However, **in the absence of the incentives, there is a lack of alternative sources of funding for doctoral studies**.

The only alternative source of financing of the doctoral studies in the Republic of Moldova is the financial resources of the potential PhD students. Moreover, in order to partially cover the actual costs of the doctoral studies, the doctoral schools have to raise the studies fees.And here comes in the price effect, meaning that for many possible candidates the increased study fees are too high given the uncertainty of finalizing the studies and getting the career advancement effect.

The confusing situation was brought about by the reforming of the National Accreditation and Evaluation Agencyfor the higher education institutions.**The institutional changes have disrupted for one year the process of entitling the doctoral supervisors and the defense of the doctoral dissertations, and creating a state of "loss of institutional memory" in the administrative structures as well as an uncertainty regarding the new validation rules for the doctoral theses**.Each institution has got the right to decide independently on the way of defending and evaluating the PhD thesis and awarding the scientific title, the thesis being subsequently validated by ANACEC (the National Agency for Quality Assurance in Education and Research).In the case of the existence of a variety of defense procedures and the situation of incomplete contracts, which may lead to situations of unfair competition, favoritism, and reduction of the quality of doctoral dissertations defended.

Thus, the effects of the incentives depend on how they are designed, how they are implemented, and how they interact with the recipients' motivations, moreover, the resulting behaviors are often different from those expected.

We believe that the development of one of the most important elements of the intellectual infrastructure, the doctoral studies, will have a positive impact if the following measures are taken:

- Concentrate the doctoral studies in several doctoral schools of excellence (maximum 10 for R. Moldova).
- Provide a predictable environment to access the doctoral studies.
- Establish the amount of the doctoral grant at the level of the financial means necessary to do a performance research.
- Stimulate the creation of alternative funding sources for the doctoral studies in Moldova.

References

1. Mankiw N.G. *Principles of Microeconomics: A Road Map.* N.-Y, The Dryden Press, 1997, p.7
2. National Bureau of Statistics data, www.statistica.md
3. Increased funding for doctoral candidates in the Czech Republic in 2018.http://eurodoc.net/news/2018/increased-funding-for-doctoral-candidates-in-the-czech-republic-in-201

СВІТЛАНА БАННІКОВА
доц. каф. кібернетики
та системного аналізу.
ОЛЕКСАНДР КУЗНЄЦОВ
ст.викл. каф. кібернетики
та системного аналізу.
Київський національний
торговельно-економічний
університет

ОНЛАЙН-НАВЧАННЯ: ЧИ МОЖНА ОПАНУВАТИ ПРОФЕСІЮ ПРОГРАМІСТА?

Десять років тому Стенфордський університет запропонував всім охочим безкоштовно пройти три своїх курси через мережу Інтернет. Тоді, лише в одному з цих курсів, прийняло участь близько 160 тисяч студентів зі 190 країн світу. Саме так широка громадськість дізналася про новітній формат масових відкритих онлайн курсів (МВОК) – комбінації безкоштовних відеолекцій кращих викладачів, інтерактивних завдань та форумів для обговорення навчальних матеріалів.

Масові онлайн-курси створюють десятки провідних університетів по всьому світу, а такі країни як Франція, Китай та Йорданія заснували національні платформи МВОК.

Все більше людей на сьогоднішній день починають навчатися онлайн. Отримати вищу освіту звичайним способом можуть не всі бажаючі. Якщо людині необхідно отримати другу вищу освіту, вона все частіше вдається до отримання освіти онлайн, яка вже стає цілком доступною і звичною.

Природньо, у даного виду навчання існують свої плюси і мінуси. До плюсів онлайн-освіти можна віднести:

навчання в індивідуальному темпі - швидкість навчання встановлюється на свій розсуд залежно від особистих обставин і потреб.

свобода і гнучкість – можна вибрати будь-який з численних курсів навчання, а також самостійно планувати час, місце і тривалість занять.

доступність - незалежністьвід географічного і часового положення, дозволяє не обмежувати себе в освітніх потребах.

мобільність – ефективна реалізація зворотного зв'язку між викладачем і учнем є одним з основних вимог і підстав успішності процесу навчання.

технологічність - використання в освітньому процесі новітніх досягнень інформаційних і телекомунікаційних технологій.

соціальна рівноправність - рівні можливості одержання освіти незалежно від місця проживання, стану здоров'я, матеріального забезпечення тощо.

Але існують і очевидні мінуси:

відсутність очного спілкування між учнями та викладачем. Тобто всі моменти, пов'язані з індивідуальним підходом і вихованням, виключаються.

Необхідність наявності цілого ряду індивідуально-психологічних умов. Для дистанційного навчання необхідна жорстка самодисципліна, а його результат безпосередньо залежить від самостійності і свідомості учня.

Необхідність постійного доступу до джерел інформації.

Як правило, відчувається нестача практичних занять.Навчальні програми і курси можуть бути недостатньо добре розроблені через те, що кваліфікованих фахівців не так багато.

Оцінивши всі плюси і мінуси онлайн-навчання, можна зробити висновок, що недоліки можна усунути, і таке навчання дуже зручно для зайнятих людей і більш сучасне.

Отже, чи можна потрапити в IT-індустрію за допомогою онлайн навчання? Для початку варто розглянути найвідоміші онлайн-сервіси, які дають можливість навчитися програмувати кожному, хто має таке бажання.

1. Codecademy
2. CodeSchool
3. Udacity, Coursera
4. hexlet.org
5. htmlacademy.ru
6. Prometheus

Отже, в Україні нині існує велика, розвинена і серйозна інфраструктура онлайн-освіти, на якій розміщені змішані курси. Українського ж сервісу для навчання програмуванню онлайн поки ще не створено, проте і проект «Prometheus» - великий прорив, адже державі надзвичайно вигідно поширювати найякісніші знання безкоштовно всією країною.

Отож, ресурсів для онлайн-навчання є багато, та чи всі вони ефективні та як вибрати найкращий? Насправді кожен із перерахованих вище сервісів має свої особливості, свій підхід до навчання і, що, напевне, є однією із найважливіших умов, не всі платформи є безкоштовними. Новачку в цій заплутаній системі онлайн-навчання можна дати декілька порад:

1) Важливовизначити, ЩО саме ви б хотіли вивчити. Якщо ви скажете: «Я хочу навчитися програмувати», то на цьому ваше програмування і закінчиться. Потрібно бути серйозно налаштованим, для початку поцікавитися, які є мови програмування, який їхній рівень складності. Варто розпочинати із курсів, які містять у своїй назві слово «основи» (наприклад, «Основи програмування»). Якщо ви відразу почнете вивчати складну мову, бажання навчитися програмувати у вас може зникнути.

2) Вибрати для себе найбільш вдалий сервіс для навчання: якщо ви хочете вивчити веб-програмування, це, наприклад, htmlacademy. Якщо ж ви вагаєтесь між якимись платформами, наприклад, Codecademy чи CodeSchool, можна ознайомитися з курсами на обох сервісах, а потім обрати той, який більше до вподоби. Перевага онлайн-сервісів для навчання в тому, що ніхто не буде на вас тиснути

чи поставить погану оцінку, якщо ви покинете курс, який вам не сподобався.

3) Не всі платформи для онлайн-навчання є безкоштовними. Можливо, хтось вважає, що платні курси є кращими, більш професійними, але, якщо ви тільки новачок у будь-якій сфері, варто почати із безкоштовних. Програміст, звісно, сучасна, модна і потрібна професія, але й важка в опануванні, потребує багато часу і зусиль. Можливо, ви зрозумієте, що це не для вас, але витрачених грошей на онлайн-курси вже не повернеш. Платні курси, дійсно, зазвичай, більш серйозні, важчі та довготривалі, тому за них варто братися тоді, коли ви впевнені у тому, що програмування – це ваша стихія.

Таким чином, можливостей для вивчення програмування в мережі більш ніж достатньо. Є серед представлених сервісів є такі, які навчать вас основам, є й такі, які допоможуть підвищити вже існуючі навички. Отже, чи можна опанувати професію програміста за допомогою онлайн-навчання? Можна! Єдиними умовами для успішного освоєння перерахованих онлайнових курсів є наявність вільного часу і присутності у вас бажання вчитися.

Україна сьогодні перебуває в тому періоді, коли застарілі технології та методики вже не працюють належним чином, а нові створюються буквально «з коліс», постійно змінюючись та намагаючись «встигнути» за трендами та попитом. Офлайн-навчання ділить свою «нішу» із навчанням онлайн, а в перспективі останнє все більше і більше витіснятиме класичний варіант здобуття освіти.

Літературні джерела

1. Примаченко І. Старт проекту «Prometheus»[Електронний ресурс] / І. Примаченко, О. Молчановський. – Режим доступу - http://prometheus.org.ua/prometheus-start/.
2. Тичківський Т. 10 сайтів для тих, хто хоче навчитись програмуванню онлайн[Електронний ресурс]/ Т. Тичківський. – Режим доступу - http://inspired.com.ua/sites/10-sites-coding-online.
3. Репицький Т. Онлайн самоосвіта. Огляд ресурсів[Електронний ресурс]/Т. Репицький. – Режим доступу - http://sii.org.ua/online-education/.
4. Мельник О. В якому стані онлайн-освіта в Україні?[Електронний ресурс]/ О. Мельник. – Режим доступу - http://www.imena.ua/blog/online-education-ua/

5. Кучерява Н. Масові онлайн-курси стануть серйозною альтернативою університетам[Електронний ресурс]/ Н. Кучерява. – Режим доступу - http://pb.platfor.ma/prometheus/.
6. Широкова Н. Он-лайносвіта: якісно, доступно, безкоштовно[Електронний ресурс] / Н. Широкова. – Режим доступу - http://www.osvita.org.ua/articles/1284.html.

АЛЛА БЕЗУС
к.т.н., доц. кафедри менеджменту.
Київський національний
торговельно-економічний
університет

НАУКОВІ ПІДХОДИ ДО УПРАВЛІННЯ ВИЩИМ НАВЧАЛЬНИМ ЗАКЛАДОМ В УМОВАХ СМАРТ-ОСВІТИ

Смарт-навчання відкриває нові можливості для вищих навчальних закладів, гарантуючи якість освіти та мотивацію студента до отримання знань. Однак з іншого боку, смарт-освіта вимагає забезпечення високого професійного та наукового рівня кожного викладача на основі удосконалення процесу навчання та системи управління навчальним закладом.

Оцінкою обсягів цих робіт є складність управління, яка, всвою чергу, вимірюється кількістю інформації, що підлягає переробці.Оцінюється складністьуправління кількістю елементарних операцій [1]. Якщо складністьуправління організацією оцінюється величиною C елементарних операційна рік, то чисельність управлінців для її переробки складає:$M = {C}/{A}$, де A - пропускна спроможність одного управлінця по переробціінформації за один рік (за приблизною оцінкою акад. В.М. ГлушковаA=10^6 елементарних операцій / рік).

Для удосконалення системи управління вищим навчальним закладом необхідно застосувати метод декомпозиції[2]. Основою методу є послідовний вибір обґрунтованих ознак та розподіл системи на частини [3]. Кількість ознак і етапів розподілу системи на частини залежить від складності цих частин.

Для досягнення основної мети вищого навчального закладу – випуску висококваліфікованих фахівців, що є результатом навчального процесу, необхідно забезпечити його кадрами (викладачами, робітниками), матеріалами (навчально-методичними,

предметами праці, тощо), основними фондами(приміщеннями, обладнанням, транспортом та ін.), енергоресурсами.

Іншими словами, забезпечення навчального процесу кадрами, матеріалами,основними фондами та іншими ресурсами представляє собою комплексматеріальних підпроцесів, які в подальшому будемо називати процесами.

Оскільки кожний з перелічених процесів має характерні особливості,які відрізняють його від інших процесів, за першу ознаку розподілусистеми приймаємо вид керованого процесу.

Позначимо k – керованийпроцес, $k = \overline{1,K}$, де K–загальна кількість керованих процесів в організації.

За першою ознакою система може бути розподілена на частини:

1) управління навчанням та випуском фахівців (k =1);
2) управління забезпеченням кадрами (k =2);
3) управління забезпеченням матеріальними ресурсами (k =3);
4) управління забезпеченням основними фондами (k =4);
5) управління забезпеченням енергетичними ресурсами (k =5).

Після розподілу системи управління ВНЗ S за першою ознакою її можна представити:$S = \{S_k, k = \overline{1,K}\}$,в нашому прикладі $S = \{S_1; S_2; S_3; S_4; S_5\}$.

Ці частини прийнято називати функціональними підсистемами.

Проведений аналіз компонентів навчального процесу дозволяє зробити висновок,що за першою ознакою система розподілена повністю, тобто будь-яказадача управління може бути віднесена до однієї з перелічених підсистем.

Кожна з названих підсистем є досить складною, отже, необхіднопродовжити розподіл системи. Наступна ознака розподілу системи на частини повинна бути загальною дляусіх раніше створених частин системи.

Таким чином, підрозділ навчального закладу є ознакою, увідповідності до якої можуть бути розподілені усі вищезгадані підсистеми.Позначимо: l- номер підрозділу, $l = \overline{1,L}$, де L – кількістьпідрозділів закладу освіти.

Вибір другої ознаки дозволяє розділити начастини систему управління відповідно до існуючих підрозділів (відділів, факультетів, служб тощо). Це означає, що кожна із підсистемS_k розподіляється на L частин,тобто загальна кількість підсистем після розподілу за двома ознаками будедорівнювати$M_2(S) = K \cdot L$.

Кожна підсистема S_{kl} - це управління процесом k в підрозділі l .Якщо конкретизувати процеси та підрозділи, наприклад k=3(управління забезпеченням матеріальними ресурсами);l=2 (припустимо,другий елемент в структуріуніверситету це факультет менеджменту), топідсистема S_{32}- це управління забезпеченням матеріальними ресурсами факультету менеджменту.

Для управління кожною з отриманих частин системи необхідноздійснювати послідовність фаз (функцій) управління. На основі цьоговизначаємо третю ознаку як фазу управління.

Позначимо через p фазу управління, p=1,$p = \overline{1,P}$.

Наприклад, p = 1 – планування;p = 2 – облік;p = 3 – контроль;p = 4 – регулювання.

Таким чином, наданому етапірозподілу S_{klp}– частина системи управління, що відображає здійсненняодної з фаз управління по відношенню до процесу k , що протікає упідрозділі l , наприклад, контроль навчального процесу.

Кількість блоків управління після декомпозиції за трьома ознакамивизначається:$M_3(S)=KLP$.

Розробка рішень з управління кожним об’єктом здійснюється черездеякі інтервали часу (періоди). В зв’язку з цим за четверту ознакудекомпозиції логічно прийняти період управління. У загальномувипадку для підрозділів ВНЗ можна виділити такі періоди: рік, квартал,місяць, тиждень, доба.

Приймаємо t – номер періоду управління, $t = \overline{1,T}$, де T – кількість періодівуправління (наприклад, протягом року, тобто сума всіх кварталів, місяців,тижнів, робочих днів).

Декомпозиція системи за четвертою ознакою дозволить отриматинайменшу частину системи управління S_{klpt}. Кількість цих частин$M_4(S) = KLPT$.Зміст кожної частини системи S_{klpt} полягає у реалізації фазиуправління p по відношенню до керованого процесу k у підрозділі l наперіод t .

Таким чином, ми отримали повний перелік задач управління вищимнавчальним закладом. Кожна з них є одиничною чарункою системиуправління, яка представлена як чотирьохвимірний простір з осями координат: керований процес, підрозділ закладу освіти, фаза управління,період управління. Щоб визначити будь-яку задачу необхідно назватівідповідні чотири координати.

Повний перелік задач управління є основою для визначення складності управління. Для цьогонеобхідно на основі аналізу інформації по кожній задачі чизадачах – представникам розрахувати

кількість елементарних операцій, щодозволить визначити кількість персоналу та раціональну структуру управляючої системи.

Літературні джерела

1. Глушков В.М. Введение в АСУ / В.М. Глушков. – К.: Техніка, 1974. – 320 с.

2. Безус А.М. До питання вибору напряму розвитку теорії менеджменту / М.М. Клименюк, С.І. Бай, А.М. Безус // Економіка та держава – 2017. – №5. – с.10-13.

3. Безус А.М. Управління розвитком підприємства: моделі та методи. Монографія / А.М. Безус, П.І. Безус // К.: ВПЦ АМУ, 2008. – 152с.

НАТАЛІЯ БЄЛЯЄВА
к.е.н., доц., доц. кафедри менеджменту.
Київський національний торговельно-економічний університет

ОСВІТА ДЛЯ БІЗНЕСУ: ПЕРСПЕКТИВА ЧИ РЕАЛІЯ?

Освіта є основою інтелектуального, духовного, фізичного і культурного розвитку особистості, її успішної соціалізації, економічного добробуту, запорукою розвитку суспільства, об'єднаного спільними цінностями і культурою, та держави [1].

Бізнес (також відомий як підприємство або фірма) є організацією, що бере участь в торгівлі товарами чи послугами споживачам [2].

Бізнес – це самостійна ризикова діяльність, спрямована на отримання прибутку шляхом надання послуг, продажу і т.п. [3]. Ефективність бізнесу, в т.ч. і розмір отриманого прибутку, визнання на ринку, залежить від того, що собою являє людина, яка власне і започаткувала цей бізнес, та від команди, яку сформував такий підприємець.

В такому сенсі, коли людські ресурси впливають на ефективність бізнесу, варто розглянути таке поняття як «якість освіти».

Якість освіти – це відповідність результатів навчання вимогам, встановленим законодавством, відповідним стандартом освіти та/або договором про надання освітніх послуг [1, ст. 1].

Згідно законодавства України [1, ст. 41] передбачено існування системи зовнішнього забезпечення якості освіти, що може включати:

1) інструменти, процедури та заходи забезпечення і підвищення якості освіти, зокрема: стандартизацію; ліцензування освітньої діяльності; акредитацію освітніх програм; інституційну акредитацію; громадську акредитацію закладів освіти; зовнішнє незалежне оцінювання результатів навчання; інституційний аудит; моніторинг якості освіти; атестацію педагогічних працівників; сертифікацію педагогічних працівників; громадський нагляд; інші інструменти, процедури і заходи, що визначаються спеціальними законами;

2) визначені законом [1] і спеціальними законами органи і установи, що відповідають за забезпечення якості освіти, та спеціально уповноважені державою установи, що проводять зовнішнє незалежне оцінювання;

3) незалежні установи оцінювання та забезпечення якості освіти.

В свою чергу, згідно того ж законодавства про освіту [1, ст. 4], держава забезпечує:

- безоплатність дошкільної, повної загальної середньої, професійної (професійно-технічної), фахової передвищої та вищої освіти відповідно до стандартів освіти;
- розвиток дошкільної, повної загальної середньої, позашкільної, професійної (професійно-технічної), фахової передвищої, вищої і післядипломної освіти відповідно до законодавства.

Виходячи з цього, освіта регулюється на рівні законодавства, передбачає існування системи перевірки якості освіти. Проте, виходячи з практики, у сьогоденні якість перевіряється кількісними показниками. В сенсі цього, дуже часто можливо почути від практиків (суб'єктів бізнесу), що, виходячи після університету (вища освіта), студенти нічого не вміють. А от якраз це і є якісним параметром якості освіти.

І от тут і постає запитання: «А чи можливо зробити так, щоб освітній процес регулювався не тільки нормами законодавства, але й потребами, реаліями бізнесу?». І чи варто це робити?

На останнє запитання відповідь має бути однозначною – так. Але як же можливо інтегрувати освіту в бізнес?

Варто розуміти, що бізнес зможе повноцінно впливати на формування освітнього процесу тільки в тому випадку, якщо це буде регламентовано на законодавчому рівні. Більше того, існування такого зв'язку має біти не тільки «на папері», а підтверджуватися

співпрацею університетів (оскільки, в більшості випадків саме вони є проміжними ланками між неповнолітніми та потенційними працівниками повного робочого дня) та, власне, бізнесом. На теперішній час, є відсоток університетів, які дійсно співпрацюють, консультуються з бізнес-структурами стосовно доцільності тих чи інших освітніх програм, спеціалізацій, – проте, на жаль, їх не так багато. І, в деяких випадках, навіть це не завжди може вплинути на якість освіти, якість тих знань, які отримує студент.

Дану проблему можна розглядати з двох сторін:

- зі сторони некваліфікованого науково-педагогічного працівника, який не здатен забезпечити якість освіти на належному рівні;

- зі сторони студента, який не хоче навчатися, вважає, що освіта йому не потрібна, а пішов в університет тільки тому, що «батьки йому сказали» - і це є також дуже поширеною проблемою.

Який же вихід, щоб симбіоз «освіта для бізнесу» діяв?

По-перше, залучати бізнес (організації, фірми) до розробки освітніх програм, залучати на конференції, круглі столи на базі університету, захист випускних робіт – щоб навіть на цьому рівні студенти бачили, що бізнес в них зацікавлений.

По-друге, залучати бізнес до формування якості процесу викладання – як за допомогою пропозиції викладачам реального стажування на їх базі, так і читання лекцій, ведення певних практичних або майстер-класів для студентів – оскільки дуже часто студенти сприймають практиків більш «лояльно» ніж викладачів, хоча інформації може бути однаковою – питання довіри.

І, по-третє, залучати бізнес до «пропаганди» освіти як такої. Це може бути і надання студентам дійсної практики на їх базі, семінари стосовно того, чому необхідно отримати освіту, як вона допоможе у майбутньому працевлаштуванні, тощо.

Перелік не є вичерпним, але дійсна реалізація цих кроків вже надасть значний імпульс на шляху перетворення «освіти для бізнесу» – від перспективи до реалій. Тільки симбіоз – «університет-бізнес-студент» - здатен перетворити мрію на реальність.

Літературні джерела

1. Про освіту: Закон України; ВРУ; Закон № 2145-VIII від 05.09.2017 р. (в редакції від 28.09.2017 р.). – Електронний ресурс. – Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19

2. Бізнес // Матеріал з Вікіпедії — вільної енциклопедії. – Електронний ресурс. – Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%91%D1%96%D0%B7%D0%BD%D0%B5%D1%81

3. Що таке бізнес? // Biznesua.com.ua: Сайт про Бізнес і Заробіток. – Електронний ресурс. – Режим доступу: https://biznesua.com.ua/shho-take-biznes/

ЛЮДМИЛА БОВШ
к.е.н., доц. кафедри готельно-ресторанного бізнесу.
АЛЛА ОХРІМЕНКО
к.е.н., доц. кафедри готельно-ресторанного бізнесу.
Київський національний торговельно-економічний університет

SMART-ТЕХНОЛОГІЇ В ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНИХ БІЗНЕС-ТРЕЙНІНГІВ ФАХІВЦІВ ГОТЕЛЬНОГО БІЗНЕСУ

Сьогодні актуальним для розвитку економічного середовища є використання інформаційних технологій, що дозволяють мобілізувати всі можливості матеріально-технічної бази з інтелектуальними здібностями персоналу. Відомо, що більшість економічних суб'єктів здійснює перекладання задач адміністрування на технології, тому понад 75% бізнесу потребує від своїх працівників цифрових навичок. Відповідно, актуалізується проблема підготовки та адаптації майбутніх працівників закладами вищої освіти для забезпечення потреби у якісних фахівцях.

На етапі формування інформаційної економіки, що керується емоційно-психологічними аспектами у поведінці споживача, підготовка фахівців сьогодні потребує забезпечення адаптивності отриманих навичок для здійснення ними трудової діяльності відповідно до тенденцій розвитку економічного середовища, що стає реальним при використанні smart-освіти. Для готельного бізнесу, який генерує та впроваджує багато технічних та технологічних інновацій, наукові розробки потрібно організовувати уже на етапі навчання. Прикладом відтворення такої освітньої тенденції є викладання дисципліни «Моделювання фінансово-господарської діяльності підприємства» в Київському національному торговельно-економічному університеті. Для окреслення зазначених положень

означити характеристики smart-технологій в забезпеченні навчальної дисципліни.

Так, передусім термін smart комплементує такі складові:

- Specific – конкретизація об'єкта, самокерованість;
- Measurable – вимірюваність цілі та результатів;
- Attainable – реалістичність у досягненні;
- Relevant – актуальність;
- Time-bound – обмеженість у часі.

Бізнес-тренінги, які організовано в рамках навчальних занять «Моделювання фінансово-господарської діяльності підприємства», наближено відтворюють господарські процеси реального підприємства – готельного комплексу on-line, що в світлі трансформації сучасної освіти. уможливлює набуття майбутніми фахівцями креативних компетентностей.

Таким чином, організація занять з дисципліни «Моделювання фінансово-господарської діяльності підприємства» сформувати наступні компетентності майбутнього фахівця готельного бізнесу:

- автономність в організації часу та постановці мети і завдань;
- орієнтація на отримання результату;
- адаптація до сучасних умов ведення бізнесу та пошуку підприємницьких ідей;
- застосування інноваційних технологій у презентації бізнес-концепту, організації та управління бізнесом в цілому;
- використання ефективних інструментів для означення конкретних вимірних і реалістичних для українського економічного простору цілей.

Наближення до реальних умов забезпечується, при цьому, використанням інтерактивних технологій в процесі проведення більшості практичних і лабораторних занять. Тому для організації навчального процесу варто генерувати позиції до створення платформи формування та проектування бізнес-ідей та робочих процесів.

Smart-навчання дозволяє не лише сформувати означені вище компетентності майбутніх фахівців готельного бізнесу, а й забезпечити їх практичне застосування на платформі проведення бізнес-тренінгів. При цьому виконується одне з найголовніших завдань в організації освітнього процесу – імплементація навчального закладу в об'єднанні наукового потенціалу викладачів та креативу студентів на базі спільних стандартів, узгоджень та технологій. Тобто

спільного навчання та використання контенту електронного середовища, що знаходиться у вільному доступі.

Точки росту науково-освітнього потенціалу в межах освоєння дисципліни «Моделювання фінансово-господарської діяльності підприємства» формуються шляхом викладення матеріалу smart-засобами:

- інтерактивними дошками зі спеціальними маркерами, що дозволяють фокусувати та окреслювати важливі моменти на етапі ідентифікації бізнес-процесів модельованого підприємства готельного бізнесу;
- мережевими та інформаційними додатками, які наповнюють навчальний контент необхідними нормативно-правовими та технологічними вимогами до організації діяльності та реалізації проекта;
- мобільними додатками, що доповнюють та розширюють межі забезпечення електронних продажів.

Таким чином, створюються реальні можливості до реалізації комплексного підприємницького проекту – бізнес-інкубатора, де у формі коворкінгу поєднуються здібності групи студентів до співпраці та виконання дослідницької практичної ідеї бізнесу в сфері готельного бізнесу.

Орієнтуючись на одну з пріоритетних цілей розвитку освіти в Україні – забезпечення якості навчального процесу – такий навчальний модуль дозволяє здійснити підготовку фахівців готельного бізнесу з навичками, потрібними для підприємництва в сьогоднішніх умовах. Тобто сформованого конкурентоспроможного на ринку праці спеціаліста своєї сфери.

МАРІЯ БОГУСЛАВ
аспірантка кафедри управління персоналу та економіки праці
Інституту підготовки кадрів
Державної служби зайнятості

ВОЛОДІННЯ АНГЛІЙСЬКОЮ МОВОЮ ЯК ФАКТОР КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ЛЮДИНИ

В умовах стрімкого розвитку інформатизації і наростання глобалізаційних процесів, формування глобального ринку праці одним з найважливіших критеріїв конкурентоспроможності працівників є володіння іноземною мовою. В першу англійською

мовою, яка вже давно стала основною мовою спілкування в усьому світі.

Водночас наразі рівень володіння іноземними мовами серед українців критично низький. Усього близько 7% наших співгромадян вільно спілкується англійською мовою, на відміну від, як мінімум 50% людей, що володіють англійською у країнах ЄС, а у Скандинавських країнах цей показник сягає 80-90%.

За даними щорічного дослідження English Proficiency Index (EF EPI) Україна займає 47 місце з 80 країн (дані дослідження 2017 року) [1].

В цілому в Європі відзначено найвище середнє значення володіння англійською для будь-якої області. Причин тому багато. Наприклад, школярі часто обов'язково вивчають англійську як іноземну, починаючи з початкової школи. Важливо і те, що громадяни цих країн з більшою ймовірністю зустрічаються з англомовними людьми, ніж в інших регіонах.

Високу динаміку продемонстрував Сінгапур. Багато в чому це пов'язано з існуючою там системою вивчення мови, в якій мало традиційного заучування і багато практики.

Дослідники відзначили, що рівень володіння англійською мовою пов'язаний з інноваціями і економічним розвитком.

Країни з кращими інтернет-з'єднаннями, інвестиціями в дослідження і експорт послуг мають більш високий рівень знання англійської мови. Крім того, чим вище в країні Індекс людського розвитку HDI, тим вище там рівень володіння англійською мовою. HDI використовує ООН для оцінки якості життя в країні, він залежить від очікуваної тривалості життя, освіти та доходу на душу населення. [2]

Сьогодні у великих містах кожна четверта вакансія потребує знання іноземної мови, а за даними рекрутингового порталу HeadHunter, знання англійської мови працівника значним чином впливає на рівень його заробітку.

Згідно з дослідженням кар'єрного порталу rabota.ua, зарплата в сфері безпеки у "англомовних" співробітників може бути вищою в 6 разів. Також велика перевага у претендентів, які володіють англійською мовою, у сферах медицини/фармацевтики та сільському господарстві (різниця утричі), виробництві (різниця майже в 2,5 рази), IT, телекомунікаціях, банківській справі, шоу-бізнесі та в HoReCa (різниця удвічі). [3]

Найбільш популярною англомовною професійною сферою, цілком логічно, стала сфера інформаційних технологій. Наявність зарубіжних замовників аутсорсингових компаній змушує співробітників вільно володіти іноземною мовою. Найчастіше це англійська, тому 26% вакансій з вимогою знання англійської мови - цілком закономірний результат.

Найбільше англомовних вакансій в Україні представлено у Львівській області (19% вакансій), переважно тому що в області зосереджено багато IT-компаній, багато з яких працюють як аутсорсингові компанії, і активно розвивається готельний бізнес.

Сьогодні англійська мова потрібна абсолютно усім. Для державних службовців наразі знання англійської вкрай необхідне для покращення ефективності їх роботи з першоджерелами міжнародних правових документів для імплементації їх у вітчизняне законодавство, відвідування профільних міжнародних заходів, спілкування з іноземними колегами. Наразі закріплено законодавчо, що знання англійської мови є обов'язковим критерієм при прийомі на державну службу, а для науковців та аспірантів знання мови є невід'ємною умовою отримання наукового ступеня.

Для ВПО, ветеранів АТО, тимчасово безробітних осіб, громадян з особливими потребами, інших соціально-незахищених верств населення, а також молоді знання мови гарантує підвищення конкурентоспроможності здатності на ринку праці.

Для всіх громадян України володіння англійською мовою дає можливість напряму отримувати інформацію з англомовних інформаційних джерел; активно подорожувати, спілкуватись з англомовним світом особисто та за допомогою соціальних мереж, що сприятиме розширенню їхнього кругозору та саморозвитку та зміцненню сталого розвитку громадянського суспільства в Україні.

Сьогодні на етапі євроінтеграції знання іноземних мов є національним пріоритетом.

Як зазначається в Указі ПрезидентаУкраїни Петро Порошенко підписав Указ «Про оголошення 2016 року Роком англійської мови в Україні». Таке рішення, як зазначається в Указі, прийнято: «враховуючи роль англійської мови як мови міжнародного спілкування, з метою сприяння її вивченню для розширення доступу громадян до світових економічних, соціальних, освітніх і культурних можливостей…». [4]

Саме тому мною було ініційовано створення в Україні онлайн-платформи для безкоштовного вивчення англійської мови LINGVA.SKILLS для співробітників органів державної та місцевої влади, соціально незахищених верств населення, освітян, всіх бажаючих.

Саме завдяки онлайн освіті, наразі є можливість охопити необхідну кількість людей та у стислі строки дати результат.

Висновки.

Завдяки популяризації вивчення іноземної мови, а також впровадженню безкоштовної платформи Lingva.Skills наша країна отримає наступні переваги:

1. Швидка інтеграція у європейську спільноту, в першу чергу на ментальному рівні.
2. Безкоштовна можливість вивчати англійську мову для українців.
3. Зростання конкурентоспроможності громадян із знанням мови, підвищення рівня працевлаштування, підвищення заробітньої плати.
4. Зростання експертно-імпортних відносин України, підсилення зовнішньоекономічної діяльності, зміцнення національної економіки.
5. Створення сприятливих умов для зростання конкурентноздатності української молоді на ринку праці нашої держави.

Літературні джерела

1. https://www.ef.com/wwru/epi/ Інтернет джерела оформляються не так. Назва документа, якщо є автор, то спочатку прізвище автора, потім режим доступу і т.п. Треба подивитися у наукових журналах.
2. В. Кривошеїн. Індекс людського розвитку // Політична енциклопедія. Редкол.: Ю. Левенець (голова), Ю. Шаповал (заст. голови) та ін. — К.: Парламентське видавництво, 2011. — с.283 ISBN 978-966-611-818-2
3. https://thepoint.rabota.ua/kak-vliyaet-znanie-angliyskogo-yazyika-na-razmer-zarplatyi
4. http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/641/2015

МИРОСЛАВА БОСОВСЬКА
д.е.н., проф. кафедри готельно-ресторанного бізнесу.
Київський національний торговельно-економічний університет

ТУРИСТИЧНІ КЛАСТЕРИ ЯК ЗАСІБ КОНВЕРГЕНЦІЇ ОСВІТИ, НАУКИ ТА БІЗНЕСУ

Серед актуальних підходів щодо підвищення ефективності стратегічної співпраці освіти, науки та суб'єктів бізнесу у сфері туризму та гостинності є формування туристичних кластерів.

Туристичний кластер – це сукупність підприємств, організацій (інституційна ознака), які характеризуються наявністю певної міжорганізаційної стратегічної взаємодії стейкхолдерів (структурна ознака); мають специфічні ознаки та властивості (системна ознака); функціонують на визначеній території (географічна ознака), використовують загальну технологічну базу, комбінують ресурси, формують компетентності (технологічна ознака), взаємодіють між собою, налагоджують зв'язки як вертикально, так і горизонтально (функціональна ознака); спільно використовують ресурси регіону та виконують соціально-економічну та природоохоронну функцію територіального розвитку; будують систему управління та координації спільного розвитку, яким як правило, є освітні та наукові установи (організаційно-управлінська ознака); формують моделі поведінки учасників у зовнішньому середовищі та відносно інших учасників (поведінкова ознака); змінюються у часі та еволюціонують згідно з тенденціями розвитку економіки (еволюційна ознака); сприяють зростанню інноваційності учасників кластера, формуванню їх конкурентних переваг, досягненню цілей (стратегічна ознака), створенню синергетичного ефекту (якісна ознака). Туристичний кластер – це об'єднання на добровільних засадах зацікавлених у спільній діяльності суб'єктів туристичної діяльності: туристичних операторів, туристичних агентств, підприємств готельного та ресторанного господарств, розважальних, торговельних, спортивно-рекреаційних, транспортних, екскурсійних організацій, сервісних та забезпечуючих підприємств, приватних підприємців, фінансових організацій, науково-дослідницьких та освітніх установ, органів місцевої влади, які

співпрацюють на засадах стратегічного партнерства і здатні позиціонувати себе як самостійний суб'єкт.

Отже, структура туристичного кластера повинна включати необхідні сектори (групи суб'єктів), які забезпечать ефективне функціонування кластера та результативно реалізують взаємозв'язки для формування та просуванню якісного туристичного продукту. До складу туристичного кластера входять сектори: публічний сектор (державні та місцеві органи влади, громадські організації), основним функціональним призначенням яких є створення сприятливих зовнішніх умов для кластерного розвитку туристичних дестинацій на основі розроблення реалізації політики, створення законодавчої основи розвитку кластерних систем; забезпечення умов для розвитку регіональної туристичної інфраструктури та залучення інвестицій; стимулювання міжнародного співробітництва у галузі туризму; сектор з виробництва та реалізації туристичного продукту, до складу якого входять суб'єкти туристичної діяльності (туристичні оператори, туристичні агенти, туристично-екскурсійні та курортно-оздоровчі заклади, підприємства готельного та ресторанного господарства, транспортні організації, спортивно-рекреаційні, дозвіллєві, розважальні, культурні підприємства тощо); забезпечуючий сектор, до складу якого входять системи забезпечення життєдіяльності кластера та дестинацій; суб'єкти транспортної та туристичної інфраструктури, зв'язку, комунікацій, сервісні та обслуговуючі підприємства тощо; координуючий інноваційний сектор, учасниками якого є освітні заклади, науково-дослідні інститути, забезпечуючий сектор (біржі праці, фінансові, юридичні установи тощо). Важливим учасником кластера, на нашу думку, має бути споживач туристичного продукту. Саме споживач створює передумови та є стимулом і мотивом формування туристичного кластера та виокремлює його серед інших типів через специфічні характеристики туристичного продукту

Отже, навчальні заклади є координуючими учасниками туристичних кластерів та виконують роль щодо: виконання функцій лідера (стратегічного або координаційного центру), що визначає формує стратегію розвитку стейкхолдерів у межах туристичного кластера.

Навчальні заклади забезпечують формування платформ кластерного розвитку у межах конвергенції стейкхолдерів та формування консолідованого простору взаємодії за аспектами:

1. Простір знань та компетентностей, параметрами якого є:

– рівень впливу на зовнішнє середовище функціонування кластера;

– співпраця акторів на користь забезпечення зовнішніх конкурентних переваг і вдосконалення внутрішніх умов функціонування кластера;

– концентрація діяльності щодо формування знань про ринок (зовнішнє сердовище), внутрішні стратегічні можливості, напрями реалізації стратегії розвитку, стан ресурсного забезпечення, стратегічні програми спільої діяльності тощо;

– координація дій щодо формування ключових компетентностей кластера та кожного учасника;

– формування інтегрованої кластерної системи підтримки прийняття управлінських рішень учасників (консалтинг, дослідження ринку, формування системи цілей, розробка стратегій та ін.);

– моніторинг якості реалізації управлінських рішень за ключовими напрямами діяльності.

2. Простір довіри та інтересів:

– визначення мотивів і цільові настанови учасників та формування на їх основі цільових настанов кластера в цілому;

– формування норм та правил корпоративної культури, поведінкових стандартів та механізмів їх впровадження учасниками;

– генерація цілей та узгодження інтересів у стратегії розвитуку кластера; формування стратегії розвитку кластера;

– моніторинг реалізації стратегій та програм розвитку;

– оцінка рівня задоволення інтересів учасників;

– покращання якості соціальної структури кластера

3. Простір можливостей (ресурсів, стратегічних активів):

– ідентифікація наявного ресурсного потенціалу за видами ресурсів (матеріальні, технічні, кадрові, фінансові, освітні, організаційні, інформаційні, інвестиційні, інноваційні, нематеріальні);

– побудова системи інтегрованого використання внутрішніх ресурсів, що забезпечує координацію дій учасників на основі ефективного ресурсного забезпечення, вдосконалення обміну ресурсами між партнерами; оптимізація ресурсних потоків.

4. Простір інноваційності:

– рекомендації щодо впровадження інноваційної стратегії;

– консалтинг у реалізації інноваційних проектів;

– розробка програм залучення громадського, а також державного капіталу до формування інфраструктури, реалізації інноваційних програм; пошук талантів (наука)

5. Простір бізнес-процесів:

– проектування ключових та забезпечуючих процесів кластера;

– узгодження функцій, бізнес-процесів, напрямів діяльності з наявним ресурсним потенціалом та цілями;

– оцінка ефективності та удосконалення виконання бізнес-процесів.

Отже, у контексті сучасних економічних перетворень, які обумовлені формуванням економіки знань та інформації, одним із найбільш ефективних інструментів конвергенції освіти, науки та суб'єктів бізнесу у сфері гостинності є туристичні кластери.

АЛЬОНА БОТНАР
методист навчально-методичного відділу,
ОЛЕНА КУНДЕЛЬ
методист навчально-методичного відділу.
Київський національний торговельно-економічний університет

АКТУАЛЬНІСТЬ НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНОГО КОМПЛЕКСУ ДИСЦИПЛІН ПРИ ВИКОНАННІ ОСВІТНІХ ПРОГРАМ КНТЕУ

У центрі місії КНТЕУ, пов'язаної з викладанням дисциплін, знаходяться освітні програми, які забезпечують студентів академічними знаннями та навичками, включаючи як загальні, так і фахові. Особливого значення при запровадженні нових освітніх програм набуває співпраця зі стейкхолдерами (усіма зацікавленими сторонами), пропозиції яких враховуються при формуванні навчально-методичного забезпечення освітніх програм [1]. Практика співпраці зі стейкхолдерами є актуальною також і при розробці навчально-методичного забезпечення дисциплін освітньої програми.

Склад та зміст комплексу навчально-методичного забезпечення навчальних дисциплін (НМКД) освітнього процесу КНТЕУ формується з урахуванням вимог законодавства, а також специфіки його діяльності та конкретної освітньої програми [2].

Основним документом НМКД, передбаченим освітнім законодавством [3], є робоча програма дисципліни. Програма навчальної дисципліни є одним зі складників робочої програми [4].

Затвердження програми та робочої програми дисципліни в КНТЕУ здійснюється вченою радою на основі експертних висновків, призначених головою вченої ради рецензентів та вводиться в дію наказом КНТЕУ.

Основним призначенням програми та робочої програми дисципліни є: ознайомлення студентів та інших учасників освітнього процесу зі змістом освіти, критеріями та засобами оцінювання результатів навчання тощо; встановлення відповідності змісту освіти освітній програмі та стандартам вищої освіти під час акредитації; встановлення відповідності при зарахуванні результатів навчання, отриманих в інших закладах вищої освіти (академічна мобільність), за іншими освітніми програмами, у попередні роки (при поновленні на навчання), а також у неформальній та інформальній освіті [2].

Оновлення програм та робочих програм дисциплін відбувається відповідно до Положення про розроблення та реалізацію освітніх програм КНТЕУ першого та другого рівнів вищої освіти [5].

Програма та робоча програма дисципліни розробляється як окремий документ в електронній та паперовій формі і зберігається: на кафедрі (у папці НМКД), навчально-методичному відділі та системі дистанційного навчання КНТЕУ. Зміст програми вибіркової дисципліни має бути доступним студентам на момент здійснення вибору дисциплін на наступний семестр.

Створення контрольних завдань для оцінювання рівня знань студентів при проведенні акредитації спеціальності (освітньої програми) відбувається або за обов’язковими дисциплінами, або за групами дисциплін.

Інші документи і форми НМКД визначаються науково-педагогічним працівником та кафедрою (групою забезпечення освітньої програми), Методичною радою КНТЕУ, виходячи із необхідності максимально повного надання здобувачам вищої освіти всієї інформації та матеріалів, необхідних для успішного вивчення дисципліни. До них належать: конспекти лекцій, методичні вказівки та рекомендації, індивідуальні завдання, збірники ситуаційних завдань (кейсів), приклади розв’язування типових задач чи виконання типових завдань, комп’ютерні презентації, ілюстративні матеріали, каталоги ресурсів тощо, підручники та навчальні посібники.

Науково-педагогічний працівник КНТЕУ повинен надавати

студентам посилання на доступну для них наукову, навчальну та методичну літературу, а також електронні ресурси та інші джерела інформації, у тому числі іноземні та міжнародні, які мають дозвіл власника авторських прав на вільне використання в освітньому процесі [1].

Зберігання НМКД у друкованому вигляді відбувається на кафедрі, в електронному – формується навчально-методичним відділом.

Студентам забезпечується постійний, вільний та зручний доступ до програми, робочої програми та інших складових НМКД на електронних або друкованих носіях. Доступ студентам до рекомендованих для вивчення дисципліни літератури та інших інформаційних ресурсів на безоплатній основі забезпечується бібліотекою КНТЕУ, системою дистанційного навчання КНТЕУ, визначеними програмою та робочою програмою дисципліни відкритими державними реєстрами, інформаційними системами, базами даних тощо, а також зазначеними у програмі та робочій програмі дисципліни зовнішніми електронними ресурсами, що надають вільний доступ до інформації.

Літературні джерела

1. Стандарти і рекомендації щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти (ESG). – К.: ТОВ «ЦС», 2015. – 32 с.
2. Лист МОНУ «Щодо Рекомендації з навчально-методичного забезпечення» 1/9-434 від 09.07.2018 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://mon.gov.ua/ua/npa/list-mon-19-434-vid-09072018-roku-shodo-rekomendacij-z-navchalno-metodichnogo-zabezpechennya.
3. Ліцензійні умови провадження освітньої діяльності закладів освіти (із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ № 347 від 10.05.2018) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1187-2015-%D0%BF
4. Про вищу освіту: Закон України № 1556-VII редакція від 25.07.2018. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18
5. Положення про розроблення та реалізацію освітніх програм КНТЕУ першого та другого рівнів вищої освіти затверджене вченою радою КНТЕУ від 26 квітня 2018р. (протокол №9, п. 6): введено в дію Наказом КНТЕУ від 07 травня 2018 р. № 1452.

ЮЛІЯ БУРЛАЧУК
провідний спеціаліст навчально-методичного відділу.
Київський національний торговельно-економічний університет

ПРАКТИКА ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ПАКЕТІВ ЄКТС В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ КНТЕУ

Європейська кредитна трансферно-накопичувальна система (ЄКТС) – це орієнтована на особу, яка навчається, система накопичення і перенесення кредитів, що ґрунтується на принципі прозорості процесів навчання, викладання й оцінювання. Мета ЄКТС полягає у сприянні планування, запровадження й оцінювання освітніх програм, а також мобільності студентів через визнання навчальних досягнень, кваліфікацій та періодів навчання [1].

Каталог курсу (Інформаційний пакет) містить детальну, зручну для користувача, найновішу інформацію про навчальне середовище у КНТЕУ (загальну інформацію, ресурси та послуги, а також академічну інформацію про програми та індивідуальні освітні компоненти) [1].

Перша редакція Довідника користувача Європейської кредитної транспортно-накопичувальної системи (ЄКТС) була видана у 2009 р. [2]. А у 2015 році вийшов оновлений Довідник, у якому посилено змістовне забезпечення результатів навчання [1]. Над його оновленням працювала робоча група спеціалістів-практиків, призначених країнами-учасницями Болонського процесу й іншими зацікавленими асоціаціями. Координацію проекту і консультативний процес здійснювала Європейська комісія.

У КНТЕУ з 2004 року триває практика розробки до початку роботи приймальної комісії Інформаційних пакетів ЄКТС за усіма спеціалізаціями освітніх ступенів бакалавра та магістра.

З 2015 року почали розробляти двомовні Інформаційні пакети ЄКТС та за освітніми програмами англійською мовою викладання [3, 4]. Це сприяє розкриттю, крім абітурієнтів, вітчизняним та іноземним стейкхолдерам, студентам під час навчання, змісту освітніх програм та стандартів вищої освіти КНТЕУ.

Інформаційний пакет ЄКТС у КНТЕУ містить: вступ; загальну інформацію; ресурси та послуги; освітню програму; інформацію про освітні компоненти (дисципліни).

Отже, Інформаційний пакет ЄКТС дає можливість студентам, стейкхолдерам ознайомитися зі змістом і наповненням освітніх програм, абітурієнтам зробити правильний вибір і якомога ефективніше використовувати свій час.

Літературні джерела

1. Європейська кредитна трансферно-накопичувальна система: довідник користувача/пер.зангл.; за ред. д-ра техн. наук, проф. Ю.М. Рашкевича та д-ра пед. наук, доц. Ж.В. Таланової. – Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2015. – 106.

2. Довідник користувача Європейської кредитно-трансферної системи (ЄКТС) / За ред. І. І. Бабина. – Львів: Видавництво Національного університету "Львівська політехніка", 2009. – 128 с.

3. Закон України «Про вищу освіту» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18.

4. Стандарти і рекомендації щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти (ESG). – К.: ТОВ «ЦС», 2015.

АНЖЕЛІКА ГЕРАСИМЕНКО
д.е.н., проф.
НАТАЛІЯ МАЗАРАКІ
к.ю.н., доц. Київський національний торговельно-економічний університет

ПРОФЕСІОНАЛІЗАЦІЯ ОСВІТНЬО-НАУКОВИХ ПРОГРАМ

Традиційно в Україні підготовка наукових кадрів здійснювалася науковими установами та закладами вищої освіти для поповнення власних кадрів, вирішення фундаментальних, меншою мірою – прикладних наукових проблем. При цьому серед замовників таких наукових досліджень частка підприємницького сектору зазвичай залишається надміру малою. Так у 2017 році вона складала лише 22,5%[1]. Це свідчить про значний відрив вітчизняної науки, системи підготовки докторів філософії від потреб та вимог ринку праці. До аналогічного висновку приходимо за результатами опитувань, проведених КНТЕУ в середовищі підприємств-партнерів у 2017 – 2018рр. 63 % - 74% опитаних основним недоліком підготовки

докторів філософії (раніше – кандидатів наук) визначили надмірну теоретизацію наукових досліджень їх відірваність від потреб ринку праці.

В умовах прискорення темпів НТП, коли наука стає не виключним, а повсякденним економічним ресурсом підприємства не можуть не інвестувати у наукові розробки, у підготовку кваліфікованих наукових кадрів. Результати того ж таки дослідження КНТЕУ показують, що від 40 % до 70 % опитаних компаній мають у своєму складі кандидатів і докторів наук, вони високо оцінюють їх здатність до критичного аналізу, професійні та комунікативні компетентності, але про задоволеність рівнем підготовки таких кадрів заявили лише трохи більше половини опитаних, тоді як решта або заявили про незадоволеність або не змогли дати однозначної відповіді на поставлене питання.

Зважаючи на викладене вище, слід говорити про потребу у професіоналізації освітньо-наукових програм підготовки докторів філософії, що реалізуються українськими закладами вищої освіти та науковими установами, їх орієнтацію на потреби підприємницького середовища. У Європейському освітньому просторі таке усвідомлення прийшло раніше і було зафіксовано як на загальноєвропейському рівні у складі так званих Зальцбургських принципів (перший Зальцбургський принцип) [2], так і на рівні освітніх політик окремих європейських держав.

Розглянемо, наприклад, досвід Іспанії, де у цілях інтенсифікації взаємодії між підприємствами і університетами щодо реалізації освітньо-наукових програм уряд виступив на підтримку та регламентував на законодавчому рівні можливість виконувати докторське дослідження під час роботи в компанії. І тут йдеться не стільки про звичну для нас заочну форму навчання аспірантів, скільки про глибоку конвергенцію науки та практики. Ідея, покладена в основу цієї регуляторної норми полягає в тому, щоб залучити підприємства до вибору тем дисертаційного дослідження, постійного моніторингу і контролю його виконання, адже в такому випадку результати дисертаційних досліджень будуть напряму передаватися суспільству. При цьому науковий керівник від університету повинен погодити з куратором на підприємстві тему дисертаційного дослідження та здійснювати моніторинг аналогічний тому, що передбачений для інших аспірантів, які виконують свої дослідження в університеті [3].

Іншим елементом стимулювання взаємодії підприємницького та академічного середовища в контексті підготовки наукових кадрів є коротко- та довгострокові стажування (зазвичай, до одного року) аспірантів на підприємствах, в державних установах тощо. З одного боку, це дозволяє аспіранту розібратися в суті ринку праці та перейняти дослідницькі методи, що використовуються на практиці. З іншого боку – покращує інтеграцію випускників освітньо-наукових програм у ринок праці, забезпечуючи на практиці їх відповідність першому Зальзбургському принципу та забезпечуючи випускників реальними робочими місцями. Певно саме тому відповідні типи стажування, насамперед, довгострокове, все частіше використовуються іспанськими університетами.

Зазначене стажування інституціоналізується на рівні національних законів; науково-дослідницьких контрактівміж університетом і підприємством, якими передбачено, в тому числі,фінансування оплати праці аспіранта за рахунок підприємства, на якому проводиться дослідження; навчальних планів окремих освітньо-наукових програм. В останніх воно може кваліфікуватися як виробнича практика чи виступати як факультативний позакредитний елемент[3].

Для стимулювання участі підприємств у виконанні освітньо-наукових програм та працевлаштуванні їх випускників, потреба в якій для іспанського бізнес-середовища є такою ж недостатньо очевидною, як і для українського, державою в особі уряду запроваджено ряд програм підтримки працевлаштування докторів філософії, таких як “Torres Quevedo”. Остання передбачає трирічні гранти для компаній, що наймають докторів філософії, які, в свою чергу, розробляють проекти виробничих досліджень, займаються експериментальними розробками чи техніко-економічними дослідженнями. Метою програми є стимулювання професійної кар’єри дослідників;задоволення попиту приватного сектору на персонал, готовий до провадження НДДКР; підтримкарозвитку інноваційних компаній, насамперед тих, що займаються розборкою інновацій останнього покоління. Грант призначений для співфінансування оплати праці та внесків на соціальне забезпечення дослідників і виплачується у вигляді ануїтету, розраховуючись окремо[3].

Аналогічні програми професіоналізації освітньо-наукових програм існують та набули значногопоширення у Франції та ряді інших європейських країн і є особливо ефективними у сферах бізнес-освіти, інформаційних технологій, біотехнологій.

Застосування цього досвіду для визначення векторів та механізмів удосконалення українських освітньо-наукових програм дозволить подолати розрив між теорією науки та її практичним застосуванням, підвищити економічну ефективність докторів філософії.

Літературні джерела

1. Офіційний веб-сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua/

2. Salzburg Principles on Doctoral Programmes.Results on the BolognaSeminar on Doctoral Programmes for the European Knowledge Society // Work Programme of the Bologna Follow-up Group, Salzburg, 3-5 February 2005 [Електронний ресурс]. – Режим доступу:https://c3-qa.com/wp-content/uploads/2017/02/Salzburg_Report_final.1129817011146.pdf

3. Organization of Quality Assurance and Doctoral Studies in Spain // Training Kitfor Supporting the Continuous Professional Development of Staff Involved in Quality Assurance of Cycle 3 (Doctoral) Programmes in Higher Education[Електронний ресурс]. – Режим доступу:https://c3-qa.com/wp-content/uploads/2017/03/2018_02_02_EUcountry_presentation_Spain_sent.pdf

НАТАЛІЯ ГЕСЕЛЕВА
к.т.н., доц. кафедри кібернетики та системного аналізу
ВОЛОДИМИР КУЛАЖЕНКО
к.е.н., ст. викл. кафедри кібернетики та системного аналізу
Київський національний торговельно-економічний університет

ОСВІТА ЯК ОСНОВА ЕКОНОМІКИ ЗНАНЬ

Економіка знань для України – один з головних інструментів інноваційного прогресу та шлях до поєднання існуючих культурних традицій і наявного гуманітарного потенціалу зі світовими економічними вимогами та актуальними суспільними тенденціями. Сьогодні все більш тісна конвергенція трьох сфер суспільної

діяльності «наука-освіта-інфокомунікації» стають фундаментом у розвитку суспільства знань; провідна суспільна роль належить знанням як джерелу нововведень, наука стає капіталовкладенням.

Для моделювання впливу освіти на розвиток суспільства використаємо модель, що включає три основні змінні, які характеризують стан суспільства: обсяг виробництва X, обсяг доступних матеріальних ресурсів R, рівень розвитку освіти, тобто обсяг інтелектуальних ресурсів A. Під чинником «освіта» будемо розуміти не тільки обсяг інтелектуальних ресурсів, а й інноваційну спроможність, що віддзеркалює готовність країни до створення і виведення на ринок нових продуктів, що відповідають передовим технологічним досягненням.

Припустимо, що в процесі виробництва використовується деякий обсяг ресурсів ΔR, отриманий в результаті витрат минулорічного продукту в області матеріальних ресурсів. В результаті створюється новий обсяг продукту: $X(t+1) = p\Delta R(t)$.

Оскільки із зростанням обсягу інтелектуальних ресурсів величина p зростає, будемо використовувати залежність: $p = p_0 + Ap_1$ та вважати, що витрати на освіту мають вид: $M=eX$.

Специфіка інтелектуальної сфери є такою, що швидкість її приросту принципово обмежена двома причинами:

1) виконання трудомісткої роботи потребує певної кваліфікації та часу, а підготовка нового спеціаліста потребує обсягу часу порядку п'яти років, тому приріст інтелектуальної сфери за рік не перевищує $2^{1/5} \approx 1{,}15$; 2) оскільки з часом знання старіють, розвиток нововведень доходить до певної технологічної межі, спеціалісти переходять в інші сфери діяльності, ця сфера схильна до ефекту розпаду.

Обсяг інтелектуальних ресурсів в наступному періоді має вид:

$$A(t+1) = qA(t) + f\frac{M}{1+M/A},$$

де q – коефіцієнт розпаду (q < 1); f – коефіцієнт, що описує швидкість зростання при достатньому фінансуванні; величина $1/(1+M/A)$ описує ефективність фінансування: чим більше A, тим більше коштів може бути ефективно вкладено.

Обсяг матеріальних ресурсів R як правило має той же порядок, що й X. Кожний рік з нього віднімається частина ΔR, що витрачена на виробництво, доля ресурсів h відтворюється природним шляхом. При обмеженні обсягу ресурсу його вартість повинна зростати, що потребує додаткових витрат на одиницю продукції. Будемо вважати, що ступінь цього обмеження визначається співвідношенням:

$$\Delta R = X + g\frac{X}{R},$$

де g – коефіцієнт, що відображає ціну ресурсів.

Крім того, для урахування можливості освоєння суспільством нових видів матеріальних ресурсів за рахунок «інтелекту» будемо використовувати функцію виду $b(A/Ac)k$, де b – параметр рецептивності інновацій (здатності до сприйняття нововведень); Ac – критичний рівень розвитку інтелектуальної сфери; k – параметр, що визначає ефективність наукової та освітянської роботи.

В результаті маємо:

$$R(t+1) = R(t) - \Delta R + h + b\left\{\frac{A(t-t_R)}{A_c}\right\}^2,$$

де t_R – час підготовки спеціаліста (в середньому 3-5 років).

Остаточно отримуємо таку систему рівнянь:

$$\begin{cases} X(t+1) = (p_0 + p_1 A)X\dfrac{R}{R+gX}, \\ R(t+1) = R(t) - X\dfrac{R}{r+gX} + h + b\left\{\dfrac{A(t-t_R)}{A_c}\right\}^2, \\ A(t+1) = qA(t) + f\dfrac{eXA}{A+eX}. \end{cases} \qquad (1)$$

Дослідимо модель за різних умов фінансування інтелектуальної сфери та рецептивності інновацій.

На рис. 1 представлено розвиток суспільства, якщо економіка є несприйнятливою до інновації ($b=0$), графіки функції розвитку виробництва, матеріальних та інтелектуальних ресурсів мають коливально-згасаючий характер.

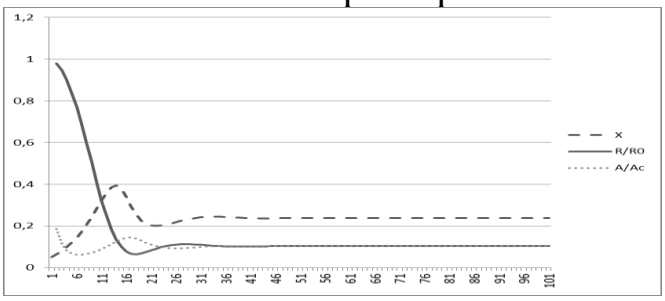

Рисунок 1. Розвиток суспільства, якщо економіка є несприйнятливою до інновації

Збільшення параметру рецептивності нововведень (b=0,004) веде до стабілізації ситуації в період вичерпання ресурсів і, в цьому випадку економіка може здійснити технологічний ривок (рис.2).

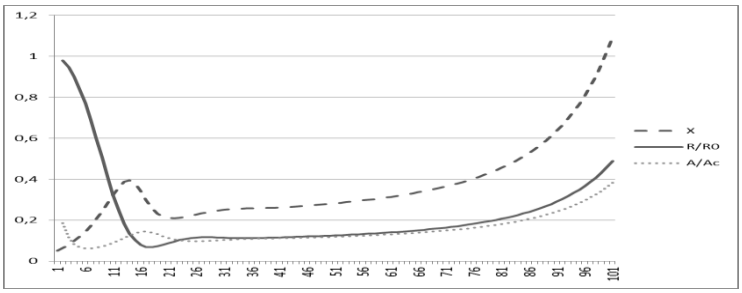

Рисунок 2. Розвиток суспільства, якщо економіка сприйнятлива до інновації

Припустимо, що рівень сприйняття інновацій залишається попереднім, а фінансування науки та освіти зменшується в 5 разів (e=0,002). В цьому випадку к моменту початку спаду виробництва розвиток інтелектуальної сфери не досягає необхідного рівня і не може здійснити помітного впливу на стан суспільства (рис. 3). В результаті суспільство розвивається за першим сценарієм.

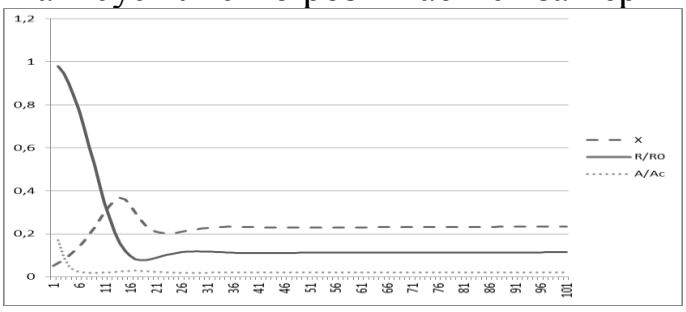

Рисунок 3. Розвиток суспільства, якщо економіка сприйнятлива до інновації, а рівень фінансування освіти зменшується

Отже, проведене моделювання підтверджує визначальну роль освіти в розвитку суспільства. Інформація, знання, творча інтелектуальна праця є основним джерелом зростання інноваційно-знаннєвої економіки та трансформації нематеріальних активів в матеріальні здобутки.

ТЕТЯНА ДУБОВИК
зав. кафедри журналістики та реклами, д.е.н., доц.
Київський національний торговельно-економічний університет

БРИТАНСЬКА ВИЩА ОСВІТА ЯК БРЕНД

Більшість іноземних студентів в першу чергу вибирає країну навчання, а не Лондонську школу економіки, Сіднейський або Йельський університет. Часто, це вибір між Великою Британією, Австралією та США, і тільки потом вибирають університет або

програму. Таким чином, репутація (бренд) країни з точки зору якості освіти є визначальним фактором.Відповідно до досліджень Британської Ради, іноземні студенти відзначають відмінну академічну репутацію та дуже високі стандарти британського освіти, мультикультурне середовище англійських вузів, а також вважають Великобританію безпечнішою ніж США.

Згідно шестикутника бренду країни Саймона Анхольта основними елементами є туризм, експорт, люди (людський капітал), інвестиції та імміграція, державне управління. Таким чином, доцільно відзначити, що бренд Британської королівської сім'ї є одним з основних факторів при виборі країни для навчання. Так, економіст BBC Еван Девіс зробив припущення, що близько 10% всіх туристів, які відвідують Великобританію, роблять це виключно з-за королівської сім'ї, і значно більша частина людей приваблює потужний культурний та історичний наслідки, внесок королівської сім'ї в яку неможливо переоцінити.Британська монархія служить не тільки символом англійських традицій, але і щорічно приносить країні прибуток у розмірі 1,5 млрд доларів.

Британські вчені, які провели дослідження на тему "королівського бренда", помітили, що подібне трапляється, тому що королева - не тільки суверенна об'єднана королівство, але і п'ятнадцять інших країн (не рахуючи того, що вона є главою Співтовариства націй, в яку входить ще 53 члена), що, по суті, є "об'єднанням шістнадцяти королев у одну".

Історія вищої освіти в Великій Британії починається зXII століття, коли був заснований перший університет - Оксфордський.Такі університети, як Оксфорд і Кембридж, є брендами, а ступені, отримані в межах цих шкіл, мають дуже велике значення для майбутнього працевлаштування. При цьому, абітурієнти не мають права подавати заяви в Оксфордський та Кембриджський університети одночасно в один і той же рік.

Сучасні системи освіти Англії, Уельсу, Шотландії та Північної Ірландії відрізняються певними деталями, але основні їхні структури подібні. Всі університети Великобританії мають високий рівень автономії у визначенні курсів, програм і методів навчання. Загальну політику у вищій освіті здійснює Міністерство освіти й науки шляхом розподілу матеріальних ресурсів. Посередницькі функції між урядом та університетами покладені на три ради університетських фондів (Англії, Шотландії та Уельсу). До складу цих рад входять представники закладів вищої освіти з регіонів Великобританії, шкіл

та ліцеїв, роботодавців. Таке широке представництво дає змогу поєднати інтереси держави й вищих шкіл, досить об'єктивно оцінюючи останні. Для цього з 1996 р. розширюється число критеріїв, за якими має визначатися якість навчальних послуг і рівень закладу. Консультативним органом в оцінюванні є комітет ректорів, який з 1992 р. перейменований на Комітет з якості вищої освіти. Щорічно в англійські університети вступають близько 500 000 іноземних студентів з більш ніж 200 країн.

Професор Гір Люндестад, директор Норвезького інституту Нобелів, Осло, голова комісії за присудження Нобелівської премії, стверджує, що Першокласний університет повинен активно працювати в трьох основних напрямах:проведення видатних досліджень, навчання студентів за програмами вищої та післядипломної освіти, бути відкритим до широкої громадськості.

Таким чином, характерними ознаками бренда ВНЗ є наступні основні показники:високий рівень освітніх послуг;«унікальний» професорсько-викладацький склад ВНЗ; розвинена матеріально-технічнабаза; потужний навчально-методичний та науковий блок; актуальність випускників на ринку праці (престижність ВНЗ гарантує випускникам високооплачувану роботу); активна наукова та інноваційна діяльність студентів та викладачів (кількість наукових статей, розробки, дослідження, грантів, патентів тощо); унікальна система навчання; присутність в різних рейтингах; популярність в країні або в світі;співробітництво з міжнародними або регіональними організаціями; стійка конкурентоспроможність відносно ведучих університетів країни та світу; висока репутація та імідж; наявність унікальних характеристик, які притаманні тільки даному ВНЗ.

ІРИНА ЗАЙЦЕВА
к.пед.н., доц. кафедри
іноземної філології та перекладу.
Київський національний
торговельно-економічний
університет

ФОРМУВАННЯ КОМПЕТЕНТНОСТІ У СТУДЕНТІВ-ЕКОНОМІСТІВ В АНГЛІЙСЬКОМУ ДІАЛОГІЧНОМУ МОВЛЕННІ

На сучасному етапі здійснення міжкультурної комунікації, розширення міжнародного співробітництва в різних сферах

діяльності, створення спільних підприємств,володіння англійською мовою стає необхідністю. Сучасні ринкові відносини зумовлюють жорсткі вимоги до якості та рівня професійної підготовки майбутніх економістів. Головною метою навчання студентів-економістів іноземної мовияк засобу міжкультурного спілкування є формування у майбутніх фахівців будь-якого профілю міжкультурної іншомовної комунікативної компетентності, в основу якої покладають характерні особливості спеціальності.Реалізація цієї мети передбачає формування у студентів компетентності у діалогічному мовленні, яку розуміють як здатність успішно реалізовувати усномовленнєву іншомовну діяльність у діалогічній формі відповідно до ситуації спілкування [2, с. 302; 6, с. 9; 210, с. 136]. Отже, проблема навчання англійського діалогічного мовлення студентів-економістів залишається актуальною.

Враховуючи сучасний стан міжнародних зв'язків України та шлях до європейського освітнього простору, знання англійської мови відіграє важливу роль у міжнародних економічних контактах,надає переваги в умовах конкуренції. Отже, одним з першочергових завдань освіти стає якісна підготовка спеціалістів, які здатні до успішної професійної діяльності в межах світової спільноти. Досягнення цієї мети ми вбачаємо у створенні у навчальному процесі ситуацій практичного використання мови, а саме: моделювання ситуацій міжкультурного спілкування майбутньої діяльності, з якими студенти можуть зустрітися в реальному житті, навчання норм міжкультурного спілкування іноземною мовою; розвиток культури мовлення в умовах офіційної і неофіційної комунікації [1;7].

Для реалізації іншомовної діяльності й вирішення ситуацій спілкування необхідні певні навички й уміння організувати мовлення, логічно, послідовно й переконливо його побудувати, досягти поставленої мети тощо [6, с. 9]. Отже, компетентність у ДМ базується на набутих знаннях (декларативних та процедурних), навичках (фонетичних, лексичних та граматичних) і вміннях (мовленнєвих, навчальних, інтелектуальних такомпенсаційних) і передбачає, що мовець уміє планувати, здійснювати й коригувати власну комунікативну поведінку під час породження та варіювання іншомовного мовлення у різних типах діалогічних висловлювань відповідно до певної ситуації спілкування, мовленнєвого завдання і комунікативного наміру, а також у відповідності з правилами спілкування у певній національно-культурній спільноті [2, с. 302].

Для більш ефективного формування компетентності у діалогічному мовленні визначимо передумови, що надають можливість досягти високих результатів. Нагадаємо, що будь-яка навчальна система базується на загальнодидактичних принципах, під якими ми розуміємо слідом за Г.В. Роговою вихідні положення, які визначають зміст, методи, організацію навчання і є взаємопов'язаними і взаємообумовленими [5, с. 85]. Щодо навчання англійської мови, загальнодидактичні принципи, які є універсальними для методики навчання будь-якої іноземної мови, виступають у взаємодії з методичними принципами, які розробляються для навчання певної іноземної мови або певного виду мовленнєвої діяльності [1, с. 5]. Найбільш вагомою для нашого дослідження виявилася класифікація принципів Ю.І. Пассова, оскільки у роботі цього дослідника найбільш повно розкрито зміст принципів щодо навчання іншомовного говоріння [3;4]..

1. Принцип активності передбачає участь студентів у пошуковій діяльності навчання, творче виконання студентами самостійної роботи, активне засвоєння навчального матеріалу, активізацію мисленнєвої діяльності.

2. Принцип наочності – один з провідних дидактичних принципів, згідно з яким навчання побудоване на конкретних образах, що сприймаються студентами.

3. Принцип випереджаючої професійної спрямованості змісту навчального матеріалу передбачає організацію навчального процесу, що спрямований на вирішення завдань спілкування, пов'язаних з майбутньою професійною діяльністю студента. Цей принцип зумовлює включення в навчання ситуацій і тем усного професійного спілкування, а також передбачає моделювання у навчальному процесі ситуацій професійного спілкування.

4. Принцип новизни реалізується за наявності критеріїв:

– новизна умов для формування навичок і розвитку мовленнєвих вмінь: постійна зміна мовленнєвих завдань, трансформація мовленнєвих зразків, варіативність словосполучень, тощо;

– новизна змісту повинна бути на такому рівні, щоб студенти відчули гостру необхідність обговорити проблему;

– новизна інших аспектів процесу навчання, а саме: новизна прийомів і видів роботи, організаційних форм. Правильна реалізація цього принципу забезпечує спілкування на початковому етапі, що є важливою передумовою формування компетентності у діалогічному мовленні.

5. Принцип функціональності передбачає пред'явлення матеріалу у вигляді моделей і мовленнєвих зразків, що характерні різноманітним сферам спілкування, і які зумовлюють послідовність засвоєння матеріалу. Згідно з принципом функціональності об'єктом засвоєння є не мовленнєві засоби самі по собі, а функції, що виконують ці засоби. Відбір і організація матеріалу відбувається в залежності від необхідності вираження студентами мовленнєвих функцій: сумніву, похвали, підтвердження думки, відмови, впевненості тощо.

Таким чином, розпочинати навчати необхідно із урахуванням передумов навчання, що сприятиме формуванню компетентності у студентів-економістів у діалогічному мовленні.

Напрямом подальших досліджень ми вважаємо вибір найбільш ефективних технологій навчання діалогічного мовлення.

Літературні джерела

1. Гальскова Н.Д. Теория обучения иностранным языкам. Лингводидактика и методика : учеб.пособие / Н.Д. Гальскова, Н.И. Гез.– М. : Академия, 2004. – 336 с.

2. Методика навчанняіноземнихмов і культур : теорія і практика : підручник для студ. класичних, педагогічнихлінгвістичних і університетів / Бігич О. Б. Бориско Н. Ф., Борецька Г. Е. та ін. ; за загальн. ред. С. Ю. Ніколаєвої. – К. : Ленвіт, 2013. – 590 с.

3. Пассов Е. И. Мастерство и личность учителя : на примере преподавания иностранного язика / Ефим Изральевич Пассов.– [2-е изд., испр. и доп.]. – М. : Флинта : Наука, 2001. — 240 с.

4. Пассов Е. И. Методика как теория и технология иноязычного образования / Ефим Изральевич Пассов. – Елец : ЕГУ им. И. А. Бунина, 2010. – 543 с.

5. Рогова Г. В. О принципах обучения иностранным языкам / Г. В. Рогова // Иностранные языки в школе.– 1974. – № 6. – С. 85– 95.

6. Соловова Е.Н. Методика обучения иностранным языкам : базовый курс лекций : пособие для студ. пед. вузов и учителей / Елена Николаевна Соловова.– М. : Просвещение, 2002. – 239 с.

7. Тер-Минасова С. Г. Язык и межкультурная коммуникация : учеб.пособие / Светлана Григорьевна Тер-Минасова. – М. : Слово / Slovo, 2000. – 264 с.

АННА ЗІМІНА
к.е.н., доц.
кафедри торговельного
підприємництва та логістики.
Київський національний
торговельно-економічний
університет

ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ СМАРТ-ТЕХНОЛОГІЙ В ЛОГІСТИЦІ

Як відомо формування інтерактивного соціального середовища є найважливіши фактором сучасного розвитку будь-якої сфери людської діяльності, запорукою успіху учасників відтворювального процесу, набуття конкурентних переваг та значних результатів функціонування.

Використання вільного доступу до всесвітнього інтернет-контенту на базі спільних стандартів, ресурсів, узгоджень та технологій дозволяє ефективно використовувати інноваційні нововведення в різних галузях економіки, зокрема в логістиці. Саме в цій сфері особливого значення набувають гнучкість, інтеграція, індивідуальна траєкторія, мобільність в прийнятті рішень при здійсненні логістичних бізнес-процесів.

Нещодавно були проведені дослідження впливу нових технологій на бізнес та ланцюги поставок компаній, які презентували нереалістичні прогнози фантастичного розвитку ключових показників діяльності, але сьогодні ці прогнози почали збуватися. Висновки звучали так: «Технологізація» торкнеться всіх індустрій без виключення та розвиватися зможуть лише ті компаніх, які будуть максимально швидко впроваджувати нові технології».

Крім того, мова йшла про те, що компаніям буде важче маскувати погану якість або високі ціни, так як технології відкриють доступ до інформації для всіх споживачів у будь-якій точці земної кулі та зроблять всі процеси більш прозорими й зрозумілими. Ті, хто скористується цим почнуть створювати бізнес на основі Big Data. Серед 64 % найкрупніших гравців ритейла та логістики вважають найефективнішим методом підвищення рентабельності бізнесу впровадження старт-технологій в управлінні логістикою.

Діяльність глобальних компаній супроводжується постійним впровадженням новітніх старт-технологій в управлінні логістикою. Компанія «Амазон» використовує мобільні повітряні дрони для доставки товарів покупцям та запатентувала будівництво док-станцій

для дронів на ліхтарях й просуває можливість доставки безпілотними повітряними апаратами в інших країнах. На складах компанії працює більше тридцяти тисяч роботизованих систем – навантажувачів, які повністю автоматизували процес зберігання, комплектування та упакування. Для ефективного розподілу товарів підприємство використовує близько 90 крупних центрів. За допомогою роботів інтернет-гігіант скоротив операційні витрати на 20 % або в грошовому еквіваленті – 22 млн.дол. на кожний склад. Крім того, розпочато функціонування програми фулфілмента.

Відбувається також процес поглинання компаній, які спеціалізуються на автоматизації управління ланцюгами поставок та склада – успішних інтеграторів мобільних й стаціонарних роботизованих рішень та систем для виробництва, складування, обробки матеріалів й автоматизованого зберігання та пошуку.

Активно розвивається бізнес-напрямок сенсорної логістики, який представляє собою послуги контролю за ланцюгом поставок в реальному часі – не тільки від точки відправлення до точки призначення, а й в режимі постійного відстеження руху вантажів, зі спостереженням за станом упакування чи правильності температурного режиму.

Компанія «DHL», наприклад, оснащує контейнери пристроєм старт-сенсор, яке використовує найвисокочастотні RFID-мітки та вбудовані температурні датчики. Це дозволить клієнтам компанії відстежувати температурні режими та отримувати попереджувальні сигнали у випадку їх порушення.

Виробники автомобілів та транспортні оператори інвестують значні кошти в підключення транспортних засобів до інтернету, що свідчить про нову епоху в сфері управління трафіком й моніторингу транспорту.

Партнерство крупних компаній відбивається у створенні онлайн-платформ для перевізників, вартість яких перевищує десятки мільйонів дол. Ці платформи дозволяють автоматизувати управління транспортом, складом, електронним документообігом, моментально розраховувати тарифи доставки, отримувати замовлення, агрегувати операції служби доставки.

Розробка та впровадження 3D-друку впроваджується у виробництво різних предметів – запчастин, функціональних прототипів, використовуваного реквізиту, архітектурних моделей, крепежів для камер, освітлювальних приладів та кабелів.

Сьогодні вже існує можливість здійснювати контракти купівлі-продажу та доставку взагалі без участі людини завдяки технології Blockchain и IoT&smart contracts. Система синхронізується, зберігає та шифрує останні дані за контрактом так, що всі сторони отримують оновлені дані про виконання послідовних операцій. Лише при виконанні певних умов запускаються нові стадіє, переміщення відстежується по GPS. Зміна моменту переходу володіння товаром відбувається автоматично при оновленні стану електронного контракту. Платіж проходить з використанням блокчейн-системи, а відмова від бумажних документів та ручних процесів до електронного трекінгу зменшує ризики помилок, а також скорочує до минимуму та процеси, які раніше займали дні.

Індустрія логістики кардинально змінюється та за аналізом інновацій та трендів існує шість ключових технологій, які трансформують сучасну економіку в найближчому часі: глобальні бази даних про перешкоди та ризики; сенсорні технології; доповнена реальність; 3D-друк для нішевих ринків; роботи; дрони.

Таким чином, сучасні умови економічного розвитку надто мінливі завдяки інноваційним старт-технологіям в усіх сферах діяльності людини, ключовими факторами сектора логістики залишається доступність транспортування та розташування складів, використання електронної комерції, а також впровадження вищеназваних систем управління ланцюгами поставок споживчої цінності.

Літературні джерела

1.Кальченко А. Г. Логістика: навч. посібник / А. Г. Кальченко, В.В.Кривещенко. – 2-ге вид. – К. : КНЕУ, 2008. – 472 с.

2.Крикавський Є. Логістичне управління: підручник / Є. Крикавський. – Львів: Національний університет «Львівська полехніка», 2005. – 684с.

3.Тридід О. М. Логістичний менеджмент : навчальний посібник / О.М. Тридід, К. М. Таньков. – Х. : ВД „Інжек”, 2005. – 224 с.

4.Управління логістикою : розробка стратегій логістичних операцій: пер. з англ. ; за наук. ред. О. Є. Міхейцева. – Дніпропетровськ: Баланс Бізнес Букс, 2007. – 368.

КАТЕРИНА КАНДАГУРА
к.н. з держ.упр., доц.
каф. менеджменту.
Київський національний
торговельно-економічний
університет

ОСВІТА В УМОВАХ КРОСКУЛЬТУРНОГО СЕРЕДОВИЩА

Глобалізаційні процеси, що відбуваються в світі, активно інтегруються в освітню сферу. Нові можливості сприяють взаємо обміну педагогічними знаннями та практичними навичками, міжкультурними проектами та ідеями. Глобалізація вимагає поєднання національних і світових цінностей в сфері освіти, зміни напрямків і принципів освіти. Важливим аспектом є адаптація таких нововведень в умовах іншої культури.Як зазначає А.Шлейхер, що дисципліни в галузі освіти більше зосереджують увагу не на вдосконалення за національними стандартами, найбільш ефективні країни все ж приділяють увагу відповідності загальним світовим тенденціям.

Питання освіти безумовно тісно пов’язані з культурними особливостями країни. Роль та позиція педагога, очікування та поведінка студентів є ключовими елементами, які залежні від культурних цінностей. Культурні впливи на освітній процес розглянемо з позиції самого поняття «культури». Г.Хофстеде, який зробив найбільш фундаментальні дослідження (які проводились більш, ніж у 72 країнах) культурних відмінностей, визначає культуру як колективне програмування розуму, що відрізняє членів однієї групи чи категорії людей від інших [1].Базуючись на цих дослідженнях Г.Хофстедом такі виміри національних культур, які і вливають на освітню сферу:

- індекс владної дистанції;
- індивідуалізм проти колективізму;
- маскулінність проти жіночності;
- індекс уникнення невизначеності;
- довгострокова орієнтація.

Оцінка країни не означає, що кожен в певному суспільстві запрограмований точно таким же чином. Існують значні індивідуальні відмінності. Але, коли порівнюються фундаментальні цінності різних суспільств, існують «переваги переваг», які відбуваються знову і знову.

Навіть ідеї цілей освіти викладені різними шляхами. Наприклад, в деяких країнах метою освіти є: розвинути критичний розум, який в інших культурах вважається абсурдним. У цих країнах студенти повинні намагатися вчитися якомога більше від старшого покоління, і лише тоді, коли ви повністю ініціатор, ви можете поспілкуватися з ідеями про себе [2].

У культурах з низькою місткістю індексу владної дистанції, кожен має своє гідне місце в суспільстві. Це такі країни, як США, Канада, Велика Британія, всі скандинавські країни та Нідерланди, в яких в освітньому процесі студент виступає в центрі, заохочується ініціатива, студенти можуть критикувати та суперечити. Ефективність навчання полягає у двосторонній комунікації. На противагу таким культурам, виступають ті, що мають високий індексу владної дистанції і на сьогодні таких країн більше, де студент чекає від педагога окреслення шляхів навчання. Ефективність навчання розглядається як функція виховання вчителів.

В індивідуалістичних культурах, до яких належать розвинені західні країни, люди дбають про себе і тільки про свою близьку родину; у колективістських культурах, як Азія та Африка, люди належать до «групи». У освітній сфері для них характерно те, що студенти говорять тільки тоді, коли його закликає педагог та висловлюються у відповідь на загальне запрошення. Для індивідуалістичних конфронтація та виклик у навчальних ситуаціях може бути відкритою.

У маскулінних культурах, таких як США, Великобританія, Німеччина, Японія та Італія домінуючими цінностями є досягнення та успіх. Домінуючими цінностями у жіночих культурах є пошук консенсусу, турбота про інших та якість життя. У таких країнах студенти обирають собі предмети за інтересами, на противагу маскулінним, де сденти при виборі предметів орієнтуються на кар’єру [2].

У культурах із високиминдексом уникнення невизначеності люди мають сильну емоційну потребу в правилах та формальності для структури життя. Це значення впливає на те, як люди думають та навчаються. У таких країнах, як Корея, Німеччина, Франція, Іран та Бразилія, дослідження з певної проблематики є передумовою для «компетенції», на відміну від слабкої культури уникнення невизначеності (Великобританія, США та Данія), в яких позиції практикуючих більш поважні.Останній елемент культури - довгострокова орієнтація, в якій суспільство виявляє перспективу,

орієнтовану на майбутнє, а не точку зору на короткий термін. Країни з низьким індексом, такі як США та країни Західної Європи, зазвичай є тими, хто знаходиться під впливом монотеїстичних релігійних систем, вважають, що є абсолютна і неподільна істина. У освітній сфері шукають відповідь на питання «чому?». У країнах, з високим індексом, таких як Гонконг, Тайвань, Китай, вважають, що істина залежить від часу, контексту та ситуації.У освітній сфері шукають відповідь на питання «як?» [2,3].

Таким чином, на основі проведеного дослідження можемо зробити висновок, що країни, відповідно до своїх культурних особливостей, відрізняються і особливостями у системі освіти. Є культури, які можна об'єднати у групи, що мають схожі критерії, тобто підходи до навчання і сприйняття оточуючого середовища. Проте не існує зовсім схожих культур, як і в різних країнах може бути поєднання декількох культурних цінностей.

Літературні джерела

1. Hofstede, G., Culture'sConsequencesSage, London, 1980. – 328p.
2. WurstenH.CultureandChangemanagement[Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.itim.org/articleon changemanagement.pdf
3. Льюис Ричард Д. Деловыекультуры в международномбизнесе: от столкновения к взаимопониманию, пер с англ. — 2-е изд. — М. Дело, 2001. – 448 с.

ІРИНА КИЗИМЕНКО
к.і.н., доц.
НАТАЛІЯ ГУСЄВА
к.і.н., доц.
Київський національний
торговельно-економічний
університет

SMART-ОСВІТА В КОНТЕКСТІ ГЛОБАЛЬНИХ ЗМІН

Електронна освіта (e-learning) за визначенням ЮНЕСКО – це навчання за допомогою глобальної мережі Інтернет і мультимедіа. Смарт-освіта – це здійснення освітньої діяльності в глобальній мережі Інтернет на базі спільних стандартів, технологій і відносин, що

встановлені між мережею навчального закладу та колективом викладачів і студентів [4].

Сьогодні виникла потреба в знаннях, що формуються не тільки в аудиторії. Значну роль у цьому процесі відіграє глобальна мережа Інтернет, а також технології, що спрямовані на створення нових знань. У цьому процесі важливе місце займають інтерактивні технології навчання, що сприяють взаємодії викладача зі студентами, та студентів між собою. Смарт – це властивість об'єкта, що характеризує інтеграцію в даному об'єкті двох або більше елементів з використанням Інтернет. Наприклад, Smart TV, Smart-Home, Smart-Phone [1].

Смарт-технології ведуть до розширення трудової мобільності в освіті, в державній службі та ін. Отже, мова йде про Смарт-суспільство, компонентом якого є смартосвіта, в якій об'єднуються в єдину систему не тільки навчальні заклади, а й професорсько-викладацький склад для здійснення спільної освітньої діяльності в мережі Інтернет. У сучасних умовах найбільш оптимальним способом організації академічної мобільності та співробітництва є електронне навчання, що базується на освітніх ресурсах [2].

Розвиток технологій електронного навчання (e-learning), мобільного навчання (m-learning), усепроникаючого навчання (u-learning), «перевернутого» навчання (f-learning), що вписуються в традиційну систему навчання на основі змішаної моделі (blended learning) знайшли у ВНЗ широке використання. Зазначені технології надають можливість здійснення гнучкого навчання з широким використанням ауді-, відеографіки та інших технологій[3]. .

Особлива увага приділяється управлінню навчальним контентом і навчальними ресурсами, що потребують постійного використання, доповнення з професійних сайтів, блогів, блог-квестів. Студенти одержують можливість самостійно вивчати навчальні дисципліни за електронними курсами, відвідувати віртуальні семінари, брати участь у Вебінарах, телекомунікаційних проектах та ін. Можливості електронного навчання і смарт-освіти особливо важливі для людей з обмеженими можливостями та тих, хто мешкає у віддалених районах. Для здійснення смарт-освіти потрібний, насамперед, доступ до мережі Інтернет. Певні вимоги висуваються до смарт-курсу; він має розвиватися самостійно за рахунок підключення до різних каналів, дозволяти студентам створювати контент. Цим самим вимогам (гнучкість, інтеграція, індивідуальна траєкторія та ін.) має відповідати і смарт-підручник.

Для здійснення смарт-навчання потрібне використання сучасних технологій навчання (інтерактивних) та технологій здійснення навчального процесу з використанням сучасної креативної освіти: SMART Board, SMARTart, SMART Classroom (стабільні і мобільні) віртуальні лабораторії з використанням SMART - технологій, електронного і мобільного навчання за допомогою мобільних пристроїв, малогабаритні бездротові пристрої та системи з індивідуальною траєкторією навчання, «інтелект-тренінги» для SMART – навчання.

Літературні джерела

1. Биков В.Ю. Моделі організаційних систем відкритої освіти / В.Ю. Биков. – Київ: Аттіка, 2009. – 684 с.

2. Гуржій А.М., Жук Ю.О., Волинський В.П. Засоби навчання: Навчальний посібник / А.М. Гуржій, Ю.О. Жук, В.П. Волинський. – К., ІЗМН, 1997. – 208 с.

3. Тихомиров В.П. Мир на пути к Smart Education: новые возможности для развития образования. [Електронний ресурс]. Режим доступу: //http://www.slideshare.net/PROelearning/smart-education-7535648

4. Smart-технології в Україні і світі [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://molodi.in.ua/smart-tehnolohiji/

ЮРІЙ КРЕГУЛ
к.ю.н., проф., зав. кафедри загальноправових дисциплін
РОМАН СУХАЦЬКИЙ
к.і.н., доц.
Київський національний торговельно-економічний університет

ЩОДО ПИТАННЯ ВИКЛАДАННЯ СТУДЕНТАМ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ПРАВОЗНАВСТВО»

Формування в Україні розвинутого громадського суспільства обумовлює необхідність створення міцного юридичного підгрунтя для всебічного розвитку особистості.

Останнім часом на законодавчому рівні врегульовані питання власності, підприємництва, конкуренції, земельних відносин, захист прав споживачів, функціонування банківської сфери, освіти тощо.

Прийнято Господарський, Цивільний, Податковий, Митний, Бюджетний, Кримінальний та інші кодекси і закони України. Не залишилась поза увагою законодавця і сфера освіти. Прийнято нові Закон України «Про вищу освіту» (01.07.2014р), і Закон України «Про освіту» (05.09.2017 р), та внесено зміни до Законів України «Про дошкільну освіту», «Про поза шкільну освіту», «Про загальну середню освіту», «Про професійно-технічну освіту»

Слід зазначити, що з метою подальшої демократизації суспільного життя, ефективнішого розвитку економіки, вдосконалення господарських відносин та інших сфер життя суспільства, важливим завданням держави є формування відповідного рівня правосвідомості та правової культури громадян, активного їх залучення до участі у модернізаційних процесах. Важливе місце у вирішенні цього завдання належить закладам вищої освіти, які забезпечують викладання студентам відповідних навчальних дисциплін, серед яких важливе значення має правознавство.

Так, викладання навчальної дисципліни «Правознавство» на неюридичних спеціальностях допоможе студентам набути відповідних теоретичних знань та умінь, необхідних для орієнтування у законодавстві, сформувати навички роботи з нормативно-правовими актами, правильно застосовувати правові норми у конкретних практичних ситуаціях. Адже вивчення цієї дисципліни дає можливість ознайомитися з загальними питаннями теорії держави і права та основними положеннями таких галузей права України, як конституційне, цивільне, сімейне, трудове, адміністративне, кримінальне, екологічне, інформаційне, господарське та ін.

У цьому зв’язку, необхідно зауважити, що кафедра загальноправових дисциплін КНТЕУ для забезпечення викладання навчальної дисципліни «Правознавство» підготовила якісне інформаційне та методичне забезпечення. Так розроблено програму та робочу програму, яка постійно актуалізовується на українській і англійській мові, опорний конспект лекцій на українській та англійській мові, Практикум для проведення практичних занять, навчальний посібник «Основи правознавства» (2007 та 2018 р) та інші методичні матеріали.

В науково-методичній літературі справедливо зазначається, що викладання у закладах вищої освіти навчальної дисципліни «Правознавство» забезпечує формування правової культури громадян, що включає усвідомлення права як найвищого регулятора відносин між громадянами і державою, яке в свою чергу сприяє

успішному вирішенню багатьох завдань щодо побудови в Україні правової держави. Також у професійному плані вивчення цієї дисципліни дозволить у майбутньому вирішувати питання правового регулювання в сфері виробничих відносин. [1, с.73]

Проте слід зазначити, що реалізація таких завдань має певні складнощі. Перш за все вони пов'язані з особливостями викладання цієї дисципліни. Так, у Міністерстві освіти і науки України не розроблено чітких вимог щодо вивчення цієї навчальної дисципліни студентами неюридичних спеціальностей у закладах вищої освіти. Таким чином вузи змушені самостійно варіювати кількість навчальних годин та перелік тем, необхідних для її вивчення. Як наслідок програми та робочі програми з «Правознавства» у різних закладах вищої освіти мають свої відмінності.

Аналіз навчальних планів КНТЕУ дає підстави стверджувати, що і у нашому університеті на різних факультетах і різних спеціальностях щодо кількості навчальних годин і кредитів немає однозначного підходу. Години та кредити зокрема, на денній формі навчання варіюються від 90 до 180 і кредити від 3 до 6 відповідно (див.таб.)

Спеціалізації	Лекції	Практичні	Самостійна робота	Кредити	Години за планом д/ф
Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності	28	14	93	4,5	135
Міжнародна торгівля	36	16	38	3	90
Міжнародна економіка	36	16	38	3	90
Комп'ютерні науки	16	16	58	3	90
Міжнародний бізнес	36	16	38	3	90
Міжнародний маркетинг	36	16	38	3	90
Економічна кібернетика	14	14	107	4,5	135
Облік і оподаткування	14	14	107	4,5	135
Інженерія програмного забезпечення	14	14	107	4,5	135
Міжнародна економіка	36	16	38	3	90
Економіка підприємства	14	14	62	3	90
Управління в сфері	36	16	128	6	180

економічної конкуренції					
Менеджмент організацій	36	16	128	6	180
Менеджмент персоналу	36	16	128	6	180
Торговельний менеджмент	36	16	128	6	180
Фінанси підприємства	14	14	62	3	90
Психологія	16	16	58	3	90
Германські мови та літератури (переклад включно)	36	16	38	3	90
Товарознавство та організація зовнішньої торгівлі	14	14	62	3	90
Митна справа	14	14	62	3	90
Оптова і роздрібна торгівля	14	14	62	3	90
Товарознавство і комерційна логістика	14	14	62	3	90
Маркетинг	28	28	79	4,5	135
Управління безпечністю та якістю товарів	14	14	62	3	90
Державні фінанси	18	16	56	3	90
Банківська справа	18	16	56	3	90
Страхування	18	16	56	3	90
Фінансове посередництво	18	16	56	3	90
Ресторанні технології	16	14	105	4,5	135
Готельно-ресторанна справа	28	28	79	4,5	135
Готельний та ресторанний менеджмент	28	28	79	4,5	135

Отже, апріорі можна констатувати, що студенти, які вивчають дисципліну «Правознавство» у кількості 180 годин засвоять краще програму дисципліни ніж ті, які вивчають у кількості 90 год.

Вищезазначене дає можливість стверджувати про необхідність прискорення розробки відповідного стандарту навчальної

дисципліни «Правознавство» та уніфікувати його викладання у різних закладах вищої освіти їх факультетах та спеціальностях.

Літературні джерела

1. Юрій Крегул, Роман Сухацький. Необхідність вивчення правознавства студентами неюридичних спеціальностей. //Smart-освіта: ресурси та перспективи : матеріали Міжнар. наук.-метод. конф. (Київ, 16–17 жовтня 2014 р.) : тези доповідей. – К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2014. – 350 с. –Укр., рос. та англ. мовами. (стор. 72-74).

ОЛЕНА КРИВОРУЧКО
д.т.н., проф., завідувач кафедри програмної інженерії та кібербезпеки
АЛЬОНА ДЕСЯТКО
ст. викл. кафедри програмної інженерії та кібербезпеки.
Київський національний торговельно-економічний університет

НАУКА, ОСВІТА, БІЗНЕС – ЗАПОРУКА КОГНІТИВНОСТІ СМАРТ-СУСПІЛЬСТВА

В час, коли цифрова трансформація суспільства ввійшла в кожну сферу діяльності людини, від особистого до професійного, важливо вибрати вірний вектор розвитку освіти. Якщо врахувати те, що кожен з нас за останні десять років адаптувався до новітніх технологій та навчився жити з ними, оцифрувавши своє життя, то когнітивний вектор розвитку є найбільш сприйнятливим вибором для організації освітньої діяльності та освітнього процесу закладу вищої освіти.

Поняття «когнітивність» має багато значень, але розглянувши його не в розрізі психології, а в прикладному напряму трансформації бізнесу, отримуємо, що когнітивність – це пізнання, вивчення, усвідомлення, тобто свідомий, науковий, інноваційний, виважений підхід до організації бізнесу, а в нашому випадку освітньої діяльності.

Якщо розглядати когнітивність як науку, то когнітивістика (когнітивна наука) (лат.cognitio — пізнання) — міждисциплінарний науковий напрям, що об'єднує теорію пізнання, когнітивну

психологію, нейрофізіологію, когнітивну лінгвістику і теорію штучного інтелекту [1].

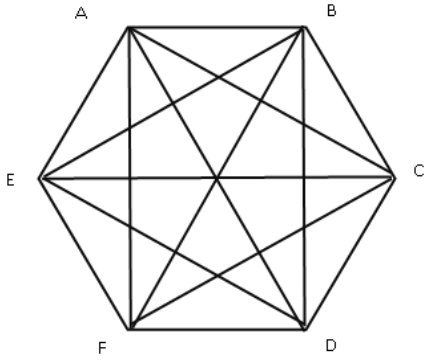

A – лінгвістика
B – неврологія
C – штучний інтелект
D – філософія
F – антропологія
E – психологія

Рисунок 1. Графічне відображення когнітивістики.

В графічному відображенніпоняття «когнітивна наука» –це багатогранник вершинами якого будуть наукові дисципліни, що пов'язані між собою за принципом «кожна до кожної». Будь яка вершина є рівнозначною та важливою в розрізі когнітивістики. Найчастіше визначають такі дисципліни, як лінгвістика, неврологія, штучний інтелект, філософія, антропологія і психологія.На сьогодні додають ще етологію, математичну логіку, нейробіологію, нейрофізіологію, географію[1] (рис. 1).

Однією з дисциплін даного багатогранника є “штучний інтелект” (ШІ). Важливо усвідомити, що ШІ це не далеке майбутнє, а сьогодення. Кожен з нас, хто хоч раз скористався пошуковим рядком Google, є «вчителем» штучного інтелекту. ШІ вже вийшов за межі ІТ індустрії тавсе більше впроваджується в всі сфери людської діяльності: медицину, освіту, виробництво та ін. Наприклад, корпорація IBM представила своє рішення в даній сфері – Watson, який вже активно приймає рішення при лікуванні онкозахворювань, обробляє великі дані (що накопичувалися більше 20 років). Представники IBM відзначають, що штучний інтелект це не що інше як похідна інтелекту людини.

Аналізуючи за останні два роки матеріали міжнародних конференцій таких компаній як IBM, Microsoft та Google, які визначають майбутнє як ІТ індустрії, так і майбутнє всіх сфер діяльності людини, проглядається тенденція до когнітивного розвитку суспільства як триєдиного вектора: науки, освіти та бізнесу. Немає освіти без науки, бізнесу без освіти, а на сьогодні і бізнес щільно ввійшов в науку.

Кожна доповідь на даних конференціях направлена на розвиток та становлення бізнесу на основі наукових досягнень та завдяки

безперервній освіті працівників. Переважна більшість доповідей направлена на потребу побудови «смарт-суспільства». Наприклад:

– 21 вересня 2017 року на WatsonKyivSummit2017 [2] було представлено 27 доповідей провідних науковців, бізнес-практиків та виробників ІТ-рішень, а серед них:

- «Ваше когнітивне майбутнє. Як технології наступного покоління змінюють спосіб життя та роботи сьогодні» (Кирило Корнільєв, віце-президент IBM Systems, IBM в Центральній та Східній Європі)
- «Провідна цифрова трансформація в Когнітивну Епоху» (Пітер Хеджес, старший радник, Когнітивний бізнес IBM в Центральній та Східній Європі) та ін.

– 18 вересня 2018 року на Think2018 [3] було представлено 31 доповідь провідних науковців, бізнес-практиків та виробників ІТ-рішень, а серед них:

- «Штучний інтелект та когнітивні обчислення сьогодні, завтра та у майбутньому» (Пітер Хеджес, старший радник, Когнітивний бізнес IBM в Центральній та Східній Європі)
- «Індустрія 4.0 & Когнітивне виробництво...» (Серж Бонно, Технічний керівник у промисловому секторі, IBM GlobalMarkets) та ін.

– 30 жовтня 2018 року на DE Forum [3] було представлено 65 доповідей провідних науковців, бізнес-практиків та виробників ІТ-рішень, а серед них:

- «Цифрова трансформація бізнесу» (AnkeDenOuden, Генеральний директор Microsoft CEE Multicountry)
- «Цифрова трансформація - акселератор корпоративної ефективності» (Ярослав Притискач, керівник проектів AR/VR IT-Enterprise)

Цифрова ера вже наступила, і це є визначальним для вибору напрямку організації освітньої діяльності закладом вищої освіти. Когнітивність в об’єднанні з штучним інтелектом та хмарними рішеннями є основою вдалої трансформації будь якого підприємства.

Сьогодні стратегічною метою розвитку української освіти є орієнтація закладів вищої освіти на взаємопов'язаний розвиток науки, освіти та бізнесу, що є запорукою когнітивного розвитку смарт-суспільства.

Літературні джерела

1. Когнітивна наука. Електронний ресурс. Точка доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/Когнітивна_наука (дата останнього відгуку 4.11.18)
2. WatsonKyivSummit2017 Електронний ресурс. Точка доступу: https://www.ibm.com/ua-uk/ (дата останнього відгуку 4.11.18)
3. Think Київ 2018. Електронний ресурс. Точка доступу: https://www-05.ibm.com/uk/ua/think-kiev/agenda.html (дата останнього відгуку 4.11.18)

ПАВЛО ЛЕПАК
аспірант, здобувач наукового ступеня PhD

SMART-ОСВІТА – НОВА ПАРАДИГМА ФОРМУВАННЯ СУЧАСНОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ КУЛЬТУРИ ОСОБИСТОСТІ

Постановка проблеми.

Безумовно, розглядаючи економіку в 21 ст. не можна враховувати сучасні тренди її досліджень. Про це говорить праці Нобелевських лауреатів з економіки 2017 - американський економіст Річард Талер, за створення поведінкової економіки та 2018 років – «економіка надії та відповідальності»- Вільям Нордхаус, який першим інтегрував кліматичні зміни в аналіз економічного зростання та Пол Ромер - зробив низку значущих внесків у теорію економічного зростання. Все далі й далі, світові економісти зазначають що на перший план їхніх досліджень виходять економіка цінностей, поведінки та культури. І тут варто зазначити, що мова йде як і макрорівень, так і про мікрорівень, де ще більше відчутні прояви цих нових економічних категорій.

Актуальність досліджень витікає з необхідності сталого розвитку нашої економіки та пошуку можливих шляхів його досягнення. Без оновлення економічної культури неможливе подолання факторів незбалансованості розвитку економіки на шляху її трансформації в соціально орієнтовану європейську економіку.

Дослідивши мікроекономічний аналіз формування економічної культури суспільства ми передусім розглянемо одну з його компонент, або якщо можна так сказати основу її формуванню – SMARTосвіту в Україні, та економічну як складову. Формування економічної культури починається ще задовго до часу коли дитина починає свій освітній шлях, чи то садочок, чи то центри раннього

розвитку – з моделі культури в її середовищі – сім'ї та рідних людей. Та всеж чільне місце у формуванню при розвитку економічної культури людини, та суспільства вцілому відбувається шляхом освітнього процесу та відворення різних його моделей у власному та суспільному житті.

Методологія дослідження.

Ми використовували сучасну методологію світового банку та його дослідження, присвячене глобальним змінам у сфері праці. Аналітики оцінили для 157 країн Індекс людського капіталу. На думку СБ, саме від інвестицій в освіту (економічну зокрема) майбутніх працівників залежить процвітання країни. А також опрацюваннння «Аналітична довідка з питань державної політики у галузі освіти: «Фінансово-бюджетна сталість в процесі впровадження «Нової української школи»».

Представлення матеріалів.

У відповідь на ризики до стабільності та процвітання, спричиненого недофінансуванням розвитку людського капіталу, Світовий банк запустив проект HumanCapital Project (HCP). Цей проект досліджує та представляє аналітику для інвестування в людей за участі країни, одночасно підвищуючи обізнаність про витрати бездіяльності та посилення попиту на інтервенції, які будуватимуть людський капітал. Проект підкреслює важливість сталого лідерства та координації на всіх рівнях уряду, включаючи вирішення складних питань, таких як неадекватні або неефективні витрати, проблеми управління та надання послуг, населення динаміка, крихкість та конфлікти, а також прогалини в інфраструктурі. HCP має три стовпи: [1]

1. TheHumanCapitalIndex (HCI). Індекс призначений для відображння кількість людського капіталу, яку сьогодні може створювати дитина, віком до 18.

2. Scalingupmeasurementandresearch. Це середньострокова програма даних аналітична робота спрямована на поліпшення вимірювання широкого кола результатів людського капіталу, краще розуміння формування людського капіталу, і його зв'язок з політичними діями на рівні країни.

3. Countryengagement. Це ключовий компонент HCP. Група Світового Банку підтримує уряд разом із розвитком партнерів, щоб визначити національні пріоритети розвитку людського капіталу і впроваджувати політику, спрямовану на подолання бар'єрів, які перешкоджають країнам від досягнення своїх цілей.

Індекс вимірює людський капітал наступного покоління, який визначається як сума людського капіталу, яку може розраховувати досягти дитина, що народився сьогодні з урахуванням ризиків поганого здоров'я та поганої освіти, яка в даний час панує в, де живе ця дитина. HCI має три компоненти:

1. Виживання. Цей компонент відображає той факт, що дітей, народжених сьогодні, потрібно вижити до процесу накопичення людського капіталу через формальність освіта може розпочатися. Виживання вимірюється за допомогою смертності до 5 років.

2. Очікувані роки навчально-відновленої школи. Інформація про кількість освіти, яку дитина може розраховувати отримати до 18 років, поєднується з мірою якість: скільки дітей навчаються у школі, відносна продуктивність в міжнародних тестах на успіх студентів. Це Комбінація створює очікувані роки навчально-відновленої школи. По адаптуючись до якості, цей компонент відображає реальність, що діти в деяких країнах навчаються набагато менше, ніж у інших країнах, незважаючи на те, що вони є в школі за аналогічну кількість часу.

3. Здоров'я. Цей компонент використовує два показники загального здоров'я країни навколишнє середовище: (1) швидкість затримки дітей віком до 5 років; і (2) Витривалість дорослих, визначена як частка 15-річних, хто буде виживати до 60 років. Перший показник відображає стан здоров'я досвідчені під час розвитку пренатального, дитинства та раннього дитинства.Другий відображає коло результатів здоров'я, які народжує сьогодні дитина може стати дорослим.

Рисунок 1. Показники за математичним тестом дослідження TIMSS 2011 і ВВП на душу населення (ліворуч) та Показники грамотності дорослих і ВВП на душу населення (праворуч)

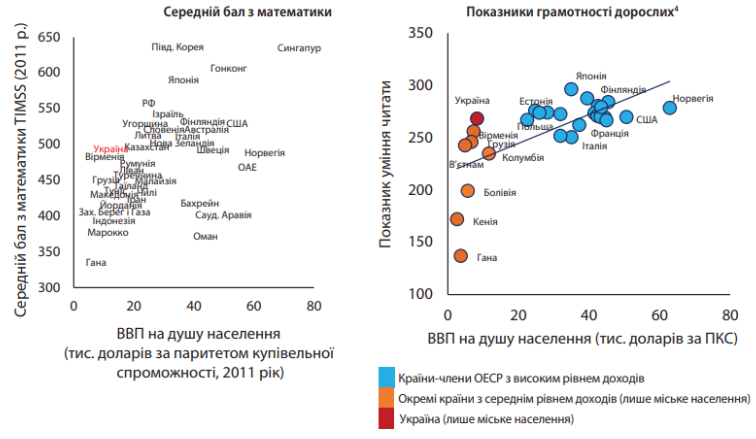

Джерело: база даних Світового банку EdStats (ліворуч) і публікація Del Carpio et al (2017) (праворуч) із використанням даних обстежень домогосподарств ULMS-STEP Household Survey (2012 р.), STEP Household Surveys (2012-2013 рр.), розрахунку ОЕСР, виконаного для ОЕСР-23 на основі даних Програми міжнародного оцінювання компетентностей дорослих (PIAAC) (2011-2012 рр.)

Примітки: [1] На рисунках не представлено Катар, який має ВВП на душу населення за ПКС у 134 000 доларів США.

[2] На рисунку (b) дані про ВВП на душу населення подано за віссю абсцис, а про рівень грамотності дорослих – за віссю ординат.

Новий закон «Про освіту» був перспективним початком. Однак ще важливішим та більш довгостроковим випробуванням буде приведення політики у

сфері освіти у відповідність до змін у демографічній ситуації України для здобуття нових навичок, необхідних для покращення конкурентоспроможності у 21 столітті, та ефективного й раціонального розподілу обмежених бюджетних ресурсів.

З 2013 до 2017 року, бюджетне фінансування освіти в Україні зменшилося з 7,2% до 6% ВВП. Після стрімкого знецінення гривні, державні видатки на освіту в реальному вираженні зменшилися на 35% протягом двох років. Це наблизило Україну до показників інших країн, хоча витрати на освіту все ще залишаються серед найвищих у світі.

Використання в навчальному процесі ідеології Smarteducation вимагаєсерйозного педагогічного осмислення, впровадження нових педагогічнихрозробок, що дозволяють інтенсифікувати навчальний процес і підвищитийого якість. Необхідний перегляд сформованих організаційних формнавчальної роботи: збільшення обсягу самостійної індивідуальної і груповоїроботи студентів, зростання числа творчих і дослідницьких проектів.

Літературні джерела

1. 2018 International Bank for Reconstruction and Development / The World Bank

НАТАЛЯ ЛИТВИН
к.і.н., доц.
Київський національний торговельно-економічний університет

АНАЛІТИЧНИЙ ПОГЛЯД ІСПАНСЬКИХ ДОСЛІДНИКІВ НА ПОДІЇ УКРАЇНИ В 1930-Х РОКАХ (НА МАТЕРІАЛАХ МІЖНАРОДНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ «CUANDO UCRANIA PERDIO` EL GRANO Y LA VIDA-VALENCIA», 2016)

Міжнародна конференція під назвою «Україна, яка втратила зерно і життя» була проведена вперше в університеті Валенсії за ініціативи студентського колективу університету «Accio`UV-Ukraina» та співпраці з ректоратом даного університету. Основною метою даної конференції, за словами українського координатора Андрія Якубува, було те «щоб показати, що відбулося насправді в 1932-1933-х роках, чого не має в шкільних підручниках з історії» [1, с.5].

Дослідниця Монеріс, яка виступила на коференції, говорить про історію Східної Європи, як таку, що залишається до сьогодення за закритими дверима і сприймається міжнародною спільнотою як «tierra de nadie», що в перекладі означає «спустошена земля». Після перегляду фільму «Голод 1933р.» режисера Олега Янчука, іспанські колеги були шоковані подіями «канібалізму» під час голодомору в Україні. Професор Монеріс підкреслила: «Це чорна діра, де карта Європи і історія цієї Європи залишається не відомою і ця розповідь ніби противиться розповіді про цивілізацію» [2, с. 13].

Цікавими є замітки професора Хуана Ромеро Гонсалєс, який також підтвердив інформацію про Україну, як таку де «donde se han apagado los focos», що в перекладі означає «там, де виключили світло», тобто, залишається не відомою. В своїй доповіді він акцентував увагу перш за все на вшануванні пам'яті загиблим під час голодомору в Україні 1933 року та закликав не забувати про це. Автор сконцентрував увагу на статистичних даних жертв голоду і безпосередньо говорив про 15 млн. «загиблих європейців». Як зазначив Гонсалєс: «Україна для Сталіна була житницею і центром резервного зерна, як через вісім років вона такою ж стала і для Гітлера» [3, с. 18]. Цікаво, що дослідник говорить про найбільший «геноцид» ХХ ст., «штучний геноцид» в повному розумінні цього слова і акцентує увагу саме на «селянському геноциді», згадує політику Мотолотова, Кагановича, «куркулів», «чорні дошки» та забиття великої рогатої худоби селянами, які відмовлялися йти в колгоспи. Дослідник звертає увагу на те, що про Голокост є достатньо матеріалів і багато чого написано, тому голодомор в Україні в 1930-х роках не менш важлива тема і вимагає свого розкриття і дослідження.

Карлос Флорес Хуберіас – відомий іспанський спеціаліст історії і політології країн Східної Європи так писав про голодомор 1932 – 1933-х років : «Це злочин проти людства, братовбивство з великою жорстокістю, яке вимагає покарання, оскільки це пряме порушення прав людини» [4, с. 26-27]. Цікавою є думка Хуберіаса з приводу «геноциду» як такого, де він зазначив: «Що не потрібно виділяти лише один геноцид з багатьох геноцидів проти людства, оскільки кожний геноцид вимагає покарання і вшанування пам'яті. Не потрібно забувати, наприклад, про вірменський «геноцид» в період першої світової війни, де загинуло багато людей і де було винищено вірменське село» [4, с. 29].

В своєму докладі Хуберіас піднімає питання: чи це був штучний геноцид чи невдала аграрна політика радянської влади?

Також, звертає увагу на те, що багато інформації всесвітні медіа довгий час приділяли лише єврейському Голокосту, створено багато художніх і документальних фільмів таких, як «Список Шіндлера», «Піаніст», «Трилогія про Освенціум», «Щоденник Ані Франк» та інше. Але, про Україну, яка була «житницею Європи», не було довгий час жодної інформації, вона завжди розглядалася, як частина радянської Росії, окрім того, винищення українського села – це «викорінення української ідентичності, яка була направлена на підрив національності, як такої та сприяла народженню «нової радянської людини» (homo sovieticus)» [4, с. 33-34].

Кінцевий доклад консула України Луїса-Мігеля Ромеро Віяфранка, ще раз доводить думку про «штучний геноцид» в Україні, який забрав майже 10 млн. життів українських громадян і був штучно замовчаний комуністичним режимом УРСР. Сеньйор Віяфранко згадує слова Цицерона, який сказав про історію, як «magistra vitae», тобто, що маємо пам'ятати все те, що було в історії, щоб уникнути помилок в майбутньому [5, с.41]. Головним інструментом боротьби проти будь-якого гноблення та тероризму він називає право людини на життя, як основа демократії. Отже, підсумовуючи вище сказане, слід наголосити, що питання геноциду ні в кого з учасників конференції не викликає сумніви, окрім того, геноцид – це злочин проти людства про який потрібно говорити і пам'ятати.

Літературні джерела

1. Cuando Ucrania perdio` el grano y la vida. Materiales de conferencia sobre el holodomor, la gran hambruna artificial en la URSS de Stalin. – Valencia,2016. – 49 p.
2. Monerris C.G. Aquellos muertos, nuestro silencio / C.G. Monerris // Cuando Ucrania perdio` el grano y la vida. Materiales de conferencia sobre el holodomor, la gran hambruna artificial en la URSS de Stalin. – Valencia,2016. – С. 9 – 14.
3. Gonsalez J.R. A proposito del Holodomor. (Sobre la necesidad de revisar episodios tan desconocidos como poco estudiados de la historia de Europa del siglo XX) / J.R Gonsalez // Cuando Ucrania perdio` el grano y la vida. Materiales de conferencia sobre el holodomor, la gran hambruna artificial en la URSS de Stalin. – Valencia,2016. – С. 15– 24.
4. Juberias C.F Genocidios condenados, genocidios discutidos y genocidios negados: a proposito de la Gran Hambruna Ucraniana de 1932-1933/ C.F. Juberias // Cuando Ucrania perdio` el grano y la vida.

Materiales de conferencia sobre el holodomor, la gran hambruna artificial en la URSS de Stalin. – Valencia,2016. – С. 25– 38.

5. Romero Villafranca L.M. El Holodomor: un magno genocidio largamente ocultado / L.M. Romero Villafranca // Cuando Ucrania perdio` el grano y la vida. Materiales de conferencia sobre el holodomor, la gran hambruna artificial en la URSS de Stalin. – Valencia,2016. – С. 39– 48.

ОКСАНА МЕЛЬНІЧЕНКО
к.психол.н., заступник начальника навчально-методичного відділу.
Київський національний торговельно-економічний університет

ФОРМУВАННЯ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ У СФЕРІ ЖУРНАЛІСТИКИ

Відповідно до Закону України «Про вищу освіту», одним із завдань закладів вищої освіти є «підготовка конкурентоспроможного людського капіталу для високотехнологічного та інноваційного розвитку країни, самореалізації особистості, забезпечення потреб суспільства, ринку праці та держави у кваліфікованих фахівцях» [1]. На сьогодні ринок праці потребує висококваліфікованих фахівців у кожній галузі, у тому числі й у журналістиці – фахівців мобільних, творчих, компетентних, ініціативних, успішних, здатних до особистісного саморозвитку і професійного самовдосконалення. В умовах інформаційного простору дедалі актуальнішою стає проблема конкурентоспроможності й високого рівня професіоналізму журналістів, формування основ якого має розпочинатися ще у закладах вищої освіти [2].

Специфіка професійної журналістської освіти будь-якого закладу вищої освіти визначається її суттю, стандартами вищої освіти, кадровими і технічними можливостями реалізації [3].

На думку Шевчук С.В., закладаючи основи професіоналізму майбутніх журналістів під час освітнього процесу, треба акцентувати увагу на формуванні в них професійної допитливості, турботи за долю держави й суспільства, інтересу до людини, професійної готовності до всебічного інформування громадськості про реальні події та явища, поєднання технологічної грамотності з бездоганним виконанням соціальних ролей і професійних функцій з постійним почуттям відповідальності. Професійна журналістська творчість

вимагає спеціальної підготовки, розвитку творчих комунікативних здібностей майбутніх журналістів, що забезпечує формування їх професіоналізму, високий рівень творчих досягнень, ефективність майбутньої журналістської діяльності [2].

Наприклад, В. Різун вважає: «Сучасна українська журналістська освіта переживає найкращі часи в тому розумінні, що йде активний пошук істини, що освіта не залишається консервативною, а перебуває на шляху тих пошуків, що й сама журналістика та наука про неї» [4]. Цю думку продовжує І. Михайлин: «Методика навчання журналістиці динамічно розвивається одночасно з самою масово-інформаційною діяльністю… Методика навчання журналістиці так само творчий предмет, як і сама журналістика» [5].

Як зазначає В. Здоровега, незаперечним є та істина, що завдання університету навчити вчитися, виховати у майбутніх фахівців жагу знань і вміння їх самостійно поповнювати. Журналістика як переважно прикладний вид діяльності повинна бути зорієнтована на практичну працю випускника у ЗМІ. Крім природних здібностей, така робота вимагає і поглиблених знань у тій чи іншій сфері. Тому підготовка повинна бути цільовою, індивідуальною, передбачати залучення журналістів-практиків тощо [6].

На сьогодні актуальною залишається затвердження МОН України стандартів вищої освіти за спеціальностями та освітніх програм закладами вищої освіти, у яких чітко прописані інтегральна компетентність, загальні та фахові компетентності.

Відповідно до Методичних рекомендацій щодо розроблення стандартів вищої освіти [7], компетентність – динамічна комбінація знань, вмінь, навичок, способів мислення, поглядів, цінностей, інших особистих якостей, яка визначає здатність особи успішно соціалізуватися, провадити професійну та/або подальшу навчальну діяльність.

Інтегральна компетентність – узагальнений опис кваліфікаційного рівня, який виражає основні компетентнісні характеристики рівня щодо навчання та/або професійної діяльності.

Загальні компетентності – універсальні компетентності, що не залежать від предметної області, але важливі для успішної подальшої професійної та соціальної діяльності здобувача в різних галузях та для його особистісного розвитку.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності – компетентності, що залежать від предметної області, та є важливими для успішної професійної діяльності за певною спеціальністю.

Опис інтегральної, перелік загальних і фахових компетентностей здійснюється за відповідним рівнем освіти Національної рамки кваліфікацій [8]. Загальні та фахові компетентності пропонується вибирати з переліку відповідних компетентностей проекту Тюнінг.

Відповідно до діючої в Київському національному торговельно-економічному університеті Системи управління якістю в 2016 р. вперше в Україні колективом КНТЕУ розроблено стандарти вищої освіти КНТЕУ (далі – СВО КНТЕУ) для всіх спеціальностей / спеціалізацій першого та другого рівнів вищої освіти. Над їх розробкою працювали робочі групи, до складу яких були включені науково-педагогічні працівники, студенти, стейкхолдери.

У 2018 р. на відповідність діючим Методичним рекомендаціям щодо розроблення стандартів вищої освіти підготовлено нову редакцію СВО КНТЕУ. Основою стали проекти стандартів вищої освіти МОН України.

Враховуючи значну динамічність сучасного середовища, високі вимоги ринку праці, освітня діяльність закладів вищої освіти має бути гнучкою за рахунок адаптивності навчальних планів, освітніх програм та змісту дисциплін. Важливо, щоб випускники володіли усіма необхідними знаннями, професійною термінологією, мали навички практичної діяльності у відповідній сфері, а також можливість постійного вдосконалення фахових компетентностей.

Літературні джерела

1. Закон України «Про вищу освіту» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18.
2. Шевчук С.В. Умови формування професійних компетенцій майбутніх журналістів у галузі електронних медіа [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/123456789/5869/1/Shevchuk%20S.pdf.
3. Костюк В.В. Професійна журналістська освіта: запорізький досвід [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://papers.univ.kiev.ua/12/Main/articles/kostyuk-viktor-professional-journalism-education-zaporizhia-experience-decades_22517.pdf
4. Різун В. В. Журналістська освіта в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://journlib. univ.kiev.ua/index.php?act=article&article=1096/ (03.07.2014)].
5. Михайлин І. Л. Журналістська освіта і наука : підручник / І. Л. Михайлин. – Суми : Університетська книга, 2009. – 336 с. – с. 78.

6. Здоровега В. Підготовка журналістів: погляди збоку і зсередини) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://dt.ua/EDUCATION/pidgotovka_zhurnalistiv_poglyadi_zboku_i_zseredini.html

7. Методичні рекомендації щодо розроблення стандартів вищої освіти [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/rekomendatsii-1648.pdf.

8. Рівні Національної рамки кваліфікацій [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://mon.gov.ua/ua/osvita/nacionalna-ramka-kvalifikacij/rivni-nacionalnoyi-ramki-kvalifikacij.

ІРИНА МИКОЛАЙЧУК
к.е.н., доц.
Київський національний торговельно-економічний університет

ІНФОРМАЦІЙНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ФАХІВЦІВ У SMART-СУСПІЛЬСТВІ

Національна освіта та економіка знаходяться нині на складному етапі свого стратегічного розвитку. Сьогодні в більшості європейських країн ідея Smart-освіти є національною доктриною. Про потребу модернізації змісту освіти, з метою формування ключових компетентностей у працівників відповідно до вимог інноваційно-інформаційного суспільства засвідчили результати проведених за підтримки ЮНЕСКО, ЮНІСЕФ, ПРООН, ОЄСР та інших всесвітніх саммітів з проблем освіти для інноваційних суспільств.

Сучасне суспільство вимагає виховання самостійних, креативних та відповідальних громадян, здатних результативно взаємодіяти у реалізації соціоекономічних завдань. З позицій компетентнісного підходу змістом освіти є розвиток здібності до самостійного вирішення проблем в різних сферах і видах діяльності на основі використання соціального досвіду, елементом якого є власний досвід. У системі безперервної освіти викладачів вищих закладів освіти компетентність стає однією з основних характеристик їх результативності.

На сучасному етапі розвитку та глобальних змін в інформаційному SMART-суспільстві відбувається інтенсивний розвиток і використання інформаційно-комунікаційних технологій у

всіх сферах, зокрема в освіті (хмарні технології, мультимедійні засоби, автоматичний контроль і моніторинг знань, інтерактивність, спільна робота в Інтернеті тощо), що привело до того, що знання стали товаром. Впровадження компетентнісного підходу на всіх рівнях освіти є об'єктивно обумовленим, що визначається потребою у фахівцях, які не лише є носіями певної суми знань, умінь і навичок, але й володіли би інформаційною компетентністю і мали здатність до самонавчання протягом життя. Таким чином, сформувався перехід до нової моделі освіти, в якій ключовим орієнтиром є компетентність, а компетентнісний підхід здатний забезпечити гармонійну та ефективну взаємодію людини з інформаційно-інноваційним суспільством.

Нові виклики глобального ринку праці, впровадження новітніх, уніфікованих, мережевих технологій навчання в традиційних закладах освіти, зближення й інтеграція освітніх систем різних країн призвела до появи в міжнародному освітньому просторі закладів освіти, організаційна структура яких найбільше відповідає концепції мережевого підприємства. Тому однією з особливостей розвитку в інформаційному суспільстві системи вищої освіти є формування інформаційної компетентності фахівців у процесі професійної підготовки – завдяки досконалому володінню інформаційно-комунікаційними технологіями; застосуванню в процесі самовдосконалення дистанційних форм навчання; використанню викладачами в умовах постійного вдосконалення навчального процесу адаптивних навчальних курсів, в т.ч. системи дистанційного навчання; впровадженню ними новітніх педагогічних технологій і методик вивчення дисципліни та підвищення відповідальності викладачів за результати професійної підготовки фахівців; розумінню тенденцій розвитку суспільства і його перспективних потреб у фаховій підготовці спеціалістів.

Результати запровадження компетентнісного підходу в освіту України за дослідженнями українських науковців і практиків дозволили сформувати перелік ключових компетентностей у навчанні: навчальна (уміння вчитися); громадянська; загальнокультурна, інформаційна; соціальна; здоров'єзберігаюча, які деталізуються в комплекс знань, умінь, навичок, цінностей, ставлень, здатностей за навчальними галузями й життєвими сферами учнів [1, 408-409].

Серед зазначеного переліку вагоме значення в становленні та розвитку SMART-суспільства має інформаційна компетентність

фахівців, пов’язана із роботою з інформацією у всіх її формах та представленнях, що дозволяє ефективно користуватись інформаційним и технологіями різних видів як у традиційній друкованій формі, так і комп’ютерними телекомунікаціями, працювати з інформацією в різних її формах і представленнях як у повсякденному житті, так і в професійній діяльності.

Характеризуючи сутнісні ознаки інформаційної компетентності сучасних фахівців, слід мати на увазі, що вони володіють такими властивостями: постійно змінюються в умовах змін зовнішнього середовища; орієнтовані на майбутнє, оскільки потребують постійної організації власного навчання; мають діяльнісний характер узагальнених умінь у поєднанні з предметними уміннями і знаннями в конкретних галузях (ситуаціях); виявляються в умінні здійснювати вибір, виходячи з адекватної оцінки себе в конкретній ситуації; пов'язані з мотивацією на безперервну самоосвітню діяльність.

Розглядаючи особливості інформаційної компетентності, доцільно зазначити, що до її складу входить володіння сучасними інформаційними технологіями та засобами інформації з пошуку, аналізу та відбору необхідної інформації, її перетворення, збереження та передача під час навчання, професійної діяльності та в навколишньому світі [3].

Перевагами SMART-освіти є те, що вона сприяє розвитку творчих здібностей, формуванню професійних знань, навичок комунікації, грамотності у сфері інформаційно-комунікативних технологій; формує критичне мислення, інноваційні підходи до розв’язання економічних проблем; сприяє удосконаленню умінь ефективної співпраці та взаєморозуміння, лідерства, розвитку кар’єри. Її концептуальною основою є застосування значної кількості наукових джерел, інформаційно-навчальних матеріалів і мультимедійних ресурсів, які можна легко та швидко проектувати, збирати до певного комплекту, налаштовувати індивідуально під кожного студента з його потребами, особливостями навчальної діяльності й рівнем навчальних досягнень [2].

SMART-освіта передбачає можливість залучення до навчального процесу роботодавців, які можуть розробляти пропозиції щодо вимог до майбутніх фахівців для корегування змісту їх професійної підготовки у вищих навчальних закладах, що полегшує процес працевлаштування й адаптації до професійного середовища фахівців.

Отже, підготовка майбутніх фахівців в системі SMART-освіти сприяє формуванню у них конкурентоздатності на міжнародних ринках праці, а самостійне вивчення масових відкритих онлайн-курсів дозволить реалізувати принцип безперервної освіти.

Літературні джерела

1. Енциклопедія освіти / Акад. пед. Наук України; головний ред. В.Г. Кремень. – К.: Юрінком Інтер, 2008. – 1040 с.

2. Корсунська Л. М. Корейська концепція smart-освіти: загальне навчання, цифрові підручники і smart-школи / Л. М. Корсунська // Освіта та розвиток обдарованої особистості. – 2013. – № 11. – С. 77–80.

3. Хуторской А. В. Ключевые компетенции как компонент личностно-ориентированной парадигмы образования / А. В. Хуторской // Народное образование. – 2003. – № 2. – С. 58–64 .

НАТАЛІЯ ПРИТУЛЬСЬКА
д.т.н., проф., перший проректор.
ТЕТЯНА БОЖКО
к.т.н., начальник навчально-методичного відділу.
Київський національний торговельно-економічний університет

АКТУАЛЬНІСТЬ ФОРМУВАННЯ «SOFT SKILLS» ПРИ ВИКОНАННІ ОСВІТНІХ ПРОГРАМ КНТЕУ

Дослідження та інновації вищої освіти відіграють вирішальну роль у підтримці соціального згуртування, економічного зростання та глобальної конкурентоспроможності. Враховуючи бажання європейських суспільств все більше ставати суспільствами знань, вища освіта стає істотною складовою соціально-економічного і культурного розвитку. Водночас, зростання вимог до навичок та компетентностей вимагає від вищої освіти реагувати по-новому.

Вища освіта спрямована на досягнення багатьох цілей, включаючи підготовку студентів до активного громадянства, до їх майбутньої кар’єри, підтримку їх особистого розвитку, створення широкої бази передових знань і стимулювання досліджень та інновацій [1].

В свою чергу, сучасні роботодавці розраховують на те, що випускники – претенденти на посади у їх компаніях, матимуть десятки різноманітних вмінь та навичок, серед яких: здатність креативно мислити і управляти часом, навички комунікації, нетворкінгу, керування проектами, командоутворення, володіння інструментами розробки сайтів, комп'ютерної графіки тощо. Без згадки про це сьогодні не обходиться майже жодне оголошення про вакансію. Чим вища посада, тим більші вимоги.

У зв'язку з цим у країнах ЄС сформувалося поняття «м'яких» навичок (*soft skills*). Вони протиставляються жорстким – спеціальним вузькопрофесійним навичкам (*hard skills*), бо не мають однозначної прив'язки до конкретної професії. Часто «м'які» навички називають також універсальними або функціональними компетенціями, а факт володіння ними – функціональною грамотністю (*functional literacy*) [2].

Аналіз бази вакансій та резюме [3] засвідчив, що існує 5 найбільш поширених *soft-skills*. Вони перетинаються і у вакансіях, і в резюме. Йдеться про такі особистісні характеристики та навички: креативність, бажання навчатися, стресостійкість, багатозадачність, уміння працювати в команді (рис.1).

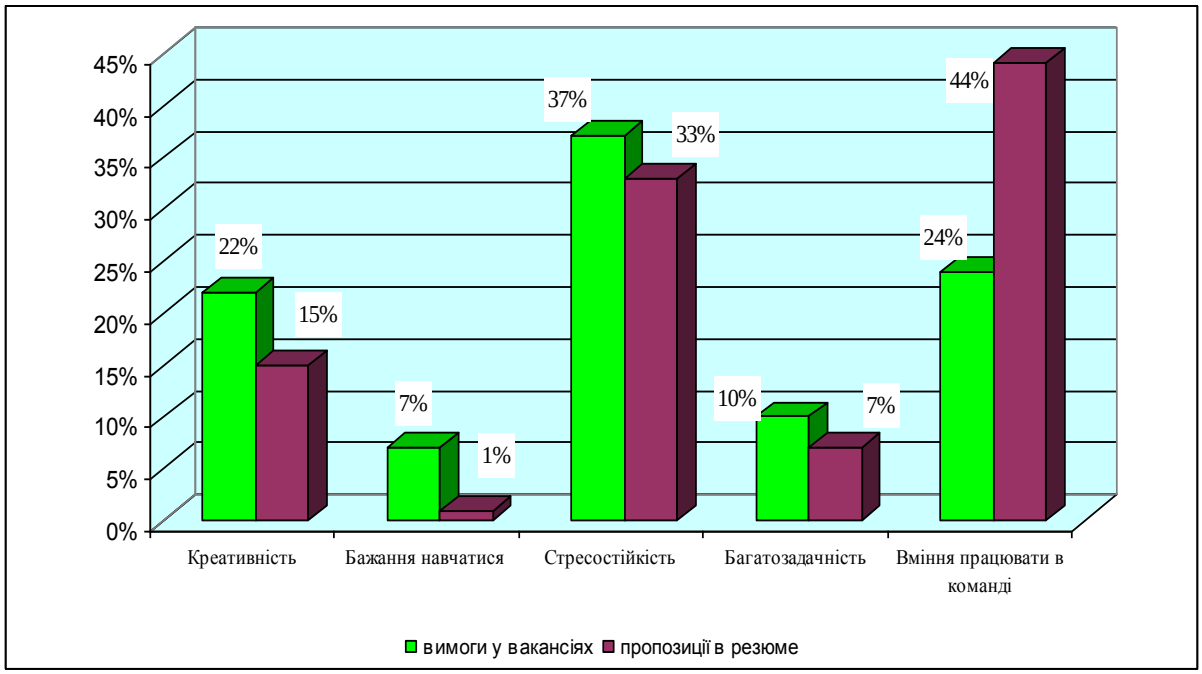

Рис.1 Співвідношення «*soft-skills*» у запитах роботодавців та резюме претендентів

Найбільш затребуваною якістю, зазначеною у вакансіях, є стресостійкість. Її, як важливу особистісну характеристику, компанії зазначали у 37% випадків. Також керівники зацікавлені у

співробітниках, які вміють працювати в команді та здатні креативно мислити. Якщо ж говорити про *soft-skills* у розрізі професійних сфер, то на вміння працювати в команді, а також стресостійкість найчастіше розраховують роботодавці у сфері рітейлу. Багатозадачність однаково затребувана в таких галузях, як керівні кадри, IT, маркетинг, управління персоналом та продажі [3].

Актуальним залишається питання, чи відповідають сучасні освітні програми потребам роботодавців. Адже у навчальних планах багатьох вітчизняних ЗВО мало уваги приділяється набуттю саме *soft-skills*. Цим часто нехтують, особливу увагу приділяючи циклу професійно-орієнтованих дисциплін.

Проведений аналіз закордонного досвіду провадження освітньої діяльності ЗВО засвідчив доцільність залучення стейкхолдерів при розробці, запровадженні та виконанні освітніх програм КНТЕУ. Результатом такої тісної співпраці стала підготовка стандартів вищої освіти КНТЕУ 2018 р. за усіма освітніми програмами першого та другого рівнів вищої освіти, які є складовою системи внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти, і враховують усі рекомендації та запити практиків щодо підготовки випускників. Саме така системна інтеграція зусиль освітян, науковців і практиків сприяла розробці та змістовному наповненню навчальних планів за міжнародними стандартами, подальшій професіоналізації освітніх програм КНТЕУ.

Літературні джерела

1. Стандарти і рекомендації щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти (ESG). – К.: ТОВ «ЦС», 2015. – 32 с.

2. Soft skills («м'які» навички) – важливі для працевлаштування [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://chk.dcz.gov.ua/publikaciya/soft-skills-myaki-navychky-vazhlyvi-dlya-pracevlashtuvannya

3. 5 soft-skills: какие и где нужны? – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://kiev.hh.ua/article/20923?utm_campaign=misc&utm_medium=email&utm_source=email&utm_content=rab_22_08_2017

СВІТЛАНА РАДЧЕНКО
доц. кафедри філософських та соціальних наук.
Київський національний торговельно-економічний університет

ВИКОРИСТАННЯ МУЛЬТИМЕДІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПІДВИЩЕННІ ЕФЕКТИВНОСТІ ЛЕКЦІЙНОГО ПРОЦЕСУ ВИКЛАДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Забезпечення якості освіти є приоритетним завданням суспільства. Одним із напрямів модернізації вищої освіти є її інформатизація, впровадження новітніх методів, форм та засобів викладання, які відповідають вимогам та можливостям сучасності.

Лекція як традиційна форма викладання у вищому навчальному закладі залишається основним засобом донесення інформації. Незважаючи на об'єктивні недоліки традиційної лекції такі, як: пасивність слухачів, слабкий зворотній зв'язок, одноманітна форма викладання і т.ін., така форма організації навчального процесу забезпечує створення у студентів необхідної теоретичної бази з навчальної дисципліни. За рахунок емоційного впливу викладача, його методичної проробки начального матеріалу, побудови міждисциплінарних зв'язків, актуалізації навчальної та наукової інформації відбувається формування системного і взаємопов'язаного знання у студентів.

Сучасні мультимедійні засоби дозволяють подолати недоліки традиційної лекції, посилити її можливості, підвищити результативність. За рахунок організації комплексного впливу на різні органи чуття, поєднуючи в собі звук, відео, графіку, текст та анімацію, лекція набуває більшої продуктивності. За даними ЮНЕСКО, коли людина слухає, то запам'ятовує 15% мовної інформації, коли дивиться – 25% видимої інформації, коли бачить і слухає одночасно – 65% отриманої інформації. З психології відомо, що зорові аналізатори мають значно більшу високу пропускну здатність, ніж слухові. Око здатне сприймати міліони біт за секунду, вухо – тільки десятки тисяч. Інформація, яка сприймається зорово, за даними психологічних досліджень, є більш осмисленою та краще зберігається у пам'яті. В процесі викладання основним джерелом інформації є мова викладача, яка впливає на слухові аналізатори,

мультимедійні технології розширюють арсенал зорових та зорово-слухових засобів подання інформації.

Узагальнюючи багаторічний досвід викладання таких дисциплін як «Етика бізнесу», «Іміджологія», «Дипломатичний протокол та етикет» з'явилася можливість виокремити найбільш важливі принципи побудови лекційної презентації.

Слід мати на увазі, що застосування мультимедійних засобів в лекції за принципом «тим більше – то краще» не може привести до реальної ефективності в системі навчання. Потрібен зважений та чітко аргументований підхід. Важливо виділити принципи побудови лекції, методи лекційних презентацій за змістом та застосування методів в залежності від стилю викладання та особливості студентської аудиторії.

Найбільш важливі принципи побудови лекційних презентацій можуть складати такий перелік:

– принципи логічності – твердження повинно доповнюватися зображеннями про те, яким чином виконується це твердження (приклади);

– принцип системності зв'язок елементів презентації, дотримання загальної структури, яке дає зручність демонстрації та запам'ятовування;

– принцип інтерактивності – вільне визначення чергування використання фрагментів інформації, а також можливість заміни, доповнення або ж зменшення об'єму змісту інформації;

– принципи лаконічності – презентація неповинна містити зайві елементи, а та інформація, яка відображається повинна бути чіткою, логічною та короткою, зручною для сприйняття;

– принцип економічності має на меті найбільший результат за найменших затрат часу та зусиль студентів;

– принцип відповідності – зміст та оформлення слайдів повинно відповідати аудиторії студентів та слухачів , враховувати їх особливості.

Імовірно можна виділити декілька підходів до застосування лекційних презентацій, які визначають їх зміст:

1. Візуальний супровід лекцій: в такому випадку основний акцент робиться на усній мові викладача, слайди ілюструють, доповнюють, супроводжують теоретичний матеріал.

2. Як головний елемент донесення навчальної інформації: в такому випадку лектор працює безпосередньо з кожним слайдом, пояснюючи та розширюючи зображену інформацію.

Застосування кожного з методів залежить як від особистості лектора (стилю викладання) так і особливості аудиторії студентів (слухачів).

Для студентів денної форми навчання більш раціональним є перший підхід. Враховуючи, що аудиторія в основній масі налаштування на пасивне отримання знань, відповідно і презентація може бути зроблена з дотриманням наступних правил: великі малюнки; кожному положенню – свій слайд; на окремі слайди винесені визначення назви документів; кількість тексту на слайді обмежена; матеріал чітко структурований, відповідає нумерації в лекціях студентів; використання «розважальної» інформації тільки на початку або при кінці лекції.

Основні особливості студентів заочного навчання полягає в тому, що вони отримують приріст знань крізь досвід практичної роботи. Відповідно до кількості аудиторних занять складності теоретичного матеріалу може, бути застосований комбінований підхід (перший та другий варіанти використання презентацій).

Побудова презентацій для заочників можлива за такими правилами: бажано ввести системоутворюючий елемент; інформація концентрована, на слайдах відображаються найбільш значимі або складні положення дисципліни; наявність додаткових слайдів в статусі скритих, які розширюють учбову інформацію за всіма навчальними елементами; широке використання посилань; необхідні додаткові слайди з формуванням завдань та вільний простір для спільного їх вирішення.

Високий ступінь самостійності у вивченні дисципліни відрізняє аудиторію дистанційного навчання. Як правило, студенти дистанційної форми навчання при проведенні лекцій в режимі он-лайн не тільки дистанцировані від лектора, але й обмежені у взаємодії. Якісний зворотній зв’язок може бути здійснений тільки письмово, або після викладу лектором матеріала. В такому випадку більш раціонально використовувати другий варіант побудови лекційних презентацій: обов’язкова наявність роздаткового матеріалу; роздатковий матеріал та презентаційний однакові; матеріал презентацій структурованого згідно робочій програмі навчальної дисципліни; введення системоутворюючого елементу не повинно протиречити з робочою програмою навчальної дисципліни; на слайдах можна подавати більше тексту; малюнки можуть бути і більш складними, якщо повторюються у роздатковому матеріалі; в презентації повинен бути чіткий алгоритм вивчення дисципліни;

обов’язковим є оперативні посилання на нормативні і законодавчи документи.

Вирізняється аудиторія слухачів програм додаткового професійного навчання, або другої освіти. Як правило, в такій аудиторії присутня жорстка настанова до вивчення дисципліни, спадкоємність та системність отримання знань. Презентації можна використовувати як конспект лекцій по дисципліні. Для підвищення результативності аудиторних занять можна скористатися наступним: обов’язкова наявність роздаткового матеріалу; роздатковий та презентаційний матеріал однакові за змістом та подібністю; презентація повинна бути інтуїтивно зрозумілою; всі доповнення та відгалуження повинні бути заблоковані; текст та ілюстрації повинні бути однозначними; обов’язкові оперативні посилання на нормативні та законодавчі документи, з актуальними витягами з них; додатково підготовлені слайди для спільного вирішення завдань, які пояснюють теоретичні положення, та слайди з вже вирішеними завданнями де прописаний порядок вирішення.

Висновок. Візуалізація лекційного матеріалу повинна бути органічною частиною пізнавальної діяльності студента та професійної діяльності викладача. Для підвищення доступності матеріалу, формування компетентних фахівців необхідно використовувати всі доступні сучасні засоби навчання та застосовувати їх дифірінційовано, згідно меті дисципліни, професійної підготовки викладача та особливостям аудиторії слухачів.

Літературні джерела

Єчкало Ю.В. Мультимедійна лекція у навчальному процесі вищої школи / Ю.В. Єчкало // Вісник черкаського університету. – 2016.№ 7. – С. 136-143.

Гарр Рейнольдс. Презентация в стиле дзен. Дизайн, разработки, проведение, примеры. [Електрон.рес.] Режим доступу: www.vipbook su/273699 – garr-reynolds.

Лавров Є.А. Комп’ютеризація університету: підхід до проектування мультимедійної лекції / Є.А. Лавров, В.Г. Логвиненко, С.В. Агаджанова // Вісник СНАУ. – 2010. № 2 (22) – С. 103-112.

Туркот Т.І. Педагогіка вищої школи: навч. посіб./ Т.І. Туркот. – К.: Кондор, 2011. – 628 с.

ЮЛІЯ СИЛКІНА
к.е.н., доц. кафедри менеджменту.
Київський національний торговельно-економічний університет

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ПАРТНЕРСТВА ОСВІТИ І БІЗНЕСУ ЯК СТРАТЕГІЧНОГО РЕСУРСУ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ДЕРЖАВИ

Світ навколо нас змінюється, а разом з ним змінюється і бізнес-середовище. Чи справляється з такими викликами українська вища освіта? На це питання дає відповідь ринок праці, дані якого свідчать, що кваліфікація випускників не задовольняє потреб роботодавців.

Причина – відсутність налагодженої схеми партнерських зв'язків між бізнесом і закладами вищої освіти.

За останнє десятиліття бізнес-середовище швидко змінювалося. Як наслідок, змінилися вимоги до вмінь і навичок працівників, їхньої освіти та професіонального досвіду. Компанії прагнуть залучати до роботи молодих працівників, які можуть генерувати нові ідеї і швидко адаптуватися до змін і нововведень.

Попри високий ступінь охоплення населення освітою, зокрема вищою, її якість, наявність науково-дослідних розробок та рівень підготовки персоналу знаходяться у незадовільному стані. За індексом глобальної конкурентоспроможності Всесвітнього економічного форуму Україна за 2015-2016 рр. посіла 79-е місце серед 140 країн, втратила 3 позиції порівняно з 2014-2015рр. і дотепер не досягла рівня 2012-2013рр. (73-є місце) [2].

Наявності експертного досвіду в одній-єдиній сфері вже недостатньо для задоволення потреб сучасної економіки. Роботодавцям наразі потрібні не просто інженери, консультанти або фінансові аналітики, а такі нові «гібридні» назви професій, як: «інтернет-маркетолог», «нано-медик», «web-дизайнер», «журналіст-блогер», «знавець наукової етики», «віртуальний юрист», «соціальний працівник соціальних мереж» та ін.

Базуючись на прикладах закордонного досвіду співпраці університетів і підприємств, а також вдалих вітчизняних практиках відповідної колаборації, розглянемо основні стратегії формування діалогу між індустрією вищої освіти та бізнес-середовищем, що мають допомогти скорегувати наявний дисбаланс на ринку праці України.

Яскравим прикладом співпраці бізнесу та університетів є колаборація компанії Siemens з Університетом Лінкольна (Велика Британія) та Трансильванським університетом (Румунія). Задля більш плідної та ефективної взаємодії корпорація розмістила свої штаб-квартири безпосередньо на базі університетських кампусів, що дає змогу пристосовувати студентів до реальних потреб виробництва, залучати експертів компанії до викладацької діяльності, проводити конкурси, обирати стипендіатів, надавати консультаційні послуги, долучатися до спільної роботи з академією у сфері дослідження і розвитку (R&D). За ініціативою Siemens магістратуру Університету Лінкольна доповнено новою програмою з відновлюваних джерел енергії (MSc Energy Renewables and Power), а сам університет 2015 р. за результатами колаборації визнано компанією Глобальним головним партнером [1].

Варто зауважити, що найбільш поширеними формами колаборації у світовій практиці є: колаборація у сфері дослідження і розвитку (R&D); академічна та студентська мобільність; комерціалізація результатів R&D; розробка навчального плану (curriculum); реалізація проекту «безперервного навчання» (LLL – lifelong learning) та інші.

В Україні ж практику колаборації звужено переважно до більш звичної концепції студентської мобільності, тобто надання студентам допомоги в організації виробничої практики (можливості стажуватися) або короткостроково працювати на базі підприємств. Останнім часом ВНЗ почали залучати фахівців із бізнесу (практиків) до участі у навчальному процесі, а саме до проведення навчальних семінарів та лекцій. Інші ж ініціативи співпраці, такі як спільні наукові розробки, комерціалізація їх, планування навчального плану, сприяння підприємницьким ініціативам, не поширені, а це, своєю чергою, не дає змоги відтворити повну картину потреб бізнес-середовища.

Тому, ефективна модель партнерства освіти і бізнесу в Україні має включати такі напрями діяльності:

- з боку університетів – активне залучення експертів та представників бізнесу до освітнього процесу; заснування технопарків, інноваційних фірм, венчурних фондів на базі університетів з метою проведення науково-дослідних робіт; зменшення бюрократичної складової у їхній діяльності, що суттєво ускладнює діалог ВНЗ із бізнесом;

- з боку бізнесу – інформування держави та університетів щодо потреб ринку у кваліфікованих кадрах та стосовно перспективних напрямів діяльності; переорієнтація зі швидкого отримання прибутку на досягнення довгострокових результатів шляхом інноваційної діяльності.

Крім того, побудова оптимальної моделі співпраці бізнесу та університетів в українських реаліях повинна базуватися на засадах, відмінних від закордонних, адже автономія західних ВНЗ передбачає меншу залежність від державного впливу з погляду фінансування і напрямів навчальних програм. Проте, щоб підвищити якість української вищої освіти у сучасних умовах треба активно впроваджувати більш практичний, прикладний підхід до освіти. Надання освітніх послуг, заснованих на досвіді та актуальних бізнес-процесах, допоможе викорінити наявні прогалини у сфері підготовки молодих кадрів.

Отже, побудова і розширення партнерських зв'язків між науковими колами та приватним сектором – невід'ємна частина налагодження цього процесу. Крім того, в такому партнерстві має бути зацікавлена держава, адже освіта – це найкраща зброя, яка змінює світ.

Літературні джерела

1. Покідіна В. Університети та бізнес: міжнародний досвід співпраці та перспективи для України [Електронний ресурс] / В. Покідіна. – Режим доступу: http://cost.ua/files/Universities%20and%20business_report.pdf

2. The Global Competitiveness Report 2015–2016. Режим доступу до ресурсу: http://www.weforum.org/reports/global-competitiveness-report-2015-2016

ОКСАНА ТКАЧУК
методист навчально-методичного відділу. Київський національний торговельно-економічний університет

СПІВПРАЦЯ КНТЕУ ТА БІЗНЕС-СТРУКТУР ПРИ ПІДВИЩЕННІ КВАЛІФІКАЦІЇ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ

У сучасних умовах глобалізаційного розвитку конкурентоспроможність економіки країни залежить від її здатності

вчасно та адекватно реагувати на потреби суспільства та продукувати інновації, що є можливим лише за умови розбудови якісної системи освіти, освітньої діяльності та високої якості людського капіталу [1].

Київський національний торговельно-економічний університет постійну увагу приділяє інноваційності та оптимізації процесу підвищення кваліфікації та стажування науково-педагогічних працівників університету, оскільки ця складова є принциповою в процесі підтримки та покращення професійного рівня науковців.

Особливої важливості ця діяльність набула після прийняття нових Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності закладів освіти [2].

Формування нових умінь, вдосконалення наявних фахових компетентностей, опанування інноваційних технологій, методів, засобів навчання, вивчення досвіду, особливостей діяльності підприємств та організацій, з точку зору практичної складової, залишається одним з найважливіших векторів у роботі КНТЕУ.

Одним з основних факторів, який визначає підготовчий етап підвищення кваліфікації та стажування, є безпосередньо вибір його місця. В цьому контексті концептуально важливою є співпраця з представниками бізнес-структур, що виконує одну з основних вимог смарт-суспільства: синтезує освіту, науку і бізнес.

Поєднання наукових та бізнес-процесів є основою для забезпечення професійності та постійного удосконалення кадрової потужності науково-педагогічних працівників ЗВО. Крім того, ті чи інші класичні підходи до викладання вимагають оновлення вже існуючих систем, для їх подальшої раціональної реалізації в практичній сфері. Співпраця зі сферою бізнесу допоможе внести до кожної дисципліни практичну складову [3]. Крім того, в сучасних умовах конкурентного середовища започаткування та успішний розвиток (впровадження) бізнесу без застосування знань, отриманих під час навчання в ЗВО, практично не є можливим.

Актуальною є також необхідність залучення різноманітних організацій для вирішення проблем, які мають статус суспільних. У цій взаємодії кваліфікація науково-педагогічних працівників, які беруть участь у формуванні нової генерації активних і свідомих професіоналів, є незамінною. Київський національний торговельно-економічний університет був та залишається активним учасником даної діяльності.

Кращі світові практики запроваджують в систему вищої освіти тісну співпрацю освіти, науки, бізнесу і визначають роль

університетів у формуванні середовища інноваційного мислення для вирішення практичних задач. Загалом, такі досвіди аналітично оцінюють дану взаємодію. Це є складовою зовнішнього оцінювання діяльності ЗВО [4].

Участь КНТЕУ у подібних програмах, органічно доповнює підвищення кадрового потенціалу науковою діяльністю, практичною складовою, дозволяючи тим самим створити можливості для активного формування середовища інноваційного мислення.

Поєднуючи засвоєння знань, їх нагромадження з науковим пошуком, вже спеціалісти у своїх сферах долучаються до створення нового знання та процесів його матеріалізації.

Таким чином, через розвиток фундаментальних та наукових досліджень в сучасних умовах роботи університету, генерується нова якісна характеристика інтелектуального та людського капіталів

Отже, розвиток смарт-суспільства неможливий без органічного синтезу освіти, науки та бізнесу. Даний процес має враховувати зміни у підході до підготовки фахівців, світові тенденції, напрацювання науки і техніки, а також можливість практичної реалізації всього вищеназваного.

Літературні джерела

1. Освітні ресурси [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.edu-trends.info/higher-edu-partnership
2. Ліцензійні умови провадження освітньої діяльності закладів освіти (із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ № 347 від 10.05.2018) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1187-2015-%D0%BF
3. Роботодавець і ВНЗ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: - https://kibit.edu.ua/news/robotodavec-%D1%96-vnz-aktivna-model-sp%D1%96vprac%D1%96/
4. Стандарти і рекомендації щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти (ESG). – К.: ТОВ «ЦС», 2015. – 32 с.
5. Л.К.Семів. Співробітництво освіти, науки, бізнесу в реалізації стратегії регіонального розвитку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ird.gov.ua/sep/sep20143(107)/sep20143(107)_455_SemivLK.pdf

ОЛЕНА ФОМІНА
д.е.н., завідувач кафедри обліку та оподаткування.
Київський національний торговельно-економічний університет

СИНЕРГІЯ БУХГАЛТЕРСЬКОЇ ОСВІТИ ТА БІЗНЕСУ

Міжнародний бізнес охоплює сферу практичної реалізації міжнародних економічних відносин і спрямований на здійснення різних форм господарської діяльності. Зокрема, це такі форми, як: експорт-імпорт товарів і послуг; кооперація в галузі науково-технічної, виробничої, збутової і сервісної діяльності; інвестиційна діяльність; спільне підприємництво; транснаціональні корпорації.

Угода про асоціацію між Україною та Європейським Союзом, яка повністю набула чинності 1 вересня 2017 року, чітко регулює поступове економічне і політичне зближення України та держав-членів ЄС [1]. Ключовими розділами Угоди є ті, що стосуються торгівлі, економічного та галузевого співробітництва – зони вільної торгівлі, яка сприятиме лібералізації взаємного доступу на ринки товарів та послуг. Зважаючи на те, що половина валового внутрішнього продукту України формується за рахунок експорту (47,9% станом на 2017 рік) [2] і однією з головних передумов ефективного функціонування національної економіки є масштабне зростання присутності України на зовнішніх ринках, 27 грудня 2017 року уряд України прийняв розпорядження №1017-р «Про схвалення Експортної стратегії України («дорожньої карти» стратегічного розвитку торгівлі) на 2017-2021 роки [3].

Міжнародне інтегрування України у глобальний простір, зумовлює нові вимоги до системи бухгалтерського обліку щодо інформаційного забезпечення управління міжнародним бізнесом. Основною проблемою є те, що не дивлячись на успішну міжнародну гармонізацію стандартів фінансової звітності в зарубіжних країнах зберігаються національні системи права, оподаткування та обліку. За цих умов важливим є розуміння ділового середовища партнерів вітчизняними компаніями у процесі міжнародної інтеграції. Це зумовлює потребу у знаннях, пов’язаними з особливостями обліку та оподаткування різних країн, передусім, розвинутих країн та країн, з якими сформувався найбільший товарообіг.

Кафедра обліку та оподаткування Київського національного торговельно-економічного університету при розробці стандартів вищої освіти та освітніх програм орієнтується на сучасні запити бізнесу у фахівцях та активно співпрацює у цьому напрямку з багатьма компаніями сфери фінансового консультування, оподаткування та аудиту (консалтингові транснаціональні корпорації Deloitte, PriceWaterhouse, E & Y, KPMG, Baker Tilly, BDO) провідними фахівціми і керівниками відділів яких є випускники кафедри.

На сьогодні ринок фінансового консалтингу в Україні стрімко розвивається. Станом на кінець 2017 року консалтингові послуги в Україні надавали понад 5 тис. компаній [4]. У зв‘язку з цим зростає потреба у підготовці багатопрофільних фахівців з надання консультаційних послуг у сфері бухгалтерського та управлінського обліку, фінансової звітності, оподаткування, оцінки, управління процесами впровадження змін - від застосування окремих стандартів обліку до реалізації повномасштабних проектів з впровадження МСФЗ.

Зміни нормативно-правового середовища можуть не тільки внести корективи у методологію обліку, але і вплинути на процес прийняття рішень. Зокрема, Зміни до Закону про бухгалтерський облік та фінансову звітність (Закон України «Про внесення змін до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» (щодо удосконалення деяких положень)» № 2164-VIII від 05.10.2017 р.,) [5] зумовлені необхідністю приведення національного законодавства у відповідність до законодавства ЄС (зокрема, забезпечення імплементації Директиви 2013/34/ЄС) суттєво вплинули на запит у консультаційних фінансових послугах. Зокрема:

- з 2018 року розширено перелік підприємств, які зобов‘язані подавати звітність за МСФЗ, до якого включено підприємства, що становлять суспільний інтерес та великі підприємства, з 2019 р. будуть оприлюднювати звіти за МСФЗ і середні підприємства.

- Зростання послуг з організації ведення обліку на умовах аутсорсингу (світова практика для великих компаній).

- Запровадження нових форм звітування – звіт про управління, звіт про платежі на користь держави.

- Знято пріоритетність оцінки за історичною вартістю. Визначення справедливої вартості об‘єктів обліку вимагає послуг оцінки.

Крім цього, розширюється сфера застосування трансфертного ціноутворення. На ринку фінансового консультування завищений попит на таких фахівців.

Державний класифікатор продукції та послуг ДК016:2010 передбачає послуги: 66.19.91 - послуги фінансового консультування; 69.20.30 – послуги податкового консультування [6].

Зазначене доводить необхідність підготовки фахівців з обліку і податкового консалтингу, враховуючи запти міжнародного бізнесу щодо необхідних компетентностей. Реалізація зазначених програм сприятиме підготовці висококваліфікованих фахівців, які мають фундаментальні фахові знання, володіють сучасним економічним мисленням і прикладними навичками, необхідними для розв'язання завдань і проблем підготовки релевантної облікової інформації для реалізації міжнародних економічних зв'язків на мікрорівні та спроможні здійснювати науково-дослідницьку діяльність.

Літературні джерела

1. Угода про асоціацію між Україною та Європейським Союзом [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://nads.gov.ua/page/ugoda-pro-asociaciyu-0
2. Частка експорту в ВВП України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://dt.ua/ECONOMICS/chastka-eksportu-v-vvp-ukrayini-zrosla-do-47-9-kubiv-286739_.html
3. Про схвалення Експортної стратегі ї України («дорожньої карти» стратегічного розвитку торгівлі) на 2017-2021 роки. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 27.12.2017р. №1017-р [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1017-2017-%D1%80
4. Відновлення ринку консалтингу почнеться вже в 2018 році // Незалежний аудитор. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://n-auditor.com.ua/uk/novini/finansi/item/66877..html
5. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні № 2164-VIII від 05.10.2017 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2164-19
6. Державний класифікатор продукції та послуг ДК016:2010. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v457a609-10

АННА ХАРЧЕНКО,
ВІРА КОВАЛЬ
здобувачі освітнього ступеня «бакалавр».
Одеський торговельно-економічний інститут
Київського національного торговельно-економічного університету

ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНОЛОГІЇ ДОПОВНЕНОЇ РЕАЛЬНОСТІ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ

З недавніх пір в тренди технологій вийшла доповнена реальність. Доповнена реальність (AR, AugmentedReality) – доповнення цифровими об'єктами реального світу за допомогою різних гаджетів (смартфонів, планшетів, носимих пристроїв). На даному етапі розвитку це сира технологія, без своїх стандартів, що погано для проникнення в маси. При цьому вже зараз формуються контури ринку.

Доповнена реальність – поняття, яке описує процес доповнення існуючої реальності віртуальним об’єктами. Комунікація з віртуальною реальністю виконується в режимі on-line, а для забезпечення необхідного ефекту необхідна лише вебкамера – зображення з якої буде доповнюватись віртуальним об’єктами.[1]

Доповнену реальність можна визначити як систему, яка:

1. Поєднує віртуальне та реальне;
2. Взаємодіє в реальному часі;
3. Працює в 3d.

На сьогодні можна легко назвати кілька відомих прикладів використання технології доповненої реальності. Зокрема телевізійний прогноз погоди, в якому відео потік ведучого накладається на комп’ютерне зображення мапи з погодою. Рахунок матчу, відстань від точки виконання штрафного удару чи лінія офсайду в футбольних телетрансляціях.

Технології доповненої реальності (AR) породжують унікальні можливості в освіті. Застосовуючи дані технології AR в освітньому середовищі, доповнюючи їх належною наочною інформацією, можна побудувати візуальну модель навчального матеріалу. Як результат, отримаємо розвинення просторової уяви студентів, що посилює

глибоке розуміння ними процесів, властивостей, доведення теорем тощо.

Зокрема, при освоєнні студентами технічних вишів тем «Векторна алгебра», «Побудова просторових кривих», «Поверхні другого порядку» дуже важко, а часом і неможливо, засобами реального світу наочно продемонструвати тривимірні образи та їх властивості так яскраво, як це можна зробити, маючи відповідний відео-контент.

Розглядаючи геометричний зміст похідної функції однієї змінної з допомогою інструментів AR, студенти безпосередньо спостерігають наближення січної до дотичної в даній точці. Аналітичне доведення багатьох теорем диференціального числення поглиблюється зрозумілою наочною інтерпретацією [3].

Французьке видавництво Nathan запустило проект «Dokeo» – створення навчальної літератури нового покоління, адже для друку на сторінках книги маркерів для AR не треба ніяких особливих витрат. Зате, як пожвавиться, в прямому сенсі цього слова, сторінка книги, якщо, приміром, учень побачить на ній тривимірне зображення піраміди Хеопса або першої парової машини Уатта. Для цього навіть не обов'язкові спеціальні пристрої, хоча вони наразі проектуються і створюються перші зразки. Досить планшету або комунікатора з відносно широким екраном. При цьому, переміщаючи підручник можна розглянути доповнений віртуальний об'єкт в різних ракурсах і масштабах.

Великі перспективи використання AR в комп'ютерних класах, де учні перед монітором і веб-камерою зможуть, наприклад, збирати з блоків віртуальний комп'ютер, розглядати тривимірні інтерактивні моделі процесора, вінчестера або ставити в доповненій реальності експерименти з фізики або хімії. Уява малює величезні можливості нової технології в навчальних і не тільки, комп'ютерних іграх.[2]

Обробляючи інформацію даної статті, ми провели опитування серед студентів нашого ВУЗУ з приводу використання доповненої реальності. Більш ніж 70% студентів яких ми опитали, прийшли до висновку, що використання доповненої реальності є актуальним в наш час.

Використання технологій доповненої реальності студентам нашого ВУЗУ допомогло б зробити навчання більш інтерактивним за допомогою спеціальних пристроїв, в яких студенти можуть розглядати різноманітні об'єкти, поки викладач про них розповідає. А також навчитися розробляти більш креативну рекламу для різних

компанії, тим самим привертаючи додаткову увагу покупців до різноманітних продуктів.

Впровадження технологій доповненої реальності надає студентам вишів нові можливості та перспективи, спрямовані на практико-орієнтовне навчання, сприяє розвитку і самоосвіті кожного студента, надає можливості в отриманні ними найсучасніших знань, практичної підготовки до професійної діяльності. Це створює нові можливості для оволодіння практичними навичками, надає досвід дослідницької роботи, робить навчання яскравим процесом, унеможливлює відволікання від навчання та підвищує мотивацію до навчального процесу, допомагає більш глибоко зрозуміти складні поняття, означення, теореми, властивості, які мають засвоїти студенти під час навчання.

Сучасні цифрові технології на основі доповненої реальності формують основні критерії підготовки фахівців, такі, як орієнтація на практичну складову освіти, продуктивність освітнього процесу, посилення концентрації та уваги, пошук інформації, провідна роль практики та самостійної роботи в навчальному процесі, підвищення мотивації, інтерактивність освіти, неперервна та комплексна оцінка навчальних досягнень, покращення розвитку просторових, творчих здібностей та пам'яті.

Літературні джерела

1. Задерей Н. М., Мельник І. Ю., Нефьодова Г. Д. Сучасні підходи до STEM-навчання в університетській освіті. - ScientificJournal "Virtus" Issue # 5, February, 2016. – P. 152 – 155.

2. http://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/bitstream/JRC106281/webdigcomp2.1pdf_(online).pdf

3. Електроний ресурс: https://vr-j.ru/stati-i-obzory/dopolnennaya-realnost-v- obrazovanii/

МАРИНА ШЕВЧУН
асистент кафедри менеджменту.
Київський національний торговельно-економічний університет

SMART-ТЕХНОЛОГІЇ У ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ СФЕРИ ЛОГІСТИКИ

Основною задачею модернізації вітчизняної системи вищої освіти є підготовка фахівців, конкурентоспроможних на світовому

ринку праці. Стрімкий розвиток інформаційно-комунікаційних технологій, зокрема smart-технологій дає змогу вивести освітній процес на новий рівень, що забезпечить більш якісну підготовку фахівців у сфері логістики. Сьогодні загострення конкуренції на світових ринках диктує проблему впровадження логістики в практичну діяльність підприємств як одного з найважливіших факторів підвищення конкурентоспроможності компаній.

В умовах глобалізації та європейської інтеграції, ускладнення управління матеріальними, фінансовими та інформаційними потоками, постійно зростаючих непродуктивних транспортних витрат актуалізувалася проблема підготовки фахівців з логістики та використання ІТ-технологій для мінімізації витрат, вирішення якої стало одним із перспективних завдань.

У сучасному суспільстві потрібні нові фахівці, здатні мислити гнучко, створювати інновації і готувати їх покликана сучасна smart-освіта. Основними завданнями такої освіти є створення гнучкого та відкритого середовища навчання. Сьогодні світ розвивається у напрямі принципово нової економіки. Поява нових доступних послуг, товарів, каналів збуту сприяє бурхливому зростанню споживчого попиту.

Впровадження концепції логістики дозволяє гармонізувати внутрішні і зовнішні бізнес-процеси, скоротити загальні витрати й зменшити собівартість продукції, збільшити кількість клієнтів, розширити, і що важливо, утримати ринок збуту, підвищити якість обслуговування споживачів й навіть зміцнити репутацію компанії.

Відомо, що впровадження логістичних принципів у керування матеріальними потоками дозволяє знизити рівень запасів на 30–50% і скоротити час рух усієї продукції на 25–45%. Але, щоб домогтися таких результатів, необхідні кваліфіковані кадри у сфері логістики.

Проблема підготовки кадрів гостро стоїть на всіх рівнях – від складських робітників до директорів в логістичній сфері. Логістика стала модною, престижною професією, а крім цього, як доводять статті, що публікуються в різних джерелах, ще й вигідною.

Навчання та розвиток персоналу в сфері логістики - важливий елемент стратегії, яка покликана забезпечити реалізацію бізнес-цілей логістичної компанії. Але для того, щоб навчання дійсно допомагало виконати цю задачу, йому необхідне ретельне планування і новітні технології. Стратегія навчання повинна бути повністю узгоджена з цілісною стратегією розвитку логістичної компанії, зі стратегією досягнення її основних цілей. Відповідно, навчальні цілі повинні

підкорятися цим вимогам, відображати актуальні потреби компанії та надавати можливості для їх реалізації за допомогою smart -освіти.

Успіх підготовки фахівців у сфері логістики найтісніше взаємопов'язаний із сучасними тенденціями розвитку світової економіки. З'ясовано, що логістика – це особливе багатопрофільне явище, яке уособлює поєднання багатьох наук, предметів, галузей. Сфера логістики тісно пов'язана, зокрема, з маркетингом, менеджментом, правознавством, економікою, соціологією, товарознавством, екологією, технічними дисциплінами та іншими науками.

Головне завдання підготовки фахівця – навчити його ухвалювати рішення і вільно орієнтуватися в своїй професійній галузі. Мета – сформувати майбутнього фахівця з стратегічним мисленням, яке необхідне для здійснення в професійній діяльності адекватних виконавських рішень. Університети готують майбутніх логістів, керівників фірм і компаній, пропонуючи все необхідне для просування в особистій кар'єрі.

Вибір методів і форм навчання багато що визначить в подальшому плануванні. Так як від нього залежать витрати на навчання, то при виборі різних варіантів розподіл бюджету буде значно відрізнятися. Компанія може обійтися силами власних фахівців, або вдатися до послуг зовнішніх провайдерів навчання; вибрати очне навчання, яке потребує відповідної логістики, або вкласти кошти в електронне навчання і необхідні для його організації технології і контент; або розвивати неформальне навчання, наставництво, спільноти практиків, проекти соціального навчання. Безумовно, вибір методів і форм визначить також, якими будуть розклад і навчальний план.

Smart-освіта є основною рисою освіти майбутнього, що є розширенням часу, простору, навчальних матеріалів та методів навчання, що долають обмежені можливості традиційних навчальних занять. Сьогодні smart-навчання має вагоме значення для фахівців у галузі логістики, які шукають нові методи навчання і прагнуть виховати конкурентоспроможну еліту для країни.

СМАРТ-ОСВІТА ДЛЯ ПОКОЛІНЬ X-Y-Z

NELIA MYKHAILOVA
teacher,
Kiev National University
of Trade and Economics

DIVERSITY OF DISTANCE LANGUAGE LEARNING

Speedy progress in information and communications technology, together with societal changes, have increased awareness of and demand for distance education – and now also for online learning, and distributed learning. Other forces have contributed to expansion, such as the current growing demand for global education offerings, and the desire on the part of many institutions to reach new audiences or to retain their market share. All this means that distance learning opportunities are becoming an increasingly visible part of educational provision.

A great number of language learners, language teachers and institutions are coming to distance education for the first time. However, distance language learning is not a new phenomenon. What makes it appear so is the development and wide availability of the new technologies for connecting learners and teachers, the rapid pace at which these have developed, and the widespread publicity they have attracted. More traditional forms of distance language learning, that used print, audio and video materials are being supplemented by opportunities for interaction and collaboration online. The social and technological changes that prompted expansion are also transforming the nature of distance learning. They have resulted in new contexts for learning, new ways of learning and new roles and responsibilities for participants.

There is now broad interest in innovation in distance language learning, both from distance language professionals, and from others who are interested in the possibilities offered by online learning environments. A number of factors have invited new providers to enter the field: a belief in the accessibility and convenience of online technologies, the need ot be in the front line of progress, and a perception that distance teaching is time- and cost-effective. A web search on the International Distance Learning Course Finder showed that more than 1,300 language courses were registered – out of a total of 55,000 distance courses from 130 countries. And the number of providers entering the market to provide online or distance courses for language learners is growing. While distance education has achieved a new prominence, much about the processes

involved and the participants remains little understood. The new technologies provide institutions with access to new audiences, but bring with them relatively little information about these audiences in order to inform their practices. Important aspects of the learning experience are transformed in the distance context, but whereas the tendency has been to focus on technology as the defining feature, experienced distance educators and commentators argue repeatedly that technology perse is not as important as other factors such as learner motivation, an understanding of the distance language learning context and of the demands it places on participants, the responsiveness of the teacher, the accessibility of the learning context, and the overall context of delivery.

This chapter introduces the idea of distance language learning in all its diversity. Examples of different contexts for distance language learning are explored, and the ways in which they vary. I then examine the meaning of distance, its relationship to time and place and to learning opportunities. A brief discussion of definitions of distance education and distance learning is used to highlight the difference between a focus on structural considerations as a starting point for understanding distance language learning, as opposed to pedagogical concerns. A brief overview of different generations of distance learning opportunities is given, all of which continue to contribute to current practice. From here I return ot an overview of the landscape of distance language learning, and to the particular challenges it presents for learners.

There is no one definition of distance education. In fact there is no one term to define as the term distance learning is also well accepted and widely used. Distance education and distance learning are often used as synonyms or near synonyms in the field. In the European context, distance learning is generally perceived to be a more learner-centered term, and is also used here.

The series of definitions below indicate the range of approaches which have been used in defining these two key terms in the field, all of which emphasise distance – in space and/or time – between teacher and learner.

The term distance learning or distance education refers ot the teaching-learning arrangement in which the learner and teacher are separated by geography and time. Distance learning is an educational system in which learners can study in a flexible manner in their own time, at the pace of their choice and without requiring face-to-face contact with a teacher.

Distance education is planned learning that normally occurs in a different place from teaching and as a result requires special techniques of course design, special instructional techniques, special methods of communication by electronic and other technology, as well as special organizational and administrative arrangements.

Distance education implies that the majority of educational communication between (among) teacher and students occurs noncontiguously.

Distance education must involve two-way communication between teacher and students for the purpose of facilitating and supporting the educational process. Distance education uses technology to mediate the necessary two-way communication.

There are several starting points for a definition of distance education; most begin with structural concerns, a few begin with pedagogical concerns, and fewer still begin with learner-based perspectives of the meaning of distance learning. When distance education is approached from the point of view of organisational or structural concerns, definitions generally include the following components, based on the work of Keegan:

• The separation of teacher and learner in time and/or place.

• *The use of a range of media* including print, audio, video, and computer- based applications to carry content.

• The use of communication devices to facilitate two-way communication. Providing opportunities for interaction is an important challenge, and these are increasingly viewed as integral to distance learning experiences.

• The provision of a range of support services, including what is given by the teacher, relating to wider aspects of study and the role of the distance learner.

• The possibility of face-to-face contact usually in the form of tutorials, regional courses, summer schools, and self-help groups. Face-to-face contact serves the function of providing motivation, social contact, group cohesion, and opportunities for support. In some language courses attendance may be mandatory. The traditional model of education is that learning and teaching take place in close proximity, at a particular point in time. However, in distance education the focal point of learning is no longer the classroom but has shifted to the home, or the workplace, or a study context. Learning may take place according to each learner's schedule and in different time zones, or it may take place at set times. Distance can be seen in relation to the two dimensions of time and place.

In conclusion, the nature of opportunities for distance language learning are diverse and still evolving. Distance language programmes include a wide range of elements and practices ranging from traditional print-based correspondence courses, to courses delivered entirely online with extensive opportunities for interaction, feedback and support between teachers and learners, and among the learners themselves.

КАТЕРИНА БОГАТИРЬОВА
доц. кафедри іноземної філології та перекладу, к.філол.н.
Київський національний торговельно-економічний університет

SELF-EFFICACY В СИСТЕМІ SMART-ОСВІТИ

Третє тисячоліття характеризується тотальною автоматизацією та роботизацією виробництва, коли праця людини вже частково, а потім поступово буде замінена машинами, а створення smart товарів широкого вжитку (наприклад, «розумних» смартфонів) та інноваційних продуктів значно спрощують життя людей і роблять його більш комфортним, адже засади «Індустрії 4.0» дають унікальну можливіть провідним компаніям застосовувати персоналізований підхід до випуску певних продуктів.

Видатний американський соціолог й автор концепції «інформаційної цивілізації» Елвін Тоффлер слушно наголосив, що неграмотні люди XXI століття це не ті, що не вміють читати і писати, а ті, хто не можуть вчитися, забувати те, чому навчилися, й переучуватися. Ця актуальна теза означає, що час стрімко рухається вперед, сила інтелектуального потенціалу людини змінює середовище, суспільство, умови життя, адже інформаційні технології та сфера діджитал фактично стали невід'ємною частиною сьогодення і питання розстановки акцентів на формуванні навичок самоефективності й медіа грамотності, здатності до саморозвитку, вмінні розкривати індивідуальні та професійні ресурси шляхом накопичення досвіду, використання когнітивного резерву є нагальними і очевидними.

Теорія self-efficacy (самоефективності) була розроблена відомим канадським вченим українського походження, професором Стенфордського університету Альбертом Бандурою в сімдесятих роках минулого століття. Він вважав, що основними чинниками

самоефективності є досвід власних успіхів, емоційно-фізіологічний стан, спостереження за досягненнями інших індивідів та переконання у здатності досягання поставленої мети [1]. Ця теорія і в наш час є універсальною для представників різних поколінь, хоча слід зазначити, що багато стартаперів є саме серед представників покоління Z, котрим віра у власні сили, компетентність, внутрішній невичерпний потенціал та включення в активну діяльність допомагають бути креативними та успішно реалізовувати на практиці оригінальні ідеї й впроваджувати їх у життя.

За різними статистичними даними близько 23% людей на планеті працюють в сфері послуг, яка тісно пов'язна зі спілкуванням, впровадженням оригінальних думок, можливістю генерувати нові ідеї, адже конкурувати – означає рухатися вперед, тому постійне використання когнітивного резерву, який, на думку фахівців-нейрофізіологів, є невичерпним джерелом для всебічного розвитку індивіда в соціумі, що швидко змінюється і вимагає більшої гнучкості мислення, мобільності, самомотивації, швидкої адаптації до навколишніх умов, які забезпечить досягнення високих професійних результатів лише за рахунок безперервного всебічного навчання – фахово-інтелектуального й особистісного, яке базується на інтенсивності пізнавального процесу: «10 хвилин повчився – годину попрацював; і так щогодини» [2, с. 1]. Справді, когнітивний резерв людини – це невпинний поступ інтелектуальних здібностей особи шляхом отримання нових знань, досвіду, позитивних емоцій та вражень від побаченого й почутого, читання книг, пошуком і обробкою необхідної корисної інформації.

Таким чином, практичне використання засад самоефективності та розширення когнітивного резерву, які допоможуть успішно організувати професійно-креативну діяльність, стануть у нагоді тим, котрі прагнуть досягати високої результативності у праці, спростять процес адаптації до вимог сучасного суспільства.

Літературні джерела

1. Бандура А. Теория социального научения / Альберт Бандура. — СПб. : Евразия, 2000. – 320 с.

2. Котусенко В. Повсюдне навчання як нова реальність інтелектуального процесу [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://innovations.com.ua/ ua/articles/mark/17628/povsyudne-navchannya-yak-nova-realnist-intelektualnogoprocesu

МАРГАРИТА БОЙКО
д.е.н., проф., зав. кафедри готельно-ресторанного бізнесу
МАРІЯ КУЛИК
к.е.н., доц. кафедри готельно-ресторанного бізнесу.
Київський національний торговельно-економічний університет

ПОКОЛІННЯ Z: НОВА ЕРА ВИЩОЇ ОСВІТИ

Відповідно до теорії поколінь В.Штрауса і Н. Хоува цінності поколінь змінюються циклічно [1]. Для покоління Z, яке є наступним за поколінням Y або Міленіалами, характерним є те, що вони переймаються глобальними проблемами, захоплені наукою і мистецтвом, є відповідальними і цілеспрямованими, мають реалістичний погляд на майбутнє та планування власного життя на перспективу [2,3]. Вони відкриті до нових знань, людей і активностей, готові співчувати та шукати компроміси. Формування нової генерації покоління висуває нові виклики перед вищої освітою, оскільки доцільно усвідомлювати такі характеристики покоління Z:

1. Вони піклуються про академічну продуктивність. Студенти покоління Z віддають перевагу використанню технології для вивчення як усередині, так і за межами аудиторії. Але майже 50% говорять, що більш детальний моніторинг їхнього навчання допоможе їм покращити свої оцінки. Це означає, що ці студенти готові до цифрової конфіденційності. В свою чергу студенти покоління Z не тільки стурбовані тим, як бути успішними в аудиторії. Вони також зосереджені на кар'єрі. Оскільки попередні покоління частіше за все розглядали освіту як ворота до дорослого життя, покоління Z бачить її як стартовий майданчик. Згідно з опитуванням компанії Accenture [4], близько 88% випускників шкіл 2017 року говорять, що вони вибрали напрямок навчання, який передбачав можливість практики і подальшого працевлаштування.

2. Їм подобається здійснювати дослідження. Студенти покоління Z мають більше засобів, ніж у попередніх поколінь. Зрештою, вони виросли з Інтернетом. Це означає, що вони більш підготовлені і володіють багатьма інтерактивними інструментами. Ці інструменти дають студентам покоління Z можливість досліджувати, де вони хочуть навчатися в подальшому. Близько 69% студентів покоління Z

знаходять собі заклад освіти аналізуючи сайти а також через соціальні мережі [5].

3. Вони прагнуть самі сплачувати за навчання. Завдяки цілеспрямованості, рішучості і розумінню необхідності інвестицій в освіту представники покоління Z при оплаті за навчання намагаються все менше залежати від батьків або держави.

4. Вони вже заробляють гроші. Згідно з опитуванням Центру покоління кінетики (CGK), майже вісім із 10 членів покоління Z заявляють, що вони заробляють власні гроші [6]. В даний час підлітки можуть оцифровувати свої зусилля. Це одна з причин, чому вони стають найбільш підприємницьким поколінням. Враховуючи свій набір технічних навичок, вони можуть знайти у Інтернеті можливість працювати на відстані та неповний робочий день.

5. Вони починають заощаджувати. Покоління Z - це не просто заробляння та витрачання грошей. Це також сприяє їх можливостям економити гроші на освіту. Згідно з опитуванням CGK майже чверть покоління Z повідомили, що платять за свою освіту за рахунок особистих заощаджень. Близько 40% говорять, що планують працювати і заробляти гроші під час навчання. Крім того, що багато представників покоління Z управляють своїми банківськими рахунками. Згідно з опитуванням Lincoln Financial Group, три з п'яти членів цього покоління вже мають ощадний рахунок [7].

Всі ці тенденції обумовлюють і реактуалізують нові виклики перед вищою освітою, яка повинна забезпечити для студентів [8]:

синтез формальної та неформальної (дистанційної освіти);

мультидисциплінарність спеціальностей;

постійне оновлення змісту навчальних дисциплін та імплементацію нових інструментів та підходів для підвищення якості викладання;

формування системи знань «soft skills», навичок дослідницької роботи, розвитку власної кар'єри тощо;

розкриття когнітивних здібностей до навчання;

залучення до навчального процесу відомих світових менторів.

Літературні джерела

1. http://earlybirds.platfor.ma/z-generation
2. https://www.bncollege.com/wp-content/.../Gen-Z-Report.pdf
3. https://www.forbes.com/sites/andrewjosuweit/2018/03/21/5-reasons-generation-z-will-be-generation-smart-about-college/#21c88e637888

4. https://www.accenture.com/us-en/insight-gen-z-rising
5. https://www.targetx.com/infographic-2017-social-admissions-report-blog/
6. https://genhq.com/gen-z-2017-research-white-paper/
7. https://newsroom.lfg.com/press-release/corporate/lincoln-financial-groups-mood-america-survey-finds-debt-number-one-financial
8. http://gohigher.org/suchasna_vyscha_osvita

ЛЮДМИЛА БОРОВСЬКА
к.філос.н., доц. кафедри філософських та соціальних наук. Київський національний торговельно-економічний університет

ГУМАНІТАРНА СКЛАДОВА СМАРТ-ОСВІТИ

Не дивлячись на значне розповсюдження терміна „смарт-освіта” (smart education – українською „розумне навчання”), його змістовне навантаження є не достатньо визначеним. Про смарт-освіту найчастіше згадують в контексті створення й розповсюдження освітнього контенту, що має інтерактивний та комунікативний характер, а також використання „розумних” приладів в освітньому процесі: смарт-проекторів, смарт-дошок, смарт-підручників. Слід звернути увагу й на те, що не існує усталеної парадигми смарт-освіти. В цілому ж, „розумне навчання” в експертному середовищі трактується як гнучко-організоване навчання в інтерактивному освітньому середовищі за допомогою контенту з усього світу, що знаходиться в вільному доступі. Тобто, як можна зрозуміти, основною метою впровадження смарт-освіти є оптимізація навчального процесу шляхом його переносу в електронне середовище. Таким чином, головний наголос при розгляді концепції смарт-освіти прийнято робити саме на її технологічній складовій. Дещо у тіні залишається організаційний, а особливо – педагогічний вимір „розумного навчання”. Переоцінка ж технологічної складової при аналізі смарт-освіти відволікає увагу від того, що остання базується на традиційних підходах до навчання, але з використанням інформаційно-комп’ютерних технологій. Усвідомлення того, що ніякі технології, навіть найсучасніші, автоматично не можуть вирішити ніякі педагогічні завдання, дозволяє сфокусуватися на дійсно актуальних

проблемах, що стоять перед сучасною освітою. Звернемося до розгляду лише однієї з них.

Дискусії, що точаться навколо смарт-освіти свідчать про те, що більшість дослідників визнає одним з основних її принципів організацію самостійної пізнавальної, дослідницької роботи студентів. По великому рахунку, цей принцип визнають ключовим прибічники будь-якої концепції освіти, адже не можливо заперечувати той факт, що сучасна освіта орієнтована на підготовку фахівців, що мають бути здатні до творчого пошуку рішення професійних задач, самостійної дослідницької діяльності. І ось тут ми зіштовхуємося з парадоксом: подекуди легкий доступ до смарт-технологій не допомагає втілити вищеназваний принцип в життя, а навпаки – утруднює.

Мова йде про те, що сучасні студенти (представники „покоління Z") мають, як зазначають фахівці, „природне" відношення до технологій, а їх свідомість характеризується некритичністю. Великий відсоток сучасного студентства не налаштований на таку роботу над собою, що дозволила б їм сформувати когнітивні здібності, які заклали б „фундамент" для подальшої самоосвіти, саморозвитку, творчого вирішення професійних задач, проективної діяльності. Доступність інтернету й різних „ноу-хау", що надають інформаційно-комп'ютерні технології, підживлює в свідомості студентів ілюзорну думку про те, що процес навчання зводиться лише до пошуку в інтернеті відповіді на поставлені перед ними, в тій чи іншій конкретній ситуації навчального процесу, питання.

Впевненість в тому, що завжди у своєму смартфоні чи гаджеті можна знайти усі відповіді на всі питання, призвели до втрати у великої кількості сучасних студентів культури читання, смаку до читання. Це, в свою чергу, тягне за собою як наслідок те, що сучасні молоді люди не можуть працювати з великими масивами тексту, виділяти в ньому структурні блоки, відслідковувати логіку розгортання його змісту, аналізувати його. З даними факторами пов'язана також нездатність студентів формулювати проблеми й шукати шляхи їх вирішення. Про який творчий пошук рішення професійних задач в цьому випадку може йти мова? Звідки може взятися у некритично мислячої молодої людини з „кліповою", „віртуалізованою" свідомістю здатність творити, розвиватися? Можливо в недалекому майбутньому фахівці, в першу чергу психологи, вироблять рекомендації стосовно обмежень використання інформаційно-комп'ютерних технологій (тому числі й смарт-

технологій) дітьми певного віку, для того щоб це не заважало формуванню їх базових когнітивних навичок. А поки ситуація не змінилася і в сучасні вищі навчальні заклади потрапляє велика кількість молодих людей з трансформованою, під тиском новітніх технологій, свідомістю, потрібно посилювати гуманітарну складову освіти. Саме дисципліни гуманітарного циклу (в першу чергу філософія) можуть допомогти подолати певні дисбаланси попереднього розвитку й не абсолютизувати досягнення будь-яких технологій, адже філософія:

- розвиває здатність мислити, сприяючи саморозвитку людини;
- вчить критичному мисленню, створюючи умови для формування адекватної самооцінки людини;
- „прищеплює" смак до абстрактного мислення, дає розуміння цілісності світу як „єдності багатоманітного";
- розширяє кругозір;
- допомагає людині розуміти інших, вчить толерантності, захищає від ксенофобії;
- формує основу для самовизначення людини в світі.

Отже, філософія сьогодні може сприяти формуванню критично мислячої розумної людини, яка здатна адекватно оцінити значення новітніх технологій лише як певного знаряддя ефективного досягнення результату, й найповніше використовувати можливості смарт-освіти для саморозвитку.

МИХАЙЛО ВОЛОБУЄВ
доц. кафедри менеджменту.
ІГОР ПІДКАМІННИЙ
доц. кафедри менеджменту.
Київський національний торговельно-економічний університет

ІНТЕРАКТИВНІ МЕТОДИ НАВЧАННЯ: ПРАКТИЧНИЙ ДОСВІД

Сьогодення вимагає від сучасного викладача використовувати в навчальному процесі нові підходи, нові методи донесення інформації. Цього вимагає сучасний стан справ: все більш широке впровадження інформаційних технологій майже у всі сфери життя та діяльності людини, в том числі й у процес навчання. Крім того, важливим є

розробка таких методів, які були б не лише інноваційними, але й цікавими для сучасного здобувача вищої освіти.

Не меншою проблемою залишається нагальна потреба у використанні методів навчання, що могли б вирішувати одночасно декілька завдань навчального процесу.

Таким чином, перед викладачем постає достатньо складна проблема – розроблення та впровадження у навчальний процес інноваційних та одночасно цікавих за своєю формою та поданням для здобувачів вищої освіти методів викладання.

Останнім часом в практику навчального процесу не лише в Україні, але і в університетах інших держав стали впроваджувати інтерактивні техніки навчання із винесенням навчального процесу за межі навчальних аудиторій та класів та проведення їх безпосередньо серед пересічних людей.

На кафедрі менеджменту КНТЕУ при викладанні дисципліни «Самоменеджмент» впроваджено в практику проведення виїзних практичних занять з використанням інтерактивних технік. Так, при відпрацюванні теми «Самооцінка», практичне заняття проводиться в Київському метрополітені.

На цьому занятті головним завданням є – відпрацювання суспільно бажаної та позитивної поведінки громадян, що призводить і до підвищення власної самооцінки здобувача вищої освіти. Для досягнення поставленої мети здобувачі вищої освіти повинні виконати наступне завдання: необхідно звернутися до конкретного пасажира вагону метро, який сидить, з пропозицією зробити сьогодні гарну справу та надати місце особі, яка стоїть, але більше заслуговує сидіти – людині похилого віку, жінці з дитиною, вагітній жінці, пасажиру з важкими валізами. Якщо пасажир погоджується на таке, то він отримує від здобувача вищої освіти цукерку як заохочувальний стимул. Здобувач вищої освіти при цьому дякує цьому пасажиру та пропонує для фіксації цієї події зробити спільне фото на телефон. При відмові пасажира здобувач вищої освіти повинен побажати йому приємної поїздки та звернутися з аналогічною пропозицією до іншого пасажира, що сидить.

Для успішного виконання такого завдання навчальна група розбивається на малі групи (по 2-3 здобувачі вищої освіти), кожна з яких працює в окремому вагоні метрополітену.

Для того, щоб певним чином ідентифікувати здобувачів вищої освіти, кожен з них отримує бейдж з написом «Соціальна допомога КНТЕУ».

За результатами проведених занять були отримані позитивні результати. Здобувачі вищої освіти відмічали для себе не лише підвищення власної самооцінки, але й покращення загального настрою або зміну негативного настрою на позитивний, відчуття радості та гордості за себе та за свій університет.

Здобувачами вищої освіти відмічався ще й певний соціальний резонанс серед інших пасажирів вагону. Так, вони отримували від пасажирів звернення із позитивною оцінкою їх вправи, побажаннями успіхів в навчанні та успіхів університету, що організував таку корисну роботу. Були звернення від представників волонтерських організації щодо проведення спільних соціальних заходів.

Слід відмітити, що разом із реалізацією завдання з підвищення здобувачами вищої освіти власної самооцінки, під час його виконання вирішувалися ще декілька важливих та нагальних завдань:

- відпрацювання комунікативних навичок спілкування з незнайомими людьми;
- позитивне мислення та позитивне спілкування;
- попередження та подолання конфліктної ситуації;
- поведінка в стресовій ситуації.

Таким чином, здобувачі вищої освіти під час відпрацювання завдання з конкретною метою та завданням отримували ще й додаткові позитивні результати, які були побічними, але при цьому не менш важливими, ніж основний, запланований.

ЮЛІЯ ЗАБАЛДІНА
к.е.н., доц.
Київський національний торговельно-економічний університет

ІНСТРУМЕНТИ GOOGLETRENDS У ВИКЛАДАННІ ДИСЦИПЛІНИ «ТУРИСТИЧНІ ДЕСТИНАЦІЇ»

У рамках запропонованої Д. Аакером і розвиненої багатьма вітчизняними і зарубіжними науковцями концепції капіталу бренду («brandequity») як низки активів і пасивів, пов'язаних з брендом, до активів бренду відносимо: обізнаність/поінформованість щодо бренду («brandawareness»); лояльність/прихильність до бренду («brandloyalty»); асоціації, пов’язані з брендом («brandassociation»); ідентичність бренду («brandidentity») [1, с.24]. Відповідно, однією з базових складових бренд капіталу є обізнаність/поінформованість щодо бренду («brandawareness») – здатність ототожнювати бренд як

асоціацію з певним класом товарів [1, с.26]. показник, що багатьма маркетологами розглядається як відсоток цільової аудиторії, здатний згадати конкретний бренд у контексті певної товарної групи.

Ще на початку 90-х років XX ст. науковці почали висловлюватись щодо допустимості розповсюдження технології брендінгу щодо територій (Ф. Котлер, Д. Гетнер, Д. Хайдер, І. Рейн, А. Прічард, Н. Морган). Ще в 1993 р. Т. Шримп і Е. Саєєд поставили перед науковою спільнотою питання «чи може країна розглядатись як бренд» і довели, що термін «бренд капітал» безумовно може бути застосований і відносно країни, якщо назва країни-виробника певної продукції підсилює емоційний контекст при виборі споживачем товару [9, с. 41]. Подальші дослідження показали наукову і практичну доцільність аналізу туристичної дестинації в рамках парадигми «дестинація – бренд», якщо під брендом розуміти унікальний і конкурентоспроможний образ території для внутрішнього та міжнародного позиціонування як привабливого місця для відвідувань [3]. Власне, територія будь-якої конфігурації отримує можливість стати брендом тільки тоді, коли потенційний відвідувач починає ідентифікувати її як деяку унікальну цілісність, теоретично можливе місце для поїздки. Отже, наприкінці XX ст. стало ясно, що дестинація з її ресурсами, інфраструктурою, активностями може бути брендована, хоча і не як звичайний товар, а скоріше як корпорація [9, с.60] і, відповідно, може мати власний бренд капітал з усіма його атрибутами.

У такому випадку, обізнаність/поінформованість цільових аудиторій щодо певної території/населеного пункту як потенційно можливого місця відвідування є аналогом brandawareness туристичної дестинації. Це ставить перед науковцями та практиками важливе завдання оцінки ступеня поінформованості споживачів щодо території як дестинації, визначення рівня усвідомлення та впізнання дестинації, здатності ідентифікувати її серед інших.

Це тим більш важливе в контексті існування залежності між обізнаністю щодо бренду і обсягами продаж, а у випадку з туристичними дестинаціями – розміром туристичного потоку. Така залежність описується S-подібною кривою [2]. Можна припустити, що на стадії прийняття рішення про поїздку, а точніше – вибору дестинації, потенційний турист не схильний обирати те місце, про яке він нічого не знає. Виключення складають лише експериментатори, здатні до відкриття нових місць, отримання абсолютно нового, не «масового» досвіду.

Фахівці нині сходяться на думці про те, що абсолютно точних методик оцінки brandawareness не існує, більшість з існуючих методик ґрунтується на масштабних опитуваннях. При цьому маркетологи вважають, що скласти певне уявлення про рівень обізнаності щодо бренду (дестинації) в мережі Інтернет можна через деякі непрямі поведінкові індикатори, зокрема – кількість пошукових запитів [6].

Інтернет, як джерело інформації, є невід'ємною частиною пошукового центру споживачі, а пошукова поведінка користувачів збирається та моделюється пошуковими системами типу Google, через файли cookie та журнали серверів.

Заміри щодо кількості пошукових запитів здійснюються певними аналітичними системами, в тому числі – GoogleTrends – публічним web-додатком корпорації Google, заснованим на пошуку Google, який показує, як часто певний термін (в нашому випадку – дестинацію) шукають по відношенню до загального обсягу пошукових запитів в різних регіонах світу і різними мовами. На горизонтальній осі основного графіка представлено час (починаючи з деякого моменту в 2004 р.), а на вертикальній - як часто термін шукали відносно загальної кількості пошукових запитів у всьому світі. Найкориснішим з точки зору аналізу обізнаності про бренд інструментом GoogleTrends є «Аналіз популярності запитів», який дає можливість визначити характер динаміки пошукових запитів, у тому числі – по країнах і регіонах світу, порівняти запити щодо різних брендів і структуру запитів за країнами і регіонами світу [6]. Індекс пошукового запиту GoogleTrends формується залежно від обсягу запитів, які користувачі певного регіону світу вводять у Google і заснований на частці запитів. При цьому день, в який було зафіксовано найбільшу кількість запитів упродовж досліджуваного часового інтервалу, приймається за 100 одиниць. Дані не включають пошуки, зроблені неприйнятно малою кількістю користувачів, дубльовані пошуки, виконані одним користувачем упродовж надто короткого періоду часу, а також пошукові запити з особливими символами, такими як апострофи. Дані GoogleTrends містять не лише пошукові ключові слова, а й зображення та відео (YouTube), що дозволяє проаналізувати цікавість до різних інструментів просування бренду дестинації.

Відповідно, в умовах, коли застосування інших методів оцінки сили бренду є неможливим, маркетолог дестинації, користуючись відповідним інструментарієм Google, може:

визначити рівень і характер динаміки інтересу до дестинації, починаючи з 2004 р., що дозволить як діагностувати рівень обізнаності цільових аудиторій, так і пов'язати періоди, коли інтерес до дестинації підвищується/знижується з певними подіями (масові івенти, політичні кризи тощо);

оцінити період, напередодні подій, що викликають підвищення інтересу, упродовж якого необхідно застосувати певні маркетингові заходи;

порівняти рівень інтересу/обізнаності щодо кількох дестинацій, що розцінюються як конкуренти, на різних цільових ринках, а отже – виділити найбільш перспективні для дестинації ринки.

Літературні джерела

1. Аакер Д. Создание сильных брендов: Пер.сангл.— 2-е изд. — М.:ИздательскийдомГребенникова, 2008. — 440 с.
2. Амблер Т. В какой степени капитал бренда обусловлен доверием // Бренд-менеджмент. – 2011. - №4. – С. 212 – 226
3. Давиденко И.В. Путиформирования бренда туристической дестинации. Електронний ресурс. Режим доступу:http://dspace.oneu.edu.ua
4. Капустина Л. М. Интернет-маркетинг. Теория и практика продвижения бренда в Сети: [монография] / Л. М. Капустина, И. Д. Мосунов; М-во образования и науки, Урал. гос. экон. ун-т. – Екатеринбург: [Изд-во Урал. гос. экон. ун-та], 2015. – 102 с.
5. Стратегический брэнд-менеджмент: создание, оценка и управление марочным капиталом / КеллерКевин Л. - 4-е изд. - пер. с англ. - М.: Вильямс, 2013. - 704 с.
6. Федоричак В. GoogleTrends як інструмент для пошуку ідей. Електронний ресурс. Режим доступу: http://lemarbet.com/ua/instrument-idej/google-trends-kak-instrument-dlya-poiska-idej/
7. .Shahri M. H. TheEffectivenessofCorporateBrandingStrategyinMultiBusinessCompanies. Iran: AlzahraUniversity. 2011- 188 p.
8. Kotler, P., Haider, D. H. andRein, I. (1993) MarketingPlaces, NewYork: TheFreePress
9. Morgan N. DestinationBranding: CreatingtheUniqueDestinationProposition. Secondedition / N. Morgan, A. Pritchard, R. Pride. – Oxford: ElsevierButterworth-Heinemann, 2002. – 314 p.

ОЛЕНА КОХАН
ст. викл.
Київський національний торговельно-економічний університет

ПЕРЕВАГИ РЕСУРСІВ ІНТЕРНЕТУ ПРИ ПРОФЕСІЙНО ОРІЄНТОВАНОМУ НАВЧАННІ ІНОЗЕМНІЙ МОВІ

Стрімка інформатизація та комп'ютеризація суспільства вимагають від людини нових знань, умінь та навичок, які будуть адаптовані до умов інформаційного суспільства. Один з пріоритетних напрямків інформатизації сучасного суспільства є інформатизація освіти, що полягає в застосуванні нових технологій, орієнтованих на реалізацію психолого-педагогічних цілей навчання. Оскільки знання іноземної мови є практичною необхідністю сучасної освіченої людини, то саме впровадження інноваційних методів навчання, якими є інформаційні технології, зокрема застосування інтернет-ресурсів, сприятиме оновленню і осучасненню викладання іноземної мови в немовному ВНЗ та сприятиме зростанню якості володіння іноземною мовою майбутніми фахівцями. Професійно орієнтоване навчання є пріоритетним напрямком у викладанні іноземної мови.

Професійно спрямоване навчання іноземній мові в немовних навчальних закладах потребує більш ретельного підбору навчальних матеріалів. Вони мають бути сучасними, відображати нові досягнення науки і техніки, орієнтуватися на спеціальність студентів. Використання аутентичних матеріалів, тобто текстів за фахом, все ж таки залишається головним джерелом для вивчення іноземної мови професійного спрямування. Проте, за останнє десятиліття Інтернет став найдешевим і найпопулярнішим джерелом інформації. Інтернет забезпечує нас текстовою, графічною та звуковою інформацією. На допомогу викладачам прийшло безліч Інтернет-ресурсів, які можна успішно використовувати у викладанні іноземної мови. Інтернет є тим ресурсом, де можна знайти безліч цікавих та корисних матеріалів, для того, щоб допомогти студентам покращити розуміння своєї спеціальності, оволодіти професійною термінологією, проводити наукові дискусії, мотивувати вивчення іноземної мови. Можна залучати і самих студентів для пошуку конкретної інформації в мережі Інтернет для подальшого її обговорення в аудиторії, або використання для доповіді чи презентації.

Ресурси Інтернету пропонують матеріали для навчанн явсім видам мовленнєвої діяльності. Студенти можуть користуватися електронними посібниками, словниками, програмами-перекладачами, спілкуватися в чатах, брати участь у форумах. Це сприяє розвитку різних видів мовної діяльності. В учбовий процес можна впровадити систему електронного тестування, яке базується на програмі «Gift». Проведення початкового тестування online для визначення рівня студентів буде значною економією часу. Дуже поширеними є електронні бібліотеки. Мережа Інтернет створила можливість для дистанційної форми навчання. Дистанційне навчання – це нова організація освітнього процесу, яка базується на принципі самостійного навчання студента. Дистанційне навчання надає змогу впроваджувати інтерактивні технології викладання матеріалу, широко використовувати найкращі навчальні ресурси, надає можливість студентам обирати місце та час навчання, підвищуючи його творчий і інтелектуальний потенціал за рахунок самоорганізації, прагнення до знань, уміння взаємодіяти з комп'ютерною технікою і самостійно приймати рішення.

Найскладнішим видом діяльності при вивченні іноземної мови є аудіювання. Навичку сприйняття англомовної інформації на слухможна тренувати і удосконалювати. Прослуховуванняаудіокниг, перегляд фільмів і серіалів, слухання радіо мовою оригіналу розвиває здатність сприймати іноземну мову на слух. Завдяки цьому навику ви не тільки стаєте повноцінним учасником спілкування іноземною мовою, але й можете формувати інші комунікативні навички: читання, письмо, говоріння. Для розвитку цієї навички рекомендуємо якісні ресурси:

http://www. elllo.org -ресурс, завдяки якому можна прослухати інтерв'ю різних людей з різних країн світу, саме завдяки цьому ресурсу можна навчитися сприймати мову і розуміти людей з різними акцентами. Elllo – це аудіотека з різноманітними матеріалами англійською мовою для прослуховування і тренування навички сприйняття англомовної інформації на слух.

http://www. edition.englishclub.com- портал щотижня пропонує огляд цікавих новин. Прослуховуючи новини та виконуючи різноманітні вправи, студенти не тільки дізнаються багато корисної інформації, але й навчаться сприймати англомовну інформацію на слух.

http://www.puzzle-english.com-портал пропонує перегляданговомовних фільмів і серіалів з підбіркою додаткових матеріалів для розвитку мовних навичок до кожної серії.

Інтернет ресурс www.bbclearningenglish містить цікаві та, головне, сучасні тексти для вдосконалення компетенцій з аудіювання. Окрім самих текстів, можна також скористатися розділом Didyouknow?, в якому присутні додаткові культурні та мовні факти тієї чи іншої теми.

Особливої уваги заслуговує та можливість, яка надається в межах застосування YouTube – отримання за бажанням субтитрів до мовлення представленого відео (сервіси – записати текст аудіо за допомогою служби, яка застосовує технології Google з розпізнавання мовлення длястворення автоматичних титрів до відео; включити титри; відключити титри;перекласти титри та ін.). Інтернет - чудовий засіб для отримання інформації про останні події у світі. Практично всі значущі газети в світі мають свої web-сторінки. Інформацію щодо різноманіття періодичних видань можна отримати, завітавши за адресою (http://www.wrx.zen.co.uk/bmonline.gif). Ви отримаєте доступ до всіх британських видань.Регулярне читання газет англійською мовою може значно підвищити ваш рівень, розширити словниковий запас. До того ж ви помітите, що будувати речення буде набагато простіше, якщо згадати конструкції та фрази з газет. Ваша мова стане більш наближеною до носіїв, а не ламано-українсько- англійською, як це буває з тими, хто намагається перекладати з української на англійську, не читаючи автентичних статей, а лише підставляючи перші-ліпші їм слова зі словника.

Отже, ресурси мережі Інтернет є безцінною і неосяжною базою створення інформаційного середовища для освіти та самоосвіти людей, задоволення їх професійних і особистих інтересів та потреб. Комп'ютерні навчальні програми мають багато переваг перед традиційними методами навчання. Вони дозволяють тренувати різні види мовної діяльності і поєднувати їх у різних комбінаціях, допомагають усвідомити мовні явища, сформувати лінгвістичні уміння та навички, створювати комунікативні ситуації. Використовуючи Інтернет-ресурси в навчальному процесі, викладач повинен ретельно продумувати свої цілі. Проте, не варто відкидати традиційні методи навчання. Їх поєднання з новітніми технологіями зробить навчальний процес більш гнучким і динамічним та сприятиме позитивному результату.

АЛЛА КРАВЧЕНКО
д.філос.н., проф. кафедри філософських та соціальних наук. Київський національний торговельно-економічний університет

ФІЛОСОФСЬКА ПАРАДИГМА ОСВІТНІХ ВИМОГ SMART-СУСПІЛЬСТВА

Феномен SMART-суспільства, породжений шляхом еволюційного поступу, що пройшов через розгортання інформаційної революції, актуалізує нові підходи щодо взаємодії людини та освіти.Аналізуючиособливості взаємодії людини і освіти у smart-суспільстві, Погоджуємось з думкою українських вчених В. Воронкової та О. Кивлюк що «людина смарт-суспільства - це образ, що використовується для фіксації всієї багатоманітності історико-культурних традицій та новацій, діяльнісних факторів та духовних прагнень, світоглядних парадигм, задіяних в активних процесах екзистенції у кореляції з соціо-культурною діяльністю людини»[1, с. 89].

Однак реалії сучасної освіти доводять, що учитель перестав бути основним джерелом інформації. У «суспільстві знань» самі знання можна отримати звідусіль – з книг, журналів, радіо, телевізійних передач, Інтернету. Знанєвий потік набирає грандіозних розмірів, вражає зростаючою доступністю, тисне всеохоплюючою масштабністю. Неосяжні обсяги існуючої інформації, її щоденне зростання, різнопланова і роз'єднана за багатьма ознаками система збереження і поширення «знання», брак уніфікованого доступу до інформаційного потоку створюють різнопланові і все зростаючі проблеми, що утруднюють їх ефективне використання.

Потребою стає не можливість знайти інформацію, а можливість знайти правдиву, потрібну в даний момент інформацію. Вчитель вже не дає «знання» - він вчить користуватись «знанням». Саме тому виникає потреба «фільтрації» знань, їх розмежування на достовірні знання – знання припущення, наукові знання – популярно-фантазійні знання. Широкий потік інформації потребує і певної систематизації інформаційного потоку для спрощення пошукових зусиль.

Освіта, детермінована вимогами ринку, рухається в межах відмови від класичної моделі вчительства як процесу формування людини. Ринок вимагає не цілісної особистості, а лише потрібних на

даний час «умінь» та «компетенцій». Зрозуміло, що подібна ситуація є принципово дегуманізованою. Адже людина тут уречевлюється та постає сировиною, ресурсом для функціонування системи. Відчужена система вимагає підготовки такого індивіда, який міг би з легкістю адаптуватися до трансформації її вимог. Людина виявляється завжди вже захопленою тією або іншою структурою, тим або іншим дискурсом. Питання про її онтологічні засади не ставиться, отже, вона схоплює себе як даність. Незважаючи на те, що сучасний світ є простором динамічних трансформацій, він сприймається як *даність*. Справа у тому, що подібна світоглядна константа притаманна культурі «споживання» («суспільству споживання»). Більшість сприймає знання, інформацію, соціальні інститути як даність внаслідок того, що вони *ніколи* їх не виробляли. Тому їх діяльність спрямована на використання *готових* продуктів. Нагадаємо, що подібна інтенція властива міфологічній свідомості саме внаслідок нерозвиненої виробничої діяльності.

Необхідно підкреслити, що освіта, у якій домінує саме таке, *споживацьке* ставлення до знань продукує носіїв *міфологічної свідомості*. Освіта як організація з надання певних послуг не може продукувати критичне, теоретичне мислення. Споживання знання не передбачає його осмислення, і тим більше його відкриття для себе. Міра засвоєння вичерпується тим мінімумом, який необхідний для його використання.

Таким чином, поза увагою залишається змістовний вимір знання. Це по суті вже не знання, а інформація, придатна до використання. Тобто така інформація, яка здатна бути ефективною та результативною. В такому контексті «суспільство знань» розкривається як *суспільство тих, хто насправді «не знає»*. Дійсне, осмислене знання виявляється *не результативним*. Сутнісною рисою, яка відрізняє «суспільство знань» від минулих соціально-економічних утворень, виступає наявність великої кількості комунікацій. Сьогодні під словом «інформація» ми розуміємо комунікацію, а не знання. Відтак, більш інформована людина – це не та, котра більше знає, а та, хто бере участь у більшій кількості комунікацій. Взаємодія вчителя з учнем тоді також може бути визначена як комунікація, з якої вилучена змістовна частина. Тобто це комунікація без спілкування. Залишається тільки знеособлений обмін інформацією. Звідси зрозуміло, що вчитель – це не той, хто прикладом власного вчинку продукує загальнолюдські смисли, а той, хто тиражує готове знання.

Підкреслимо, що розповсюдження зазначених тенденцій призводить до радикальної трансформації інституту вчительства. З точки зору *Ж.-Ф. Ліотара*[2, с. 118-120], раніше вчитель «відтворював» та «розповсюджував» всезагальну модель життя, яка була пов'язана з наративом «*звільнення*». Сьогодні критерієм освіти виступає «*результативність*». У цьому контексті «університети та інститути вищої освіти підпорядковуються відтепер вимозі формування компетенції, а не ідеалів… Передача знань не виглядає більше як те, що покликано формувати еліту, здатну вести націю до звільнення, але постачає системі гравців, здатних забезпечити відповідне виконання ролі на практичних посадах, які потрібні інститутам» [2, с. 119]. Потрібно зважати, що подібна ситуація робить виховання суто формальною справою. Вчительство, позбавлене ідейного змісту, не може не бути лише функцією. А це означає, що він відповідальний не за становлення особистості, а за навчання індивіда добиватися ефективних результатів у вибраній професії. Втім, вчитель, який має справу не з цілісною людиною, а виключно з майбутнім вузькоспеціалізованим фахівцем, сам постає персоналізацією предмету, який він викладає. Таким чином, відповідальність вчителя починає залежати від того, наскільки ефективно він надає відповідні освітні послуги.

Тож, відповідно до викликів сьогодення, в умовах постіндустріального суспільства та входження у всеохоплюючий простір «суспільства знань» та SMART-суспільства освітнє середовище включаються в широке поле модерних взаємин глобального інформаційного світу. Підкоряючись вимогам ринку, освіта змушена відмовлятись від класичної моделі вчительства як процесу формування людини. Головною вимогою суспільства по відношенню до вчителя стає вимога надати послуги в оволодінні знаннями. Але вчитель повинен не стільки дати знання, скільки навчити шукати, систематизувати, аналізувати і використовувати їх, виводити знання в практичну площину.

Літературні джерела

1. Воронкова, В. Людина у освітньому просторі smart-суспільства / В. Воронкова, О. Кивлюк // Міждисциплінарні дослідження складних систем : зб. наук. праць. - Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2017. - № 10-11. - С. 88-95.

2. Лиотар Ж. -Ф. Состояние постмодерна / Пер, с фр. Н.А. Шматко. – М.: Институтэкспериментальнойсоциологии, Спб.: Алетейя, 1998. - (серия «Gallicinium») – 160 с.

АЛІНА МАГОМЕДОВА
к.е.н., асистент.
ТЕТЯНА ОНИСЕНКО
к.е.н., асистент.
Київський національний університет імені Тараса Шевченка

КРЕАТИВНІСТЬ У НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ

Зміни, що відбуваються в освітній сфері, впливають на характер професійної діяльності педагогів. Соціально-економічні перетворення суспільства в цілому, ринковий і конкурентний характер відносин освітніх установ, загальна глобалізація системи освіти актуалізують інноваційну діяльність викладачів та студентів, сприяючи ефективному вирішенню проблем в освітній сфері.

Саме інноваційна діяльність орієнтує на майбутній креатив, на новітні досягнення науки, а освітні установи, які працюють на основі креативності, набувають конкурентних переваги і тим самим випереджають у своєму розвитку інші структурні елементи системи освіти.

Вивчаючи поняття креативності в освіті, варто сказати, що спочатку креативність розглядалася якфункція інтелекту, і рівень розвитку інтелекту ототожнювався з рівнем розвитку креативності. В подальших дослідженнях з'ясувалося, що рівень інтелекту корелює з креативністю лише до певної межі, азанадто високий інтелект перешкоджає креативності.В даний час креативність розглядається як функція цілісної особистості та залежить від цілого комплексу її(особистості) психологічних характеристик.

Оскільки креативність – неодмінний атрибут самоактуалізації, вона проявляється в здатності у всьомузнаходити можливість для творчості. Креативні, орієнтовані на творчість і саморозвиток люди,психологічно готові до інновацій у професійній, освітній діяльності, менш схильні до професійного«Вигорання» [1, с. 43].

Творчість – це не рідкісний дар, а природна риса людського розуму, яка відповідає за формування творчої енергії – одного з найцінніших ресурсів людини, використання якого допомагає

знаходити інноваційні рішення, швидко адаптуватися до нових умов та якісно покращити рівень власного життя.

Таким чином, розглядаючи креативність в освітньому процесі, варто зазначити, що основне призначення сучасної освіти – навчити молодих людей вирішувати креативні завдання, а одна з головних задач підготовки фахівця – це розвиток творчої індивідуальності та формування творчих здібностей; творчого потенціалу; потреб у творчій праці з метою самореалізації та самоствердження.

Для цього необхідно застосовувати методики, що дозволяють здійснювати навчально-пізнавальну діяльність з використанням методів, що мотивують до пізнання та креативності, в поєднанні з методами контролю і самоконтролю.

Кінцевою метою освітнього процесу є формування креативної особистості, здатної до саморозвитку, збагачення та реалізації свого потенціалу в мінливих умовах сьогодення, що можливе лише при досягненні молоддю рівня освіченості, який відображає результати освітнього процесу, та безпосередньо відповідає вимогам, яківисувають до випускників закладів вищої освіти.

Отримані вміння, навички повинні бути достатніми при засвоєнні знань з формування самостійної пізнавальної діяльності. Під час навчального процесу доцільно формувати загальнонаукові вміння та здатності здобувачів освіти визначати проблеми, шляхи вирішення яких виявляються в процесі навчальної діяльності; визначати дефіцит знань і умінь (без яких не можна вирішити значущу для особистості пізнавальну проблему); формувати цілі навчально-пізнавальної діяльності: сприяти засвоєнню здобувачами освіти наукових концепцій, теорій, законів, принципів, правил, прийомів, методів; обирати джерела інформації, адекватні цілям навчально-пізнавальної діяльності; представляти результати пізнавальної діяльності у формі, що відповідає навчальній ситуаціїіз зіставленням отриманих даних первинним цілям навчально-пізнавальної діяльності.

Перераховані вміння характеризують будь-який вид діяльності, а розвиток здійснюється за кількома напрямками: зміна методичної діяльності викладача і самостійної навчально-пізнавальної діяльності людини, яка навчається; розширення освітніх програм; розширення «поля вибору» (цілей, джерел інформації, засобів пізнавальної діяльності, форм подання, отриманих результатів).

Отже, навчальна діяльність – універсальна і здійснюється людиною протягом усього життя. І саме тому креативність в освітній

сфері у поєднанні з використанням новітніх методик у процесі навчання сприятиме збільшенню числа креативної молоді, креативних кваліфікованих фахівців, в яких сьогодні дуже зацікавлені роботодавці.

Літературні джерела

1. Брякова И.Е. Формирование креативних качеств личности в процессе открытого образования // http:// obrazovanie21.narod.ru/Files/2009–1_p041–45.pdf

2. Гилфорд Дж. Три стороны интеллекта // Психология мышления / под ред. А.М. Матюшкина. – М., 1965. – с. 124–145.

НАТАЛЯ МАСЛОВА
к.е.н, доц. кафедри
банківської справи.
Київський національний
торговельно-економічний
університет

СМАРТ-ОСВІТА ДЛЯ ПОКОЛІННЯ Z

Покоління Z – термін, який застосовується для покоління людей, які народилися приблизно з 2000-го р. Представники покоління Z активно використовують планшети, віртуальну реальність (3D), цікавляться наукою і технологіями (передбачається, що багато представників покоління будуть займатися інженерно-технічними питаннями, біомедицина, робототехнікою), а також мистецтвом. Експерти вважають, що покоління буде економним і вести здоровий спосіб життя.

На відміну від попередніх поколінь, представники покоління Z народилися в світі, де завжди існували Інтернет, соціальні мережі та мобільні технології. Світ, яким вони його знають, був затьмарений фінансовими, економічними та екологічними потрясіннями, і вони хочуть щось змінити.

За межами вищої освіти їх поява очікувалося вже протягом деякого часу, а HR-фахівці почали говорити про вплив покоління Z на ринок праці ще в 2008 р. [1, с. 80]. Виникає питання, що потрібно змінити у вузівській освіті для повноцінного навчання покоління Z?

Необхідність переосмислити, як університети взаємодіють зі студентами, підтримує відомий експерт Ерік Стіллер (EricStoller). Він вважає, що керівники університетів, які розуміють зв'язок між

присутністю вузу в віртуальному просторі і навчанням в ньому і внесуть відповідні зміни в роботу навчального закладу, залишаться у виграші.

Нове покоління має зовсім інші очікування, саме вони повинні відігравати головну роль при внесенні змін у процес навчання і надаються студентам послуги.

Основою успішної роботи зі студентами нового покоління є спільна творчо-дослідницька діяльність. Простіше кажучи, необхідно залучити самих студентів для поновлення послуг, що надаються, щоб задовольнити саме їхні потреби.

Вищі навчальні заклади повинні бути в смартфоні у студента. Наприклад, в Ланкастерському університеті розробили додаток iLancaster, яким користуються більше 79 тис. осіб [2].

Студенти використовують його з моменту подачі документів до вузу і протягом всього періоду навчання. Важливо відзначити, що самі студенти були невід'ємною частиною процесу розробки програми і тому вони можуть знайти в ньому всю необхідну інформацію – починаючи від розкладів занять до соціальних подій.

При цьому необхідно пам'ятати, що мова йде не тільки про цифрові розробки. Повсюдність онлайн-комунікацій означає, що використання друкованих брошур може мати менший вплив, ніж будь-коли раніше.

Зараз потрібні нові освітні технології, які співвідносяться з особливостями покоління Z. Дослідження показують [1, с. 83], що молоді люди, які виросли в цифровому середовищі, наприклад, не можуть довго утримувати увагу, інакше сприймають і засвоюють інформацію. Необхідно враховувати і формувати у покоління Z необхідні життєві, професійні, особистісні якості, використовуючи технології передового навчання і цифрові інструменти. Це допоможе молодим людям вчитися швидше, якісніше, продуктивніше.

Психолого-педагогічні особливості сучасного покоління, в якій воно знаходиться, повинні враховуватися при формуванні сучасної цифрового освітнього середовища. Гнучкість освітньої системи за рахунок цифратізації освітнього простору загальної освіти дозволяє розширити традиційні рамки шкільної освіти, забезпечуючи безперервність вдосконалення освітнього маршруту.

У цих умовах зрощення формальної та неформальної освіти стає найважливішою умовою для вдосконалення моделі навчання з високим рівнем відповідності запитам як дитини, так і суспільства, і держави.

Глобальний ринок онлайн-освіти виявився на стику двох трендів – персоналізації освіти і нових технологій діагностики. Люди будуть бачити все більше сенсу в навчанні, а значить, будуть готові вкладати все більше коштів у власну освіту. Навчання стане важливою інвестицією, і тренди, над якими сьогодні тільки експериментують, стануть невід'ємною частиною задоволення потреб покоління Z.

Літературні джерела

1. Девід Стіллман. Покоління Z на роботі. Як його зрозуміти і знайти з ним спільну мову / Д. Стіллман. - Видавництво - Манн, Іванов і Фербер. – 2008. – 272 с.
2. Кращі університети Великобританії у 2018. – Режим доступу https://cambridge.ua/uk/news/luchshie-universitety-velikobritanii-v-2018/

ОЛЕНА МЕЛЬНИКОВИЧ
д.е.н., проф. кафедри журналістики та реклами.
ОЛЬГА ЮСУПОВА
к.е.н., ст. викл. кафедри журналістики та реклами.
Київський національний торговельно-економічний університет

НАСТАВНИЦТВО У ВИЩІЙ ОСВІТІ

Унавчальному процесу викладачі закладів вищої освіти (ЗВО) можуть стикатись з певними бар’єрами та перешкодами під час передачі інформації студентам. Зокрема, для студентів однієї академічної групи можуть бути характерні різні темпи та підходи до засвоєння інформації, проте формат навчання у ЗВО унеможливлює індивідуалізацію навчання, виходячи з особистих потреб студента. Здобувачам вищої освіти також може заважати страх бути неправим чи здатись недостатньо здібним, внаслідок якого вони не звертаються до викладача з проханням пояснити матеріал додатково чи відповісти на запитання.

Через обмеженість часу та необхідність навчати одночасно велику кількість студентів, вказані бар’єри та психологічні перешкоди ніколи не можна подолати у повному обсязі.Таким чином, навіть найдосвідченіші викладачі не завжди можуть донести

інформацію в повному обсязі до усіх членів академічної групи, внаслідок цього деякі студенти втрачають мотивацію та не здатні продемонструвати максимально можливий для них рівень успішності.

Можливим вирішенням даної проблеми є наставництво, за якого ролі наставників виконують студенти старших курсів або студенти з найвищою академічною успішністю у групі. Вплив студентів один на одного є доволі високим, оскільки стосунки між студентами характеризуються вищим рівнем особистої довіри, відкритості та нижчим рівнем стресу. Внаслідок цього, користьнаставництва для керованих студентів пояснюється можливістю отримати більш детальне поясненняу необхідному для них темпі, задати будь-яке питання своїм колегам без остраху та додаткового стресу.Студент-наставник при цьому поглиблює свої знання, закріплює пройдений матеріал та має додаткову мотивацію для подальшого вивчення дисципліни.

Неформально наставництво в навчанні використовується і з ініціативи самих студентів, які постійно допомагають один одному у вивченні та розумінні отриманої на заняттях інформації. Проте введення даного інструменту в навчальний процес під керівництвом викладача може надати додаткові стимули та покращити якість такої допомоги.

Наставництво може приймати різні форми та впроваджуватись на різних етапах навчального процесу. Окремі студенти, під керівництвом викладача, можуть бути залучені до проведення лекційних занять, повторного пояснення складних концепцій, демонстрації здобутих під час вивчення дисципліни навичок тощо.

Незважаючи на значну кількість позитивних результатів наставництва, такий підхід у навчанні пов’язаний з певними ризиками. Згідно з результатами американського дослідження наставництва, студенти, які беруть на себе роль наставника, можуть стикатись з підвищеною тривожністю через відчуття відповідальності за керованого студента та страх неприйняття. Керовані студенти можуть відчувати залежність від свого наставника, або не довіряти здатності та бажанню колеги виконувати роль вчителя [1].

Відповідно, роль викладача в системі наставництва полягає у тому, щоб створити для студента-наставника зрозумілу схему співпраці з керованими студентами, пояснити цілі та запропонувати методи навчання. Окрім того, впровадження наставництва у навчальний процес потребує розробки системи заохочення для студентів, що виступають наставниками. Така система має

сприйматись як справедлива усіма студентами академічної групи. Викладач також має повно та об’єктивно оцінювати рівень знань з дисципліни, отриманих потенційними наставниками, та їх здатність пояснювати складні концепції. Проте, оскільки значну роль в ефективності технології наставництва відіграють стосунки між студентами [2], вибір наставникамає здійснювати викладач разом з керованими студентами.

Таким чином, впровадження наставництва у навчальний процес може дозволити досягти необхідного рівня індивідуалізації у вивченні окремих тем та концепцій і підвищити середню академічну успішність студентів ЗВО.

Літературні джерела

1. ColvinJ. W. et al. Roles, Risks, andBenefitsofPeerMentoringRelationshipsinHigherEducation / Janet W. Colvin and Marinda Ashman //Mentoring & Tutoring: Partnership in Learning. – Vol. 18, No. 2. –2010, p. 121–134.

2. Madaio M. et al. A climate of support: a process-oriented analysis of the impact of rapport on peer tutoring //Proceedings of the 12th International Conference of the Learning Sciences (ICLS). – 2018.

МАРІЯ НЕЖИВА
к.е.н., ст. викл. кафедри фінансового аналізу та аудиту.
Київський національний торговельно-економічний університет

ПЕРЕВАГИ СМАРТ-ОСВІТИ В УМОВАХ ВІДКРИТОЇ ЕКОНОМІКИ

«Закоханий в практику без науки – немов керманич, який ступає на корабель без керма або компаса; він ніколи не впевнений, куди пливе. Завжди практика повинна бути споруджена на хорошій теорії», – Леонардо Да Вінчі.

На сучасному етапі розвитку та глобальних змін в інформаційномусуспільстві відбувається інтенсивний розвиток і використання інформаційнихтехнологій у всіх сферах суспільства, зокрема в освіті.У всьому світі нині відбувається процес формування цифровогосуспільства з відповідними складовими: смарт-місто, смарт-армія, смарт-культура,смарт-освіта, смарт-охорона здоров’я,

смарт-уряд.Смарт-освіта – це здійснення освітньої діяльності в глобальній мережіІнтернет на базі спільних стандартів, технологій і відносин, що встановленіміж мережею навчального закладу та колективом викладачів і студентів.Смарт-освіта – «розумна» система освіти,яка є об'єднанням навчальних закладів іпедагогічних програмних засобів для здійснення спільноїдіяльності в мережі Інтернет на базі спільних стандартів, угод і технологій.У процесі смарт-освітиважливемісце займають інтерактивні технології навчання, що сприяють взаємодіївикладача зі студентами, та студентів між собою (рис. 1).

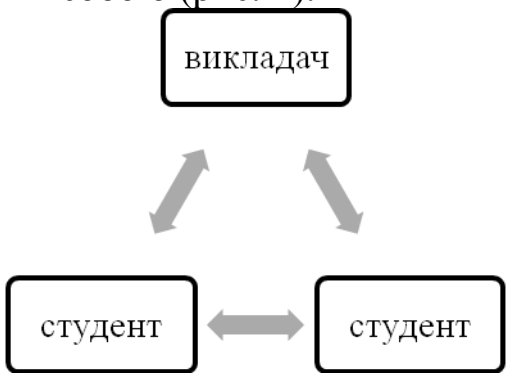

Рис. 1. Особливості інтерактивного навчання

Основними принципами смарт-освіти є: використання актуальної інформації навчальної програми щодо розв'язання навчальних задач; організація самостійної пізнавальної, дослідницької, проектної діяльності студентів; реалізація навчального процесу в розподіленому середовищі навчання.

Найбільш використовувані педагогічні інструменти смарт-освіти наведені на рис. 2.

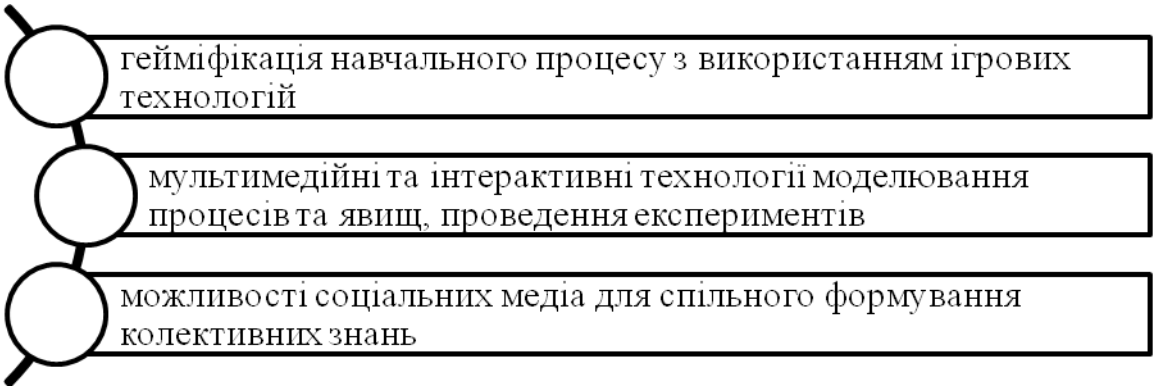

Рис. 2. Найбільш використовувані педагогічні інструменти

Перспективна інфраструктура закладів освіти передбачає:

- організація хмарної інфраструктури освітнього простору для:
  - функціонування комунікаційних сервісів;
  - організації сховищ контенту;

- віртуалізації освітніх ресурсів;
- виконання обчислень;
- виконання сервісних моделей;
- побудова стратегії інформатизації навчального закладу за принципом BringYourOwnDevice – «Принеси свій власний пристрій», а саме планшети,смартфони, електронні книги, ноутбуки;
- єдина авторизація та ідентифікація абонента в різноманітних каналах і сервісах комунікації, що дозволяють персоніфікацію профілю заумови використання різноманітних інформаційних ресурсів[1].

Таким чином, використання в навчальному процесі смарт-освіти вимагає серйозного осмислення, впровадження нових розробок, що дозволяють інтенсифікувати навчальний процес і підвищити його якість. Реалізація парадигми смарт-освіти спрямована на одержання знань, умінь і компетенцій у взаємодії з мінливою взаємодією із соціальним, економічним і технологічним середовищем в основі якого лежать технологічні, організаційні та педагогічні складові.

Літературні джерела

1. Гуревич Р. С. Смарт-освіта – нова парадигма сучасної системи освіти / Р. С. Гуревич, М. Ю. Кадемія // Теорія і практика управління соціальними системами: філософія, психологія, педагогіка, соціологія. – 2016. – № 4. – С. 71-78.

НАТАЛІЯ ПАСИК-КОСАРЄВА
викладач кафедри іноземної філології та перекладу
Київський національний торговельно-економічний університет

СМАРТ-ОСВІТА ДЛЯ ПОКОЛІНЬ X-Y-Z

Майбутнє стосується навчання та співпраці, як на місцевому, так і на глобальному рівні. Заклади освіти майбутнього можуть мати традиційну когорту студентів, а також онлайн-студентів, які живуть по всій країні або навіть у всьому світі. Все це вже починає впроваджуватись та рухатись, коли з'являються масові відкриті онлайн курси (MOOCs). Хоча існує думка, що технологія часто може бути перешкодою для навчання. Має пройти багато часу для усунення цього бар’єру.

Університети потребують лише одну головну річ, яка підготовить нас до майбутнього. Вони не потребують встановленого програмного забезпечення, серверів або локального зберігання файлів. Закладам вищої освіти буде потрібно швидке та надійне інтернет-з'єднання.

Це має відбуватися вже зараз. Якщо ми хочемо почати використовувати технології незалежно від того, чи є належна програма, зв'язок має бути швидким та надійним. Використання таких технологій (наприклад, серверів для зберігання з обмеженим доступом) можна використовувати для встановлення, збирання та оцінювання роботи. Студенти матимуть миттєвий доступ до оцінок, коментарів через роботу з смартфоном, комп'ютером або планшетом. Деякі з закладів освіти уже використовують таку форму спілкування та перевірки завдань. Крім того, такі послуги можна отримати безкоштовно через освітню соціальну мережу Edmodo.

Електронне навчання змінить хід роботи викладача-студента. Можна буде навчатися в будь-якому місці, і вчителі зможуть навчати звідусіль. Технологія також може стимулювати самостійне навчання. Викладачі могли б частіше використовувати «перевернуте» заняття в класі. Студенти візьмуть на себе власне навчання. Викладачізможуть розмістити ресурси для студентів в Інтернеті, щоб ті могли їх використовувати. Це можуть бути відеоролики, документи, звукові доріжки або інтерактивні зображення. Доступ до всіх цих ресурсів здійснюється через студентський комп'ютер, смартфон або планшет. Поки вони матимуть підключення до Інтернету через Wi-Fi, 3G або 4G, вони добре працюватимуть. Існує також величезна кількість ресурсів в Інтернеті, які студенти можуть знайти і використовувати самі, без допомоги вчителя.

Реальне перетворення в освіті вимагає низки компетенцій, ресурсів та впливу, які можуть бути отримані лише з широкої коаліції дійових осіб, що працюють як всередині, так і за її межами. Жоден з нас не «володіє» рішенням або здатністю виробляти зміни, які ми прагнемо до освіти. Скоріше, ми розраховуємо на силу багатьох організацій та людей, у тому числі учителів, викладачів та студентів працювати разом, щоб трансформувати освіту.

Звичайно, саме по собі використання гаджетів значною мірою впливає на вік, як показано в проекті Internet & American Life Project Research Center, який вивчав, як різні покоління використовують технології. Хоча мобільні телефони зараз є переважною формою міжособистісного спілкування, спосіб їх використання суттєво

відрізняється між поколіннями. Молодь використовує свої телефони для різних заходів, таких як фотографування, текстові повідомлення, онлайн-трансляції, обмін миттєвими повідомленнями, надсилання електронної пошти, ігри в ігри, прослуховування музики та навіть запис та відтворення відеороликів, а дорослі – поступово відповідно до вікової прогресії, обмежують використання ці пристрої зменшують і зменшує кількість видів діяльності. Тоді, чому б не використовувати ці технології в руслі освіти?

Інтернет, здається, є хорошим рівнем цифрового використання , принаймні в США. Хоча до 2014 року менш ніж 60% людей похилого віку (віком до 65 років) володіють знаннями та використовують Інтернет, цей відсоток можна порівняти з усіма іншими віковими групами; 92% для підлітків , 97% для молодих дорослих (18-29 років), 94% середніх (30-49%) та 88% для дорослих (50-64%). Як використовується Інтернет, залежить також від вікових груп. Хоча підлітки та молоді люди віком до 30 років використовують Інтернет, щоб знаходити інформацію, спілкуватися, грати, купувати і, можливо, вести бізнес, старші користувачі відвідують веб-сайти уряду або шукають фінансову інформацію в Інтернеті.

Можна стверджувати, що рівень комфорту, який має молоде покоління з технологією, проявляється в них, допомагаючи знайти новіші способи підвищення продуктивності та ефективності нашого життя. У цьому сенсі можна здогадуватися лише про майбутнє людського роду, але це, безсумнівно, припускає бути небувалою главою в історії цивілізації.

ТЕТЯНА РОТОВА
к.е.н, доц. кафедри фінансів. Київський національний торговельно-економічний університет

ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ ДЛЯ ПОКОЛІННЯ «Z»

Перед викладачем із значним досвідом педагогічної роботи, незалежно від дисципліни, яку викладає, сьогодні стоять нові завдання. І вони пов’язані не тільки із необхідністю перманентного оновлення навчального матеріалу, а й з врахуванням особливостей психології й сприйняття навчального матеріалу сучасними студентами. Це покоління«Z», дослідження характеристик якого достатньо детально описані у численних публікаціях та пояснюються на тренінгах: цифрове покоління, стрімкий розвиток із повсякденним

використанням різноманітних гаджетів, бажання отримати швидкий результат у будь-яких справах, гіперактивність тощо. Покоління, яке зростало у час комп'ютерних і комунікаційних технологій. Вважається, що студенти, яких можна віднести до покоління «Z»,більш ерудовані.

Не заперечуючи все вищезгадане, зауважимо, що далеко не всім студентам, як у кожному поколінні, притаманні такі риси. Однак, те, що студентська аудиторія сьогодні інша та вимагає зміни методичних підходів при підготовці до занять з боку і викладача, і самого студента, - безперечно. Зазначу лише кілька моментів, враховуючи багатоаспектність питання, яке розглядається.

Зустрічається думка, що викладач не має йти «на поводу» у тих, кого навчає й пристосовуватися до їх вимог. Але, якщо він реально бажає донести передбачений матеріал до сучасної студентської аудиторії, то обов'язково повинен розуміти та враховувати її особливості, прагнення отримати конкретну інформацію, яка дійсно саме йому знадобиться у житті. І не у далекому майбутньому , а у найближчий час, навіть завтра. Тому «кліпове» сприйняття молоді нових знань вимагає перебудувати конструкцію лекційних занять. Останнімають бути особливо презентабельними, із чіткими слайдами, гарним поєднанням змісту та форми, мінімумом текстового матеріалу, динамічними й, бажано, з відеороликами.

З іншої сторони, яскраве відео супроводження часто відволікає від важливих, суттєвих питань, оскільки може «випасти» загальне бачення питання. Тому викладачу необхідно вибудувати певні ланцюжки між слайдами. Такими «ланцюжками» може бути як ґрунтовне, але коротке й чітке пояснення, конкретні й актуальні сучасні приклади з реальної практики, бізнесу. Із доказовими фактами, цифрами, ситуаціями.

Стандартні лекційні і семінарські заняття не сприймаються. Варіанти їх проведення повинні постійно змінюватися, а фрагментарний характер мислення вимагає цікавого та з більшим емоційним піднесенням пояснення нового матеріалу.

Особливого значення для того, щоб тема була єдиним цілим й викладала як цілісна картина має формулювання на кожному занятті значущості конкретних питань теми, яка розглядається. Із прикладами сьогодення за інформацією ЗМІ, сайтів провідних компаній.

«Мозаїчне споживання» інформації, до якого звикло покоління Z, слід використати викладачеві задля того, щоб питання, передбачені програмою дисципліни, склалися у цілісний «пазл». Не на словах, а

саме на прикладах показати взаємозв'язок тем, питань та існуючі підходи у теорії, практиці, їх обговорення фахівцями. Це складніше, ніж просто «прочитати» лекцію. Вимагає більшого часу й більш глибокої аналітичної роботи із різною, іноді суперечливою інформацією, продумування сучасних прийомів «подачі» матеріалу.Іноді спостерігається нездатність, навіть у студентів, які добре навчаються, розуміти важливість теоретичногопідґрунтя, вважаючи значущими лише практичні навички. Викладач має чітко й постійно не тільки робити акцент на важливості теорії як фундаменту знань у будь-якій науці, а через прикладиз практики реального бізнесу (у разі фінансових, економічних дисциплін) робити розрахункові задачі.

Оскільки студенти покоління Z оперує смислами певної, фіксованої довжини, а здатність до аналізу знижена.Говорити коротко, писатидетально й по пунктах – такий підхід дозволить охопити й утягнути у навчання якщо не всіх, то переважну більшу студентів.

Дослідники покоління Z вважають, що молоді люди не здатні системно сприймати інформацію, системно мислити та викладати свої думки, бо у них«вбудовано «8-секундний фільтр»».І це теж нам, викладачам, необхідно враховувати. Сприйняття довгихповідомлень не тільки знижує увагу, а й може викликати відторгнення до дисципліни й, навіть, до навчання в цілому. Тому й завдання мають бути короткими, але із розгорнутим поясненням послідовності дій.

Безумовно, сьогодні не можна активно не використовувати Інтернет. І безпосередньо на заняттях, й при підготовці домашніх завдань. Останні, думається, викладачу слід продумувати індивідуально, з урахуванням здібностей й інтересів студента, для цього, наприклад, доцільно провести на першому занятті відповідне анкетування.

З власного досвіду зазначу, що далеко не всі з покоління Z гіперактивні. До того ж, переважна більшість студентів менш схильна до кропіткої й цілеспрямованої роботи. Їм легше переключатися на різні завдання, бажано більш легкі й нетривалі, водночас робити кілька справ. Результат –дефіцит уваги і перевага візуальних символів «зануренню» у текст.

Хоча проблеми навчання кожного покоління мають свої особливості, їх вирішення, впевнена, більшою мірою залежить від постійного самовдосконалення викладача, розуміння сучасних студентів та доброзичливого ставлення до них.

АНАСТАСІЯ САВЧУК
к.е.н., ст. викладач.
Київський національний торговельно-економічний університет

ОСОБЛИВОСТІ ПОДАННЯ ІНФОРМАЦІЇ СТУДЕНТАМ ПОКОЛІННЯ «Z» В ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ

Розвиток інформаційних технологій значно впливає на особливості пошуку, подачі та сприйняття інформації. Доступ до мережі Інтернет відкриває нові можливості для студентів та викладачів. Важливим напрямом взаємодії зі студентами є використання концепції «смарт-освіти», спрямованої на процес одержання компетентностей і компетенцій для гнучкої і адаптованої взаємодії з соціальним, економічним і технологічним середовищем. Смарт-освіта повинна забезпечити можливість використання переваг глобального інформаційного суспільства щодо забезпечення освітніх потреб та інтересів [1]. Використання «смарт-освіти» та врахування теорії поколінь, в процесі навчання, дозволяє орієнтуватись на інтереси майбутніх студентів і, таким чином, забезпечує уникнення конфліктів та протиріч.

Роки народження Покоління "Z" – 2003-2023, це сучасні школярі, які через 5-10 років будуть студентами вищих навчальних закладів, тому дослідження особливостей подання інформації для цього покоління є важливим напрямом для працівників освіти.

"Z" – перше покоління, яке народилося в часи глобалізації та розвитку технологічного буму. При визначенні особливостей організації навчання цього покоління доречно проаналізувати його цінності, інтереси та поведінку.

Головними цінностями покоління є сім'я, дружба, любов, також у списку відзначають кар'єру та гроші. Покоління Z орієнтується на власні цілі, знають чого прагнуть у житті. Для них важливим є знайти своє покликання, робити вклад в розвиток суспільства, приносити йому користь.

Вони мають вільний доступ до необмеженої інформації і при цьому можуть її швидко знаходити, систематизувати й аналізувати. Технології для них – це засіб вирішення проблем пошуку інформації.

При цьому, вважається, що їм не вистачає критичного мислення для оцінки отриманих даних; замість того, щоб читати статтю, вони

переглянуть відео; їм властива висока соціальна активність і необхідність постійно обмінюватися інформацією; вони незалежні в судженнях і не люблять жорстких правил [2].

Важливими, при визначенні особливостей подання інформації поколінню Z, є декілька характеристик. По-перше, скорочення уваги у студентів та слабка концентрація на довгих, складних задачах, оскільки вони з дитинства звикли до постійного потоку коротких сегментів інформації в інтернеті. По-друге, технології призвичаїли їх до сприйняття візуальної інформації, інтерактивних ігор. По-третє, легкий доступ до інформації призвів до очікування миттєвих результатів та постійного зворотного зв'язку. Підлітки сподіваються на негайну відповіді і часто не хочуть витрачати час на перевірку надійності джерел, які вони знаходять[3].

У зв’язку з зазначеними особливостями при організації навчального процесу та поданні інформації вважаємо доречними такі рекомендації:

- максимальна візуалізація інформації на лекціях, з використанням графіків, статистичних даних, рисунків;
- використання великої кількості слайдів, частіше їх перемикання для підтримки уваги студентів;
- використання відео-матеріалів на лекціях;
- використання сторітелінгу для пояснення тем лекцій, історії значно легше сприймаються;
- проведення тестування на комп’ютерах з миттєвим наданням результатів;
- надавати для виконання творчі проекти, відзначати креативні, нестандартні ідеї;
- проведення інтерактивних ігор на заняттях, з визначенням ролі та відповідальності кожного учасника команди.

Літературні джерела

1. Гуревич Р. Смарт-освіта – нова парадигма сучасної системи освіти / Р. Гуревич, М. Кадемія //Теорія і практика управління соціальними системами. – 4, 2016 – С. 71-78

2. Міхненко Г.Е. Покоління Z: виклик викладачам іноземної мови / Г.Е. Міхненко // Сучасні підходи та інноваційні тенденції у викладанні іноземних мов: XIII міжнародна науково-практична конференція, 12 квітня 2018 р.: тези доп. – К, 2018. – С.113–114.

3. Teaching Generation Z at the University of Hawai‘i [Electronic resource] // President’s Emerging Leaders Program (PELP) 2015 – 2016. – 24 p.

НІНА СИЧОВА
к.е.н, доцент.
Київський національний торговельно-економічний університет

ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДИКИ WEB-КВЕСТІВ В НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ

Широке впровадження інноваційних методик в навчальний процес сприяє підвищенню його якості і зацікавленості студентів. Однією з таких методик, яка допомагає оперативно знаходити необхідну інформацію, піддавати її всебічному аналізу, систематизувати і вирішувати поставлені задачі є методика web-квестів.

Вперше методика web-квесту була представлена викладачем університету Сан-Дієго Берні Доджем у 1995 р. Web-квест дає можливість студентам ефективно використовувати інформацію, яку вони знаходять у мережі.

Web-квест - це технологія орієнтована на розвиток у студентів критичного мислення.

Web-квест містить такі основні елементи:

- вступ, у якому обов'язково вказуються терміни проведення роботи і надається вихідна ситуація або завдання;
- посилання на ресурси мережі, у яких міститься необхідний для web-квесту матеріал: електронні адреси, тематичні форуми, книги тощо;
- поетапний опис процесу виконання завдання з поясненням принципів обробки інформації, додатковими супровідними питаннями, причинно-наслідковими схемами, таблицями, діаграмами, графіками та ін.;
- висновки, які мають містити приклад оформлення результатів виконання завдання або їх презентації, шляхи подальшої самостійної роботи із зазначеної теми і галузі практичного застосування отриманих результатів і навичок.

На першому етапі викладач здійснює підготовчу роботу, знайомить студентів із темою, формулює основну проблему.

Завдання веб-квеста є окремими блоками питань і переліками адрес в Інтернеті, де можна отримати необхідну інформацію. Ця стадія web-квесту має найбільший розвивальний потенціал: при пошуку відповідей на поставлені питання удосконалюється критичне

мислення, уміння порівнювати і аналізувати, класифікувати об'єкти і явища, мислити абстрактно.

Наступним є етап оформлення результатів, у межах якого відбувається осмислення проведеного дослідження. Робота передбачає відбір значимої інформації і представлення її у вигляді слайд-шоу, буклету, анімації, постеру або фоторепортажу. Обговорення результатів роботи над web-квестами можна провести у вигляді конференції, щоб студенти мали можливість продемонструвати власний практичний доробок. Результати web-квеста для звіту можуть мати різноманітні форми: база даних; діалог, історія або приклад для вивчення; он-лайн документ, який містить аналіз неоднозначної ситуації, повідомляє основні тези і спонукає користувачів додати власні коментарі або не погодитися з авторами; проведення псевдо-інтерв'ю з експертом протягом заняття або публікація його у мережі Інтернет. На цьому етапі розвиваються такі риси особистості як відповідальність за виконану роботу, самокритика, взаємопідтримка і навички публічного виступу.

Завершальним етапом є оцінювання, однак обов'язковим для web-квесту є попереднє (до початку роботи) оголошення його принципів. Критерії оцінки можуть бути різними (за часом презентації, оригінальністю, новаторством та інше). В оцінці підсумовується досвід, який був отриманий студентом при виконанні самостійної роботи за допомогою технології web-квесту . При підготовці та проведенні такого заняття важливо чітко усвідомити роль кожного учасника навчального процесу та розподілити їх обов'язки для досягнення максимальної ефективності.

Студент повинен:

- проаналізувати, обробити, узагальнити й обговорити виявлену інформацію;
- узагальнити отриману інформацію;
- оформити результати роботи.

Викладач:

- надає декілька посилань на бажані Інтернет-ресурси, які акценти пошуку;
- розробляє бланки з чітким формулюванням критеріїв оцінювання;
- контролює процес пошуку.

Методика web-квестів значно активізує навчальний процес, сприяє підвищенню індивідуалізації навчання і його якості.

Така діяльність перетворює студентів на активних суб'єктів навчального процесу, підвищуючи не лише мотивацію до процесу здобуття знань, але і відповідальність за результати цієї діяльності і їх презентацію. Ця методика є сучасною та перспективною, має ряд переваг, заслуговує на широке впровадження в навчальний процес.

ЕЛЬВІРА ТЮТЧЕНКО
доцент.
ГАЛИНА ІВАНЕНКО
викладач.
Київський національний торговельно-економічний університет

«SMART-ОСВІТА – ГНУЧКЕ НАВЧАННЯ В ІНТЕРАКТИВНОМУ ОСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ»

Удосконалення і розвиток сучасних інформаційно-комунікативних технологій та їх широке впровадження суттєво впливає на характер виробництва, наукових досліджень, освіту, культуру, соціальні взаємини, побут, тощо. Це зумовлює як прямий вплив на зміст освіти, пов'язаний з сучасним рівнем науково-технічних досягнень, так і опосередкований, пов'язаний з появою нових професій.

На сучасному етапі розвитку та глобальних змін в інформаційному суспільстві відбувається інтенсивний розвиток використання інформаційно-комунікаційних технологій в усіх сферах суспільства, зокрема в освіті, що привело до того, що знання стали товаром.

Смарт-освіта – це здійснення освітньої діяльності в глобальній мережі Інтернет на базі спільних стандартів, технологій і відносин, що встановлені між мережею навчального закладу та колективом викладачів та студентів. Смарт-освіта – це гнучке навчання в інтерактивному освітньому середовищі за допомогою контенту з усього світу, що знаходиться у вільному доступі. Ключ до старт-освіти – це широкий доступ до знань.

За традиційною системою навчання єдиним джерелом знань був викладач, студенти отримували нові знання в аудиторії або за допомогою підручників та інших навчальних посібників. В наш час виникла потреба в знаннях, що формуються не тільки в аудиторії. Значну роль у цьому процесі відіграє мережа Інтернет та технології,

спрямовані на створення нових знань. Інтерактивні технології навчання сприяють взаємодії викладачів зі студентами, а також студентів між собою. Всесвітня мережа Інтернет дає доступ до автентичних матеріалів та дозволяє зануритись у мовне середовище не виїжджаючи за кордон. У мережі Інтернет студенти можуть самостійно знаходити необхідні посібники, довідники, підручники та іншу корисну інформацію, тренувати різні види мовленєвої діяльності зо допомогою різноманітних он-лайн програм, тестів, тощо. Мережа Інтернет надає студентам можливість спілкуватись в іншомовному середовищі. Спілкуючись в іншомовному середовищі студенти опиняються в дійсних життєвих ситуаціях. Вони приймають рішення широкого кола реалістичних, значимих, цікавих і досяжних задач, навчаються спонтанно і адекватно на них реагувати. Це стимулює створення оригінальних висловлювань, а не шаблонну маніпуляцію мовними зразками та формулами. Комунікативна компетенція студента пов'язана з лінгвосоціокультурною компетенцією, тому викладачам першочергово потрібно визначити конкретні цілі використання можливостей та ресурсів мережі Інтернет при підготовці до занять. Наприклад: для підбору матеріалів мережі Інтернет для доповнення змісту занять; для самостійного пошуку інформації студентами в рамках роботи над підготовкою презентації чи проекту; для самостійного вивчення студентами лексичних та граматичних явищ іноземної мови і ліквідації прогалин у знаннях, уміннях і навичках; для самостійної підготовки та здачі студентами визначеної тематичної лексики.

За допомогою Інтернету можна вирішити ряд дидактичних завдань: формувати навички та вміння читання, використовуючи матеріали мережі Інтернет; вдосконалювати навички письмового мовлення студентів; поповнювати лексичний запас; формувати стійку мотивацію до вивчення іноземних мов, а також розвивати навички самостійно отримувати інформацію необхідну для роботи над проектом, тощо. Тут студентам знадобиться не лише знання мови, а й комп'ютерна грамотність та навички користування сучасними технологіями.

Використання інформаційних технологій у навчальному процесі сприяє динамічності, інтенсифікації процесу навчання, забезпечує його диференціацію з урахуванням індивідуальних особливостей студентів, дає можливість у вигляді наочних образів надавати складну іншомовну інформацію, відкриває доступ до нових джерел інформації. Створення спеціальних програм для формування у

студентів мовленєвої компетенції у межах професійного спрямування, використання мережі Інтернет у навчальному процесі, розробка проектів,презентацій з використанням мережі Інтернет та комп'ютерних технологій допомагає мотивувати і зацікавлювати студентів у вивченні іноземних мов. Поряд з комп'ютерними програмами можна використовувати електронні підручники, словники, що сприяє активізації вивчення лексичного матеріалу, ефективному самонавчанню. Інформаційні навчальні технології дають студентам можливість працювати в інтерактивному фаховому середовищі, регулювати підбір програм за допомогою навчальних сайтів, які містять матеріал розподілений за рівнями складності, надають доступ до ресурсів віртуальних бібліотек (а отже електронних граматичних та лексичних довідників, фахових матеріалів, словників), корисних навчальних програм, аудіозаписів, тощо.

Головною ж перевагою використання методики смарт-освіти є здатність створення мовного середовища, що лежить в основі застосування комунікативного підходу до навчання іноземної мови.

ДІДЖИТАЛ-ТЕХНОЛОГІЇ В ОСВІТІ

OKSANA KUZMENKO
post-graduate student at the Department of Economics and Finance of the enterprise
Kyiv National University of Trade and Economics

DIGITAL TRANSFORMATION OF EDUCATION

Approximately from the middle of the last century, the digital revolution began as a multifactorial transition from analog to digital processing, storage and data transmission, which gives the impetus to the development of hardware and software services for these processes.

Digital transformation is a change related to the application of digital technologies to all aspects of human society, based on consumer experience, customer orientation and hyperindustrialization. These three things are built on data, the Internet of things and artificial intelligence. That is, transformations are three phases. These phases are perfected, broken and transformed, and higher education is in the range between breakdown and transformation.

The digital transformation of education is not just the transfer of data and processes from the "analogue" era to "digital". In conditions of very rapid development of technologies for obtaining relevant competencies becomes especially important. Therefore, the transformation of the education system can not be limited to the creation of a digital copy of regular textbooks, digital document circulation and the provision of all educational institutions access to high-speed Internet. The integrated approach to the educational process should be changed: personalization of training, its interactivity and the focus on obtaining specific skills.

Educational institutions of Ukraine are increasingly focusing on online learning and its partial (or full) implementation in the educational process. It should be noted that leading universities and colleges in the world already have a successful experience in applying online courses or full distance learning. Yes, there are universities that operate fully online, such as the Open Online Online University of Canada, Athabasca [1].

For some students, distance education is better than the traditional form of education. The reasons for such p

references may be several:

– geographical (remote area, reluctance to change place of residence, absence of educational institutions nearby);
– Individual schedule (the ability to combine family, work and education, home/office training).

Distance education is rapidly becoming popular among potential students. There are several disadvantages of such education. The most obvious is the lack of personal communication with both the teacher and the students. Distance education is suitable for students who are independent and self-sufficient, and also combine work and study independently and have the ability to learn new technologies.

Transformation of education is an integral part of the transformation of society as a whole. Young people respond to changes faster and acts as a catalyst for all processes, including educational ones.

The Learning House highlights the main benefits of online learning according to the surveyed students [2]:

– *Availability for mobile devices* (almost every student has his own smartphone or tablet.) The vast majority of students use mobile devices not only to find their own study program (87%), but also to complete online coursework (67%). Optimizing sites and study materials under mobile devices are extremely important for the formation of a student contingent in the Internet environment);
– *career services* (students appreciate the possibility of round-the-clock access to the search sites of employers, the platforms for the compilation of the resume and mentors' consultations that are not hosted by the university);
– *variety of Internet programs*;
– *Preference is given to innovations that reduce cost and time*;
– *Interactive learning and engagement with colleagues* (although online students prefer individual training, this does not mean that they want to limit contact with their peers and peers, in which case Microsoft's software sharing tools, tutorials and video);
– *involvement of students through a variety of approaches to advertising and marketing* (marketing through digital channels resonates with online students, search engines, e-mail, web sites and Facebook attract students);
– *The value (significance) of online education is greater than its actual price* (students appreciate the additional opportunity offered by the university, such as reputation of the institution, scholarship / premium, universality of programs, etc.);

– *Individual mobility* (accelerated courses, automatic translation of the course by software, round-the-clock availability, the opportunity to complete the training faster).

Consequently, the digital transformation of education involves the use of students in the learning process of mobile and Internet technologies, which extends the horizons of their knowledge, makes them infinite. Productive application of digital technologies, independent search and selection of information, participation in the design work forms students of the competence of the XXI century. A promising task for universities is to improve the skills of teachers regarding digital literacy, focusing not only on the development of courses, but also on the use of the digital environment in the educational process. The digital environment requires a different mentality, a picture of the world, fundamentally different forms of work with students.

References

1. The official website of Athabasca University. - Access mode: https://www.athabascau.ca/
2. The Learning House Comprehensive Data on Demands and Preferences. - Access mode: http://www.learninghouse.com/wp-content/uploads/2018/07/OCS-2018-Report-FINAL
3. Institutional management [Electronic resource]. - Access mode: https://www.ecampusnews.com/

FARUK ÜLGEN (ФАРУК УЛЬЖЕН)
PhD, Assoc. Prof.
NATACHA COLLET (НАТАША КОЛЛІЕ)
Університет Гренобль Альпи (Франція)
ТЕТЯНА ДУПЛЯК
к.е.н., доц.
Київський національний торговельно-економічний університет

PROGRAMME DE DOUBLE DIPLOME EN LICENCE D'ÉCONOMIE ET GESTION A DISTANCE

Le programme de double diplôme en licence d'Économie et Gestion à distance s'adresse aux étudiants inscrits à l'Université Nationale de

Commerce et d'Economie de Kyïv (UNCEK) ou aux étudiants ayant déjà obtenu le diplôme de bachelor ukrainien et désireux d'obtenir une licence française d'Économie et de Gestion. Ce programme se déroule à Kyiv sous la double responsabilité de l'UNCEK, responsable de la formation et de l'Université Grenoble Alpes.

La licence française en Économie et Gestion (3 ans) est un diplôme d'État qui constitue aujourd'hui le titre d'accès réglementaire aux masters d'Économie et de Gestion de l'Université française et dans le cadre de l'Espace européen de l'enseignement supérieur, aux masters des universités des pays participants. Dans le cadre du programme de double diplôme, les étudiants admis seront régulièrement inscrits à la Faculté d'Économie de Grenoble en troisième année de Licence Économie et Gestion. Les enseignements assurés par la Faculté d'Économie de Grenoble seront proposés soit en français soit en anglais, à la libre décision des étudiants. La scolarité se déroule sur un an et comporte trois volets :

- les enseignements à l'UNCEK,
- une formation des Unités d'enseignements (UE), proposés par la Faculté d'Économie de Grenoble,
- perfectionnement en langue, avec pour les étudiants ayant choisi la formation en langue anglaise une UE de Français Langue étrangère (FLE).

Les enseignements en économie sont assurés par le Département d'Enseignement à Distance (EAD) de la Faculté d'Économie de Grenoble. Les étudiants disposeront des supports pédagogiques en français ou en anglais de l'enseignement à distance sur la plate-forme d'e-learning de la Faculté d'Économie de Grenoble (Moodle). Cette application permet aux étudiants de recevoir sur leur messagerie toutes les informations pédagogiques et administratives, de participer aux forums entre les étudiants et avec les enseignants. Les étudiants devront déposer les devoirs sur Moodle. L'utilisation de la plateforme Moodle est obligatoire pour les étudiants. Une information détaillée sera transmise au responsable à l'UNCEK.

Des visioconférences seront organisées pour chacune des unités d'enseignement. Au cours de l'année, un enseignant (sous réserve d'un nombre suffisant d'inscrits) de la Faculté d'Économie de Grenoble assurera durant une semaine une mission d'enseignement pour les étudiants concernés par le programme. En cas d'impossibilité, les enseignements prévus seront assurés en visioconférence.

Dans les matières suivies, les étudiants passeront les mêmes examens que les autres étudiants de la Faculté d'Économie de Grenoble. Ces

examens auront lieu à l'UNCEK sous la supervision de la Faculté d'Économie de Grenoble ; conformément à la pratique française, les copies sont notées de 0 à 20. Les conditions de validation de l'année et d'obtention de licence sont définies ci-dessous. L'étudiant doit :

- avoir obtenu 10/20 de moyenne globale aux UE de la Faculté d'Économie de Grenoble,
- avoir réussi le bachelor de l'UNCEK ou d'une autre université ukrainienne,
- attester du niveau B2 ou du niveau équivalent en langue française / anglaise.

L'organisation des études et des examens est placée sous la responsabilité et le contrôle du directeur de l'enseignement à distance de la Faculté d'Économie de Grenoble. Les examens se déroulent conformément au règlement des études. L'UNCEK organise deux sessions semestrielles d'examen (semestre 1 et semestre 2) et une session de rattrapage sous la responsabilité de la Faculté d'Économie de Grenoble aux mêmes jours et mêmes heures que dans tous les autres centres d'examen d'enseignement à distance. Pour garantir le bon déroulement des sessions d'examen, le directeur du département d'enseignement à distance désigne pour la durée de la session un représentant local ou un enseignant de la Faculté d'Économie de Grenoble supervisant les examens. Ce représentant devra faire un rapport en cas de fraude.

Après la proclamation des résultats par le jury, les étudiants ayant réussi leur Licence Économie et Gestion recevront une attestation provisoire de réussite et un relevé des notes. Ces documents attestent l'obtention de la licence en particulier pour une inscription en Master. Les diplômes parchemin seront disponibles six mois après la proclamation des résultats et pourront être remis aux étudiants par l'UNCEK.

ГАЛИНА АЛДАНЬКОВА
к.е.н., ст. викл. кафедри журналістики та реклами.
Київський національний торговельно-економічний університет

ДИСТАНЦІЙНА ОЛІМПІАДА: ВІД СПОСТЕРЕЖЕННЯ ДО СТВОРЕННЯ І АНАЛІЗУ КОНТЕНТУ

Розвиток інформаційно-комунікаційних технологій обумовлює те, що з'являється все більше методів і підходів до навчання, які

можна використовувати як потужний освітній інструмент.Сучасні студенти, ще з дитинствавикористовують сучасні комунікаційні засоби і технології. Це впливає на їх розвиток, соціалізацію і навчання. За даними опитування студентів у США— серед 500респондентів 73% відповіли, що не змогли би навчатися без сучасних технологій. 70% для нотаток радше використають клавіатуру, ніж блокнот.Для презентаційвикористовують цифрові пристрої65%. Технології інтернетутакож застосовуються як найбільш прийнятний шлях комунікації звикладачами— 91% студентів зазначили, що електронна пошта є найзручнішим способом порадитися звикладачем.[1]

Фахівці припускають, що майбутнє не за стаціонарним комп'ютером, а за мобільним обладнанням, яке ще називають «третім екраном» після телевізора й комп'ютера. Використання новітніх засобів як каналу комунікації між викладачем та студентами забезпечує спонтанну, безпосередню, інтерактивну й/або адресну комунікацію в будь-якому місці й у будь-який час. Цей канал може бути використаний для мобільних обладнань, включаючи ноутбукийтелефони. У Японії молодих людей до 25 років називають *oyayubisedai*або «покоління великого пальця» [2, с. 53].

Тому у сучасних умовах особливого значення набувають питання підготовки спеціалістів, які здатні працювати в умовах розвинутої комп’ютерізації із застосуванням мобільних технологій, які вже витісняють традиційні, а володіння ними є на сьогодні ознакою загальної культури випускника закладу вищої освіти. Для студента-рекламіста володіння інформаційними технологіями на високому рівні – це прикмета професіоналізму, спосіб набуття необхідного кругозору в своєї майбутньої професії. Тому, невід’ємною частинкою професійної підготовки студентів спеціалізацій «Рекламний бізнес», «Реклама та зв’язки із громадськістю» є отримання теоретичних знань з комп’ютерної графіки та набуття практичних навичок роботи з графічними редакторами. Програми відповідних дисциплін, що були розроблені в Київському національному торговельно-економічному університеті, ґрунтуються на принципах розвитку творчого мислення студентів і технічної реалізації конкретних ідей.

Згідно пірамідізалученості внавчання, що ґрунтується на цифрових медіа, більша частина цифрової діяльності студентів досить пасивна. Йдеться про lurking—спостереження (або ж «читання без

участі в обговоренні»). На цьому рівні лише споживається контент. [1]

І звісно, автори фірмового стилю Всеукраїнського студентського конкурсу торговельної реклами - одного з творчих проектів, що виконують студенти кафедри журналістики та реклами КНТЕУ, Білоус І., Боженко М., Несвітна В. стверджують, що у кожного багато ідей і через страх або невпевненість студенти не хочуть показати їх світу.

Наступні елементи піраміди вже ілюструють процес включення в навчання — спочатку «поділитися», потім взяти участь у дискусії і до створення авторського контенту —створення макетів рекламних матеріалів, активно та свідомо взаємодіючи із онлайн-середовищем.

Створення власного контенту та донесення його до інших, на думку С. Віллера, — вершина піраміди. Коли студенти знають, що вони мають презентувати щось, тоді вони значно краще та якісніше готуються і ґрунтовно досліджують тему. Важливо заохочувати студентів ділитися своїм контентом в онлайні для потенційно глобальної аудиторії. [1]Це своєрідний виклик для них.

З метою презентації набутих знань та практичних навичок після вивчення дисциплін «Комп'ютерна графіка в рекламі» та «Дизайн в рекламі» серед студентів декількох академічних груп проводиться творча олімпіада із застосуванням можливостей центра дистанційного навчання (ЦДН) КНТЕУ.

Кожен з учасників готує авторські роботи, серед яких в різні роки були макети для друкованої або зовнішньої реклами, обкладинки для монографій, підручників та навчальних посібників викладачів університету. Кожна робота була розміщена на сторінці ЦДН.

Галерея робіт для представлення в курсі формуваласяфахівцями Центру в наступніетапи: 1. Нумеровані зображення розміщувалися в документ *.doc MSWord; 2. Документ *.doc конвертувався в формат *.pdf, що відображає зображення з фотографічною точністю, як знімки. 3. Документ*.pdfперетворювався в формат *.swf для прискорення завантаження та перегляду з масштабуванням; 4. Файл *.swf встановлювався в курс за допомогою підключення модулюSWF.[3]

Аналізування студентами поданих на розгляд творчих робіт інших авторів веде до того, що в такий спосіб вони будуть вивчати питання створення рекламних продуктів більш ґрунтовно та засвоюватимуть різні погляди.

В поясненні до проведення творчих змагань студентам пропонувалося переглянутироботи та обрати ту, яка найбільш сподобалась, а також обґрунтувати свій вибір на форумі. Для цього був добавлений елемент «Форум» з трьома темами. В темі «Правила голосування» окреслено умови та часові межі заходу. В темі «Голосування» в цей період часу проходило безпосереднє off-line-голосування. Учасники форуму в своїх повідомленнях називали номер та надавали змістовний, професійнийаналіз вибраної роботи з 14 аспектів, таких як візуальний прийом, образ,вид, формат, закони та засоби гармонізації композиції, композиційні форми, образотворчі засоби, шрифти та колір і т. ін., а також висловлювали свої зауваження та побажання. Завдяки режиму off-line для проведення олімпіади, студенти мали можливість вибрати час, засіб та місце, щобуважно, не поспішаючи, переглянути велику кількість робіт, і написати рецензію.В голосуванні приймали участь також і викладачі. Переможці були названі в темі форуму «Підсумки олімпіади».[3]

Таким чином, дистанційне проведення творчих змагань не тільки стає важливою складовою комунікацій але й надає можливість майбутнім фахівцям вже під час навчання показати свою індивідуальність що полягає в розробці рекламних матеріалівй професійному аналізі запропонованих робіт в режимі off-line.

Літературні джерела

1. Дорош М. Діти і технології: «піраміда цифрової поведінки» [Електронний ресурс]. – Режим доступу:https://ms.detector.media/ mediaprosvita/kids/diti_i_tekhnologii_piramida_tsifrovoi_povedinki/
2. Майкл А. Мобильный маркетинг. Создание конкурентного преимущества с помощьюбеспроводныхтехнологий : пер. с англ. /А. Майкл, Б. Солтер; [пер. с англ. О. Б. Дутовой]. - М.: ООО «Группа ИДТ», 2007. - 400 с: ил. - Доп. тит. л. англ.
3. Формування інформаційного навчального середовища в системі дистанційного навчання КНТЕУ MOODLE [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://dist.knteu.kiev.ua/index.php/ru/metodologiya-distantsijnogo-navchannya/195-konf-1

ЛЮБОМИР ГУБИЦЬКИЙ
к.і.н., доц. кафедри філософських та соціальних наук.
Київський національний торговельно-економічний університет.
ГАННА МЕЛЬНИК
к.і.н., доц. кафедри міжнародних відносин та міжнародного права.
Київський університет імені Б.Грінченка

ВІРТУАЛЬНИЙ МУЗЕЙ ІСТОРІЇ ТОРГІВЛІ

В двадцять першому сторіччі ми стаємо свідками швидких змін. Випереджуючий розвиток інформаційних технологій та засобів масової інформації стимулює кардинальні зміни у різноманітних сферах людської діяльності. Зокрема, у науці та освіті запроваджуються новітні інноваційні та інтерактивні методи роботи. Студентський загал прагне пізнати більше про минуле власної країни, власного фаху. Під впливом перерахованих факторів і відбувається формування нової моделі сучасної освіти.

Мета нашої роботи – запропонуватвинести та реалізувати практико-орієнтовану складову модерного освітнього процесу, задля його подальшої ефективної реалізації на сучасному етапі. Завданням стане синтезувати позиції, домінуючі чинники та подальше впровадження їх у діяльності КНТЕУ.

Одним із важливих віртуальних продуктів, створюваних завдяки ресурсам Інтернету стали віртуальні музеї. Віртуальні музеї «другого покоління» створюються шляхом суміщення масштабних міжмузейних колекцій та експозиційних галерей. Такі музеї поєднують у собі цифрові зображення пам'яток, що зберігаються й експонуються у сотнях музеїв [2].

Український музейний простір містить достатню кількість вузькоспеціалізованих музеїв, які представляють більшість сфер людської діяльності. Результати цієї діяльності перед тим, як стати гідними потрапити до експозиції музею пройшли шлях від задуму, через виробництво в торгівельну мережу. Наприклад, людська потреба в передачі, перевезенні товарів, людей відображена в музеях автомобілів, громадського транспорту, метро, авіації, пошти. Потреба

у харчуванні забезпечувалася завдяки продуктам споживання природного походження у безпосередньому вигляді та як наслідок термічної обробки (глибше ознайомлення та дослідження еволюції взаємодії людини з водою, мінералами, рослинами і тваринами, комахами можливе завдяки експозиціям музеїв води, солі, хліба, бджільництва, зоології, природничих, історії ветеринарії, краєзнавчих). Потреба в одязі також відносилася та відноситься людським суспільством до значущої, задоволення якої також вимагало звернення до посередницької функції торгівлі. (Процес виготовлення та збереження якісних та символічним характеристик засвідчений в експонатах музеїв вишиванки, історії моди, історії костюму та стилю). Забезпечення людських потреб у великих громадах було пов'язане із певним ризиком для здоров'я, здійснювалося через медицину та громадську гігієну, що також приносили великі прибутки (вказані тенденції відображені в експозиціях музеїв медицини, музею-аптеці). Вищі потреби суспільної та особистої самореалізації задовольнялися у сім'ї, громаді, державі, що відображена у експонатах музеях іграшки, книги, циркового мистецтва, художніх, образотворчого мистецтва.

Усі перелічені експонати відомих в Україні та світі музеїв, що надають послугу «віртуального музею» можуть бути використані задля оприявненої нами мети. Засобом ефективного освітнього процесу стане галерея, експозиція «Музею історії торгівлі»КНТЕУ.

Засобами накопиченнянеобхідної інформації можуть стати або ресурси стаціонарних серверів або можливості «хмарних» технологій. Для експонування необхідної інформації можуть використовуватися як персональні комп'ютери в комп'ютерних класах, 3D – проектори, проектори LightPro, так і можливості дистанційного навчання. Інформація закладена в експонатах може бути використана для рольових та ділових ігор, створення бізнес-проектів, портфоліо, реклами, навчальних фільмів, супроводу навчальних симуляцій на прикладах торговельних взаємовідносин у суспільствах усіх епох. Досяжна інформація дозволятиме відчути та зануритися в атмосферу давньої, середньовічної торгівлі та повсякденного життя споживачів (праці та дозвілля еліти, купців, селян, духівництва).

Важливим рушієм діяльності музею стане його бренд[1]. Всі виставки, експозиції із колекцій, можливі події повинні бути пронизані чіткою ідеологією музею. Метою створення та просування бренду стане створення монополії в даному сегменті освітнього

ринку. Складовими бренду можуть стати слоган «Пізнаєм і багатієм», логотип «срібна монета князя Володимира», фірмовий стиль.

Музей здатен буде здійснювати науково-освітню та науково-експозиційну роботу.Працівники і наукові співробітники долучатимуться до організації оглядових та тематичних лекцій-екскурсій, виїзних екскурсій, лекцій з демонстрацією музейних предметів, музейних свят, тематичних вечорів, зустрічей з відомими професіоналами, лекторії, дні відкритих дверей та ін. Фахівці залучатимуться до створення віртуальних експозицій, виставок. Можливий особливий інтерактивний функціонал - можливість студентам самим створювати, проектувати виставки чи їх елементи.

Таким чином, віртуальний музей історії торгівлі КНТЕУ стане дієвим засобом унаочнення освітнього процесу, який несе у собі вагому комерційну складову.

Літературні джерела

1. Орел Л.М. Формування нової моделі модернового музею відповідно до вимог сучасного відвідувача // Вісімнадцяті Сумцовські читання : збірник матеріалів наукової конференції «Музей як соціокультурний інститут в умовах інформаційного суспільства» (проводиться в рамках XVIII Сумцовських читань), 18 квітня 2012 р. / Людмила Михайлівна Орел. – Х. : Майдан, 2012. – **272 с. : іл.**

2. Рутинський М. Й., Стецюк О. В. Музеєзнавство : Навчальний посібник / М. Й.Рутинський, О. В. Стецюк.– Київ: Знання, 2008. – 428 с.

ОЛЬГА ГУРА
к.е.н., доц. Одеський фінансово-економічний коледж КНТЕУ
ПЕТРО БІЛІНСЬКИЙ
здобувач освітнього ступеня «бакалавр».
Одеський торговельно-економічний інститут КНТЕУ

ДІДЖИТАЛ-ТЕХНОЛОГІЇ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ – РЕАЛЬНІСТЬ ЧИ МАЙБУТНЄ?

Діджитал (з англ.) – цифровий, спонукаючий до технологій та в певній мірі творчий вид діяльності, що в наш час почав користуватися доволі серйозною популярністю.[1]

Якщо звернутися до прикладів інноваційних діджитал-пристроїв 2010-х років в освітньому процесі можна згадати: проектори, смарт дошки, інтерактивні панелі за навчальними програмами, електронний щоденник, цифрові книги, електронні лабораторії, 3Д-принтери, а якщо казати про загальну сферу діяльності даних засобів, то одразу ж до думки приходять: навігатори, смартфони, планшети, різноманітні технології у кінотеатрах, ігрові приставки. [2]

Більшість людей, що народилися до 1980-х років, а саме – 89% вважають розвиток і інноваційних технологій і саме цифрових більш стрімким, ніж у роки їхньої молодості й 73% визнають, що вони не встигають за НТП і не розуміють ні принципи роботи ні навіть призначення деяких об’єктів.

На думку експертів сучасна молодь є набагато більш пристосованою до роботи з новітніми технологіями ніж це було у середині-кінці 20-го сторіччя, але це не може дати однозначної гарантії, що відсоток при таких же опитуваннях у, наприклад, 2040 році буде іншим. Безумовно, кожен з нас живе у суспільстві, яке розвивається швидше, але ж швидкість цього розвитку буде тільки підвищуватися і невідомо, чи будуть наші діти пояснювати нам як користуватися банальним для них гаджетом.

Розглянемо деякі з діджитал-технологій, які пов’язані з освітнім процесом, що будуть впроваджені у найближче десятиліття.

В США активно розробляється проект світової електронної бібліотеки. Реєстрація у ній буде безкоштовною і навіть неможливо представити, яку кількість інформації вона може вмістити. Саме тому оцифровка накопичених за століття письмових робіт дозволить досягти набагато більшого. Вже зараз всі лекції культового Мічиганського Технологічного Інституту доступні онлайн, але робота триває. Незабаром практично на будь-яке питання можна буде легко знайти відповідь в мережі.

Компанія Applepідключилася до Microsoftта Amazony розробці проекту з єдиної світової бази для обробки даних в залежності від розташування людини. Тобто, замість того, щоб клікати на іконки ви зможете вийти на вулицю, направити свій телефон на яку-небудь річ (наприклад, на будівлю), натиснути кнопку і побачити повну інформацію про об'єкт, включаючи адресу його сторінки в мережі і його географічні координати. Так, дана річ буде більш корисною для мандрівників, але може знадобитися і суттєво полегшити й освітній процес в усьому світі.

Один із способів отримання системою знань та навичок через взаємодію з деяким середовищем – штучний інтелект AlphaG, розроблений DeepMind, що є дочірньою компанією Alphabet.

2016 року ця програма з рахунком 4:1 обіграла в го (логічну китайську гру) 18-кратного чемпіона світу Лі Седоля.У DeepMind передбачають, що перспективи навчання з підкріпленням набагато ширші за ігровий штучний інтелект.

Google адаптує результати пошуку по геолокації, Amazon рекомендує покупки ґрунтуючись на попередніх, Siri аналізує команди користувача. Уже сьогодні штучний інтелект розуміє потреби людини. Також, як він виявляє ці інтереси, підбираючи на продаж товар, штучний інтелект стане здатний аналізувати здібності учня підлаштовуючи індивідуальну програму навчання.[3]

Доволі часто піднімається питання щодо усунення людського фактору в освітньому процесі, тобто майже повного зникнення професії не тільки вчителя у школі або університеті, а й приватних педагогів. Прихильники даного розвитку подій вважають, що при відсутності вчителів зникне елемент нечесного оцінювання праці учня й діти і підлітки зможуть легше сприймати інформацію та отримають мотивацію до вчення.

У довгостроковій перспективі варто розуміти, що розмова з фахівцем-людиною, а не з машиною буде цінується набагато більше. Співробітники найбільших компаній, таких як Ebay, Google, Yahoo сьогодні віддають своїх дітей в школи без комп'ютерів, тому що ті пригнічують творче мислення. Живий викладач майбутнього зможе отримувати величезні гроші лише за те, що буде готовий дати учневі цінний досвід і унікальні знання. Однак разом з тим зростуть і вимоги до професійних якостей за рахунок жорсткої конкуренції з більш дешевою автоматизованою працею.

Але саме люди розвивають штучний інтелект і надають йому той рівень, якого він зараз досяг. Саме люди зараз розвивають такі цифрові проекти як:

1) Hyperloop - система транспортних перевезень між містами в закритих вакуумних трубах.Пасажири, перебуваючи в спеціальних капсулах, зможуть подорожувати від одного міста до іншого зі швидкістю близько 1300 кілометрів на годину;

2) Розумне скло – що отримає можливість ставати прозорим і непрозорим, залишатися міцним і небитким і навіть вести себе як сенсорна панель, новий тип скла зможе змінити наші домівки і робочі місця до невпізнання;

3) Платіжні системи з розпізнаванням обличчя – не настільки безглузда річ, як велика кількість людей може подумати. В Китаї вже тестується даний сервіс, який допомагає не тільки за мить оплатити усі зроблені покупки за допомоги сканування сітчатки ока, а й за січень-серпень 2018 року допоміг нейтралізувати 1540 злочинців, які були затриманими на протязі трьох хвилин після оплати.[3]

Безумовно, світ змінюється. І саме діджитал-технології є рухомим механізмом даних змін, бо саме вони змінюють те, що ми бачимо.

Перспективні розробки провідних світових фахівців уже готові завоювати весь світ. Доповнена реальність – це вже не просто теоретичний проект. Віртуальні дзеркала вже встановлюють в примірочних дорогих магазинів одягу. Подібні технології тестують в автомобілях і на вулицях великих міст. Віртуальна реальність давно перекочувала з фантастичних фільмів в індустрію розваг. Спеціальні шоломи і костюми дозволяють відчути стовідсоткове взаємодія з віртуальним світом, гарантуючи повне занурення в іншу дійсність.

Враховуючи усі фактори, що були приведені вище – можна зробити висновок, що даний етап розвитку – точно не занепад і не пік проникнення діджитал-технологій в сферу навчання. Даний процес зараз йде через те, що людство розвивається, а не через жагу до популярності й підвищеної уваги. І даний фактор є головним у розрізі того, як іноді хаотично, але стрімко технології входять до нашого життя. Ми не просто бажаємо цього, ми потребуємо даних можливостей.

3Д-принтери будуть більш реальними, проектори більш якісними, а смарт-дошки й електронні лабораторії – більш доступними й наповненими. Головне – визнавати потребу у даних речах, а не цуратися цього й гнути лінію життя за старими принципами, бо для того, щоб взяти від цифрових технології майбутнього якомога більше – треба остаточно зрозуміти їх призначення та допомагати їм розвиватися усім світом.

Літературні джерела

1. Задерей Н. М., Мельник І. Ю., Нефьодова Г. Д. Сучасні підходи до STEM-навчання в університетській освіті. - ScientificJournal “Virtus” Issue # 5, February, 2016

2. Найбільші досягнення новітнього в освіті.(Електроний ресурс):https://vr-j.ru/stati-i-obzory/dopolnennaya-realnost-v- obrazovanii/

3. ForbesУкраїна: рейтингове агенство. (Електронний ресурс) http://forbes.net.ua/ua

ЮЛІЯ ДРОЗДОВА
к.психол.н., доц. кафедри іноземної філології та перекладу.
ЛЮБОВ КОЛОТ
ст. викл. кафедри іноземної філології та перекладу.
Київський національний торговельно-економічний університет

ПРОБЛЕМАТИКА ВПРОВАДЖЕННЯ ТЕХНОЛОГІЧНИХ ІННОВАЦІЙ В СУЧАСНІЙ ОСВІТІ

Терміном "інновація" зазвичай позначають нововведення, новизну, зміну, запровадження чогось нового. Інновації самі по собі не виникають, інноваційність не може бути самоціллю, вона є результатом пошуків, розробок та поєднання індивідуального та колективного передового досвіду. Інноваційні процеси є дієвим механізмом інтенсивного розвитку, що підпорядковуються основним законам перебігу:

1. Закон незворотної зміни середовища (будь-який інноваційний процес вносить у середовище істотні зміни, існуюча система починає руйнуватися).
2. Закон обов'язкової реалізації інноваційного процесу (будь-який інноваційний процес, рано чи пізно, стихійно або свідомо повинен реалізуватися).
3. Будь-яка інновація поступово перетворюється у звичні поняття.

Сучасні освітні тенденції не можуть ігнорувати якісні перетворення суспільства, які спостерігаються на певному історичному етапі; вони покликані не лише синхронізувати освітній процес з передовими досягненнями, а й певною мірою випереджати та стимулювати подальший розвиток основних технологічних векторів.

Вивчаючи інновації в освітньому процесі, перш за все слід говорити про новітню варіативність способів досягнення освітньої мети, що формується на ґрунті використання нових та новітніх технологічних активів суспільства.

В результаті цифрової революції, яку ми спостерігаємо протягом останніх 25 років, з'явився цілий ряд нових технологічних форматів навчання, від окремих електронних модулів до змішаного навчання.

На нашу думку, найбільш дієвим механізмом сучасної педагогічної взаємодії є саме модель змішаного навчання, яка поєднує найкращий досвід традиційного навчання і новітню інтерактивну взаємодію в мережі Інтернет, представляє собою систему, що працює в постійній кореляції і утворює єдине ціле. Гібрид являє собою поєднання нової, передової, з використанням можливостей ІТ технології зі старою технологією, формування нового підходу (новації) з урахуванням найбільш дієвих можливостей старої технології.

Відомо, що будь-які інновації функціонують на рівнях створення, освоєння і втілення. Останні рівні є найбільш залежними від зовнішнього середовища, проте водночас саме вони є найбільш валідними у визначенні ефективності та доцільності усього інноваційного процесу.

На першому етапі будь-яка інновація, в тому числі і освітня, сприймається як чужорідний елемент, часто викликає критику та різку протидію системи; з часом інновація перевіряється практикою, набуває масового визнання. На останньому етапі новий підхід до навчання стає звичним і входить до освітнього процесу.

О.Петрунько стверджує, що позитивний образ освітніх інновацій і позитивне ставлення до них ґрунтуються на уявленнях про: 1) доцільність і актуальність інновації; 2) її ресурсне забезпечення; 3) її «екологічність», безпечність; 4) її прозорість, зрозумілість, прогнозованість; 5) сучасність, узгодження зі світовими стандартами; 6) здатність активувати в адресатів відчуття особистої причетності до інноваційних змін; 7) демократичність, не-авторитарність, гуманістичне спрямування.

Найбільш успішно нововведення впроваджуються у відносно невеликих колективах (від 500 до 1000 чоловік), де легше проводити психологічну підготовку персоналу до нововведень і де швидше можна пробудити в людях ентузіазм і віру в успіх.

Готовність до нововведень та інновацій може розглядатися як складне інтегративне утворення, що є основою активної суспільної та професійної позиції суб'єкта.

Відповідно до "Національної стратегії розвитку освіти в Україні на період до 2021 року" модернізація системи освіти має відбуватись адекватно сучасним інтеграційним і глобалізаційним процесам,

вимогам переходу до постіндустріальної цивілізації, що забезпечить стійкий рух і розвиток України в першій половині XXI століття, інтегрування національної системи освіти у європейський і світовий освітній простір.

Є усі підстави стверджувати, що застосування змішаних моделей навчання на сучасному етапі функціонування освітніх систем знаходиться на стадії освоєння. Подальша інтеграція технологічних досягнень та навчального процесу не може викликати жодних сумнівів і має розглядатися як ефективний механізм формування сучасної цілеспрямованої пізнавальної діяльності.

ОЛЕНА ІВАНОВА
к.е.н., доц. кафедри кібернетики та системного аналізу.
Київський національний торговельно-економічний університет

ВИКОРИСТАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ ЯК МЕТОДОЛОГІЧНОГО ІНСТРУМЕНТУ

Розвиток освіти за останні 10 років став насиченим і динамічним завдяки стрімким змінам інновацій у сфері інформаційних технологій. Освіті належить ключова роль для становлення інноваційної економіки, оскільки вже покоління YiZмають більш виражені потреби у використанні здобутків сучасних цифрових технологій з огляду на відмінності в інформаційній культурі, особливостях комунікації, образі мислення і соціально-психологічних характеристиках від більш старших поколінь. З огляду на виникнення можливостей штучного інтелекту (artificialintelligence, AI), вища освіта прагне інтегрувати його із розвитком сучасних поколінь студентів. ОднакAI у вищій освіті частіше стає об'єктом вивченняв рамках освітніх програм економічних і технічних спеціальностей, однак його роль як методологічного інструментарію для персоналізації навчання недооцінена.

Актуалізація дослідження AIзумовлена його розширеними можливостями генерувати нові знання за алгоритмами людського мислення і удосконалювати застосування інформаційно-комунікаційних технологій. Так,Буров О. [1]відносить AI до інтелектуальних систем, що удосконалює окремі аспекти наукових досліджень інформаційного поля і робастного інтелекту. Крім того,

Камишин В. та ін. [2] характеризує методологічну роль AI в побудові технологій формування і використання системи професійних знань у навчальних процесах. Однак існуючі наукові публікації не висвітлюють роль AI у методологічних процесах для персоналізації навчального процесу у закладах вищої освіти. Однак інтеграція AI в методологічний підхід підготовки студентів покликана індивідуалізувати навчання і підвищувати якість надання освітніх послуг.

Головна мета використання AI у навчальних процесах – це постійний моніторинг динаміки якісних і кількісних результатів академічної успішності здобувачів вищої освіти для формування і адаптації навчальних планів і освітніх програм з урахуванням сильних і слабких особистих і професійних характеристик кожного представника поколінь Yабо Z.

Необхідність застосування саме AI для персоналізації передбачає наступне:

- Розробка завдань до практичної (лабораторної) і самостійної роботи студентів з урахуванням альтернативності правильних розв'язків і відстежування прогресу успішності кожного виконавця за попередньо розробленими параметрами верифікації;
- Використання інтелектуальних помічників для перевірки індивідуальних завдань;
- Заміщення колективних форм навчання індивідуальними консультаціями в малих групах (до 10 осіб) завдяки взаємодії з ІКТ;
- Використання інтелектуальних репетиторських систем для виконання самостійної роботи і поточного відстеження прогресу;
- Розробка мультимедійних програм навчання для смарт-пристроїв із веб-аналітикою;
- Адаптація існуючих систем оцінювання знань до особливостей особистого прогресу;
- Виявлення прогнозованих результатів навчання на основі зібраної фактичної інформації про особистий прогрес;
- Кібернетичне моделювання процесів і результатів засвоєння знань і виявлення слабких місць дисципліни або освітньої програми;
- Одночасне визначення професійної спрямованості здобувача у рамках освітньої програми за результатами особистого прогресу;
- Використання спільної навчальної хмарної платформи для навчальних дискусій;

- Формування конкурентоспроможних навичок обробки інформації і генерування нових знань;
- Доступні гнучкі і адаптивні онлайн практичні тренажери із системою моніторингу особистого прогресу відповідно до особистих професійних уподобань студента;
- Персоналізовані налаштування малих груп студентів або індивідульних зустрічей до розумних аудиторій;
- Рівні освітні можливості студентів із особливими потребами;
- Забезпеченнястудентів навчальними матеріалами, які відповідають індивідуальним академічнимособливостям і потребам;
- Реєстрація відвідуваності студентів, тощо.

Застосування AI у вищій школі має безліч позитивних ефектів, зокрема наступні:

- Формування сильних конкурентних переваг закладу;
- Збільшення "продуктивних" годин навчального навантаження;
- Оптимізація робочого часу викладачів і вивільнення його частини для наукової роботи;
- Постійно актуальна і швидка інформація про поточну і підсумкову успішність з урахуванням особистого прогресу і професійної спрямованості студентів;
- Обробка творчих завдань за багатоваріативним алгоритмом, що враховує здібності і рівень знань кожного студента;
- Адаптація системи оцінювання знань за дисципліною з урахуванням індивідуальних особливостей студента і справедлива інтерпретація результатів для формування загальної підсумкової звітності;
- Системний підхід у використанні ІКТ;
- Розвиток інноваційної складової навчання;
- Елімінування випадків суб'єктивного і упередженого ставлення студента або викладача;
- Супровід власного темпу поточного навчання студента;
- Підвищення показників якісної і абсолютної успішності;
- Зацікавлення і покращення мотивації і самодисципліни студентів;
- Ініціація нових вимог щодо забезпечення якості наданих освітніх послуг, що формує конкурентні переваги даного ЗВО на ринку освітніх послуг;

- Більш тісна співпраця із ІТ підприємствами і можливості науково-практичної кластеризації;
- Вища привабливість ЗВО для абітурієнтів і покращення набору вступників.

Умови розвитку економіки інноваційного і знаннєвомісткого типів висувають вимоги до підтримки професійної компетентності, талантів, культури підприємництва, альтернативного критичного образу мислення, інноваційного підходу до розв'язку типових завдань, тощо. Тому аспект персоналізації навчання студентів має бути якісно забезпечений за допомогою AI.

Літературні джерела

1. Буров О. Ю. Технології та інновації в діяльності людини ери інформації: людина та ІКТ //Інформаційні технології та засоби навчання. – 2015. – Т. 6. – №. 50. – С. 1-13.

2. Камишин В., Стрижак О., Величко В. Інформаційні технології формування сучасних систем знань як основа інноваційного розвитку освіти //Педагогічні інновації: ідеї, реалії, перспективи. – 2015. – №. 2. – С. 22.

ОЛЕКСАНДР КУЗНЄЦОВ
ст. викл. кафедри кібернетики та системного аналізу.
В'ЯЧЕСЛАВ СЛЄПУХОВ
пров.інж. ІОЦ-ГЦІТ КНТЕУ

ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНА СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ НАВЧАЛЬНИМ ПРОЦЕСОМ КНТЕУ «ДЕКАНАТ»

Створення єдиної інформаційно-інтегрованої системи управління навчальним процесом було започатковане колективом викладачів кафедри «Економічної кібернетики» в 2007 р. В цьому році в рамках тематики науково-дослідних робіт почалася розробка інформаційного а далі і програмного забезпечення системи. Початок тестування та дослідного впровадження першої версії системи «Деканат» припало на 2009 р., але на промислову експлуатацію по КНТЕУ система вийшла тільки в 2010р

В подальшому система неодноразово вдосконалювалась як з точки зору технології обробки інформації так і в частині програмного забезпечення. Комплексне впровадження системи «Деканат» дало можливість уніфікувати як первинні документи технології

навчального процесу так і звітні аналітичні документи. З часів початку впровадження системи неодноразово змінювались та вдосконалювались вхідні документи технологія обробки інформації, та було додано багато нових можливостей і засобів.

Система складається з наступних підсистем

- Навчальні плани;
- Студентські групи;
- Наукова робота кафедри;
- Виховна робота деканату;
- Академічна довідка (в т.ч. двомовна);
- Аналітичні звіти;
- Комплекс програм обмеження доступу та ведення журналів реєстрації подій;
- Комплекс таблиць та програм створення структури університету;

Технологічні операції підсистеми «навчальні плани» закріплені за спеціалістами деканатів і включає наступні дії:

- Створення та підтримка списку дисциплін закріплених за кафедрами університету (адміністратор БД);
- Створення та коригування навчальних планів відповідно до списку дисциплін кафедр і відповідно до форми подання плану в КНТЕУ;

Технологічні операції підсистеми «студентські групи» розділені між спеціалістами деканатів та співробітниками кафедр і включає наступні дії:

- Створення та коригування складу студентської групи відповідно до напрямку та спеціальності (деканат);
- Введення та коригування персональної інформації про студента (деканат);
- Створення дисциплін групи на основі навчального плану відповідної спеціальності (деканат);
- Введення даних модульного та підсумкового контролю (сесії та додаткової сесії), друк відомостей (кафедра);
- Створення академічної довідки у випадку відрахування студента (деканат);

Технологічні операції підсистеми «Наукова робота кафедри» закріплені виключно за співробітниками відповідних кафедр, а всі інші робочі станції мають можливість тільки переглянути склад кафедри.

Аналітичні звіти доступні всім робочим станціям без обмежень, але деякі цікаві в першу чергу спеціалістам деканатів та деканам, а деякі викладачам кафедр.

Комплекс програм обмеження доступу та ведення журналів реєстрації подій, та комплекс таблиць та програм створення структури університету доступний тільки адміністратору системи.

Програмний комплекс з самого початку планувався як система з технологією “time sharing” на основі принципу «клієнт-сервер». Оскільки технічні можливості обробки інформації на робочих станціях були обмежені було прийняте рішення застосувати сервер терміналів з режимом доступу («тонкий» клієнт). Схема взаємодії програмного комплексу та структура застосованих технічних засобів представлено на рис. 1.

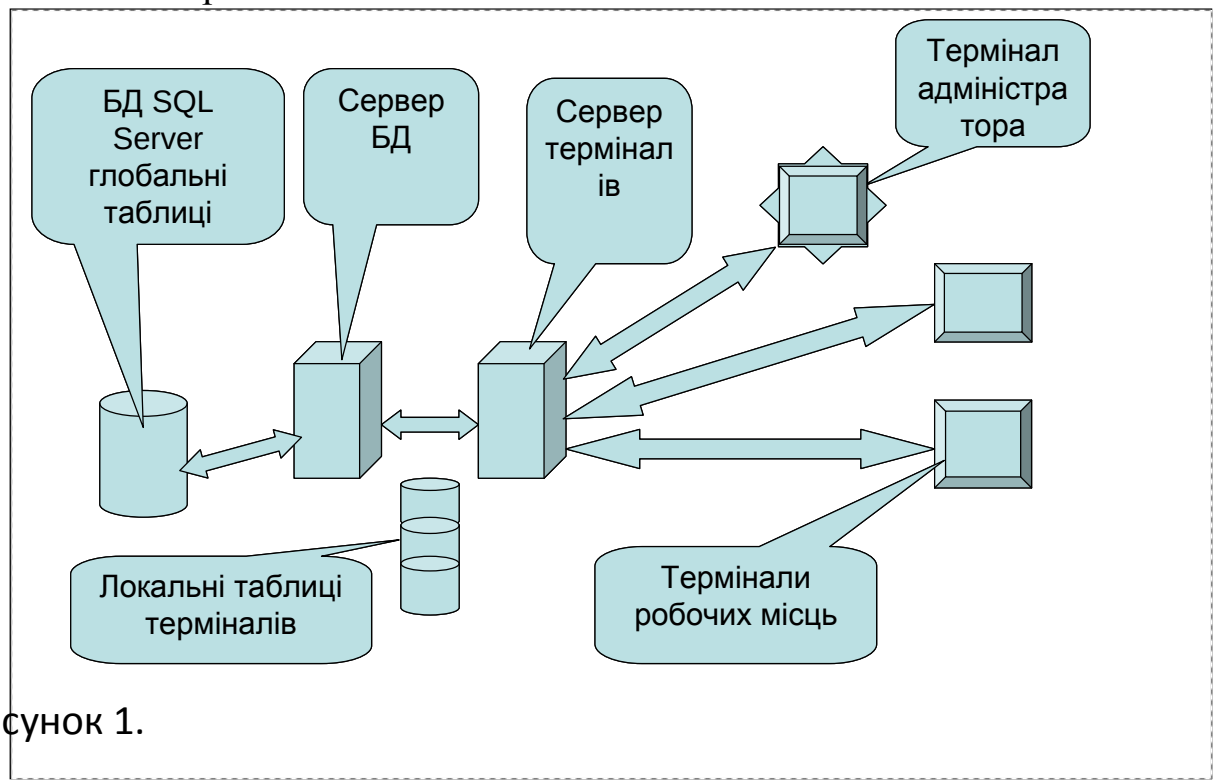

Рисунок 1.

Технологія схеми «тонкий» клієнт на початку впровадження мала певні переваги, а саме:

- Адміністратор БД може легко взаємодіяти з операторами робочих станцій (дистанційна допомога та навчання)
- «Свіжі» версії легко актуалізуються за рахунок необмеженого доступу адміністратора до сервера терміналів
- Розробка нового програмного забезпечення ніякім чином не впливає на роботу клієнтів до оновлення версії

На наступних кроках впровадження стало ясно, що схема «тонкий» клієнт не відповідає вимогам які були покладені на систему,

особливо в період сесії. Вже на початку 2012 р. у системі працювали всі, на той час 5 деканатів та всі, на той час 25 кафедр КНТЕУ, а кількість з'єднань робочих станцій за рік перевищувала 30 тис. Недоліки такої технології роботи системи «Деканат» зводили нанівець переваги комп'ютерної обробки інформаційних потоків деканатів та кафедр.

Перелік основних недоліків:

- Сервер терміналів не може дати задовільну швидкість реакції, коли кількість одночасно працюючих терміналів перевищує 25-30;
- Завантажені фізично два сервери;
- Трафік у мережі невиправдано високий;
- Система обмеження доступу не досконала;

Виходячи з досвіду експлуатації було запропоновано змінити технологію з'єднання робочих станцій та перейти на т.з. «товстий» клієнт. На той час технічний комплекс більшості робочих станцій вже задовольняв вимогам обробки інформації саме на робочому місці користувача. Додатково було розроблено технологію розмежування доступу до даних на основі обмеження доступу, та автоматичній реєстрації в системі за допомогою електронного ключа, записаного на «Flash» носії.

Схему організації роботи системи «Деканат» на основі принципу «товстий» клієнт показано на рис.2

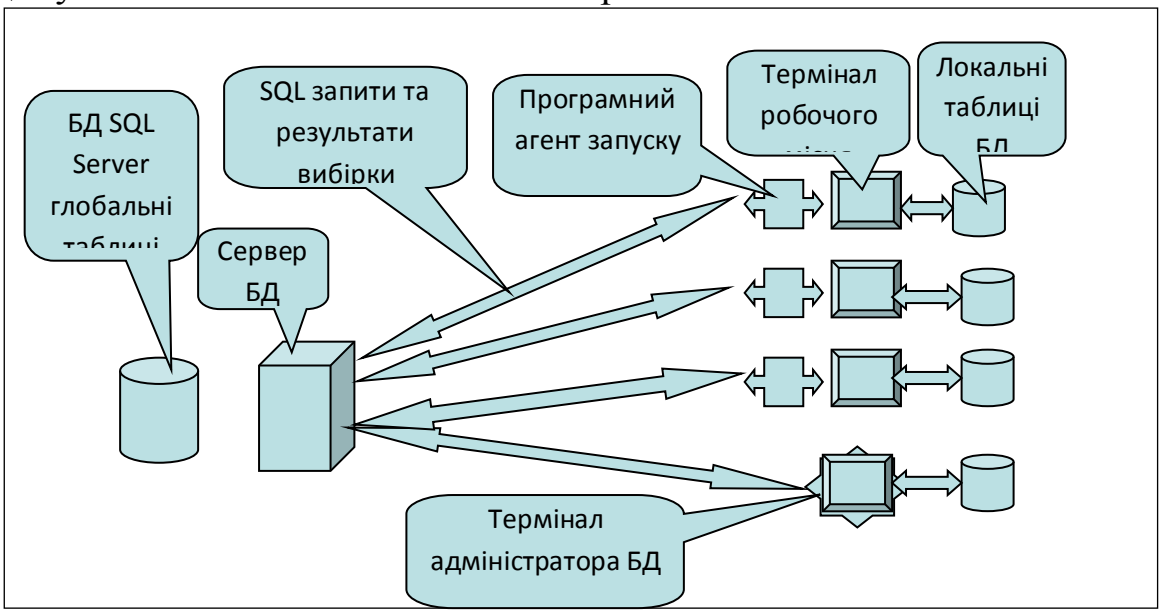

Рисунок 2.

Впровадження схеми «товстий» клієнт дало можливість суттєво покращити технологію обробки інформаційних потоків та

пришвидшити роботу програмного забезпечення. Переваги такої схеми :

- Автоматизація запуску, високий рівень захисту від несанкціонованого доступу;
- Автоматичне оновлення версій програмного забезпечення системи;
- Обробка інформації здійснюється на робочій станції і таким чином не завантажує сервер;
- В мережі застосовується один і тільки один сервер;

Після впровадження схеми «Товстий» клієнт доступ до системи на робочій станції для користувача технологічно суттєво спростився. Достатньо просто під'єднати «Flash» накопичувач до ПК робочої станції і запуск системи буде виконано автоматично. Одночасно програма запуску перевірить версію програмного забезпечення робочої станції з останньою версією, що встановлено адміністратором на віртуальному FTP сервері, і у випадку наявності нової версії автоматично оновить версію програмного забезпечення на робочій станції. Від'єднання накопичувача призводить до автоматичного завершення роботи системи.

Технологія запуску та оновлення версій за допомогою програми запуску - "агента" показано на рис.3.

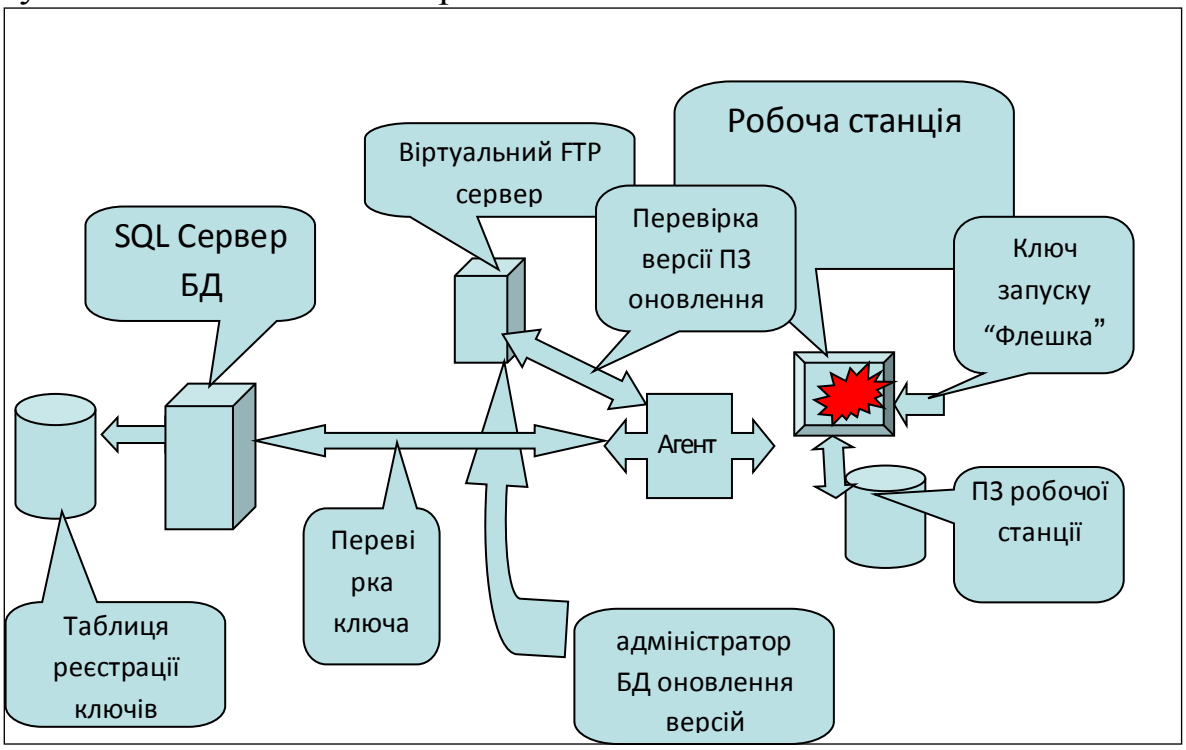

Рисунок 3.

Вказаний підхід до реєстрації користувачів системи «Деканат» дозволив суттєво спростити адміністрування користувачів та

оновлення версій програмного забезпечення. Одночасно ефективно вирішена проблема кадрового оновлення співробітників деканатів і кафедр — нарізі досить офіційно передати «флешку» і не запам'ятовувати Login та пароль. Єдиною, але не досить складною проблемою залишається процес оновлення технічних засобів робочих станцій. У випадку встановлення нової операційної системи присутня операція інсталяції програми запуску — «агент».

Серед перспектив розвитку слід в першу чергу зазначити необхідність інформаційного агрегування з автоматизованою системою приймальної комісії КНТЕУ, що суттєво прискорить технологію створення студентських груп спеціалістами деканатів. Одною з принципово важливих перспектив розвитку системи «Деканат» слід вважати перехід до роботи на базі 64біт. операційних систем.

Літературні джерела

1. Закон України "Про вищу освіту" [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1556-18.
2. Косіюк М.М., Мазарчук А.Ю., Більовський К.Е. Досвід використання автоматизованої інформаційної системи в управлінні навчальним процесом університету. – Електронний журнал "Інформаційні технології і засоби навчання". – 2011. – No 3 (23) – http://www.journal.iitta.gov.ua. 3.
3. Мокін Б.І., Мокін В.Б., Бевз С.В., Бурбело С.М. Інформаційно-комунікаційна технологія автоматизованого моніторингу і управління навчальним процесом магістерської підготовки . – Електронний журнал "Інформаційні технології і засоби навчання". – 2011. – No 3 (23). – http://www.journal.iitta.gov.ua. 4.
4. Стеценко І.В. Імітаційне моделювання системи управління навчальним процесом ВНЗ з використанням об'єктно-орієнтованого підходу // Математичні машини і системи. – 2011. – No 2.
5. Лавров Є. А. Система комп'ютерного управління університетом [Електронний ресурс]/ Є. А. Лавров, А. В. Клименко, М. В. Палт, Ю. В Трубніков. – Режим доступу:http://mkr.org.ua/aboutuswrites/index/2/2.
6. Науково-дослідний інститут прикладних інформаційних технологій кібернетичного центру НАН України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ndipit.com.ua

ОЛЕНА МОСКАЛЕНКО
д.пед.н., проф. кафедри іноземних мов
ЛЮДМИЛА ГЕРАСИМЕНКО
к.пед.н., доц. кафедри іноземних мов.
Льотна академія Національного авіаційного університету

DIDGITAL-ТЕХНОЛОГІЇ У НАВЧАННІ АВІАЦІЙНОЇ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Сучасна парадигма розвитку авіаційної галузі передбачає інтенсифікацію пасажирських і вантажних перевезень на міжнародних повітряних трасах. Незважаючи на зростання автоматизації та комп'ютеризації повітряних суден, людський чинник, згідно з даними розслідування останніх авіакатастроф, становить від 70 % до 90 % від усіх авіаційних пригод на міжнародних повітряних трасах. Отже, виникає потреба в інноваційних підходах до навчання, в основі яких є максимальна візуалізація, практична спрямованість, використання умінь прийняття рішень та опора на реальні фактори, що призвели до інцидентів та нещасних випадків. Таким чином, роль цифрових технологій як впливового та потужного засобу зростає. До того ж сучасна молодь не уявляє свого життя без гаджетів, які повинні стати знаряддям для навчання професійній мові майбутнього фахівця.

Роль комп'ютера в опануванні професійно орієнтованих дисциплін у льотному навчальному закладі, зокрема іноземної мови, стає все більш значущою та має низку переваг:

1) доступ до спеціалізованих навчальних матеріалів у текстовому, відео й аудіоформаті через пошукові системи Інтернету, тематичні інтернет-ресурси; забезпечення інтеграції за допомогою єдиного інтерфейсу множинних способів використання мови й варіантів мовної практики;

2) можливість налагоджувати комунікативну взаємодію за допомогою мови, що вивчають; «проживання» у віртуальному світі;

3) змога комбінувати інтернет-ресурси з іншим навчальним матеріалом, що вможливлює подальші пошуки, розширює знання про мову, авіаційну тематику й засоби її навчання (наприклад, онлайн-словники, аудіозразки вимови);

4) надання доступу до дистанційного навчання за межами аудиторій або розкладу, при цьому зберігається контроль викладача та зворотний зв'язок;

5) можливість ведення інтерактивного діалогу з комп'ютером для оцінювання й корекції мовних навичок [3].

6) Наші дослідження показали, що у льотних навчальних закладах інформаційні технології об'єднують всі описані позиції. Курсанти постійно залучені до завдань, що потребують використання Інтернету, веб-сайтів міжнародних організацій, електронних бібліотек, електронних видань. Крім того, усі тренажерні системи, пілотажні прилади й радіосистеми побудовані за принципом використання супутникового зв'язку.

Сучасний розвиток суспільства потребує модернізації та динамічного вдосконалення наукової діяльності курсантів у процесі професійної підготовки, використання нових методичних підходів та впровадження передового досвіду в практику роботи із студентами. Одним із таких шляхів є використання методу проектів, який припускає наявність певних інтелектуальних, творчих і комунікативних умінь, серед яких уміння генерувати ідеї, уміння знаходити багато варіантів рішення проблеми, уміння прогнозувати, уміння дискутувати, уміння аргументувати свою точку зору. У процесі використанні методу проектів курсант є уже не є об'єктом навчання та контролю, а стає активним суб'єктом навчальної діяльності, особисто відповідає за свої успіхи й невдачі, вчиться оцінювати власну роботу і виходить у своїй навчальній діяльності за межі навчального процесу школи. Під час використання методу проектів активно залучаються наступні комп'ютерні технології: презентації Power Point, аудіо- та відео матеріали.

Метод сценарію («scenario-based training method, (SBT)») характеризують як навчання, що зосереджене на чітко організованих вправах зі спостереженнями, які надають майбутнім авіаційним фахівцям погляд на змодельовану проблему, що буває в реальному робочому середовищі. Особливістю застосування цього методу є те, що з самого початку розробляється цілісний план, який реалізується в формі чітко структурованого сценарію, основою якого слугують обов'язково реальні події. Метою SBT є надання складних завдань майбутнім авіаційним фахівцям, що призначені для покращення вмінь приймати рішення. Ці сценарії вимагають від курсантів умінь: керувати наявними ресурсами, здійснювати обґрунтовані судження та приймати своєчасні рішення [2]. Такий метод допомагає проводити

професійну підготовку в робочих умовах, забезпечує практичний досвід у контрольованому викладачем середовищі й дає курсантам змогу навчатися в інших учасників заняття. Навчання за сценарієм у льотній підготовці – це навчальний метод уявлення небезпечних подій, наближених до реальності. Реалістична ситуація допомагає курсантові усвідомлено провести репетицію ситуації та практично використати отримані знання [1].

Під час проведення заняття у формі сценарію використовуються комп'ютерні технології. Можна виокремити 5 основних етапів у такому занятті: 1) завдання на передбачення; 2) надання фактичної інформації про перебіг події, оцінка складності виконання завдань; 3) надання фрагменту радіопереговорів рейсу, виконання завдань на сприймання на слух та оцінювання цього етапу; 4) надання відео фрагменту з можливими причинами катастрофи, обговорення; 5) висновки комісії з розслідування та обговорення, яким чином можна було уникнути цієї події. На кожному етапі використовуються допоміжні ресурси: сайти www.flightradar24.com, www.wikipedia.org, www.planecrashinfo.com, www.ntsb.gov, www. www.liveatc.net, youtube тощо.

Арсенал сучасних технологій навчання, запропонованих у дослідженні та спрямованих на досягнення результату, становлять такі методи навчання авіаційних фахівців: словесні (пояснення, робота з підручником, доповіді англійською мовою), наочні (показ, ілюстрація й демонстрація), практичні (письмові роботи і вправи, розігруванняпольоту, інтерактивне аудіювання, розбір польотів, ситуативні вправи, рольове моделювання, розроблення ситуаційних модельних настанов (епізодів), метод англомовних проектів, метод прогнозованих сценаріїв, підготовка веб-портфоліо, діалог-дискусія, метод «case-study», мультимедійні презентації, електронний дискурс (e-discourse – конференц-зв'язок, дискусійні форуми, чати, блоги), створення банку аудіовізуальних матеріалів, організація полікультурних «євроклубів», редагування фрагментів машинного перекладу, анімаційні технології, читання іншомовної преси, перегляд відеосюжетів на професійну тему, синхронний переклад відеосюжетів).

Один з ефективних видів роботи на заняттях із професійно орієнтованих дисциплін англійською мовою – редагування фрагментів машинного перекладу. Оригінальна назва цього виду роботи здається, на перший погляд, простою й недоцільною, проте фахівці, зокрема авіаційні, досить часто застосовують машинний

переклад. «ICAO» вимагає широкого вживання синонімічних слів для демонстрації навичок і вмінь з англійської мови. З огляду на це докладної уваги потребує тема використання фразеологічних зворотів, що мають значеннєвий відтінок або навіть зовсім іншу семантику, ніж стандартне слово чи вислів. Більшість перекладів курсанти виконують за допомогою таких перекладних словникових систем, як «LINGUA», «PRAGMA», онлайн-словник «GOOGLE» тощо. Професійні словники не завжди спроможні адекватно перекласти текст для якісного й повного розуміння, оскільки комп'ютер – це машина, що не має властивості зважати на емоційне тло. Це спонукає до висновку, що названий вид роботи є ефективним у процесі навчання англійською мовою. Для найкращого розуміння описаних проблем ми запропонували курсантам завдання на відпрацювання перекладу професійних текстів, що потребують корегування з англійської на українську (російську) та з української (російської) на англійську мови. Для формування й закріплення навичок редагування текстів машинного перекладу доцільно застосовувати вправи на усунення різних типів помилок.

Отже, можливості використання діджитал-технологій у навчанні авіаційній англійській мові досить широкі. За допомогою використання різних інтернет джерел, аудіо та відео-матеріалу, дстанційних технологій можливо не лише зробити навчання цікавішим, сучаснішим, але й досягти більшої результативності та ефективності навчання.

Літературні джерела

1. Професійна підготовка майбутніх пілотів цивільної авіації в США [Текст] : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / Підлубна Ольга Миколаївна ; Класич. приват. ун-т. – Запоріжжя, 2017. – 20 с.

2. Cox B.A. Scenario Based Training in an Aviation Training Environment / Brenda A. Cox. – Regis University, 2010. – 75 p. Access: https://epublications.regis.edu/cgi/viewcontent.cgi?referer=https://www.google.com.ua/&httpsredir=1&article=1001&context=theses

3. Manual on the Implementation of ICAO Language Proficiency Requirements: Doc 9835 AN / 453. ICAO, 2004.

ЛАРИСА НЕТРЕБЧУК
ст. викл. кафедри банківської справи.
Київський національний торговельно-економічний університет

ВИКОРИСТАННЯ СИМУЛЯЦІЇ ПІД ЧАС ВИКЛАДАННЯ ДИСЦИПЛІН ЦИКЛУ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ

Сучасна вища освіта потребує впровадження концепції SMART-освіти, якою передбаченосамостійне, вмотивоване, адаптивне, збагачене ресурсами, з вбудованими технологіями навчання. Особливо важливо це під час викладання циклу дисциплін професійної підготовки, оскільки саме вони формують компетентності майбутнього фахівця відповідної спеціальності. Створюючи симуляції реальних процесів, викладач здійснює підготовку фахівця з достатнім рівнем професійних знань та здатністю критично оцінювати практичні завдання вже під час роботи.

На сьогодні в освітньому процесі досить активно застосовуються інтерактивні моделі, імітаційні ігри, комп'ютерні симуляції, бізнес-симуляції, які лежать в основі концепції «experientiallearning» (тобто навчання через дії або практику).Симуляціявважаєтьсянайефективнішою освітньою технологією, оскільки дозволяє учасникам отримувати навички, компетенції та практичний досвід в процесі навчання,що є основною метою її застосування.

Використання симуляції продемонструємо на прикладі вивчення теми «Система електронних платежів» (СЕП) в рамках дисципліни «Інформаційні системи і технології у банківській сфері».

Дана тема передбачає вивчення технології обміну файлами у рамках здійснення міжбанківських платежів. Однак сама технологія є жорстко регламентованою, передбачає застосування ЕЦП та підпадає під банківську таємницю. І скільки б посібників не прочитав студент, до кінця зрозуміти сутність та особливості проходження платежів можна лише спробувавши їх зробити безпосередньо. Навіть перебуваючи на практиці в банку, студент не зможе реально побачити цей процес, оскільки він передбачає спеціальні вимоги щодо допуску до програмних комплексів та навіть приміщень, де вони розташовані.

Тому єдиним варіантом вивчення даної теми є використання симуляції цього процесу.

Оскільки бізнес-симуляція за своїми умовами повинна бути максимально наближена до відповідної реальної економічної ситуації, це цілком відображається і у нашій симуляції. Проте, дана симуляція має свої особливості - передбачає відповідь на дії з робочого місця студента з боку НБУ, тому розробники ПЗСАБ «Скарб» (яке використовується в КНТЕУ) імітують надання цієї відповіді з свого серверу.

Отже, в рамках симуляції студенти здійснюють всі процедури, які виконують банки в рамках СЕП, як-то: відкривають абонентів, звіряють стан коррахунків, здійснюють формування платіжних доручень, накладають підписи узгодження, формують файли, здійснюють прийом-відправлення платежів (файлів) та формують квитанції в СЕП.

При формуванні файлів студенти дотримуються повної процедури. Всі операції, пов'язані з відправленням платежів, виконуються в два етапи:підготовка платіжних документів до відправлення (полягає у формуванні файлів і супутньому контролі); відправлення платежів.

Підготовлені пачки формуються в окремому модулі, в закладці «Відправлені пакети» студенти спостерігають облік відправлених пакетів, їх квитування та статус (рис.1).

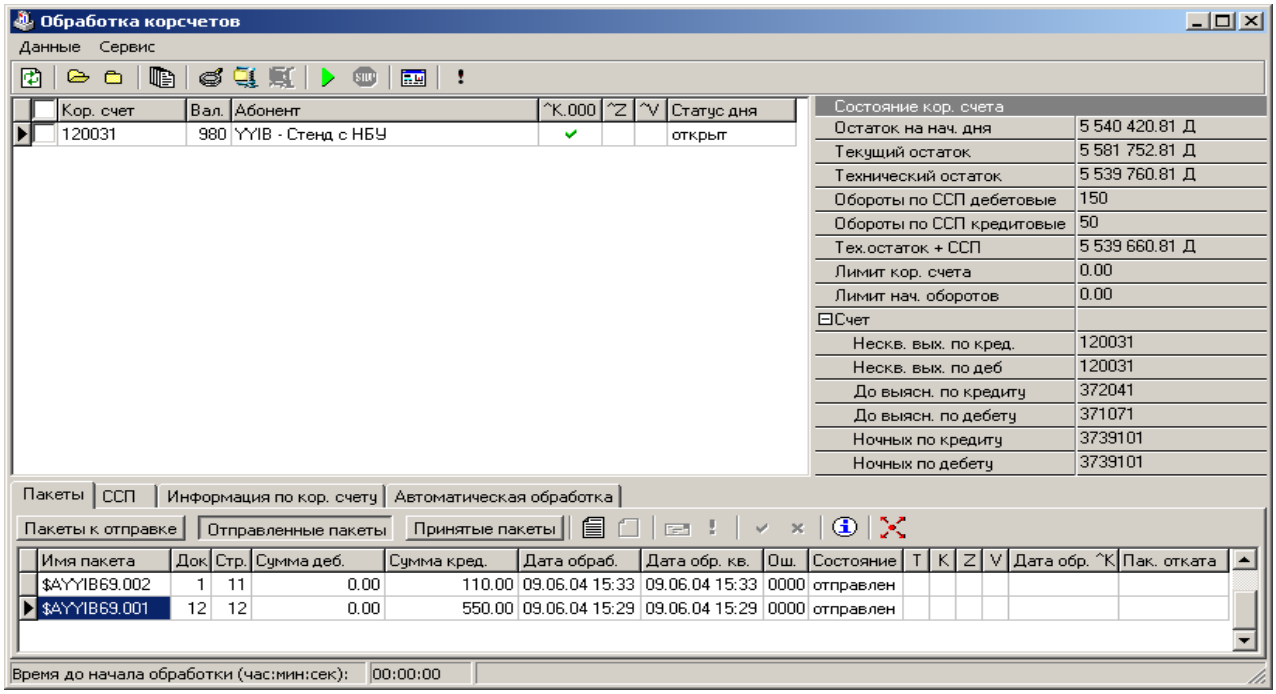

Рис. 1 Вигляд вікна симуляції відправки платежів в СЕП

Для прийняття платіжних документів, що надходять по лінії СЕПстуденти використовуютьзакладку «Прийняті пакети», при цьому програмними засобами вони здійснюють наступні операції: перевірку загальної структури файлу;перевіркуЕЦП;перевірку заголовного рядка файлу та інформаційних рядків файлу;реєстрацію прийому чергової пачки до таблиці прийнятих пачок;формування і відправлення квитанції – vS (vT, vK); реєстрацію прийому пачки в журналі подій.

Крім того, в рамках симуляції студенти в режимі реального часу отримують «відповіді» на надіслані ними файли платежів та спостерігають за зміною інформації на екрані у разі успішного чи неуспішного проходження платежів, здійснюють аналіз стану документів СЕП та виконують відповідні дії з цими документами (рис. 2).

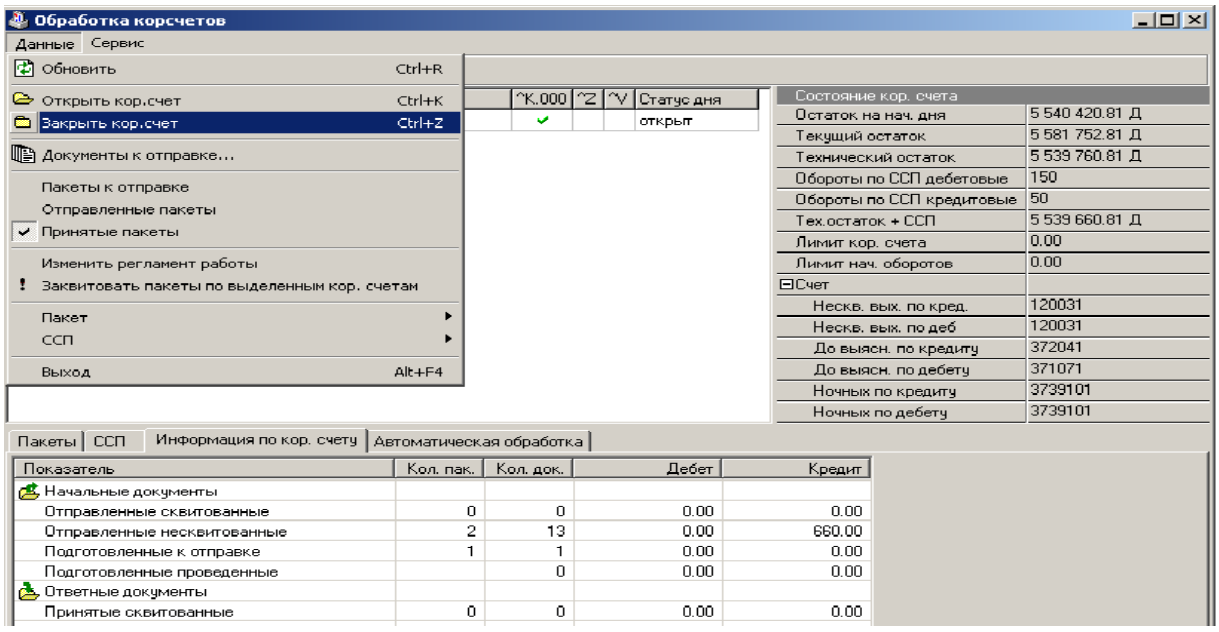

Рис. 2 Вигляд вікна симуляції обробки коррахунків вСЕП

Отже, використання симуляції в освітньому процесі дає наступні переваги:

- отримання студентами реальних практичних навичок;
- вміння працювати у інформатизованому бізнес-середовищі із застосування спеціалізованого програмного забезпечення;
- усунення ризиків – помилки, здійснені під час використання симуляції, будуть усунені в подальшому і не вплинуть на збитки реального бізнесу;
- вміння працювати в команді - отримання навичок комунікації / взаємодії всередині команди та відповідальності за якість виконаної роботи, яка впливає на результат всієї команди.

ГАЛИНА П'ЯТНИЦЬКА
д.е.н., проф., проф. кафедри менеджменту
ОЛЕГ ГРИГОРЕНКО
к.т.н., доц., доц. кафедри інженерно-технічних дисциплін.
Київський національний торговельно-економічний університет

ТОР-ТРЕНДИ ДІДЖИТАЛ ТРАНСФОРМАЦІЙ В ОСВІТІ

Епоха розвитку інформаційного суспільства та цифровізації економіки об'єктивно обумовила діджитал трансформації в освіті. Завдяки цим трансформаціям у багатьох країнах світу вже сьогодні в рази збільшився темп кардинальних змін навчальних технологій у закладах вищої освіти та школах, технологій оцінювання знань, організації навчального простору тощо.

Нині можна виділити низку ТОР-трендів діджитал трансформацій в освіті, що позитивно впливають як на організацію, так і результати навчання. Передусім, вони пов'язані з формуванням та розвитком системи засобів навчання нового покоління, що функціонують на базі прогресивних інформаційних технологій. До таких засобів, зокрема відносять:

– технології розширеної (або доповненої) / віртуальної / змішаної реальності, що дозволяють віртуально переміщуватися у часі та просторі. Так, наприклад, завдяки програмному додатку *Cleanopolis* пізнання наслідків та можливостей запобігання зміни клімату може стати інтерактивним прямо в університетській аудиторії. Програмний продукт *Public Speaking VR* дозволяє студентам розвивати практичні навички публічного спілкування, що, зокрема, дуже важливо при підготовці майбутніх менеджерів та тих, хто навчається за програмою «Публічне адміністрування». Додаток *Unimersiv* може перенести студентів до стародавньої Греції або познайомити з єгипетськими таємницями тощо. Завдяки *Discovery VR* прямо в аудиторії можна вивчити екзотичні природні місця та взаємодіяти з нашою планетою футуристичним способом. *Anatomy 4D* дозволяє студентам-біолагам та медикам детально вивчити будову людського тіла. Нові можливості для камери додатку *Google Translate* дозволяють в режимі реального часу транслювати переклад на 30 мов, що дуже корисно як для тих, хто вивчає різні мови,

так і тих, хто намагається отримати додаткову інформацію з будь-яких предметів, користуючись іншомовними джерелами і т.п. і т.д. [1];

– комп'ютерізацію навчальних аудиторій, поширення практики використання в освітньому процесі iPad та ноутбуків. Ця тенденція актуалізує необхідність зростання уваги до навчальних програм, які розвиватимуть у школярів та студентів навички цифрового громадянства. Водночас тотальна цифровізація бізнес-процесів в економіці обумовлює важливість забезпечення в університеті належної освіти студентів з питань кібербезпеки та особистої відповідальності;

– реконфігурацію навчального простору, що обумовлює необхідність наближення облаштування навчальних аудиторій таким чином, щоб вони нагадували дружні місця для спільної роботи і таким чином полегшували навчання студентів. Перероблений навчальний простір має бути наповнений інтегрованими технологіями, які студети можуть використовувати для досягнення конкретної мети. Водночас такий простір може бути створений і поза межами університетських аудиторій, наприклад, шляхом відкриття нових неформальних навчальних центрів при університеті. Це, з одного боку, сприятиме поєднанню формальної та неформальної освіти, а з іншого – дозволить університету організувати навчання студентів не тільки під час аудиторних занять, а співпрацювати з ними у режимі 24 / 7;

– використання штучного інтелекту (англ. Artificial Intelligence) в організації навчання та навчальному процесі, наприклад, з метою: 1) створення віртуальної консультаційної служби для студентів, яка доступна 24 години на добу, сім днів на тиждень; 2) допомоги студентам у процесі документообігу, нагадування про домашні завдання і т.п.; 3) впровадження інтелектуальних систем репетиторства як технології, що може стати доповненням до занять з викладачем в аудиторії. На жаль, в Україні в силу складностей економічного характеру цей тренд зараз має мало перспектив для практичного впровадження та поширення;

– технології персоналізованого навчання, тобто коли освіта може бути індивідуальною для абсолютно кожного. Фактично світ нині рухається у напрямі впровадження так званого змішаного навчання (англ. Blended learning), коли у студентів є можливість контролювати певні елементи свого навчання, приймаючи рішення на основі того, в якій мірі вони зрозуміли та засвоїли той чи інший навчальний матеріал. У світі все більше поширення набуває технологія адаптивного навчання, що схожа на змішане навчання. Ця технологія передбачає збір та накопичення інформації про відповіді студента під час вивчення навчального матеріалу з подальшим використанням її для адаптації програми його навчання за

часовими рамками та обсягами і швидкістю подання нового матеріалу. Одним з інструментів адаптивного навчання є SEQUENCE, що на основі аналізу даних про знання студента у режимі реального часу в автоматичному режимі розробляє рішення про зміну змістового наповнення та порядку подання навчального матеріалу у відповідь на те, як працює студент та засвоює той чи інший навчальний матеріал. Іншою навчальною платформою, що використовується у цілях забезпечення якісного адаптивного навчання, є навчальна платформа Osmosis [2]. Ця платформа була створена лікарями і здійснила революцію в навчанні студентів-медиків, дозволивши максимізувати якісні показники результатів їх навчання та збереження знань у пам'яті протягом тривалого часу (тобто забезпечила дотримання функції утримання знань). В Osmosis застосовано інструменти концепції наочного навчання такі, як: доказові питання, картки, відеоролики, зображення пов'язані з так званими якорями пам'яті, адаптивне повторення через задані часові проміжки, спільне навчання тощо, що робить навчання персоналізованим та цікавим (схожим на вибір якоїсь власної пригоди);

– гейміфікацію (від англ. Gamification), що передбачає поєднання гри та навчання, тобто, коли гра використовується як інструмент навчання. Ігрові технології навчання спрямовані на те, щоб зробити важке навчальне завдання більш цікавим та інтерактивним. Внаслідок прогресу у розвитку ігрових технологій нині вони практично можуть застосовуватися у кожній дисципліні. Позитивним фактором навчання у грі є і те, що ігри потребують постійного зворотного зв'язку, мотивуючи студентів грати та вдосконалювати таким чином свої навички та знання.

Звичайно наведені вище діджитал трансформації в освіті сьогодні відбуваються далеко не в кожній країні світу в силу складностей економічного та / або технологічно-інформаційного характеру. Проте саме вони дозволять зробити суттєвий прорив у формуванні та накопиченні такого інтелектуального капіталу держави, що сприятиме її економічному зростанню у стратегічній перспективі.

Літературні джерела

1. Lynch M. 20 Top Virtual Reality Apps that are Changing Education: [Електронний ресурс]. – March 11, 2017. – Режим доступу: https://www.thetechedvocate.org/20-top-virtual-reality-apps-that-are-changing-education/.

2. Osmosis Adaptive Learning Tool for Medical School: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://virtuallyinspired.org/portfolio/osmosis/.

НАТАЛІЯ ПРИТУЛЬСЬКА
д.т.н., перший проректор з науково-педагогічної роботи.
ДМИТРО АНТЮШКО
к.т.н., доц.
Київський національний торговельно-економічний університет

ЗАСТОСУВАННЯ СМАРТ-ТЕХНОЛОГІЇ МЕЕТОО В ОСВІТІ

Якщо знання – це новий капітал, то інновації – нова валюта
Кевін Келлі

Сучасні темпи змін і над швидкого розвитку технологій, у т.ч. перш за все інформаційно-цифрових, та громадськості обумовлюють необхідність розуміння зміни сутності наявних і перспективних вимог роботодавців та підходів до реалізації процесу навчання. Відповідно до нинішніх прогнозів трансформації ринку праці переважно більшість професій у нинішньому вигляді стануть неактуальними [1, 2]. Особливої важливості у даному процесі набуває бізнес-навчання. У цих умовах досвід і накопичений попередньо комплекс знань відходить на другий план у порівнянні з креативністю, здатністю генерувати та реалізовувати нові творчі ідеї. Так, основний контекст процесу навчання, що має відбуватися упродовж усього життя, переноситься з передачі вмінь і навиків наслідування накопиченим попередньо шаблонам на допомогу у розумінні як ефективно навчатися та навчитися, сприяння в формуванні індивідуального й творчого бачення оточуючого середовища та світу.

За допомогою комплексів різноманітних вправ і розв’язування ситуаційних кейсів у здобувачів освіти в процесі бізнес-навчання розвивається здатність швидко орієнтуватися в умовах ринкового середовища, які увесь час змінюються. Згідно з прогнозами фахових спеціалістів на ринку праці [1–3] для формування майбутніх високо конкурентних спеціалістів визначальнимb cта.nm формування та розвиток у них комплексу наступних здібностей і навиків:

- *креативність і інноватівність* – головні риси в майбутній перспективі, розвиток яких тісно пов’язується з застосуванням

інноваційних синектичних методів, особливий акцент при використанні яких у сучасну цифрову епоху має здійснюватися на новітніх smart-технологіях,

- *здатність швидко навчатися* – характеристика, що вже зараз користується високим попитом серед роботодавців і дає змогу працівникам у короткий термін користуватися широким комплексом засобів вирішення поставлених завдань і пов'язаних із цим проблем,
- *відкритість і комунікативність* – здібності, що дозволяють налагоджувати ділові зв'язки, сприймати, доповнювати та зрозуміло і доступно презентувати, доносити й обґрунтовувати ідеї та позиції,
- *рефлексія* – здатність опосередковано оцінювати свої думки, ідеї, стан, вчинки, рівень стороннього впливу на них, співвідносити підсумковий результат дій із поставленою метою, визначати межі власних знань і можливостей, допускати існування інших точок зору,
- *лідерство* – особистісна риса, що, виходячи із сутності взаємовідносин у бізнесі, є потрібною для впливу, просування та відстоювання інтересів, налагодження ефективної роботи колективу організації на певному рівні,
- *здатність командної роботи* – здібність активно долучатися до створення творчого замислу учасників певної групи, розвивати та просувати напрацьовані ідеї, вступати у продуктивну співпрацю для досягнення загальної мети,
- *тайм-менеджмент* – уміння ефективно розподіляти робочий час з метою досягнення максимальної продуктивності,
- *критичне мислення* – здібність приймати детально осмислені творчі рішення з максимальним урахуванням усіх факторів, переваг, недоліків, коротко-, середньо- та довготермінових результатів дій.

Для забезпечення потенційної майбутньої потреби роботодавців у належних кадрових ресурсах, ефективної реалізації запитів здобувачів освіти на успішну кар'єру постає необхідність формування в процесі навчання у майбутніх спеціалісті проаналізованих здібностей, творчого потенціалу, навичок швидкого встановлення зв'язків між об'єктами, явищами й процесами, адаптації до змін, активного висловлення власних ідей і позиції при роботі в команді, колективі. Це обумовлює доцільність використання інноваційних теоретичних і практичних аспектів реалізації педагогічної діяльності, результатом якої має стати підготовка фахівців із відповідними для конкурентних умов ринкового середовища компетентностями і особистісними здібностями. Ключовими факторами досягнення цього є застосування новітніх smart-технології та інноваційних методик у

навчанні [2, 4]. Вони дають змогу дієвіше використовувати освітньо-науковий потенціал навчальних закладів, забезпечувати індивідуальний підхід та більш повне залучення студентів до навчального процесу.

З огляду на підвищений рівень інформатизації життя сучасних студентів і для того, щоб не відставати від їх очікувань, у заняттях має бути представлений інноваційний цифровий елемент, що полягає в тому, як забезпечується процес навчання. За допомогою сучасних інноваційних технологій викладачі мають змогу стимулювати студентів, які використовують свої смартфони та планшетів упродовж занять у особистих інтересах, до застосування цих пристроїв із навчальною метою та концентрації уваги на тематиці занять. Свою дієвість тут показала модерована Internet-платформа для навчальних дискусій Meetoo [5], що трансформує тренінги, заняття та зустрічі шляхом ширшого залучення та активізації уваги аудиторії.

Важливою перевагою використання Meetoo є збережуваність усіх даних, використовуваних у дискусіях і темах, на спеціальному сервері. Система Meetoo є доступною та простою в користуванні зі смартфонів, планшетів, ноутбуків, стаціонарних комп'ютерів студентів і викладачів, має зрозумілий і зручний інтерфейс, дозволяє економно застосовувати Internet-трафік. Використання програмної платформи Meetoo є можливим за допомогою індивідуальної безоплатної реєстрації конкретного користувача (до 100 учасників теми) та на основі договірного використання певним закладом (до 1500 учасників теми). систематизувати питання студентів у процесі презентації їм нового навчального матеріалу.

Internet-платформа Meetoo є простим, зручним, поліфункціональним, ефективним засобом залучення уваги, спрощує опрацювання матеріалу шляхом обговорення, індивідуалізації навчання з урахуванням особливостей розуміння кожного. Істотним фактором цього є гейміфікація освітньої діяльності. Додатковими перевагами Meetoo є можливість проведення онлайн-опитувань, розміщення презентацій у форматі Power Point, зображень, відео- та звукових матеріалів і Internet-посилань.

Літературні джерела

1. What Skills You Should Develop Today to Become Successful Tomorrow. URL: https://trainingindustry.com/articles/leadership/what-skills-you-should-develop-today-to-become-successful-tomorrow/ (дата звернення 22.10.2018).

2. Пропуск в будущее: какие бизнес-навыки понадобятся в 2025 году. URL: https://kfund-media.com/ru/propusk-v-budushhee-kakye-byznes-navyky-nuzhny-v-nbsp-2025-godu/ (дата звернення 22.10.2018).

3. What skills will we need for the jobs of the future? URL: https://elearnmagazine.com/skills-will-need-jobs-future/ (дата звернення 24.10.2018).

4. Pritulska N., Antiushko D. The application of Meetoo internet-platform in educational process. Herald of KNUTE. 2017. №6. P. 100-106.

5. *Meetoo*. Transform meeting and learning forever. URL : *https://www.meetoo.com/* (дата звернення 25.10.2018).

АНДРІЙ РОСКЛАДКА
доктор економічних наук, завідувач кафедри кібернетики та системного аналізу.
НАТАЛІЯ ЛУЧИЦЬКА
аспірант кафедри програмної інженерії та інформаційних систем.
Київський національний торговельно-економічний університет

РОЗВИТОК ЕЛЕКТРОННИХ ОСВІТНІХ РЕСУРСІВ В КОНТЕКСТІ ДІДЖИТАЛІЗАЦІЇ ОСВІТИ

Інформаційна революція, стрімкий розвиток технологій та комунікацій ознаменувались переходом до «цифрової» освіти, заснованої на загальнодоступності знань, принципово інших способах взаємодії людини з навколишнім світом.

Умовою успішності в сучасному суспільстві є наявність інформаційних компетенцій. В Цифровій адженді України виділяють три рівня навичок щодо «цифрових» технологій (Digital Quotient, «цифровий» інтелект):

– «цифрове» громадянство, тобто використання цифрових технологій у повсякденному житті, для взаємодії один з одним, спілкування, перегляду цифрового контенту тощо;

– «цифрова» творчість, тобто використання цифрових технологій для створення контенту, медіа, додатків тощо;

– «цифрове підприємництво», тобто використання цифрових технологій для бізнесу, професійної діяльності тощо [3].

Одним із інструментів розвитку інформаційних вмінь і навичок в рамках «цифрової творчості» є створення і впровадження системи електронного навчання (e-learning), яка базується на електронних освітніх ресурсах.

Поняття електронного освітнього ресурсу в Україні закріплено в «Положенні про ЕОР», яке було схвалено у 2012 році: «Електронні освітні ресурси (ЕОР) – вид засобів освітньої діяльності (навчання та ін.), що існують в електронній формі, є сукупністю електронних інформаційних об'єктів (документів, документованих відомостей та інструкцій, інформаційних матеріалів, процесуальних моделей та ін.), які розташовуються і подаються в освітніх системах на запам'ятовуючих пристроях електронних даних» [2].

Найбільш популярними видами ЕОР є: електронні підручники, тестові системи, електронний лабораторний практикум, курс дистанційного навчання, електронні методичні матеріали тощо.

Разом з цим, діджиталізація змінює традиційну систему освіти у напрямі формування її нової якості. Це проявляється в наступному:

- збільшується кількість віртуальних освітніх платформ;
- один електронний ресурс може бути використаний багато разів для надання різних за змістом освітніх послуг;
- вибудовування персоніфікованих освітніх траєкторій;
- збільшення віртуальної мобільності студентів та забезпечення можливості отримання освіти впродовж всього життя[1].

Віртуальну (електронну) освітню платформу можна розглядати як програмне забезпечення, яке створює інтерактивне середовище для он-лайн навчання, забезпечує взаємодію учасників освітнього процесу в реальному часі, надає доступ до електронних ресурсів різних видів, виконує оцінювання результатів за наперед визначеними критеріями,має можливість розвиватися.

Розглянемо найбільш популярні українські освітні платформи.

Prometheus (https://prometheus.org.ua/) – це український проект масових відкритих онлайн-курсів, який був створений у 2014 році Іваном Примаченком та Олексієм Молчановським. Серед його партнерів найкращі виші країни: Києво-Могилянська академія, КНУ ім. Тараса Шевченка, Київський політехнічний інститут, Український католицький університет та Львівська IT-школа (LITS).

Перевагами даного проекту є те, що більшість курсів подається українською мовою, курси є безкоштовними і доступними в мережі в будь-який час, курси побудовані за системою пов'язаних між собою

циклів.

Coursera (https://www.coursera.org/) пропонує своїм слухачам сотні безкоштовних онлайн-курсів з різних дисциплін, у разі успішного закінчення яких користувач отримує сертифікат про проходження курсу. Coursera співпрацює з університетами з різних країн світу для викладання курсів цих навчальних закладів онлайн. Курси є безкоштовними, але для тих, хто хоче отримати сертифікат із персональною верифікацією, передбачені платні сертифікати для окремих курсів. Протягом навчання студент повинен переглядати відеолекції, які надсилаються йому щотижня, читати рекомендовані статті та виконувати домашні завдання. Деякі курси мають українські субтитри. Останнім часом курси на Coursera суттєво поглибились та почали об'єднуватися в спеціалізації.

EdEra (https://www.ed-era.com) – український освітній проект, що створює повноцінні онлайн-курси та супроводжувальні матеріали широкого профілю. Усі курси тут безкоштовні, але після закінчення кожен охочий може віддячити проекту.

До кожної лекції (коротких відео, запитань і завдань для кращого засвоєння матеріалу) додається супроводжуючий матеріал – конспект з ілюстраціями та поясненнями. Кожного тижня студенти здають домашнє завдання, а в кінці курсу – екзамен. Навчатись можна в будь-який зручний час, а успішність підтверджується сертифікатом.

ВУМ-Відкритий Університет Майдану (https://vumonline.ua/) – дистанційна платформа громадянської освіти. Онлайн-проект пропонує більше ніж 30 тем для безкоштовного навчання. Курси сформовані з відео-лекцій, практичних завдань та контрольних запитань. Наявність форуму надає можливість спілкуватись з іншими студентами та викладачами.

Лекції читають провідні викладачі бізнес-шкіл, громадянського сектору, практики з бізнесу та соціальної сфери, а тому онлайн-курси пов'язані з такими напрямами як персональний розвиток, реалізація потенціалу, підприємництво, формування відкритого суспільства в Україні.

За умови успішного проходження обраного курсу можливо отримати сертифікат.

Успішне впровадження освітніх віртуальних платформ обумовлено високим рівнем викладання, якісним підбором матеріалу, можливістю спілкування з учасниками освітнього процесу в режимі реального часу, підтвердженням рівня здобутих знань відповідним сертифікатом.

Разом з тим, необхідно відмітити, що для подальшого розвитку електронної освіти в Україні необхідно вдосконалення нормативно-законодавчої бази в сфері діджиталізації освіти, покращення технічного і програмного забезпечення навчальних закладів, забезпечення доступу до відкритих світових інформаційних ресурсів.

Літературні джерела

1. Краус К. М. Імперативи формування цифрової освіти в Україні [Електронний ресурс] / К. М. Краус. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: http://dspace.puet.edu.ua/bitstream/123456789/6059/16059/1/Краус%20К.М.pdf.

2. Про затвердження Положення про електронні освітні ресурси [Електронний ресурс]: Наказ Мінмолодьспорт, Положення від 01.10.2012 №1060 - Режим доступу: http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z1695-12 – Назва з екрана.

3. Цифрова адженда України-2020 [Електронний ресурс]. – 2016. – Режим доступу до ресурсу: https://ucci.org.ua/uploads/files/58e78ee3c3922.pdf.

ВІКТОРІЯ СЕМІДОЦЬКА
викладач кафедри сучасних європейських мов.
АЛІНА ПОЛЮХОВИЧ
студентка 2 курсу
7 групи факультету обліку,
аудиту та інформаційних систем.
Київський національний
торговельно-економічний
університет

ДІДЖІТАЛ ТЕХНОЛОГІЇ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ

Освітні технології не можна назвати чимось новим, однак саме можливості штучного інтелекту та машинного навчання обіцяють повністю революціонувати цю сферу.

Цифрова економіка — це віртуальне середовище, яке доповнює нашу реальність. Нова Зеландія, ОАЕ, Естонія, Сінгапур, Великобританія, Японія, Ізраїль – країни-лідери з розвитку цифрової економіки. Ці держави взяли курс на цифровий розвиток у сферах освіти, транспорту, електронних засобів і сучасних технологій.

Штучний інтелект кидає виклик традиційній освіті та може суттєво змінити роль викладачів. За допомогою медіа- та інтерактивних засобів педагогам легше використовувати підхід до викладання на основі впровадження інноваційних методик, включаючи використання «кейсів» (від англ. case), дослідницько-пошукової роботи, методу проектів, розвивальних навчальних ігор тощо. Завдяки цьому студенти набагато краще засвоюють інформацію, перебуваючи в емоційно-комфортному середовищі, не втрачають бажання навчатись, генерувати нові ідеї та творити.

Штучний інтелект та машинне навчання вже є не просто витвором фантастики. Голосові помічники на зразок Amazon Echo чи Siri впровадили ці технології в побут. Експерти зазначають, що зовсім скоро вони впевнено ввійдуть і в освіту.

Штучний інтелект може стати в пригоді також поза межами освітніх закладів. Наприклад, компанія з Лос-Анджелеса GoGuardian використовує технології машинного навчання для поліпшення системи фільтрування даних в інтернеті та моніторингу, які застосовуються в пристроях Chromebook.

Дедалі ширшого використання в освіті набуває віртуальна реальність (VR). Завдяки їй абітурієнти можуть ознайомитися зі своїми майбутніми університетами й прогулятися їхніми територіями, навіть не виходячи з дому. Заклади освіти перетворяться на «розумні» за допомогою «інтернету речей» – поєднання великої кількості девайсів через інтернет, які матимуть змогу обмінюватися між собою інформацією. Крім того, реєстрація відвідувань студентів теж стане автоматизованою.

Штучний інтелект буде мати значний вплив на людей з особливими потребами, зокрема – в спеціальній освіті за новітніми методиками. Ці люди мають деякі труднощі у навчанні, певні порушення в соціальних навичках, таких як мова й спілкування, або вони мають проблеми з письмом, читанням або математикою. Штучний інтелект допоможе персоналізувати підхід до кожного, щоб зробити освітній процес максимально ефективним. Технологія визначатиме особливості кожної людини й стежитиме за їх результатами. Уявлення про самих викладачів також може суттєво змінитися – наприклад, ВМС США вже запровадили систему, яка має назву Education Dominance в IT-школі в Пенсаколі. Платформа працює за таким самим принципом що і викладач-людина, але при цьому має такі технічні можливості, що дають змогу відстежувати прогрес суб'єктів освітнього процесу.

«Цифрова» компетентність (або «цифрова» грамотність) визнана ЄС однією із 8 визначальних компетенцій для повноцінного життя та діяльності. У 2016 році ЄС представив оновлений фреймворк Digital Competence, що складається з 5 основних блоків компетенцій: інформаційна грамотність та грамотність щодо роботи з даними, комунікація та взаємодія, цифровий контент, безпека, вирішення проблем.

На сьогодні в Україні не створено чіткого системного бачення та стратегії «цифровізації» освіти. На жаль, "діджитал" технології не є пріоритетним напрямком ані в новому законопроекті "Про освіту", ані в ключових засадах реформування "Нової української школи". Щодо національних ІКТ-проектів та програм, які були реалізовано в середній освіті за останні 20 років, вони були непослідовними, закривались зі зміною влади, навіть якщо вони були доречними.

Стрімке розповсюдження «цифрових» технологій робить цифрові компетенції громадян ключовими серед інших навичок. Так, «цифровізація» та багатоплатформність у даний час є головними трендами на загальному ринку праці. Іншими словами, вміння працювати із «цифровими» технологіями поступово стає постійним та необхідним для більшості спеціалізацій. Кількість робочих місць в Україні, що вимагають принаймні базового розумінні інформаційних та комунікаційних технологій, стрімко збільшується. Унікальність цифрових навичок полягає в тому, що завдяки їм громадяни можуть ефективніше набувати компетенцій в багатьох інших сферах (наприклад, вивчати мови) Україна повинна просуватися вперед із сучасною національною програмою навчання загальним та професійним діджитал компетенціям та навичкам як ключовим компонентам «цифрової» економіки.

Враховуючи невідворотність подальшої «цифровізації» як глобального та національного явища, при впровадженні реформ в освіті слід враховувати потреби розвитку «цифрової» економіки, креативного та інноваційного підприємництва, наукових можливостей та інших викликів України та світу.

Освіта має бути головною економічною стратегією України в умовах переходу на інноваційну економіку, оскільки формування конкурентоспроможної особистості сприятиме якісно новому рівню розвитку як окремої людини, так і суспільства в цілому.

Літературні джерела

1. Цифрова економіка. Як ми будемо жити в еру digital?[електронний ресурс] // EasyPay. – Режим доступу: http://blog.easypay.ua/uk/tsifrova-ekonomika-yak-mi-budemo-zhiti-v-eru-digital/
2. Сучасні технології та освіта: чого чекати?[електронний ресурс] //Радіо Свобода. – Режим доступу: https://www.radiosvoboda.org/a/29175249.html
3. Цифрова адженда України – 2020/ Проект С. Кубова, О. Мініч, А.Бірюкова - Міністерство економічного розвитку та торгівлі України. Грудень, 2016. – 90 ст.
4. Як штучний інтелект може допомогти освіті?[електронний ресурс] // Освіторія – Режим доступу: https://osvitoria.media/experience/yak-shtuchnyj-intelekt-mozhe-dopomogty-osviti/

ОЛЬГА ФРЕЮК
аспірант кафедри торговельного підприємництва та логістики.
Київський національний торговельно-економічний університет

ВИКОРИСТАННЯ M-LEARNING В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ

З появою швидкісного цифрового зв'язку (Інтернет мережі) інформація поширюється миттєво по всьому світу. Активне використання нових знань у відкритому доступі, використання контенту в освітньому середовищі сприяє розвитку Smart Education, формуванню нових компетенцій у здобувачів вищої освіти.

Згідно із проведеними дослідженнями електронна переписка компенсує живе спілкування кожному другому українцю. За перші півроку 2018 р. понад 80% громадян регулярно використовують смартфони для перевірки соцмереж. Кожен третій українець має телефон із сенсорним екраном, що дорівнює 33%. Серед молоді цей показник у двічі вищий – 65%, а 54% відверто зізналися, що відчувають тривогу, якщо у них під рукою немає власного смартфону [1].

Освітяни свою чергу, як авангард впровадження всього новітнього, повинні реагувати на запит основних споживачів своїх послуг, а саме студентів. При викладанні дисциплін можуть

використовуватися не лише дані Інтернет мережі (e-learning), як такої, але й мобільні додатки. Мобільне навчання (m-learning) - освіта через Інтернет мережу з використанням особистих мобільних пристроїв, таких як планшети та смартфони, для отримання навчальних матеріалів через мобільні додатки, соціальні взаємодії та онлайн-освітні центри. M-learning тісно пов'язане із електронним та дистанційним навчанням.M-learning можна використовувати, як для дистанційного навчання так і для навчання офлайн на практичному або лекційному занятті. Навчання проходить незалежно від місця знаходження і відбувається при використанні портативних технологій.

Наведемо переконливі статистичні дані, які підтверджують, що m-learning– це більше не вибір, а "must have":

1. Вчені прогнозують, що до 2020 року 45% підприємств матимуть політику BYOD (Bring your own device – це IT-політика, згідно з якою співробітникам дозволено або рекомендується використовувати особисті мобільні пристрої (телефони, планшети, ноутбуки) для доступу до корпоративних даних та систем.
2. 70% студентів відчували себе більш замотивованими під час навчання, використовуючи мобільні пристрої, на відміну від комп'ютера.
3. Студенти, які використовують m-learning, як правило, витрачають на вивчення матеріалу 40 хвилин більше, ніж студенти, які використовують стаціонарний комп’ютер або планшет.
4. Студенти, що використовують смартфони проходять матеріал курсу на 45% швидше, ніж ті, що використовують комп'ютер.

Звичайно у будь-які технології, що застосовується в освітньому процесі є свої переваги та недоліки (рис. 1).

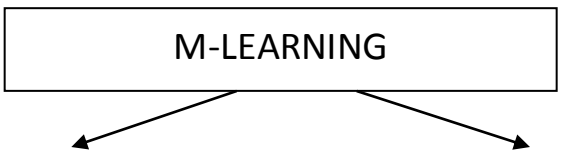

Переваги
Необмеженість в часі та місці.
Мобільний телефон може включати в себе всі стилі навчання (аудіо, відео)
Збільшення кількості

контенту
Командна робота на відстані

Недоліки
Відволікання
Вартість пристроїв
Відповідний дизайн та сумісність пристроїв і програм
Доступ до Інтернету та загальне підключення
Термін служби акумулятора
Несправність пристрою

Рис. 1 Переваги та недоліки застосування m-learning

Джерело: складено автором на основі [1,2,3]

Однією із організацій, що займається популяризацією та поширенням практики m-learning є UNESCO (ЮНЕСКО).UNESCO-міжнародна організація, спеціалізована установа.UNESCO працює над тим, щоб допомогти урядам зрозуміти та використовувати сили цієї технології, щоб зробити навчання більш доступним та більш справедливим протягом усього життя. Вона висуває рекомендації щодо політики та ділиться найкращими світовими практиками, спираючись на ретельний аналіз ініціатив із впровадженнямm-learning. UNESCO також наводить приклад, запускаючи польові проекти, щоб перевірити життєздатність використання технологій для поширення грамотності, підтримки викладачів, збільшення можливостей жінок та дівчат та розширення шляхів навчання для біженців та інших маргінальних груп населення.

Організація проводить дослідження національної та регіональної мобільної політики навчання та аналізує, як мобільні телефони, вбудовані в більш широкі освітні екосистеми, можуть підтримувати грамотність та нарощувати можливості викладачів.

Щороку UNESCO організовує Mobile Learning Week (Тиждень Мобільного Навчання) для обміну найкращими практиками в регіонах та розширення бази знань про те, як технологія може сприяти досягненню національних та міжнародних цілей у галузі освіти.

З вищенаведеного можна зробити висновок, що діджиталізація прогресує у всіх сферах нашого життя. Використання технологій мобільного навчання (m-learning) в освітньому процесі є однієюіз необхідних технологій для забезпечення дистанційної навчання.Для мобільних пристроїв розроблено безліч різних технологій із покращенням можливостей передачі даних, захисту даних та онлайн-спілкування.

Для прикладу на кафедрі торговельного підприємництва та логістики використовують для комунікації зі студентами месенджери «Telegram» та «Viber». Створені чати з групами по яким надсилається

завдання до семінарських занять, книги в електронному вигляді та завдання безпосередньо під час практичного заняття.

Отже, m-learning - це зручна та сучасна форма ведення освітнього процесу, яка може використовуватись як доповнення до офлайн освіти.

Літературні джерела

1. Без чого не уявляють свого існування більшість молодих українців [Електронний ресурс] /2018. – Режим доступу до ресурсу: https://24tv.ua/bez_chogo_ne_uyavlyayut_svogo_isnuvannya_bilshist_molodih_ukrayintsiv_n738511.
2. Khadim B. Mobile Learning And Education In The Digital Age [Електронний ресурс] / Basharat Khadim. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: https://elearningindustry.com/mobile-learning-education-digital-age.
3. Mobile Learning: Definition, Examples, Advantages and Disadvantages [Електронний ресурс]. – 2014. – Режим доступу до ресурсу: https://www.xyleme.com/mobile-learning-definition-examples-advantages-and-disadvantages/.
4. Mobile learning [Електронний ресурс]. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: https://en.unesco.org/themes/ict-education/mobile-learning.

ОЛЕНА ЩЕТІНІНА
д.ф.-м.н., проф., завідувач кафедри вищої та прикладної математики.
КАТЕРИНА ПАЛАГУТА
к.е.н., доцент кафедри програмної інженерії та кібербезпеки.
КНТЕУ

ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕМПІРИЧНИХ МЕТОДІВ ДОСЛІДЖЕННЯ СИСТЕМ

Точний аналіз даних з використанням стандартних статистичних методів у наукових дослідженнях має вирішальне значення для визначення обґрунтованості емпіричних досліджень. Тому засвоєння методів вимірювання та аналізу параметрів процесів, оволодіння методами кореляційно-регресійного аналізу, методами розрахунку та

аналізу параметрів надійності комп'ютерних систем є важливою умовою формування професійних знань майбутніх фахівців спеціальності «Інженерія програмного забезпечення». Метою дисципліни «Емпіричні методи програмної інженерії» є формування у студентів розуміння основних понять, пов'язаних з дослідженням реальних систем у природі, техніці, економіці та суспільстві, вміння застосовувати отримані знання для створення програмних засобів.

Під час вивчення дисципліни студенти розглядають сучасні методи аналізу емпіричних даних на рівні, достатньому для використання цих методів у науковій та практичній діяльності, а також принципи застосування емпіричних методів у галузі програмної інженерії. Детально розглядаються основи описової статистики; дискретні та неперервні розподіли ймовірностей; методи оцінювання параметрів регресійних залежностей; основні поняття кореляційного та регресійного аналізу; нелінійна регресія; статистичні тести; методи планування експерименту; методи розрахунку параметрів надійності комп'ютерних систем.

Викладання дисципліни «Емпіричні методи програмної інженерії» ґрунтується на застосуванні різних програмних засобів і пакетів при вивченні всіх тем курсу. Це побудова моделей у середовищі табличного процесору MS Excel, використання пакету SPSS Statistics, застосування мови R для статистичної обробки даних.

Пакет SPSS Statistics (від англ. StatisticalPackagefortheSocialSciences)– це комплекс програм для статистичної обробки даних. На теперішній час цей програмний продукт є одним з лідерів ринку комерційних статистичних програм, призначених для проведення прикладних досліджень у різних галузях.

Основу пакету SPSS Statistics складає базовий модуль (SPSS Base), що надає різноманітні можливості доступу до даних і управління даними, містить методи аналізу, які застосовуються найчастіше. Модуль SPSS Base включає всі процедури введення, коригування, відбору даних, а також такі методики статистичного аналізу, як частотний аналіз, розрахунок статистичних характеристик, таблиць спряженості, кореляцій, побудови графіків, цей модуль включає t-тести і велику кількість інших непараметричних тестів, а також ускладнені методи, такі як багатовимірний лінійний регресійний аналіз, дискримінантний аналіз, факторний аналіз, кластерний аналіз, дисперсійний аналіз, аналіз придатності (аналіз надійності) і багатовимірне шкалювання. Крім модуля SPSS Base при

викладанні дисципліни «Емпіричні методи програмної інженерії» використовуються модулі: AdvancedModels (розширені моделі), RegressionModels (регресійні моделі), Tables (таблиці). У модуль AdvancedModelsвходять різні методи дисперсійного аналізу (багатовимірний, з урахуванням повторних вимірів), загальна лінійна модель, аналіз виживання, включаючи метод Каплана-Майера і регресію Кокса, логлінійні, а також логітлогліНсійні моделі. Модуль RegressionModelsвключає в себе різні методи регресійного аналізу, такі як: бінарна та поліноміальний логістична регресія, нелінійна регресія і пробіт-аналіз.Модуль Tablesвикористовується для створення презентаційних таблиць, надає більш широкі можливості в порівнянні зі спрощеними частотними таблицями і таблицями спряженості, які будуються в SPSS Base.

Пакет SPSS Statistics використовується при викладанні таких тем курсу «Емпіричні методи програмної інженерії», якстатистичне визначення варіації, ряди динаміки, статистичне визначення взаємозв'язків, аналітична статистика.

Також при викладанні окремих тем курсу студенти знайомляться з мовою програмування R. Мова R – найпопулярніший на теперішній час у світі інструмент статистичного аналізу даних. Вона містить найширший спектр можливостей для аналізу даних, їх візуалізації, а також створення документів і веб-додатків.R - статистична система аналізу, є і мовою програмування, і програмним забезпеченням (оболонкою для реалізації задач). R є системою з відкритим кодом, мовою з багатьма функціямидля виконання статистичногоаналізу і графічного відображення результатів, які візуалізуютьсявідразу ж у власному вікні і можуть бути збережені в різних форматах. Результати статистичного аналізу можуть бути відображені на екрані, роздруковані, збережені в файлі і використовуватися для подальшогоаналізу (наприклад, такі проміжні результати як P-values, коефіцієнт регресії та ін.). Основа системи R - інтерпретована мова, що підтримує структурний, модульний і об'єктно-орієнтований стилі програмування. Мова R надає програмісту величезну кількість вбудованих статистичних і графічних інструментів, включаючи лінійні моделі, моделі нелінійної регресії, статистичні тести, аналіз часових рядів, класифікацію, кластеризацію та ін. Крім того, можливості базової мови легко розширюються за допомогою пакетів: у базову поставку включені 8 основних пакетів, а всього є більше 800 спеціалізованих додатків. Мова R дозволяє працювати з різними типами даних, включаючи числові вектори,

фактори, матриці, списки, пропущені дані. Таким чином, мова R – це проста та ефективна мова програмування, яка включаєбагато можливостей.

Застосування сучасного програмного забезпечення для обробки статистичних даних при викладанні дисципліни «Емпіричні методи програмної інженерії» надає студентам спеціальності «Інженерія програмного забезпечення» дієві інструменти дослідження реальних систем.

ЮРІЙ ЮРЧЕНКО
асистент.
МИКОЛА ЗАЙЧЕНКО
асистент.
Київський національний торговельно-економічний університет

ВИКОРИСТАННЯ ХМАРНИХ ТЕХНОЛОГІЇ В ОСВІТІ

Інформаційні технологій в сфері освіти є необхідною умовою поступального розвитку суспільства. Інформатизація та вдосконалення технологій навчання займає одне з головних місце серед численних нових напрямків розвитку освіти.

Актуальність застосування нових інформаційних технологій в освіті полягає в тому, що вони не тільки виконують функції інструментарію, що використовується для вирішення окремих педагогічних задач, а й надають якісно нові можливості навчання, формування навичок самостійної навчальної діяльності, сприяють створенню нових форм навчання і освіти.

На сьогоднішній день, технологія хмарні обчислення є одним із активно розвиваючих ся напрямків сучасного інформаційного світу. Під технологією хмарних обчислень (cloud computing) розуміється інноваційна технологія, яка дозволяє об'єднувати IT ресурси різних апаратних платформ в єдине ціле і надавати користувачеві доступ до них через локальну мережу або глобальну мережу Інтернет. [1].

На даний момент є три базові моделі для побудови хмари: програмне забезпечення (ПО) як сервіс (SaaS), платформу як сервіс (PaaS), інфраструктуру як сервіс (IaaS).

Software as a Service (SaaS) - «ПО як послуга», модель надання хмарних сервісів, при якій користувач використовує додатки

постачальника, запущені в хмарної інфраструктурі, які доступні клієнту за допомогою web-інтерфейсу або інтерфейсу програми.

Platform as a Service (PaaS) - «платформа як послуга», модель надання хмарних сервісів, при якій користувач отримує доступ до використання програмної платформи: операційних систем (ОС), СУБД, прикладного ПО, засобів розробки і тестування програмного забезпечення. Фактично користувач отримує в оренду комп'ютерну платформу з встановленою ОС і спеціалізованими засобами для розробки, розміщення і управління веб-додатками.

Infrastructure as a Service (IaaS) - «інфраструктура як послуга», модель надання хмарних сервісів, при якій користувач отримує можливість управляти коштами обробки і зберігання, а також і іншими фундаментальними обчислювальними ресурсами (віртуальними серверами і мережевою інфраструктурою), на яких він самостійно може встановлювати ОС і прикладні програми.

В даний час в практиці використовується чотири моделі розгортання хмарних систем:

Приватне хмара (англ. Private cloud) - інфраструктура, призначена для використання однією організацією, що включає кілька підрозділів. Приватне хмара може перебувати у власності, управлінні та експлуатації як самої організації, так і третьої сторони.

Публічне хмара (англ. Public cloud) - інфраструктура, призначена для вільного використання широкою публікою. Публічне хмара може перебувати у власності, управлінні та експлуатації комерційних, наукових і урядових організацій (або будь-якої їх комбінації).

Гібридне хмара (англ. Hybrid cloud) - це комбінація з двох або більше різних хмарних інфраструктур (приватних, публічних), що залишаються унікальними об'єктами, але пов'язаних між собою стандартизованими або приватними технологіями передачі даних і додатків (наприклад, короткочасне використання ресурсів публічних хмар для балансування навантаження між хмарами).

Громадське хмара (англ. Community cloud) - вид інфраструктури, призначений для використання конкретним спільнотою споживачів з організацій, що мають спільні завдання і може перебувати в кооперативної власності, управлінні та експлуатації однієї або більше з організацій спільноти або третьої сторони (або будь-якої їх комбінації).

До використання хмарних технологій перейшли багато закордонних освітні установи. У США активне застосування хмарних

технологій спостерігається в ВУЗах. Так в університеті Хофстра (Hofstra University) використовують хмарні сервіси, що надаються Google Apps. Не відстають і Європейські університети, так в Литві Каунаський Технологічний Університет протягом п'яти останніх років використовує хмарні сервіси, що надаються Microsoft live@edu.

Впровадження хмарних технологій в процес навчання у вищій та середній школі забезпечить:

- ефективне використання навчальних площадок (відпадає необхідність виділяти окремі і спеціально обладнані приміщення під традиційні комп'ютерні класи);
- кардинальне скорочення витрат, необхідних на створення і підтримку комп'ютерних класів;
- якісно інший рівень отримання сучасних знань – учні (студенти) отримують можливість перебувати в процесі навчання в будь-який час і в будь-якому місці, де є Інтернет;
- більш ефективний інтерактивний навчальний процес;
- можливість швидко створювати, адаптувати і тиражувати освітні послуги в ході навчального процесу;
- можливість для учнів (студентів) здійснювати зворотний зв'язок з викладачем шляхом оцінки і коментування пропонованих їм освітніх сервісів;
- централізоване адміністрування програмних і інформаційних ресурсів, що використовуються в навчальному процесі.

В даний час найбільш поширеними системами сервісів на основі технології хмарних обчислень, що застосовуються в освітньому процесі, є Microsoft live@edu і Google Apps Education Edition.

Вони являють собою web-додатки на основі хмарних технологій, надають учням і викладачам навчальних закладів інструменти, використання яких покликане підвищити ефективність спілкування та спільної роботи [2].

Хмарні технології являють собою новий спосіб організації навчального процесу і пропонують альтернативу традиційним методам організації навчального процесу, створюють можливість для персонального навчання, колективного викладання та інтерактивних занять. Основною перевагою використання хмарних технологій в освіті єпідвищення якості освітнього процесу, а також підготовки учнів і студентів до життя в сучасному інформаційному суспільстві.

Літературні джерела

1. Misevicien R., Budnikas G., Ambrazien D. Application of Cloud Computing at KTU: Informatics in Education, 2011, Vol. 10, No. 2. – URL: http://www.mii.lt/informatics_in_education/pdf/INFE194.pdf.

2. Сейдаметова З.С., Сейтвелиева С.Н. Облачные сервисы в образовании // Информационные технологии в образовании. – 2011. – № 9. – С.105-111.

ІНФОРМАЦІЙНА БЕЗПЕКА В ОСВІТНЬОМУ ПРОСТОРІ

ІРИНА АВАНЕСОВА
к.е.н., доц. кафедри банківської справи.
Київський національний торговельно-економічний університет

ІНФОРМАЦІЙНА БЕЗПЕКА В ОСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ ФОРМУВАННЯ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ФАХІВЦІВ - ФІНАНСОВИХ ПОСЕРЕДНИКІВ

Загальноприйнятне, що інформаційна безпека ідентифікується як стан захищеності інформаційного середовища суспільствав цілому. Головною функцією інформаційної безпеки є формування, використання та розвиток в інтересах громадян, організацій та держави інформаційного середовища, вагомою складовою якого є освітнє середовище та, як один з його сегментів, - формування компетентностей фахівців - фінансових посередників.[1]Кафедра банківської справи Київського національного торговельно-економічного університету протягом останніх 15 років успішно здійснює підготовку високо компетентних фахівців спеціалізації «Фінансове посередництво» спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» першого та другого рівнів вищої освіти («бакалавр» та «магістр»).

Освітнє середовище, як складова інформаційного середовища суспільства, є сукупністю об’єктів, явищ і факторів, які безпосередньо впливають на духовний,культурний,інтелектуальний, соціальний та економічний розвиток суспільства та держави.[2] Об’єктами освітнього середовища є всебічний розвиток громадян як особистостей, які є найвищою цінністю суспільства. Філософська категорія явищ освітнього середовищавідображає зовнішні властивості освітнього процесу, який розуміється як система науково-методичних і педагогічних заходів, спрямованих на розвиток особистостей шляхом формування та застосування їхніх компетентностей.[3]Факторами освітнього середовища є, по-перше, формування громадян, здатних до свідомого суспільного вибору (духовний розвиток); по-друге, розвиток їхніх талантів, розумових та фізичних здібностей (культурний розвиток); по-третє, виховання високих моральних якостей громадян та збагачення на цій основі

інтелектуального, творчого, культурного потенціалу суспільства (інтелектуальний розвиток); по-четверте, підвищення освітнього рівня громадян (соціальний розвиток); по-п’яте, забезпечення високо компетентними фахівцямивсі сфериекономіки країни (економічний розвиток).

Формуванням інформаційної безпеки в освітньому середовищімайбутніх фінансових посередників є комплекс навчально-методичного забезпечення щодо набуття загальних компетентностей фінансових посередників у професійній сфері.До загальних компетентностей належать: по-перше, здатність до абстрактного мислення, аналізу, синтезу та до застосовування знання у практичних ситуаціях, зокрема убезпеченні життєдіяльності та здатність спілкуватися державною та іноземними мовами, використовуючи навички інформаційних і комунікаційних технологій (духовний розвиток); по-друге, здатність працювати в міжнародному контексті, виявляючи цінування та повагу різноманітності та мультикультурності,а також, здатність до визначеності та наполегливості щодо поставлених завдань і взятих обов’язків (культурний розвиток); по-третє, здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку області фінансового посередництва, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя (інтелектуальний розвиток); по-четверте, здатність реалізувати свої права і обов’язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні (соціальний розвиток); по-п’яте, здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями, розуміння предметної області фінансового посередництва та професійної діяльності, використовуючи вміння планувати та управляти часом, а також, здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності) з огляду впливу на діяльність фінансових посередників (економічний розвиток).[4]

Використання інформаційної безпеки в освітньому середовищіформування компетентностей фінансових посередниківнадає для них можливість самостійно здійснювати

дослідження діяльності фінансових установ, розв'язувати спеціалізовані завдання та прикладні проблеми при впровадженні ІТ-інновацій в професійну діяльність у динамічному цифровому ринковому середовищічерез набуття теоретичних знань та практичних умінь у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

Розвиток інформаційної безпеки в освітньому середовищізабезпечено процесом формуванняму майбутніх фахівців - фінансових посередників інтегральної компетентності, а саме: здатності розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі управління та адміністрування професійної діяльності фінансового посередника, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення ІТ-інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог до професійної, навчальної або дослідницької діяльності у динамічному цифровому ринковому середовищі.

Літературні джерела

1. Угода про вільний доступ і порядок обміну відкритою науково-технічною інформацією держав - учасниць СНД; Угода, Міжнародний документ від11.09.1998
2. Про освіту, Закон України від 23.05.1991№1060-XII
3. Про освіту, Закон України від05.09.2017№2145-VIII
4. Стандарт вищої освіти, ступінь вищої освіти «бакалавр» галузь знань 07 «Управління та адміністрування» спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» спеціалізація «Фінансове посередництво», КНТЕУ, 2018, 14с.

ТЕТЯНА КОПОТІЄНКО
к.е.н., доц. кафедри фінансового аналізу та аудиту.
АНДРІЙ БАЛЛА
здобувач СВО «магістр».
Київський національний торговельно-економічний університет

GDPR В УКРАЇНІ

"Інформація - кисень сучасного світу",
Рональд Рейган

25 травня 2018 року вступив у дію кардинально новий та один із найбільш суворих правових актів - GeneralDataProtectionRegulation (далі - GDPR). Вищезгаданий акт регулює обробку та захист персональної інформації резидентів Європейського Союзу (далі - ЄС). Тобто, його виконання є обов'язковим в усіх 20 державах, які є членами ЄС. Його метою є гарантія захисту персональної інформації незалежно від того, на території якої держави вони зберігаються. Іншими словами, GDPR- це загальні правила захисту даних у ЄС.

Персональні дані про особу, тобто, інформація, за допомогою якої її можна ідентифікувати, вважається предметом регулювання GDPR. Це може бути як персональна email адреса, так і посада на роботі, орієнтація чи політичні погляди.Даний Регламентє обов'язковим для застосування усіма державами-членамиЄС.

На діяльність українськихсуб'єктів господарюваннявимоги GDPR розповсюджуватимуться у випадках, коли:

- підприємство залучає працівників з ЄС;
- підприємство безпосередньо контактує та здійснює свою діяльність з підприємствами або громадянами ЄС;
- підприємство проводить дослідження, зокрема, маркетингові, суб'єктів ринку ЄС;
- підприємствовикористовує дані громадян ЄС у власних цілях.

Компанії, котрі співпрацюють з клієнтами з ЄС або надають товари чи послуги для постачання уЄС, в першу чергу, підпадають під дію Регламенту.GDPR розповсюджується на осіб, які контролюють обробку (приймають рішення, де та як збирати персональні дані), та на осіб, котрі виконують вказівки контролера.

Серед головних вимог Регламенту, які торкнуться суб'єктів господарювання в Україні, є потреба запровадженняна підприємствінової, сучасноїпосади DataProtectionOfficer. Тобто, це працівник компанії, так званий внутрішній аудитор, який буде контролювати використання персональних даних на підприємстві.Суб'єкт господарювання може призначити такого працівника як добровільно (у випадках коли суб'єкт господарювання не має ніяких відносин із суб'єктами країн ЄС) , так і обов'язково у випадках, якщо:

- обробку інформаціїздійснюєорган державної влади;
- компанія, якавиконує обробку персональної інформації,використовує значний масив таких даних;

- компанія здійснює обробку так званих “sensitivedata” (персональна інформація про стан здоров’я, дані банківських рахунків, біометричні дані, паспортні дані тощо).

У даному Регламенті чітко прописано вимоги для отримання згоди на обробку особистих даних, яка має бути у стверджувальній формі або містити чіткі активні дії користувача. Якщо у особи не буде можливості відмовитись від обробки своїх даних - згода вважається недійсною.Якщо особа виявила бажання не використовувати її персональні дані в корпоративних цілях, тоді інформація про відкликання має бути відкритою, щоб її булонескладно знайти.

Для того, щоб відповідати вимогам GDPR, компанія повинна вдосконалити договори, розроблені всередині компанії, враховуючи законодавство ЄС.Компанія може проводити внутрішній аудит персональних даних, призначити відповідального за захист персональних даних співробітника, який слідкуватиме за відповідністю діяльності компанії вимогам GDPR. Відтепер, потрібен особливо ретельний моніторинг та контроль за персональними даними, що зберігаються. При порушенні правил GDPR, користувач зобов’язаний повідомити відповідні контролюючі органи про знайдені порушення протягом трьох діб з моменту виявлення порушення. Загальноєвропейським контролюючим органом є Європейська рада з захисту даних (European Data Protection Board).

За незначні порушення правил Регламенту передбачається штраф до 10 млн євро або 2% від річного обороту у компанії (залежно від того, яка сума є більшою). При більш серйозних порушеннях, таких як незаконний збір персональних даних або зберігання персональних даних без відома особи, штраф сягатиме до 20 млн євро або 4% від річного обороту в компанії.

Штраф буде застосовуватися до компанії, яка зареєстрована у відповідній державі, що є членом ЄС. Якщо ж компанія не має представництва на території ЄС, штрафні санкції будуть застосовані до компанії, головний офіс якої знаходиться поза межами ЄС.

ОЛЕНА КОСМИНА
викладач фізики та інформатики.
АЛЬОНА САЧОК
викладач математики і фізики
ВТЕК КНТЕУ

ІНФОРМАЦІЙНА БЕЗПЕКА В ОСВІТНЬОМУ ПРОСТОРІ

Інтернет – глобальне джерело інформації і знань. Це унікальна платформа для спілкування, творчості, створення власних проектів та самореалізації. Максимально використовуючи можливості Інтернету, намагаймося звести до мінімуму ризики, пов'язані з викраденням особистих даних і зараженням комп'ютера вірусами.[2]

Володіння новими технологіями дозволяє відкрити цілий світ в усьому його розмаїтті. Способи доступу в Інтернет різняться за ступенем надійності. Найвразливішим вважається вихід в Інтернет через громадські комп'ютери або публічні WiFi-мережі. [1] Основний ризик — крадіжка пароля від акаунтів у соціальних мережах, від пошти або електронних гаманців. Правильна пара «логін – пароль» забезпечує вхід до системи. Багато сайтів (особливо це стосується платіжних веб ресурсів та систем онлайн-банкінгу) застосовують ефективніший спосіб двоетапної автентифікації з підтвердженням пароля через одноразовий код, який приходить по SMS або електронною поштою. Крадіжка пароля від електронної пошти відкриває зловмисникам несанкціонований доступ до багатьох ресурсів від імені користувача, тому слід максимально захистити свій акаунт. [4]

В Інтернеті, як у будь-якій публічній сфері, розміщення персональних даних має обмежуватися з міркувань конфіденційності та особистої безпеки. Кіберзловмисники крадуть особисті дані, щоб використовувати їх зі злочинною метою.

Нажаль ми живемо в час, коли суспільство стало жорстокішим. Деякі користувачі дають вихід своїй агресії в Інтернеті, ображаючи інших або навмисно провокуючи на конфлікт. Таку поведінку називають «тролінгом» або «кібербулінгом». Вступаючи в конфлікт з таким користувачем, дуже легко втратити над собою контроль і самому стати агресором. Троль – небезпечний противник і маніпулятор. Він уміє намацувати слабкі місця і бити по них. Головне правило в конфлікті: не годувати троля! Іноді тролінг переходить у

цілеспрямоване цькування, або *булінг*. [4] Жертвою булінгу може стати будь-який користувач мережі, незалежно від віку та статі.

Споживання Інтернет вплинув на всі сфери нашого життя, у тому числі й на сферу послуг. Завдяки новим технологіям ми можемо робити покупки онлайн у будь-яких магазинах світу. А Інтернет у цьому разі виступає в якості зручного засобу споживання: вибору, оцінки, замовлення та оплати товарів. Поряд з очевидними перевагами покупок онлайн – економія часу, нижчі ціни, величезний асортимент – існують і певні споживчі ризики. Багато з них нам знайомі з реального життя: недостовірна реклама, підроблений або неякісний товар, махінації з платежами. [2] У віртуальному світі кіберзлочинці намагаються заволодіти персональною інформацією користувачів для розкрадання грошових коштів. Тож твої знання про роботу в Інтернеті мають включати і навички безпечного споживання.

Фішинг – це одна з найпоширеніших форм шахрайства. Завдання фішингу – отримати персональні дані у користувача, щоб потім використовувати їх зі злочинною метою. В арсеналі у зловмисників – методи, які базуються на знанні людських слабкостей та дій, які ми здійснюємо автоматично, не замислюючись. Наприклад, вам повідомляють, що ви стали мільйонним відвідувачем сайту, пропонують планшетний комп'ютер в обмін на заповнення анкети або обіцяють розповісти про швидкий та легкий заробіток? [3] Для того щоб дістати особисту інформацію користувачів, кіберзлодії створюють підробні фішингові сайти, які за своїм оформленням можуть нічим не відрізнятися від сайтів реальних організацій, зокрема банків. Однак знаючи хитрощі шахраїв і критично оцінюючи те, що відбувається, ти зможеш протистояти маніпулюванню. Наведемо прийоми, які використовують шахраї: у повідомленні міститься прохання чи загроза не розголошувати його зміст третім особам; прямо чи опосередковано запитується передача особистих даних і фінансової або секретної інформації (паролів, PIN-кодів, номера банківської картки тощо); копіюється дизайн та стилістика відомих брендів у розрахунку на довіру до великих компаній; щоб заглушити голос розуму, відбувається апеляція до сильних емоцій: – загрози здоров'ю, безпеці рахунків та акаунтів; – обіцянки великої грошової вигоди; – неправдоподібно вигідні умови покупки або акції; – запити про пожертви від імені благодійних організацій; використовується персональне звернення; у наказовій формі пропонується зробити щось із таких дій: – відповісти упродовж декількох днів; – не впустити привабливу пропозицію, яке діє всього

тиждень; – терміново перейти за посиланням, інакше банківський рахунок або акаунт у соціальній мережі буде заблоковано назавжди.

Інтернет не може існувати без реклами. Робота таких сервісів, як безкоштовні поштові скриньки, соціальні мережі, пошуковики, багато в чому забезпечується за рахунок коштів, отриманих від реклами. Іноді реклама в Інтернеті може містити неправдиву інформацію або вести на небезпечні сайти. Тому не варто переходити за посиланнями підозрілої реклами. Правила безпечних покупок онлайн Інтернет виводить здійснення покупок на новий рівень. Наприклад, можна придбати довгоочікувану книжку в день виходу або влаштувати сюрприз другу – замовити на день народження подарунок із доставкою додому. [4]

Сьогодні вік Інтернет-користувачів значно помолодшав, адже велика кількість дітей є постійними відвідувачами сайтів. І, нажаль, не завжди корисних. І, звичайно, де діти, там і гра. Онлайн-ігри, як будь-яка розвага, приносять радість і піднімають настрій. Однак іноді гра із захоплення може перетворитися на залежність або інструмент маніпулювання. Щоб цього не сталося, дорослим слід чітко контролювати маленького користувача та дотримуватися простих правил: уважно вивчити які зобов'язання бере на себе гравець та, що чекає на нього в самій грі і яких вкладень вона вимагатиме від нього в майбутньому; дізнатись, що думають про гру інші користувачі, які проблеми в них виникають і як служба підтримки допомагає їх розв'язати; небезпечний сигнал, якщо під час гри потрібна розсилка запрошень та інших повідомлень друзям; якщо є відчуття, що дитині важко припинити гру і вона втрачає лік часу, спробувати обмежити перебування в грі за допомогою будильника; якщо сценарій гри передбачає витрату грошей для переходу на інший рівень або регулярного відвідування сторінки гри, найрозумнішим буде припинити цю гру; якщо гра викликає злість, роздратування, втому або важко припинити грати в неї, використовувати найрадикальніший та найефективніший метод: видали ігровий акаунт і програму. [4]

Інтернет-споживання може бути пов'язане із певними ризиками. Відповідальне ставлення до власної безпеки та розуміння основних прийомів інтернет-шахраїв допоможуть уберегтися від крадіжки особистих даних. Дотримання секретності персональних даних, відмова від будь-яких форм взаємодії з незнайомими користувачами, критичне ставлення до отримуваних інтернет-повідомлень, повторна перевірка інформації – усе це має стати нашою звичкою. Перед здійсненням інтернет-покупок необхідно переконатися в надійності

продавця. Онлайн-ігри, які так люблять не тільки діти, а й дорослі, можуть містити приховані ризики та загрози. Не грайте за правилами маніпуляторів! Якщо втрачаєте контроль над ситуацією, краще перестати грати в цю гру взагалі або видалити її. І рахунок у підсумку буде на вашу користь!

Літературні джерела

1. Дітковська Л.А. Для кого Інтернет може бути небезпечним [Електронний ресурс] / Л.А.Дітковська // Електронне наукове фахове видання „Інформаційні технології і засоби навчання”, 2007. – Вип. 3. – Режим доступу до журн.: http://www.ime.eduua.net/em3/emg.html
2. Іванчук Ю. Б. Формування професійно значущих якостей майбутніх фахівців з інформаційної безпеки в процесі вивчення науково-природничих дисциплін: Дис. … канд. пед. наук: 13.00.04 / Іванчук Ю. Б. К.; Нац. авіац. ун-т. – К., 2013. – 200 с. 8.
3. Коляда М. Г. Теоретичні і методичні основи професійної підготовки майбутніх фахівців із захисту інформації та управління інформаційною безпекою: Дис.. д-ра пед. наук: 13.00.04 / Коляда М. Г. ; Держ. закл. «Луган. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка». – Луганськ, 2012. – 440 с.
4. http://www.prointernet.in.ua